SKATTEREGLERINGSKOMITÉNS BETÄNKANDE.

I.

SKATTEREGLERINGSKOMITÉNS

UNDERDÅNIGA

FÖRSLAG TILL FÖRORDNING

ANGÅENDE

BEVILLNING AF FAST EGENDOM SAMT AF INKOMST.

AFGIFVET DEN 17 AUGUSTI 1881.

STOCKHOLM, 1881.
KONGL. BOKTRYCKERIET.
P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Innehållsförteckning.

Skatteregleringskomiténs underd. skrifvelse till Kungl. Maj:t.
Förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst ..... sid. 1.
A. Bevillning af fast egendom ..... » 3.
B. Bevillning för inkomst af kapital och arbete ..... » 6.
Föreskrifter angående allmänna bevillningens påförande ..... » 14.
A. Uppgifter rörande fast egendoms värde samt beloppet af hvarje skattskyldigs inkomst ..... » 14.
B. Taxeringsmyndigheternas sammansättning och befogenhet ..... » 19.
1:o Bevillningsberedningarne ..... » 19.
2:o Taxeringsnämnderna ..... » 26.
3:o Pröfningsnämnderna ..... » 36.
4:o Öfverskattenämnden ..... » 44.
5:o Allmänna föreskrifter ..... » 46.
Instruktion för taxeringsmyndigheterna ..... » 52.
Motiv:
Allmän motivering ..... » 69.
Speciel motivering ..... » 76.
Reservationer:
Af Herr Grefve De la Gardie ..... » 91.
» Herr Albert Anderson ..... » 97.
» Herrar Carl Ifvarsson, Ola Andersson och G. H. Stråle ..... » 98.
» Herr A. Hedin ..... » 99.
» Herr E. Key ..... » 110.
» Herr H. L. Rydin ..... » 111.
» Herr Grefve G. Sparre ..... » 201.
Formulär:
N:o 1. Mantals- och taxeringslängd för ..... socken af ..... härad och ..... län, för år .....
» 2. Mantals- och taxeringslängd för ..... stad af ..... län, för år .....
» 3. Af ..... läns pröfningsnämnd beslutade förändringar i de af taxeringsnämnderna verkställda uppskattningar uti ..... fögderi, för år .....
» 4. Sammandrag öfver mantals- och taxeringslängderna uti ..... fögderi af ..... län, för år .....

Stormägtigste, Allernådigste Konung!

Sedan Skattereglerings-komitén genom skrifvelse från Herr Statsministern och Chefen för Finans-Departementet af den 8 Mars blifvit af Eders Kungl. Maj:t anbefald att

under fortgången af sina arbeten i första rummet utarbeta och, om möjligt före Juli månads utgång, inkomma med förslag till ny bevillningsförordning, har Komitén omedelbart efter riksdagens afslutning återtagit sina arbeten och egnat dem åt utförandet af ofvannämnda uppdrag.

Då sålunda behandlingen af bevillningsfrågorna måst företagas, innan öfriga delar af skattesystemet hunnit utgöra föremål för Komiténs beslut, har deraf den naturliga följden blifvit, att Komitén måst gå till detta sitt arbete under vissa förutsättningar, dem Komitén här underdånigst anhåller att få framställa.

I främsta rummet har Komitén, särskildt för att kunna ernå den åsyftade likställigheten skatteföremålen emellan, ansett sig böra grunda sitt arbete på förutsättningen, att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär, hvilka hittills hållit jordbruksnäringen i en undantagsställning, varda afskrifna.

Vidare har Komitén vid utarbetande af föreliggande förslag måst antaga, att det samband, som nu förefinnes mellan bevillningen och den kommunala beskattningen, icke lärer kunna undvikas, men att ändrade bestämmelser i bevillningsförordningen påkalla, särskildt i fråga om beredande af jemlikhet vid fyrktalssättningen, vissa ändringar i Kommunallagarne, till hvilka ändringar Komitén framdeles torde få framlägga förslag.

I öfrigt förefinnes ännu en omständighet, på hvilken det är Komiténs pligt att fästa Eders Kungl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet. Det åt Komitén gifna uppdrag var generelt och omfattade bevillningsförordningen i hela dess utsträckning; det härhos öfverlemnade förslaget behandlar allenast bevillningen af fastighet och af inkomst. Bevill-

ningsförordningens 1:a och 3:e Artiklar äro således ej till behandling upptagna. Anledningarne till denna afvikelse hafva varit, dels, hvad beträffar 1:a Artikeln, Komiténs önskan att få i ett samband behandla samtliga kapitationsskatter, dels, i fråga om 3:e Artikeln, Komiténs öfvertygelse, att åtminstone flertalet af dithörande stadganden lämpligare torde kunna antingen borttagas eller ock inryckas i de speciella beskattningslagar, till hvilka Komitén framdeles får öfverlemna förslag.

Under sådant förhållande och då antagligen frånvaron af de till 1:a och 3:e Artiklarne hörande stadganden icke kan utöfva något väsentligare inflytande på den granskning, som af vederbörande kommer att egnas åt Komiténs förslag, vågar Komitén hoppas, att dess åtgörande härutinnan af Eders Kungl. Maj:t gillas.

Förslag till Förordning angående Bevillning af Fastighet och Inkomst, åtföljd af motivering samt reservationer enligt bilagda protokollsutdrag, öfverlemnas härjemte underdånigst.

Med djupaste vördnad, trohet och nit,
Stormägtigste, Allernådigste Konung,

Eders Kungl. Maj:ts

underdånigste och tropligtigste
tjenare och undersåtar
ROBERT DE LA GARDIE.

ROB. MONTGOMERY CEDERHIELM. ALB. ANDERSON.
OLA ANDERSSON. N. FOSSER. A. HEDIN. CARL IFVARSSON.
J. JOHANSSON. E. KEY. L. W. LOTHIGIUS. H. L. RYDIN.
GUSTAF SPARRE. G. H. STRÅLE. HERMAN WIKBLAD.

J. Hellstenius.

Stockholm den 17 Augusti 1881.

Utdrag af protokollet vid Skattereglerings-komiténs sammanträde den 17 Augusti 1881.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 3.

Reservationer mot förslaget till ny Bevillningsförordning anmäldes från Herr Grefve DE LA GARDIE,
» ALB. ANDERSON,
» OLA ANDERSSON,
» A. HEDIN,
» CARL IFVARSSON,
» E. KEY,
» H. L. RYDIN,
» Grefve GUSTAF SPARRE
och » G. H. STRÅLE,
enligt bilagda skriftliga yttranden, hvarjemte i samband härmed till dagens protokoll skulle antecknas, att Herr MONTGOMERY CEDERHIELM tillkännagifvit sin afvikande mening i fråga om beslutet att påföra jordbruksnäringen inkomstbevillning.

In fidem
J. Hellstenius.

Justeradt:
ROBERT DE LA GARDIE.

FÖRSLAG

TILL

FÖRORDNING

ANGÅENDE

BEVILLNING

AF FAST EGENDOM SAMT AF INKOMST.

A. Bevillning af fast egendom.

§ 1.

För all inom riket belägen *fast egendom*, hvartill ock räknas *frälseränta*, skall, med de undantag, som i § 4 upptagas, bevillning utgöras med fem öre för hvarje fulla ett hundra kronor af fastighetens uppskattade värde.

§ 2.

Bevillning för fast egendom erlägges af *egaren*, utom i följande fall, då bevillningen utgöres af *innehafvaren*, nemligen:

a) för jordegendom, som besittes med stadgad åborätt, eller är till begagnande mot lifstidsstädja upplåten, samt för skogsområde, som blifvit upplåtet till bergshandteringens understöd, till sågverk, kanalbolag, stad eller annan menighet;

b) för jordegendom, som antingen är till boställe eller eljest på lön anslagen, äfvensom för annan på enahanda sätt använd fastighet, så vida densamma är åt endast *en* person upplåten;

c) för lägenhet, som är till besittning på viss tid eller på lifstid från annan egendom afsöndrad.

§ 3.

Mom. 1. Fast egendom skall *uppskattas* till sitt *verkliga* värde med ledning af köpeafhandlingar, arrende- eller

hyresafgifter, värderingar för samma egendoms belåning eller försäkrande mot brandskada samt öfriga om hvarje särskild egendoms storlek, beskaffenhet och afkastning erhållna uppgifter eller inhemtade upplysningar; börande dervid, och enär inkomst genom försäljning af skog eller torf beskattas enligt § 7: *c*, torfmosse och växande skog tagas i betraktande endast i den mån de anses erforderliga till husbehof.

Mom. 2. Frälseräntas kapitalvärde uppskattas till tjugu gånger det belopp, hvartill samma ränta efter nästföregående års markegång uppgått, så framt icke räntan, i enlighet med § 14 i Kungl. Kungörelsen den 11 Maj 1855, utgår efter medelmarkegångspris, i hvilket fall detta senare bör läggas till grund för beräknandet af räntans belopp. Dock iakttages, att frälseräntas kapitalvärde alltid utsättes i fullt kronetal, så att möjligen öfverskjutande öresbelopp icke beräknas.

Mom. 3. Det värde, hvartill fast egendom blifvit uppskattad, må utan förnyad uppskattning bibehållas oförändradt under tre år, derest icke under tiden mellan tvenne på hvarandra följande allmänna fastighetstaxeringar föreskrift om ny taxering enligt § 62: *b* varder meddelad, eller ock sådana inträffade förhållanden, som i § 4 af den för taxeringsmyndigheterna utfärdade Instruktion närmare omförmälas, påkalla förändrad värdering.

§ 4.

Fastighetsbevillning erlägges *icke* af:

a) staten;

b) städer och andra menigheter, akademier, vetenskapliga samfund, allmänna undervisningsverk och barmhertighetsinrättningar: för allmänna platser samt sådana tomter och byggnader, hvilka icke i sin helhet eller till större delen användas till uthyrning eller idkande af rörelse, näring eller yrke;

c) regementen och officerskårer: för deras vid mötesplatser till begagnande under mötena uppförda byggnader;

d) egare af kanal, jernväg och annan farväg eller farled: för den mark, som af anläggningen upptages, äfvensom för sjelfva kanal- och vägbyggnaden, hvarunder jemväl inbegripas stationshus, verkstäder och andra byggnader, hvilka icke lemna egaren särskild afkastning;

e) enskilda personer eller samfund: för sådana dem tillhöriga kyrkor och bönehus, hvilka icke begagnas för andra än religiösa ändamål.

§ 5.

Vid uppskattning af fast egendom utsättas *särskilda* värden:

a) *å jordbruksfastighet:* för hemman och lägenhet, om hemmanet eller lägenheten utgör en brukningsdel, men eljest för en hvar af dess särskilda brukningsdelar, börande de egendomen tillhörande, för jordbruket och dess ändamål afsedda bostads- och andra byggnader i uppskattningsvärdet inbegripas;

b) *å annan fastighet:* för tomt eller lägenhet och för åbyggnad; för byggnad, belägen på jordbruksfastighet, men icke afsedd för jordbruket och dess ändamål; för

fiske, som är i jordebok särskildt upptaget, samt för frälseränta.

§ 6.

Den för fast egendom belöpande bevillning skall *påföras* samt *erläggas* och *redovisas* inom den ort, der egendomen är belägen.

B. Bevillning för inkomst af kapital och arbete.

§ 7.

För all *inkomst,* vare sig af *kapital* eller *arbete* erlägges bevillning med en procent, beräknad å *behållna* inkomstbeloppet.

Till sådan *inkomst* räknas:

a) ränta af utlånade eller i räntebärande obligationer nedlagda eller hos penningeförvaltande verk eller enskilde insatta penningar;

b) krono- och kyrkotionde eller ersättning derför, som åtnjutes af patroni ecclesiarum i Skåne, Halland och Bohuslän samt af kyrkorna i dessa landskap, äfvensom domkyrkornas inkomster af tionde och hemmansräntor eller ersättning derför; dock efter afräkning af hvad utaf sådan inkomst må vara på lön eller till andra bestämda ordinarie utgifter anslaget;

c) den inkomst och förmån af jordbruksfastighet, som egaren genom bedrifvande af jordbruksrörelse, försäljning af skog, utarrendering eller på annat sätt förvärfvar, så ock hyresinkomst eller hyresvärde af annan fastighet: allt

till så stor del, som öfverstiger ett belopp af fem för hundra af taxeringsvärdet, hvilket belopp anses vara genom fastighetsbevillning beskattadt; äfvensom all den inkomst och förmån, som arrendator af vare sig staten eller annan egare tillhörig jordbruksfastighet genom arrendet åtnjuter;

d) inkomst af annan rörelse eller yrke, såsom:

1:o) vinst af bergsbruk jemte dertill hörande verk, inrättningar och näringar; qvarnar och sågverk; fabriker, mekaniska verkstäder, bränvinsbrännerin och andra för varors tillverkning eller förädling anlagda inrättningar; penningerörelse, handelsrörelse, skeppsrederi, sjöfart, handtverk eller annan, jordbruket icke tillhörande näring;

2:o) vinst af till allmän trafik upplåten kanal, jernväg eller annan farled; och

3:o) hvad som förvärfvas genom utöfning af vetenskap, konst eller handaslöjd;

e) inkomst och förmån af tjenst, såsom: aflöning, arvode, traktamente, sportler, bostad, derest icke fastighetsbevillning derför af löntagaren utgöres, och annan med allmän eller enskild tjenst förenad förmån; så ock den behållna inkomst, som, enligt gällande föreskrifter, kan vid lediga ecklesiastika sysslor tillfalla de under konsistoriernas vård eller annan allmän förvaltning ställda kassor;

f) pension, årligt eller tillfälligt understöd, lifränta eller undantagsförmån;

g) all annan här ofvan ej särskildt omförmäld inkomst, som icke är genom fastighetsbevillning beskattad.

§ 8.

Skyldige att utgöra inkomstbevillning äro:

a) svensk medborgare, som är i riket bosatt: för all den inkomst, han åtnjuter, vare sig här eller från utrikes ort;

b) svensk medborgare, som icke är i riket bosatt: för den inkomst, han härifrån åtnjuter;

c) utländing, som är i riket bosatt eller här uppehållit sig såsom resande, vare sig fortfarande under ett år eller under större delen af tre på hvarandra följande år, eller som här idkar näring, eller härifrån uppbär lön eller pension: för den inkomst, som af honom här förvärfvas eller härifrån åtnjutes eller ock, utifrån införd, här användes.

Hvad här ofvan säges om enskild person, gälle ock i tillämpliga delar om menigheter, samfund, verk och inrättningar samt andra juridiska personer, i den mån de icke äro i denna förordning från inkomstbevillning frikallade, äfvensom om bolag.

§ 9.

Grunder för inkomsternas beräknande.

Mom. 1. Vid beräkning af inkomst utaf kapital och arbete *må afdrag icke ske:*

a) för den skattskyldiges och hans familjs lefnadskostnader samt dertill hänförliga utgifter, ej heller för sådana utskylder, som utgå enligt denna förordning eller på bevillningen äro grundade;

b) för arrende- eller hyresvärde å sådan, kanal, jernväg och annan farled tillhörande, mark och byggnad, som enligt § 4 är fri från bevillning;

c) för ränta å den skattskyldiges eget, i hans rörelse eller yrke använda förlags- och inventariekapital;

d) för hvad som användes till fast egendoms förbättring, tillökning af inventarier eller kapitalafbetalning å skuld.

Mom. 2. Deremot *må*, vid beräkning af inkomst utaf kapital och arbete, *afdrag ske:*

a) för det genom fastighetsbevillning beskattade, hyresvärdet motsvarande, belopp af fem för hundra af taxeringsvärdet å fastighet, som af egaren begagnas till utöfvande af sådan verksamhet, hvarom i § 7: *d* 1:o och 3:o sägs;

b) för ränta å lånt rörelsekapital; dock att i fråga om beräkning af jordbruksrörelses afkastning dylikt afdrag ej må ega rum till högre belopp, än som motsvarar ränta å det i inventarier och nödigt förlag nedlagda kapital, beräknadt till högst tjugu procent af egendomens taxeringsvärde;

c) för omkostnader för bedrifvande af rörelse eller yrke, såsom: arrende- eller hyresafgift, underhåll af fastighet och inventarier, aflöning, föda och öfriga kostnader för de i och för rörelsen använda biträden och arbetare, m. m.;

d) för kostnader, som äro förenade med utöfning af vetenskap, konst eller handaslöjd;

e) för hvad som anvisats till bestridande af de med erhållna tjenster eller uppdrag förenade särskilda kostnader, såsom: resekostnadsersättning, å stat uppförd häst- och båtlega, officerares lönetillägg för tjenstehästar samt fouragering sersättning, anslag till skrifmaterialier och an-

dra expenser, dagaflöning eller traktamente för förrättning å annat ställe, än tjenstemans eller i förrättningen deltagande persons vanliga boningsort, arvode, dagaflöning eller traktamente för kommendering utom station, fältaflöning under krigstid, samt arvode eller traktamente för riksdag eller revision å annan ort, än der arvodes- eller traktamentstagaren är bosatt;

f) för följande med embete och tjenst förenade utgifter, nemligen: den afgift tjensteman, såsom sådan, åligger utgöra till pensions-, enke- och pupill- eller annan understödskassa, aflöning eller annan ersättning till vikarie eller tjenstebiträde, presternes i jordeboken upptagna utlagor, i den mån de icke äro eftergifna, ränta och amorteringsbidrag till öfverbyggnadsamorteringsfonden för prestgårdarne i Skåne, samt kostnader för sådana anbefallda tjensteresor, för hvilka ersättning icke är särskildt anvisad.

Mom. 3. Inkomst af jordbruks- och skogsrörelse, bruks-, fabriks- och handelsrörelse, sjöfart, handtverk eller annat yrke samt med tjenstebefattning förenade tjenstgöringspenningar och sportelersättning äfvensom obestämda eller extra inkomster *taxeras* för det *löpande året* och bör, der sådant ske kan, ledning dervid tagas af förhållandena under *nästföregångna året.*

Vikariatsarvode, arvode för uppdrag af öfvergående beskaffenhet och all dylik tillfällig inkomst, som härflutit af annan den skattskyldiges verksamhet än hans redan till beskattning taxerade tjenst, rörelse eller yrke, och som tillfallit honom så sent under ett år, att densamma

icke kunnat vid det årets taxeringsförrättningar beräknas, taxeras till bevillning det näst derpå följande året.

Lön och annan inkomst, som utgår i spanmål eller persedlar, upptages till det kontanta belopp, den efter senast för orten fastställdt markegångspris utgör.

§ 10.

Undantag från de i §§ 7 och 8 meddelade stadganden.

Mom. 1. Bevillning för inkomst af kapital eller arbete eger *icke* rum: när den skattskyldiges sammanräknade årsinkomster, deri inbegripna äfven hustruns, understiga 500 kronor.

Uppgå dessa inkomster icke till 1,200 kronor, äro 450 kronor, och uppgå de icke till 2,000 kronor, äro 300 kronor af inkomsten af kapital och arbete fria från bevillning.

Der särdeles ömmande omständigheter (talrik familj, långvarig sjuklighet, särskild olyckshändelse o. dyl.) förekomma, må undantagsvis det belopp, för hvilket bevillningsfrihet sålunda är medgifven, ökas med högst 200 kronor; skolande i hvarje särskildt fall skälet till lindringen i taxeringslängden anmärkas.

Mom. 2. Från utgörande af inkomstbevillning *frikallas*:

a) staten;

b) kyrkor, akademier och vetenskapliga samfund, allmänna skolor och undervisningsverk, stipendiifonder, pensionsanstalter, sjuk- och fattigvårdsinrättningar jemte andra fromma stiftelser: för all annan inkomst än dels den i § 7: b, c och e nämnda, dels ock den, som erhålles genom uthyrning af lägenhet i bevillningsfri fastighet;

landsting, hushållningssällskap, städer och andra menigheter: för sådan inkomst, som icke härflyter af rörelse eller näring eller uthyrning af lägenhet i bevillningsfri fastighet;

Jernkontoret, i den mån detta verks vinstmedel användas till allmänt nyttiga ändamål; samt

sparbanker, som afses i Kungl. Förordningen den 1 Oktober 1875, och hvilka ej lemna utdelning åt stiftarne eller deras rättsinnehafvare, äfvensom sådana ränte- och kapitalförsäkringsanstalter, som afse att bereda vinst endast åt insättare;

c) medlem af konungaätten: för af staten anvisadt anslag samt för inkomst af kapital;

d) vid de förenade rikenas beskickningar hos utländska magter anställda, jemte alla öfriga under Utrikesdepartementet lydande embets- och tjenstemän samt vaktbetjente: för den del af deras aflöning eller pension, som motsvarar *norska* statsverkets bidrag dertill;

e) främmande magters härvarande beskickningar och konsulat tillhörande personer jemte deras betjening, såvida de icke äro svenska undersåtar eller från Sverige uppbära allmän eller enskild pension, eller här drifva handel eller utöfva annat yrke;

f) utländing, som här vistas för att idka studier;

g) Lappallmogen: för inkomst af kapital samt af sådan näring, som ej förutsätter fast bostad.

§ 11.

Bevillning för inkomst af kapital och arbete *påföres:*

egare och brukare af fast egendom, för arrende- eller hyresinkomst äfvensom för inkomst af jordbruks- och skogsrörelse: der fastigheten är belägen;

kyrkor, för inkomst af tionde, spanmål och hemmansräntor eller ersättning derför: der kyrkan är belägen; samt annan innehafvare af dylik inkomst: der inkomsten utgår;

bank-, jernvägs- och kanalbolag: der bolagets rörelse drifves, vare sig genom hufvud-, afdelnings- eller kommissionskontor eller vid större och mindre stationer; annat bolag: der bolagets rörelse hufvudsakligen, å en eller flere orter, drifves, eller i fall sådana bestämda orter icke förefinnas: der bolaget har sin styrelse;

fabriksegare, handlande samt annan yrkes- och näringsidkare: der fabriken är belägen, eller handeln, yrket eller näringen hufvudsakligen, å en eller flere orter, idkas; dock skola handlande i de städer, hvilka innefatta flere församlingar, för den handelsrörelse, de derstädes idka, äfvensom de skattskyldige, hvilkas rörelse eller yrke utöfvas utan bestämd fast ort för verksamheten, taxeras inom den församling, der de äro mantalsskrifne;

egare af fartyg, hvaruti flere hafva del: der hufvud- eller korrespondentredaren är mantalsskrifven; eller om sådan ej finnes: der fartyget har sin hemort;

de under konsistoriernas vård eller annan offentlig förvaltning ställda kassor, för den i § 7: e omförmälda inkomst: i den ort, der densamma eljest bort beskattas;

utrikes boende pensionstagare från svenska statsverket eller allmän inrättning: der pensionen utbetalas; samt

hvar och en annan skattskyldig: der han är mantalsskrifven; eller om han icke är inom riket mantalsskrifven: der han är bosatt eller hufvudsakligen vistas.

§. 12.

För inkomst, som beskattas på *annat ställe*, än den skattskyldiges mantalsskrifningsort, äfvensom för inkomst af bolag får befrielse eller lindring i bevillningen efter § 10 icke tillgodonjutas.

Föreskrifter angående allmänna bevillningens påförande.

§ 13.

Taxering eller uppskattning af hvarje fast egendoms värde och hvarje skattskyldigs årliga inkomst verkställes af *Bevillningsberedningar*, *Taxerings-* och *Pröfningsnämnder* samt en *Öfverskattenämnd*, hvilkas sammansättning och åligganden här nedan bestämmas.

A. Uppgifter rörande fast egendoms värde samt beloppet af hvarje skattskyldigs inkomster.

§ 14.

Till upplysning och ledning vid taxeringen böra före den 15 Mars nedannämnda år följande officiela uppgifter meddelas, nemligen:

1:o) det år, då ny taxering af fast egendom allmänneligen skall verkställas:

a) af hvar och en stadsdomstol samt domare på landet: uppgift å beloppet af den vid senaste försäljning betingade köpeskilling för hvarje fast egendom, derå, efter det enahanda uppgift sist meddelades, lagfart på grund

af köp beviljats; börande i denna uppgift anmärkas, när försäljningen skett af föräldrar till barn, äfvensom då förbehåll gjorts om så kallade undantagsförmåner;

b) af hvarje inom riket bildad hypoteksinrättnings direktion: uppgift å det värde, hvartill hvar och en i samma hypoteksinrättning till belåning anmäld fast egendom blifvit uppskattad vid derå, efter det enahanda uppgift sist meddelades, för dylikt låns erhållande anställd och godkänd värdering;

2:o) hvarje år:

a) af styrelserna öfver brandförsäkringsinrättningarne eller deras agenter eller vederbörande brandstodskomitéer: uppgift rörande försäkringsvärdet å de i stad och på dess område eller i köping befintliga egendomars åbyggnad samt å bruks-, qvarn- och fabriksbyggnader på landet, äfvensom å andra der uppförda hus och byggnader, hvilka icke begagnas för jordbruket och dess binäringar tillhörande rörelse; börande denna uppgift afse samtliga hit hörande byggnader, hvilka blifvit mot brandskada försäkrade under den tid af samma år och det nästföregående, för hvilken enahanda uppgift icke förut meddelats;

b) af statsdepartement jemte hvarje embetsmyndighet eller embetsverk, vare sig statens, stads eller menighets, äfvensom af styrelse för allmän inrättning eller stiftelse, der embets- eller tjensteman, vaktbetjent eller annan *eger utbekomma* aflöning eller pension: uppgift angående hvar och en person tillkommande löner, arvoden, pensioner eller gratifikationer, boställe, löningsjord eller andra löneförmåner; hvarjemte bör anmärkas, huruvida med tjensten åtföljer inkomst af sportler, expeditionslösen, bötes- eller

beslagsandelar eller dylikt, som, jemlikt § 7: *e* och § 9 mom. 3, är bevillning underkastadt;

c) af Öfverståthållarembetet i Stockholms stad, magistraterne i öfriga städer samt af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i länen: angående beloppet af hvarje fabriks- eller näringsidkares tillverkningar, i enlighet med de hos dessa myndigheter tillgängliga uppgifter.

§ 15.

De i näst ofvanstående § föreskrifna uppgifter böra, der sådant utan synnerlig svårighet sig göra låter, upprättas för hvarje kommun på landet och hvarje församling i stad. Inom särskilda län eller städer belägna egendomar få lika litet, som de i särskilda län eller städer bosatte lön- och pensionstagare, å en och samma uppgift sammanföras. Omförmälda uppgifter skola inom stadgad tid i Stockholm öfverlemnas till Öfverståthållareembetet och i öfriga orter antingen tillsändas Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i länet eller omedelbart tillställas, i stad, magistraten och, på landet, vederbörande kronofogde, för att ofördröjligen till bevillningsberedningarnes ordförande öfverlemnas; skolande dessa uppgifter sedermera taxeringslängderna bifogas.

§ 16.

Mom. 1. Styrelse för hvart och ett verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller fått sin bolagsordning af Kungl. Maj:t stadfäst och antingen står under offentlig kontroll eller har inskränkt ansvarighet enligt Kungl. Förordningen den 6 Oktober 1848, skall det

åligga att före April månads utgång hvarje år, på sätt i § 15 finnes föreskrifvet, insända dels sådan uppgift om dess samtlige löntagares och i verkets eller bolagets arbete i öfrigt anställde personers löneförmåner, hvarom i § 14: 2:o b stadgas, dels ock bestyrkt utdrag af dess senast afslutade räkenskaper, utvisande beloppet af hela den under räkenskapsåret uppkomna vinst; och bör sådant utdrag beträffande bank-, jernvägs- och kanalbolag samt, såvidt ske kan, äfven för annat bolag, som drifver rörelse på två eller flere orter, utvisa denna vinst, fördelad på hvart och ett af bolagets särskilda kontor eller stationer, jemte bruttoinkomsten å hvarje särskildt ställe.

Mom. 2. Agent för utländskt försäkringsbolag vare skyldig att, inom tid och på sätt, här ofvan sägs, lemna uppgift angående omfånget af bolagets verksamhet inom agenturens område, samt om derå uppkommen vinst.

Mom 3. Styrelse för bolag, hvars lotter eller aktier äro ställda på viss man, åligger att före den 15 Mars hvarje år till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i det län, der styrelsen har sitt säte, insända uppgift om den utdelning, som under näst föregående år må hafva egt rum, äfvensom, derest utdelning skett, uppgift å delegarnes namn, bostad och delaktighetsbelopp; och skola dessa uppgifter genom Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes försorg vederbörande bevillningsberedningars ordförande meddelas.

§ 17.

Derest i §§ 14 och 16 föreskrifven uppgift icke varder inom stadgad tid aflemnad eller om erhållen uppgift

befinnes ofullständig eller origtig, bör, der sådant för bevillningstaxeringens vederbörliga verkställighet anses behöfligt, saknad fullständig eller rättad uppgift ofördröjligen infordras genom bevillningsberedningens ordförande.

Annan för beredningen erforderlig officiel uppgift skall, då begäran derom framställes, af vederbörande embetsverk lemnas. Jemväl andra bolag än de i § 16 nämnda, liksom ock enskilde arbetsgifvare, vare skyldige att på anfordran af bevillningsberedningens ordförande till honom lemna uppgift om sina tjenstemäns och arbetares aflöning och andra förmåner.

§ 18.

Mom. 1. Vid underlåtenhet att behörigen fullgöra hvad i ofvanstående §§ 14, 15 och 17 är stadgadt, rörande der omförmälda officiella uppgifter, vare vederbörande tjenstemän underkastade ansvar, som för annan försummelse i tjensten.

Mom. 2. Skulle sådan uppgift, som angående bolags verksamhet i § 16 är föreskrifven, oaktadt derom gjord erinran, icke inom då förelagd tid aflemnas, skall bolaget eller agenten böta ett belopp, svarande mot tio procent af den inkomstbevillning, som varder bolaget påförd.

Mom. 3. Brister bolag eller enskild arbetsgifvare i skyldigheten att inlemna de i §§ 16 och 17 stadgade uppgifter om aflöningar, böte fem kronor; hvarefter Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, på anmälan af bevillningsberedningens ordförande, ege att med föreläggande af vite från 5 till 200 kronor dylik uppgift infordra för att taxeringsnämnden tillhandahållas.

Utan hinder af uteblifven uppgift eger bevillningsberedningen att föreslå samt taxerings- och pröfningsnämnderna att påföra och fastställa den bevillning, som anses böra af skattskyldig utgöras.

§ 19.

Hvar och en skattskyldig må ega att meddela upplysning om sina inkomsters och tillgångars verkliga belopp, samt dervid likaledes uppgifva de afdrag, som han vid bevillningsafgiftens bestämmande anser sig berättigad att på grund af § 9 mom. 2 tillgodonjuta. Sålunda frivilligt meddelad uppgift, hvars offentliggörande den skattskyldige förklarat sig icke medgifva, må endast inför beredningen och, med den skattskyldiges samtycke, inför taxerings- eller pröfningsnämnden företes, men icke utan hans samtycke i nämndens protokoll intagas; skolande, sedan frågan om samme skattskyldigs bevillningsafgift blifvit afgjord, sådan uppgift till honom återställas eller bevisligen förstöras af den, som densamma emottagit.

Enahanda stadgande gälle äfven i afseende å sådan uppgift, som enligt § 16 skall meddelas rörande bolags verksamhet.

B. Taxeringsmyndigheternas sammansättning och befogenhet.

1:o) Bevillningsberedningarne.

§ 20.

De inom hvarje stad eller stadsförsamling och hvarje kommun på landet, med hänsigt till bevillningstaxeringen,

aflemnade uppgifter skola samlas, ordnas och granskas af *bevillningsberedningens* ordförande, hvilken, der föreskrifven uppgift eller annan för taxeringen behöflig upplysning saknas, bör, på sätt i § 17 stadgas, densamma från vederbörande infordra. Beredningen åligger derefter att på grund af sagda uppgifter och andra inhemtade upplysningar samt eljest egande kännedom föreslå det fastighetsvärde och det inkomstbelopp, för hvilket bevillning skall utgöras. Uti Stockholm och Göteborg samt andra städer, hvarest flere sådana beredningar för hvarje års taxeringsförrättning erfordras, eger Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att, efter magistratens hörande, bestämma antalet af de beredningar, som der skola tillsättas, samt det distrikt, hvarje beredning kommer att omfatta. Likaså må på landet större kommuner af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande fördelas i två eller flere beredningsdistrikt; äfvensom två eller flere mindre kommuner kunna till ett beredningsdistrikt sammanslås.

§ 21.

Hvarje bevillningsberedning bör i stad bestå af tre, högst fyra personer, nemligen en af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till ordförande och föredragande förordnad magistrats- eller annan härtill lämplig person samt två eller tre inom beredningsdistriktet boende personer, som under senast förflutna år derstädes utgjort fastighets- eller inkomstbevillning. Dessa ledamöter utväljas af stadsfullmägtige i de städer, der sådana finnas, men i öfriga städer af allmän rådstuga. På landet bör bevillningsberedningen utgöras af en utaf Kungl. Maj:ts Befallningshaf-

vande till ordförande och föredragande förordnad, helst inom distriktet boende, person, som eger tillförlitlig kännedom om ortens ekonomiska ställning och industriella förhållanden, samt två, högst fyra på kommunalstämma utsedde, i orten bosatte, personer, af hvilka under sistförlidna år fastighets- eller inkomstbevillning blifvit inom beredningsdistriktet erlagd. Äro två eller flere kommuner förenade till ett beredningsdistrikt, skall för hvarje kommun väljas en eller två ledamöter i beredningen. Vid samma tillfälle, som de ordinarie ledamöterne i bevillningsberedningen utses, skola äfven, så i stad som på landet, en eller två suppleanter på enahanda sätt, som de ordinarie ledamöterne, utväljas.

§ 22.

Mom. 1. Genom utfärdad allmän kungörelse underrättar Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, i början af hvart och ett år, de skattskyldige om de personer, som inom hvarje ort blifvit af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande förordnade att såsom ordförande leda bevillningsberedningens arbeten för samma år, samt om de särskilda beredningsdistrikt, deruti länet blifvit indeladt, hvarjemte Kungl. Maj:ts Befallningshafvande meddelar föreskrift om det antal beredningsledamöter, som inom hvarje stad eller kommun skall väljas, samt om hvad i öfrigt vid dessa val bör iakttagas. Uti denna kungörelse erinras vederbörande dels om aflemnandet af de uppgifter, som i afseende på den förestående bevillningstaxeringen skola meddelas, dels ock om skyldigheten att, der uppgift, hvarom i § 17 sägs,

af bevillningsberedningens ordförande infordras, sådan aflemna.

Mom. 2. Val af ledamöter och suppleanter i bevillningsberedningen förrättas före Januari månads utgång; börande, genast efter valförrättningens slut, ej mindre de då valda personerna än den af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande förordnade ordföranden i samma beredning om de verkställda valen underrättas.

§ 23.

På det bevillningsberedningens ordförande och ledamöter må ega tillfälle att inhemta nödig kännedom om sina åligganden, bör ett tillräckligt antal exemplar af denna förordning med dertill hörande instruktion äfvensom af förordningen angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande jemte den del af de till dessa författningar hörande formulär, som skall af beredningarne och de skattskyldige begagnas, uppå Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes reqvisition, genom Statskontorets försorg öfversändas till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, som låter öfverlemna erforderligt antal exemplar deraf, i stad till magistraten och på landet till ordföranden i kommunalstämman, för att genast efter valet tillhandahållas beredningens ordförande och hvarje dess ledamot.

I Stockholm tillhandahållas dessa exemplar vederbörande ordförande och ledamöter i beredningarne omedelbart af Öfverståthållareembetet.

§ 24.

Med iakttagande af samma ordningsföljd mellan distrikten, som i afseende på taxeringsförrättningarnes verkstäl-

lighet är föreskrifven, eger bevillningsberedningens ordförande att bestämma tid och ställe för hvarje beredningsammanträde; och bör han derom ofördröjligen ej allenast underrätta de öfrige ledamöterne af beredningen, utan äfven på lämpligt sätt meddela de skattskyldige inom beredningsdistriktet underrättelse. Beredningssammanträdena, hvilka på landet alltid skola hållas inom distriktet, böra utsättas så tidigt, att samtliga beredningarne senast den 15 Maj må hafva afslutat sina arbeten.

§ 25.

Till bevillningsberedningens ordförande bör å landet häradsskrifvaren och i stad vederbörande tjensteman inom Mars månads utgång, vid bot af tre kronor för hvarje öfverskjutande dag, hafva aflemnat mantals- och taxeringslängden för året, sedan densamma, hvad mantalskrifningen angår, blifvit i föreskrifven tid och ordning granskad, jemte dertill hörande för mantalsskrifningen aflemnade uppgifter och handlingar. I stad böra beredningarne till denna längds kompletterande åtnjuta nödigt biträde af vederbörande uppbörds- eller annan dertill utsedd tjensteman.

I öfverensstämmelse med den för taxeringsmyndigheterna utfärdade särskilda instruktion, och under tillämpning af de i denna förordning stadgade grunder för bestämmande af hvarje skattskyldigs bevillningsafgift, åligger det beredningen att föreslå och uti förberörda längd införa det fastighetsvärde och det inkomstbelopp, för hvilket bevillning skall inom beredningsdistriktet påföras hvarje skattskyldig.

§ 26.

Beslut må icke kunna fattas af bevillningsberedning, som omfattar blott en kommun, derest icke ordföranden och minst två ledamöter äro närvarande, ej heller af beredning, omfattande två eller flere kommuner, med mindre, utom ordföranden, en ledamot från hvarje kommun är tillstädes; börande i allt fall, då ordinarie ledamot i beredning är frånvarande, vederbörande suppleant ofördröjligen tillkallas.

Derest, vid föreslående af fastighetsvärde eller inkomstberäkning, skiljaktighet i meningarna inom beredningen uppstår, komma beloppen att upptagas i öfverensstämmelse med den mening, som de fleste ledamöterne yttrat, samt, om rösterna utfalla lika, med den, som ordföranden biträdt; och åligger det ordföranden att, i de fall, då hans mening icke gjort sig gällande, uti särskildt protokoll upptaga de belopp, han ansett böra de skattskyldige påföras; varande det jemväl hvar och en af de öfrige beredningsledamöterne obetaget att få sin särskilda mening till protokollet antecknad.

Ordförande eller ledamot i beredningen bör afträda, då fråga om bestämmande af hans egen bevillningsskyldighet inom beredningen förekommer.

§ 27.

Bevillningsberedningens förslag och protokoll böra, senast fjorton dagar innan ortens taxeringsnämnd sammanträder, aflemnas, i Stockholm till Öfverståthållareembetet, i öfriga städer till magistraten och på landet till

kommunalstämmans ordförande; hvarefter, genom Öfverståthållareembetets, magistratens eller bemälde ordförandes försorg, så skyndsamt ske kan, kungöres, att ifrågavarande förslag blifvit uppgjordt och aflemnadt samt att kännedom om detsammas innehåll kan på angifvet ställe inhemtas. Sedermera bör den af taxeringsnämndens ledamöter, som på kommunalstämma blifvit dertill utsedd, afhemta ofvannämnda förslag och protokoll samt desamma till taxeringsnämndens sammanträde medföra, vid bot af tio kronor.

§ 28.

Skattskyldig, som är missnöjd med beredningens förslag, i hvad det angår vare sig honom sjelf eller annan skattskyldig, eger att hos taxeringsnämnden uppgifva de skäl och styrka de förhållanden, på grund hvaraf han anser detta förslag böra ändras eller ogillas.

§ 29.

Kronofogde eller magistratsperson må ej utan laga förfall kunna afsäga sig erhållet förordnande att vara ordförande i bevillningsberedning.

Hvarje annan inom beredningsdistriktet bosatt person vare skyldig att, såvida han icke de tvenne nästföregående åren deltagit i distriktets bevillningsberedning eller är af laga förfall hindrad, emottaga förordnande att vara ordförande eller ledamot i beredningen. Utom distriktet bosatt person är icke, utan sitt eget medgifvande, skyldig att sådan befattning sig åtaga.

§ 30.

I fall ordföranden i bevillningsberedningen, utan att af laga förfall vara hindrad, icke vidtager erforderliga åtgärder för beredningens sammanträde eller underlåter att inom föreskrifven tid aflemna beredningens förslag och öfriga handlingar, har han gjort sig skyldig till böter af sextio kronor. Infinner han sig icke å den af honom för beredningens sammanträde utsatta ort och tid, böte trettio kronor. Ledamot af beredningen eller tillkallad suppleant, som utan laga förfall från sammanträdet uteblifver, böte tio kronor.

§ 31.

Ordförande i bevillningsberedning skall jemväl inställa sig hos taxeringsnämnden för samma ort och då medhafva de uppgifter och öfriga handlingar, på hvilka beredningen grundat sina förslag. Skulle han icke vara skyldig att för tjensteåliggandens fullgörande eller såsom vald ledamot vid taxeringsnämnden komma tillstädes, må han för sin resa till och från denna nämnds sammanträdesort åtnjuta skjutsersättning med tre kronor för mil och under tiden för sin närvaro vid nämnden traktamentsersättning med sex kronor om dagen.

2:o. Taxeringsnämnderna.

§ 32.

Under allmänna bevillningen inbegripna och på *taxering* beroende afgifters belopp bestämmas af den för sådant

ändamål utaf de skattskyldige, på sätt nedan stadgas, inom sig utsedda *taxeringsnämnd*. Taxeringsdistriktets område bestämmes af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande. Det utgöres i allmänhet af hvarje särskild stad, samt på landet af två, tre eller fyra beredningsdistrikt, men, der Kungl. Maj:ts Befallningshafvande pröfvar sådant nödigt, må sistnämnda antal ökas eller minskas, äfvensom större stad fördelas i flere taxeringsdistrikt. Hvart och ett taxeringsdistrikt har sin taxeringsnämnd, hvilken bör hålla sina sammanträden inom staden eller distriktet; dock må för landet utsedd taxeringsnämnd äfven sammanträda i nära intill belägen stad.

§ 33.

Efter dertill af städernas magistrater samt kronofogdarne och häradsskrifvarne för det löpande året uppgjorda förslag, som under Mars månad skola till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i länet insändas, bestämmer Kungl. Maj:ts Befallningshafvande tid och ställe för taxeringsnämndernas sammanträden. Dervid bör tillses, att på landet vederbörande kronofogde och häradsskrifvare må kunna öfvervara hvarje taxeringsnämnds sammankomst, samt att de bemälda nämnder åliggande taxeringsförrättningar före Juni månads utgång kunna vara afslutade.

§ 34.

Så fort sig göra låter, utfärdar Kungl. Maj:ts Befallningshafvande allmän kungörelse angående anställande af val till ledamöter i taxeringsnämnderna samt tid och ställe för nämndernas sammanträden. Denna kungörelse bör jemväl innehålla bestämda föreskrifter om hvad veder-

börande tjenstemän samt de skattskyldige hafva att med hänsyn till dessa nämnder iakttaga, äfvensom angående samma nämnders och deras ledamöters åligganden. Senast inom fjorton dagar efter den, då denna kungörelse blifvit på vanligt sätt inför församlingen uppläst, utlyses å landet kommunalstämma för anställande af omförmälda val. I stad förrättas valen inför magistraten af stadens vid allmän rådstuga eller vid val af stadsfullmägtige röstberättigade innevånare; och skall, då stad är delad i flere axeringsdistrikt, hvarje distrikt för sig utse sina ledamöter i taxeringsnämnden.

§ 35.

Till ledamöter i taxeringsnämnden utses för hvarje kommun inom taxeringsdistriktet samt i stad för hvarje beredningsdistrikt dubbelt så många personer, som kommunens eller beredningsdistriktets valde ledamöter i bevillningsberedningen.

Vid samma tillfälle, som ledamöterne i taxeringsnämnden väljas, bör äfven förrättas val af suppleanter, motsvarande hälften af de ordinarie ledamöternes antal, samt ordningen suppleanterne emellan bestämmas.

§ 36.

För att vara valbar till ledamot i taxeringsnämnd erfordras att inom taxeringsdistriktet hafva under nästföregångna år utgjort fastighets- eller inkomstbevillning; börande åtminstone en af dem, som utses till ledamöter i taxeringsnämnden, hafva erhållit vederbörligt uppdrag att

å kommunens vägnar deltaga i årets bevillningsberedning. För öfrigt bör vid ifrågavarande val tillses, att, så vidt möjligt är, så väl fastighetsegare som näringsidkare och löntagare komma att i nämnden ega säte och stämma.

Efter valets förrättande bör den, som dervid fört ordet, om detsammas utgång skyndsamt underrätta, i Stockholm Öfverståthållareembetet och på landet kronofogden samt dervid tillika meddela, hvilka bland de valde i årets bevillningsberedningar deltagit; skolande derefter i Stockholm Öfverståthållareembetet, i öfriga städer magistraten och på landet kronofogden underrätta de valde ledamöterne och suppleanterne om det dem gifna uppdrag, hvarvid, tillika till en hvar af de valde, som icke i beredningen deltagit, skall öfverlemnas ett exemplar af denna förordning.

Den som valts till ledamot i taxeringsnämnden, är, såvida han icke af laga förfall derifrån hindras, skyldig att detta uppdrag fullgöra. Inträffadt förfall bör ofördröjligen anmälas för magistraten, kronofogden eller kronans ombud vid den förestående bevillningstaxeringen, så att före nämndens sammanträde suppleant hinner inkallas. Ledamot i taxeringsnämnd, som, utan anmäldt laga förfall, uteblifver från nämndens sammanträde, skall böta fem kronor. Taxeringsnämnds vid utlyst sammanträde n rande ledamöter ega att, om det för taxeringsförrättningens fortgång erfordras och utsedd suppleant för tillfället icke finnes att tillgå, inkalla annan till ledamot valbar person att i förrättningen deltaga.

Taxeringsnämnd får icke träda i verksamhet eller fortsätta sina göromål, såvida icke de närvarande vederbör-

ligen valde eller tillkallade ledamöterne utgöra minst $^2/_3$ af det antal, hvaraf nämnden bör bestå.

§ 37.

Landshöfdingen i länet är berättigad att i taxeringsnämnds öfverläggningar, men icke i besluten deltaga. Då landshöfdingen är närvarande, före han ordet; egande eljest nämnden att inom sig med slutna sedlar välja ordförande.

§ 38.

Under taxeringsnämnds sammanvaro bör alltid behörigt kronoombud vara tillstädes, för att kunna bevaka det allmännas rätt och meddela i sådant afseende erforderliga upplysningar. Detta ombud, hvilket det dessutom åligger noga tillse, att anteckningarne i mantals- och taxeringslängden varda, i öfverensstämmelse med nämndens beslut, rigtigt verkställda, förordnas i stad af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande; och bör företrädesvis dertill utses den person eller någon af de personer, som enligt Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes förordnande deltagit i samma års bevillningsberedning. På landet är kronofogden i orten sjelfskrifvet kronoombud vid bevillningstaxeringarna.

Protokollet hos taxeringsnämnden föres i Stockholm af person, som dertill af Öfverståthållareembetet förordnats, och i öfriga städer af en utaf magistraten utsedd person, såvida icke denna protokollsföring åligger någon viss, der anställd, tjensteman. På landet skall sagda protokoll föras af kronofogden. Af nämndens beslut föranledda anteckningar i mantals- och taxeringslängden verkställas på landet af häradsskrifvaren och i stad antingen af den person,

magistraten förordnat att i sådant afseende vid bevillningstaxeringen biträda, eller af den tjensteman, hvars åliggande dessa anteckningars verkställande tillhör; och äro samtlige desse tjenstemän pligtige att nämnden med upplysningar tillhandagå.

Skulle kronoombudet eller ordföranden i vederbörande bevillningsberedning anse taxeringsnämnden i ett eller annat hänseende icke hafva iakttagit denna förordnings föreskrifter eller icke verkställt taxeringen i öfverensstämmelse med upplysta och bestyrkta förhållanden, bör han sådant genast anmärka. Dylik anmärkning äfvensom nämndens i anledning deraf meddelade yttrande skola i protokollet intagas.

§ 39.

Har kronofogde, häradsskrifvare eller annan person, som det åligger att, enligt näst ofvanstående §, vara tillstädes och tjenstgöra vid taxeringsnämnds sammankomst, derifrån, utan laga förfall, uteblifvit efter den för nämndens sammanträde utsatta tid, eller har hans dessförinnan inträffade förfall icke blifvit vederbörligen anmäldt, böte han trettio kronor.

Kan, till följd af en eller annan anledning, taxeringsförrättningen icke företagas eller fortgå, bör anmälan derom af nämnden göras hos Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, som då vidtager den åtgärd, förhållandet finnes påkalla.

§ 40.

Skulle taxeringsnämnden, vid granskningen och pröfningen af bevillningsberedningens taxeringsförslag jemte

dertill hörande uppgifter och de mot samma förslag framställda erinringar, finna sig föranlåten att från embetsverk och myndigheter, bolag eller enskilde arbetsgifvare, inhemta ytterligare uppgifter och upplysningar rörande sådana förhållanden, som vederbörande, med hänsigt till bevillningstaxeringen, skola uppgifva, förfares på enahanda sätt, som i afseende på uppgifters eller upplysningars införskaffande åt bevillningsberedningen i § 17 är stadgadt; egande taxeringsnämnderna ovägerligen af dessa embetsverk och myndigheter undfå de upplysningar, som kunna erfordras. Uraktlåter bolag eller enskild arbetsgifvare att angående de i §§ 16 och 17 omförmälda förhållanden vederbörligen affordrad uppgift eller upplysning taxeringsnämnden meddela, vare påföljden densamma, som dylik uraktlåtenhet vid bevillningsberedningen enligt § 18 medför.

§ 41.

Taxeringsnämnden bör noga granska mantals- och taxeringslängderna i hvad de angå de inom distriktet senast förrättade mantalsskrifningar samt taga kännedom om de anmärkningar, som dervid eller vid samma längders derefter verkställda granskning förekommit. Skulle härvid visa sig, att någon antingen utan giltiga skäl blifvit från kronoutskylder befriad, eller fått sig utskylder ålagda, från hvilkas utgörande han, i anseende till sin nödställda och utblottade belägenhet, bort frikallas, eger nämnden att rättelse derutinnan meddela; börande dock ej mindre beslutet derom än de skäl, som detsamma föranledt, alltid i nämndens protokoll intagas.

§ 42.

Uppstå skiljaktiga meningar bland taxeringsnämndens ledamöter och måste omröstning för frågans afgörande anställas, skall denna vara öppen och den mening blifva gällande, hvilken flertalet bland ledamöterne biträdt, eller om rösterna utfalla lika, den som länder till den skattskyldiges förmån.

§ 43.

Taxeringsnämnds sammankomster hållas inom slutna dörrar; dock äro skattskyldige berättigade att inför nämnden företräda, för att meddela upplysningar i afseende på de bevillningsafgifter, som af dem böra erläggas. Ledamot af nämnden bör afträda då fråga om bestämmandet af hans egen, hans föräldrars, barns eller syskons bevillning förekommer.

§ 44.

Så vidt utan hinder för taxeringsförrättningens fortgång sig göra låter, bör begärd upplysning om den af taxeringsnämnden påförda bevillningsafgift skattskyldig på stället meddelas.

Dessutom och på det hvar och en skattskyldig må komma i tillfälle att erhålla kännedom om de hos taxeringsnämnden skedda ändringar i bevillningsberedningarnes taxeringsförslag, åligger det den, som fört nämndens protokoll, att senast fjorton dagar efter det taxeringsförrättningarne inom fögderi eller stad blifvit afslutade, af-

lemna, i Stockholm till Öfverståthållareembetet, i öfriga städer till magistraten och på landet till kommunalstämmans ordförande, för hvarje kommun på landet och hvarje församling i stad utskrifna utdrag af sagda protokoll, utvisande alla af nämnden beslutade förändringar uti och tillägg till beredningens förslag. Dessa protokollsutdrag skola, under viss bestämd och vederbörligen kungjord tid, som icke må understiga 14 dagar, på lämpligt och dervid äfven tillkännagifvet ställe hållas de skattskyldige tillhanda.

§ 45.

Justeringen af det hos taxeringsnämnden förda protokoll bestyrkes genom derå tecknadt intyg af nämndens ordförande och två ledamöter. Så snart de i ofvanstående § 44 omförmälda protokollsutdrag äro utskrifna, bör protokollet aflemnas till den tjensteman, som det tillhör att anteckningarne i mantals- och taxeringslängden verkställa. Denna längd underskrifves af både nyssbemälda tjensteman och kronoombudet, hvarjemte rigtigheten af deruti skedda, på taxeringsnämndens beslut grundade anteckningar äfven vitsordas af ordföranden och två ledamöter i samma nämnd.

§ 46.

Mom. 1. Senast tre veckor efter det taxeringsförrättningarne inom fögderi eller stad afslutats, skola taxeringsprotokoll och längder, jemte tillhörande handlingar, till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i länet insändas, på landet omedelbart af vederbörande häradsskrifvare och i

stad genom magistratens försorg; varande i annat fall den tjensteman, hvars försumlighet föranledt inträffadt dröjsmål, förfallen till böter af tre kronor för hvarje dag, hvarmed ofvan bestämda tid öfverskrides.

Mom. 2. I Stockholm bör den tjensteman, som det tillhör att anteckningarne i mantals- och taxeringslängden verkställa, inom den i mom. 1 bestämda tid och vid der stadgadt äfventyr till Öfverståthållareembetet inlemna taxeringsprotokoll och längder med tillhörande handlingar.

§ 47.

Innan taxeringsnämnden upplöses, skall nämnden bland sina medlemmar, medelst sluten omröstning, föreslå tre personer till ledamöter i samma års pröfningsnämnd, hvarvid, derest taxeringsnämndens sammansättning sådant medgifver, i stad bör utses åtminstone en, som under nästföregående år der erlagt bevillning för löneinkomst, samt på landet åtminstone en, af hvilken då inom distriktet bevillning blifvit erlagd antingen för sådan inkomst eller för inkomst af jordbruksnäringen icke tillhörande rörelse.

Om de personer, som sålunda blifvit af taxeringsnämnden föreslagna att, enligt stadgandet i nedanstående § 49, utses till ledamöter i pröfningsnämnden, skall vederbörande magistrat eller kronofogde ofördröjligen meddela Kungl. Maj:ts Befallningshafvande underrättelse.

3:o. Pröfningsnämnderna.

§ 48.

För att granska bevillningstaxeringarne samt pröfva och afgöra anförda besvär eller annars framställda anmärkningar i anledning af taxeringsnämndernas vidtagna åtgärder och beslut skall en *pröfningsnämnd* årligen under Augusti månad sammanträda för hvart och ett län i länets residensstad och för Stockholms stad i Stockholm; egande denna nämnd att, efter tagen kännedom om hvad mantals- och taxeringslängder samt protokoll jemte aflemnade uppgifter innehålla, och noggrann pröfning af alla nämnden underställda frågor och förhållanden, meddela sådana rättelser och förändringar i eller göra sådana tillägg till de bevillningsafgifter, senast församlade taxeringsnämnder påfört, som finnas af rättvisa och billighet samt en författningsenlig och jemlik beskattning påkallade.

§ 49.

Pröfningsnämnd består af tjugu, högst trettio ledamöter, hvilka Kungl. Maj:ts Betallningshafvande eger utse bland de af taxeringsnämnderna dertill föreslagna personer. Bland ledamöterne i pröfningsnämnden skall minst hälften vara egare af fast egendom; och böra nämndens ledamöter så utses, att nämnden, så vidt förhållandena medgifva, kommer att utgöras af ett efter beskattningens belopp och mängden af de skattskyldige skäligen lämpadt antal dels näringsidkare och dels löntagare, samt att inom nämnden

icke saknas tillförlitlig kännedom om länets särskilda delar, dessas ekonomiska tillstånd och hufvudsakliga näringar.

Den, som till ledamot i pröfningsnämnd blifvit utsedd, men utan vederbörligen anmäldt laga förfall vid nämndens sammankomst sig icke infinner, skall böta tio kronor.

§ 50.

Uti derom utfärdad allmän kungörelse uppgifver Kungl. Maj:ts Befallningshafvande dem, som till ledamöter i pröfningsnämnden blifvit utsedde, samt underrättar länets innevånare om tid och ställe för nämndens sammanträde; och bör ett exemplar af denna kungörelse i god tid hvarje ledamot af nämnden genom Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes försorg tillsändas.

§ 51.

Senast innan klockan tolf å åttonde dagen före den, då pröfningsnämnden sammanträder, eller, om åttonde dagen är helgedag, å nästföljande dag, bör skattskyldig, som finner sig föranlåten anföra besvär öfver den honom af taxeringsnämnd påförda bevillningsafgift, eller framställa anmärkningar i anledning af taxeringsnämnds vidtagna åtgärder och beslut, hafva till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande inlemnat sin till pröfningsnämnden ställda besvärsskrift; och må, under iakttagande af nu stadgade tid och ordning, skattskyldig jemväl ega att sina besvär med allmänna posten insända; dock skall i sådant fall behörigen styrkas, att den klagande egenhändigt undertecknat besvärsskriften eller att densamma på hans begäran eller med hans samtycke blifvit uppsatt; börande de skattskyl-

dige, genom den i näst ofvanstående § omförmälda kungörelse, om allt detta jemväl erinras.

§ 52.

Vid pröfningsnämndens sammankomster skall landshöfdingen i länet vara ordförande, med rättighet att i nämndens öfverläggningar, men icke i dess beslut deltaga. Är landshöfdingen hindrad att dessa sammankomster bevista, eger nämnden att sjelf genom val med slutna sedlar bland sina ledamöter utse den, som skall föra ordet.

Uppstå under pröfningsnämndens öfverläggningar skiljaktiga meningar bland nämndens ledamöter och måste till följd deraf omröstning anställas, skall omröstningen vara öppen och den mening blifva gällande, hvilken flertalet bland ledamöterne biträdt, eller, om rösterna utfalla lika, den, som länder till den skattskyldiges förmån.

§ 53.

Såsom kronans ombud och för upplysningars meddelande bör landskamreraren eller kamreraren vid Öfverståthållareembetets afdelning för kronouppbördsärenden öfvervara pröfningsnämndens sammankomster, med skyldighet att efter sorgfällig beredning göra de anmärkningar och framställningar, hvartill han för iakttagande af kronans rätt finner sig ega anledning.

§ 54.

På Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes kallelse skola bevillningsberedningarnes ordförande vara pligtige att, för upplysningars meddelande, före och under pröfningsnämn-

dens sammankomst infinna sig å den ort, der nämnden sammanträder. Dock ankommer på Kungl. Maj:ts Befallningshafvande att bestämma, hvilkens eller hvilkas inställelse må anses vara behöflig.

§ 55.

Protokollet vid pröfningsnämndens sammankomster föres och de af nämndens beslut föranledda anteckningar i mantals- och taxeringslängderna verkställas af den eller de personer, som Kungl. Maj:ts Befallningshafvande dertill förordnat. Sådant förordnande får icke meddelas åt någon, som i annan egenskap skall hos pröfningsnämnden vara tillstädes.

§ 56.

Mom. 1. Alla pröfningsnämndens beslut samt hvarje af nämnden påförd eller förändrad bevillningsafgift skola i nämndens protokoll antecknas; och de bevillningsafgifter, som till följd af pröfningsnämndens beslut tillkommit eller blifvit fastställda till annat belopp än det, taxeringsnämnden påfört, skola upptagas i särskild längd, deruti de protokollsparagrafer, som innehålla dylika beslut, böra angifvas. Kronoombudet, till hvars åliggande det hörer att hålla hand öfver ifrågavarande afgifters vederbörliga påförande i längderna, bör med sin underskrift vitsorda deruti, enligt pröfningsnämndens beslut, införda förändringar eller gjorda tillägg. Den, som fört pröfningsnämndens protokoll, åligger att inom September månads utgång, vid bot af fem kronor för hvarje dag, hvarmed den sålunda bestämda tiden öfverskrides, i Stockholm till Öfverståthållare-

embetet och i öfriga orter till vederbörande magistrater eller kommunalstämmors ordförande, aflemna, för hvarje kommun på landet och hvarje församling i stad, utskrifna utdrag af nämnda protokoll, utvisande alla af pröfningsnämnden beslutade förändringar uti och tillägg till de af taxeringsnämnderna påförda bevillningsafgifter. Dessa protokollsutdrag, hvilka jemväl skola innehålla underrättelse om hvad den, som med pröfningsnämndens beslut icke åtnöjes, har att iakttaga, skola hållas de skattskyldige tillhanda under viss tid af minst fjorton dagar, hvarom kungörelse bör på vanligt sätt ofördröjligen utfärdas; börande i denna kungörelse upptagas namn och hemvist för de skattskyldige, i afseende å hvilkas beskattning pröfningsnämnden vidtagit ändring.

Mom. 2. Inom tre veckor efter pröfningsnämndens sista sammanträde skola taxeringsprotokoll och längder jemte tillhörande handlingar samt de hos pröfningsnämnden förda längder öfversändas till vederbörande häradsskrifvare eller magistrat för debiteringens verkställande.

Mom. 3. Afskrift af mantals- och taxeringslängden med deri af pröfningsnämnden beslutade ändringar, i hvad längden hvarje särskild kommun angår, skall senast den 15 November af häradsskrifvaren tillställas vederbörande kommunalstämmas ordförande, för att af honom tillhandahållas ordföranden i påföljande års bevillningsberedning.

§ 57.

Till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande skall före den 10 Januari insändas:

a) af häradsskrifvaren och vederbörande tjensteman i stad: afskrifter af de utaf pröfningsnämnden fastställda mantals- och taxeringslängder samt af taxeringsnämndens protokoll;

b) af den som fört pröfningsnämndens protokoll: afskrift af detta protokoll.

Dessa handlingar skola derefter före den 15 Januari genom Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes försorg öfversändas till öfverskattenämnden, som, sedan nämnden afgifvit sin i § 62 *e* omförmälda berättelse, öfverlemnar handlingarne till Kammarrätten för att biläggas kronoräkenskaperna.

§ 58.

Å pröfningsnämndens sammanträdesort icke bosatte ledamöter i denna nämnd samt de kronofogdar och andra personer, som, enligt stadgandet i § 54, skola från annan ort vid pröfningsnämnden sig infinna, äro berättigade att under nämndens sammanvaro åtnjuta traktamentsersättning med sex kronor om dagen samt resekostnadsersättning, då resan sker med skjuts efter tre kronor för milen, men, då resan sker på ångfartyg eller jernväg, med ett belopp, motsvarande i förra fallet afgiften för enkel hyttplats, eller, då hytt ej förekommer, en salongsplats, och i senare fallet afgiften för plats i första klassens vagn.

§ 59.

I Stockholms stad skola de åligganden, som Kungl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande inom öfriga delar af riket med hänsigt till pröfningsnämnden fått sig uppdragna, tillhöra Öfverståthållareembetet; kommande äfven,

hvad Stockholm beträffar och så vidt härom meddelade föreskrifter äro der tillämpliga, alla andra Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, i afseende på bevillningstaxeringarna och dermed sammanhängande frågor, tillhörande bestyr att åligga Öfverståthållareembetet, som alltså har att af vederbörande tjenstemän och skattskyldige emottaga enahanda förslag och uppgifter med flere handlingar, som i landsorterna skola till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande aflemnas.

Vid Stockholms stads pröfningsnämnds sammankomst må, då öfverståthållaren icke är tillstädes, underståthållaren i hans ställe vara ordförande.

4:o. Öfverskattenämnden.

§ 60.

Högsta pröfningsrätten i taxeringsfrågor tillkommer en *öfverskattenämnd,* som sammanträder i Stockholm hvarje år i Januari månad. Denna nämnd utgöres af ordförande och ledamöter, utsedde på sätt nedan stadgas:

Kungl. Maj:t förordnar ordförande och suppleant för denne samt erforderligt antal föredragande, hvilka senare hafva säte och stämma i nämnden, en hvar under handläggningen och afgörandet af de ärenden, han beredt.

Hvardera af Riksdagens kamrar utser för en tid af tre år två ledamöter.

Hvarje pröfningsnämnd i riket väljer årligen inom sig två ledamöter, att på ordförandens kallelse i öfverskattenämnden inträda under behandlingen och afgörandet

af taxeringsfrågor, som utgjort föremål för beslut af den pröfningsnämnd, af hvilken de äro valde.

Utaf Riksdagens kamrar och pröfningsnämnderna utses jemväl suppleanter till lika antal, som de af dem valde ledamöterne.

§ 61.

Mom. 1. Är skattskyldig, kronans ombud eller kommun missnöjd med pröfningsnämnds beslut, må klagan deröfver föras genom besvär, som, ställda till öfverskattenämnden, skola till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande ingifvas före klockan tolf den 15 nästa November månad eller, om denna dag är helgedag, å nästa söcknedag derefter, vid påföljd att besvären eljest icke varda till pröfning upptagna. Sedan öfver inkomna besvär utlåtande blifvit från vederbörande infordradt, insänder Kungl. Maj:ts Befallningshafvande handlingarne till öfverskattenämnden med de upplysningar och erinringar, som besvären anses påkalla.

Mom. 2. Så snart ofvan stadgade besvärstid gått till ända, öfversänder Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till ordföranden i öfverskattenämnden förteckning å anförda besvär.

Mom. 3. Besvär få icke uppehålla uppbörden af hvad enligt pröfningsnämnds beslut blifvit påfördt; hvaremot, derest det öfverklagade beslutet ändras, hvad som blifvit för mycket erlagdt, efter anmälan hos Kungl. Maj:ts Befallningshafvande kostnadsfritt återbekommes.

§ 62.

Öfverskattenämnden åligger:

a) att pröfva och afgöra besvär öfver pröfningsnämnds beslut;

b) att, om vid granskning af taxerings- eller pröfningsnämnds åtgärder uppskattningen af fast egendom inom något taxeringsområde befinnes vara lägre än tillbörligt, ojemn eller i öfrigt icke med denna förordning öfverensstämmande, förordna om ny uppskattning af den fasta egendomen inom taxeringsområdet utan afvaktan af nästa allmänna fastighetstaxering;

c) att, efter vederbörandes hörande pröfva och afgöra de anmärkningar, som under kronoräkenskapernas granskning i Kammarrätten förekomma emot de fastighetsvärden och inkomstbelopp, som taxerings- och pröfningsnämnderna, på grund af den dessa nämnder tillhörande taxering fastställt eller emot de af bemälde nämnder för öfrigt vidtagna beslut, samt verkställa den taxering, hvartill berörda pröfning kan föranleda; börande sådana anmärkningar af Kammarrätten till öfverskattenämnden öfverlemnas;

d) att afgifva underdåniga utlåtanden i frågor, rörande hvilka Kungl. Maj:t finner skäligt höra nämnden;

e) att före September månads utgång hvarje år till Kungl. Maj:t afgifva berättelse om taxeringen under det nästföregångna året, uti hvilken berättelse särskild uppmärksamhet bör egnas deråt, huruvida uppskattningen såväl af fast egendom som af inkomst af kapital och arbete

inom landets olika delar är rättvis och jemlik samt med denna förordning i öfrigt öfverensstämmande, äfvensom, huru taxeringen så väl inom särskilda orter, der anmärkningsvärda förhållanden förekomma, som inom riket i dess helhet utfallit i jemförelse med de fem näst föregående åren. Denna berättelse bör genom öfverskattenämndens försorg till trycket befordras och delgifvas samtlige under nästkommande året sammanträdande taxeringsmyndigheter.

§ 63.

Öfverskattenämnden eger att af vederbörande embetsverk och myndigheter begära och erhålla de upplysningar och utlåtanden m. m., som för ärendenas handläggning hos nämnden må finnas erforderliga.

§ 64.

Mom. 1. Nämnden må icke fatta beslut, derest icke ordföranden och minst fyra ledamöter äro tillstädes.

Mom. 2. Inträffar förfall för både ordföranden och dess suppleant, utser nämnden inom sig ordförande för tillfället. Får ledamot förfall, inkallar ordföranden vederbörande suppleant.

Mom. 3. Uppstår meningsskiljaktighet inom nämnden skall den mening gälla, hvarom de fleste sig förenat. Blifva rösterna för särskilda meningar lika, skall i fråga om påförande af fastighets- eller inkomstbevillning, den mening gälla, som länder till den skattskyldiges förmån, men i alla andra fall, den, som ordföranden biträdt.

§ 65.

Nämnden eger att antaga nödigt tjenstebiträde.

§ 66.

Nämndens beslut i besvärs- och anmärkningsmål öfversändas till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till dess efterrättelse och för att vederbörande tillställas eller delgifvas; skolande besluten, då de föranleda förhöjning i påförd bevillning, äfven meddelas Kammarrätten.

§ 67.

Öfver nämndens beslut må klagan ej föras.

5:o Allmänna föreskrifter.

§ 68.

Mom. 1. Till ledamot i bevillningsberedning, taxerings-, pröfnings- eller öfverskattenämnd må icke väljas annan än den, som råder öfver sig och sitt gods samt är i besittning af medborgerligt förtroende.

Mom. 2. Sådan ledamot åtnjuter i och för utöfningen af sitt uppdrag enahanda skydd och säkerhet, som rikets grundlagar tillförsäkra riksdagsmän.

§ 69.

Mom. 1. Ledamot af bevillningsberedning, taxerings-, pröfnings- och öfverskattenämnd skall vid fullgörandet af sitt uppdrag ställa sig till ovilkorlig efterrättelse de föreskrifter, denna förordning och den till ledning för taxeringsmyndigheterna utfärdade instruktion innehålla, samt efter sorgfällig granskning och samvetsgrann pröfning af meddelade uppgifter och för öfrigt upplysta eller kända

förhållanden efter bästa förstånd, på heder och samvete, föreslå, påföra och fastställa den bevillningsafgift, hvar och en skattskyldig bör erlägga, så att uppskattningen af såväl fast egendom som inkomst varder i möjligaste måtto jemlik och rättvis.

Mom. 2. Ledamot af bevillningsberedning, taxerings-, pröfnings- eller öfverskattenämnd och dervid biträdande tjensteman får icke, utom vid beredningens eller vederbörande nämnds sammanträde, yppa innehållet af skattskyldigs enligt § 19 meddelade uppgift angående hans inkomst och rörelse m. m., såvida den skattskyldige förklarat, att han icke medgifver samma uppgifts offentliggörande; och må de under öfverläggningarne inom sagda beredning eller nämnder lemnade upplysningar och yttrade åsigter rörande enskildes ekonomiska ställning icke på något sätt utspridas. Enahanda stadgande gäller äfven i afseende å de uppgifter, som af de i § 16 omförmälda bolag och agenter skola meddelas angående deras affärsverksamhet.

Mom. 3. Denna § skall vid hvarje bevillningsberednings, taxerings-, pröfnings- och öfverskattenämnds första sammanträde uppläsas.

§ 70.

Af bevillningsberedning, taxerings- eller pröfningsnämnd behandlad bevillningsfråga må icke, till följd af gjord anmärkning eller anförda besvär eller af annan anledning, återförvisas till samma beredningens eller nämnds förnyade behandling. Ej heller må någon förklaringsskyldighet bemälda beredning eller nämnder åläggas.

§ 71.

Mom. 1. Till ersättning åt ordförandena i bevillningsberedningarne för deras arbete med sjelfva beredningen, till arvode för protokollsföringen samt andra anteckningar under pröfningsnämndens sammankomster, till vedergällning för officiella uppgifter, aflemnade till ledning vid bevillningsafgifternas bestämmande samt för det i samband med taxeringsförrättningarna för öfrigt lemnade biträde af städernas tjenstemän eller andra personer, som icke ega att vid samma förrättningar beräkna rese- och traktamentsersättning, må hvarje pröfningsnämnd, med undantag af Stockholms stads, för hvilken nedanstående särskilda stadgande gäller, använda och fördela högst ett belopp, motsvarande två procent af de första 100,000 kronor, hvartill länets hela bevillningssumma efter denna förordning för året uppgår, en och en half procent af de derpå följande 25,000 kronor, en procent af de derpå följande 25,000 kronor, samt slutligen en half procent af allt hvad bevillningssumman öfverstiger 150,000 kronor; dock får, om än denna bevillningssumma sedermera skulle visa sig öfverstiga dess af pröfningsnämnden beräknade belopp, hvarken någon ytterligare kostnadsersättning eller vedergällning än den då beviljade för samma år utdelas, eller ett sådant öfverskott tagas i beräkning vid bestämmande af enahanda ersättning och vedergällning under ett följande år; börande vid de särskilda ersättningarnas bestämmande afseende fästas på för uppdragets utförande erforderlig skicklighet, tid och arbete. Landstatstjensteman, som i och för tjensten

är skyldig att närvara vid taxeringsförrättning, eger icke att derför åtnjuta arvode af bevillningen.

Mom. 2. Angående det för ofvan uppgifna föremål af pröfningsnämnden anvisade belopp och dess fördelning bör till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande aflåtas särskildt utdrag af nämndens protokoll, hvarefter det beviljade beloppet må i vanlig ordning utbetalas af länets landtränteri och med bifogande af sagda protokollsutdrag i kronoräkenskaperna redovisas.

Mom. 3. Till de i mom. 1 af denna § uppräknade kostnaders bestridande samt till der omförmäld vedergällning för meddelade officiella uppgifter och vid taxeringsförrättningarne lemnadt biträde må af Stockholms stads pröfningsnämnd användas och disponeras ett belopp, som svarar emot högst två procent af samma stads hela bevillningssumma för året; gällande jemväl för bemälda pröfningsnämnd det i åberopade moment gjorda förbehåll för det fall, att bevillningssumman skulle komma att öfverstiga pröfningsnämndens beräkning. Som det till taxeringskostnader med flere utgifter för bevillningsafgifternas bestämmande inom Stockholms stad afsedda belopp, kommer att omedelbart utgå från Statskontoret, så bör detta verk genom utdrag af pröfningsnämndens protokoll underrättas om det beviljade kostnadsersättnings- och vedergällningsbeloppet samt dess verkställda fördelning.

Mom. 4. Lösen enligt expeditionstaxa för den utskrift af taxeringslängderna, hvilken det enligt § 56 mom. 3 åligger häradsskrifvaren att till kommunalstämmas ordförande aflemna, samt den i §§ 31 och 58 bestämda rese-

och traktamentskostnadsersättning bör, efter anställd granskning af derå ingifna räkningar, utan sammanblandning med de i föregående tre moment omförmälda taxeringskostnader och arvoden, m. fl. utgifter, utbetalas för länen af vederbörande landtränteri och för hufvudstaden omedelbart af Statskontoret.

Mom. 5. Statskontoret åligger att till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande efter reqvisition utlemna nödigt antal blanketter till mantals- och taxeringslängder för att genom Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes försorg vederbörande tillställas.

§ 72.

Den, som vill öfver taxerings- eller pröfningsnämnds beslut anföra besvär, är berättigad att, då han i sådant afseende anmäler sig hos vederbörande tjensteman, kostnadsfritt erhålla för dylikt besluts öfverklagande erforderligt utdrag af taxeringslängden samt nämndens protokoll; och må ej heller lösen fordras för andra protokollsutdrag och expeditioner, som till följd af vederbörande nämnders beslut böra utfärdas.

§ 73.

Mom. 1. Då, till följd af uraktlåtet fullgörande af de i denna författning meddelade föreskrifter eller af annan orsak, fråga uppstår om tillämpning af deruti stadgadt bötesansvar, skall af vederbörande kronoombud, ledamöter i bevillningsberedning, taxerings- eller pröfningsnämnd eller andra behöriga personer anmälan derom göras hos Kungl. Maj:ts Befallningshafvande, som, efter pröfning af härvid

förekommande förhållanden, förordnar om uttagandet af de böter, hvartill en eller annan finnes hafva gjort sig förfallen, samt vidtager de åtgärder, som anmäld försummelse eller uteblifven verkställighet af hvad författningen stadgar, för öfrigt kan påkalla.

Mom. 2. Den, som icke nöjes åt Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut, hvarigenom han, på grund af ofvan åberopade stadganden, blifvit fälld till böter, eger att, med iakttagande af hvad i allmänhet är stadgadt angående böters nedsättning och dylika utslags öfverklagande, öfver det meddelade beslutet anföra besvär hos Kammarrätten, hvilka besvär böra vara dit ingifna senast klockan tolf å trettionde dagen efter erhållen del af samma beslut.

Mom. 3. Omförmälda böter tillfalla, der icke annorlunda är särskildt föreskrifvet, de fattige inom den församling, der den bötfällde är mantalsskrifven.

Instruktion för taxeringsmyndigheterna.

Uppskattning af fast egendoms värde.

§ 1.

Värdet af *fast egendom* föreslås och bestämmes med ledning af:

1:o) den för sådan, under loppet af nästföregångna tre år, försåld egendom senast betingade *köpeskilling,* så vida icke derunder inbegripits godtgörelse för inventarier eller växande gröda, eller köpet afslutats mellan nära anhöriga, eller vid försäljningen förbehåll gjorts om så kallade undantagsförmåner, eller dervid förekommit andra särskilda omständigheter, som skäligen anses hafva inverkat på köpeskillingens bestämmande utöfver eller under egendomens verkliga värde; börande vid bestämmande af detta värde afseende icke fästas å beskaffenheten af sådana byggnader, som på egendomens afkastning icke hafva något egentligt inflytande, likasom värdet af kreatur, redskap och andra inventarier eller förlag vid jordbruksfastighet icke heller må vid fastighetsvärdets bestämmande tagas i beräkning;

2:o) årliga *hyres-* eller *arrendesumman* för uthyrd eller bortarrenderad egendom, så vida icke särskilda förmåner

eller åligganden blifvit derunder inbegripna — såsom rättighet till inventariers begagnande, arbetsbiträde och skogsfång m. m. från annan egendom, eller skyldighet att uppodla, reparera och uppföra byggnader eller utföra andra arbeten å den arrenderade egendomen samt inom kort tid densamma afträda — eller så vida icke, efter hvad vid jemförelse mellan denna och närbelägna egendomar af lika storlek och beskaffenhet sig visar, hyres- eller arrendebeloppet blifvit bestämdt med afseende å slägt- eller andra kända förhållanden mellan egaren och hyresmannen eller arrendatorn;

3:o) egendomens vid verkställd *värdering* för erhållande af lån från *hypoteksinrättning* antagna värde, så vida sådan värdering skett under nästföregångna tre år och det egendomen dervid åsatta värde sedermera icke blifvit i väsentlig mån förändradt;

4:o) *brandförsäkringsvärdet* å de i stad och på dess område eller i köping och dermed jemförlig ort befintliga egendomars åbyggnad samt å bruks-, qvarn- och fabriksbyggnader på landet äfvensom å andra der uppförda hus och byggnader, hvilka icke begagnas för jordbruket och dess binäringar tillhörande rörelse, samt å sådan åbyggnad på särskilda lustställen och dermed jemförliga mindre lägenheter, som utgör dessas egentliga värde; dock bör, derest brandförsäkringsbeloppet skulle betydligt understiga de brandförsäkrade husens och byggnadernas verkliga värde, det senare, men icke det förra, antagas såsom grund för bevillningstaxeringen;

5:o) egendom på landet tillhörande *areal* i åker, äng, skog- eller betesmark, jemte dermed förenade särskilda

förmåner, såsom vattenfall, torfmosse, lastageplats, fiske, som ej är i jordebok särskildt upptaget, m. m.;

6:o) *läget* eller *arealen* af hvar och en i stad, köping eller dylik ort belägen egendom med dertill hörande särskilda förmåner.

Då fast egendom, som under sistförflutna tre år blifvit såld eller undergått ofvan omförmälda värdering, uppskattas *högre* eller *lägre* än den senast betingade köpeskillingen eller den godkända värderingssumman, böra de särskilda skäl, hvilka dertill föranledt, i taxeringshandlingarne eller nämndens protokoll antecknas. Åbyggnader å stadsegendom samt öfriga i 4:de punkten här ofvan uppräknade hus och byggnader få ej heller, utan på enahanda sätt tillkännagifven särskild anledning, upptagas till lägre värde än det, för hvilket samma byggnader äro hos allmän brandförsäkringsinrättning emot brandskada försäkrade.

I de fall, då uti fast egendoms uppskattningsvärde ingå både *jordbruksfastighet* och sådana byggnader eller inrättningar, hvilka *icke* begagnas för jordbruket och dess binäringar tillhörande rörelse, skall hela det uppskattade fastighetsvärdet fördelas, så att *särskildt* utsättes värdet af sjelfva jordbruksfastigheten med de till jordbruket och dess binäringar hörande byggnader och inrättningar, samt *särskildt* värdet af alla öfriga byggnader och inrättningar, för hvilka bevillning anses böra utgöras.

§ 2.

Vid de fall, då förevarande taxering af fast egendom icke kan grunda sig på köpeskilling, hyra eller arrende,

hypoteksvärdering eller brandförsäkring, bör, på det en jemlik och rättvis taxering samt författningsenlig beskattning må tillvägabringas, egendomens värde upptagas till ett belopp, som, med hänsigt till densammas storlek, beskaffenhet, förmåner, läge och afsättningstillfälle samt öfriga kända eller upplysta förhållanden, motsvarar uppskattningsvärdet å andra i närheten belägna, jemförliga egendomar, derå ofvan uppgifna taxeringsgrunder kunnat tillämpas; åliggande det för öfrigt vederbörande taxeringsmän att, enligt deras på förut egande kännedom eller under taxeringsförrättningen vunna upplysningar grundade öfvertygelse, uppskatta hvarje egendom till dess verkliga värde.

§ 3.

Då fast egendoms värde beräknas efter dess afkastning, bör behörigt afseende fästas å de grundskatter samt öfriga utskylder, som utom allmänna bevillningen skola af samma egendom utgöras, så att värdet å en med dylika skattebidrag jemförelsevis högre belastad egendom skäligen minskas i förhållande till det värde, som åsättes en af skatter och andra utskylder mindre betungad, fastän till storlek och beskaffenhet för öfrigt dermed jemförlig egendom. Då frälseränta förenats med eganderätten till den jord, hvaraf sådan ränta dittills utgått, skall, vid bestämmande af fastighetens värde, detsamma ökas med ett belopp, motsvarande värdet af den förbättring, egendomen genom räntans upphörande vunnit.

Vid uppskattningen af boställe, hvars grundränta ingår bland boställshafvarens löneförmåner och vid bestämmande af bevillningen för dem blifvit tagen i beräkning, skall denna räntas belopp afdragas från boställets behållna afkastning.

§ 4.

Enär allmän uppskattning af fast egendom enligt de i bevillningsförordningen och denna instruktion föreskrifna grunder kommer att första gången verkställas år 18...., skall sedermera jemlikt samma förordning ny, allmän taxering verkställas hvart tredje år, från nämnda år räknadt.

Har under tiden mellan tvenne på hvarandra följande allmänna fastighetstaxeringar brandförsäkringsvärdet å byggnader i stad och på dess område eller å öfriga i § 1 mom. 4 af denna instruktion uppräknade hus och byggnader blifvit ökadt eller minskadt eller fast egendoms värde antingen genom ny- eller tillbyggnader, nya fabriksanläggningar eller andra inrättningar blifvit i betydligare mån förhöjdt eller genom inträffad eldsvåda, vattenflöde eller af annan dylik anledning märkligen förminskats i förhållande till dess uppskattade värde; då bör detta värde jemkas efter de förändringar, egendomen undergått.

Det taxeringsvärde, som blifvit fast egendom åsatt under tiden mellan två på hvarandra följande allmänna fastighetstaxeringar, bör vid först derefter inträffande sådan taxering å nyo pröfvas.

Uppskattning af inkomst af jordbruks- och skogsrörelse, bergsbruk och dertill hörande näringar samt qvarnar och fabriker m. fl. verk och inrättningar.

§ 5.

Vid uppskattning af den behållna årliga inkomsten af jordbruks- och skogsrörelse tages hänsyn

dels till värdet af den under nästföregångna året erhållna skörd från trädgård, åker och äng samt af produkter från skog och torfmosse med afdrag af de för skördens eller dessa produkters erhållande utgifna omkostnader;

dels till antalet af underhållna kreatur och den afkastning, dessa anses hafva lemnat;

dels till storleken och beskaffenheten af de för egendomens skötande använda arbetskrafter;

dels ock till öfriga förmåner, som med jordbruks- och skogsrörelse kunna vara förenade och icke redan i taxeringsvärdet äro inbegripna.

§ 6.

Vid beräkningen af den behållna årliga inkomsten utaf bruk och fabrik samt annan dertill hänförlig inrättning jemföras värdena å der under senast förflutna år tillverkade eller förädlade varor och härvid använda råämnen, jemte öfriga med dessa varors tillverkning eller förädling förenade kostnader; och då tillverkningarnes mängd, i förening med de behandlade och frambringade varornas ökade värde, i allmänhet måste utgöra säkraste grunden för bedömande af vinsten å hvarje särskildt

verks eller fabriks rörelse, böra taxeringsmännen derom förskaffa sig tillförlitliga och fullständiga underrättelser. För bruk eller fabrik, dervid hvarken under det nästföregångna eller under det löpande året någon rörelse drifvits, påföres icke inkomstbevillning.

§ 7.

Den afkastning, som erhålles utaf grufvor och öfriga malmtillgångar, bör i likhet med annan genom bergshandteringen uppkommen vinst årligen taxeras till bevillning på grund af behållningen utaf enahanda rörelse under senast förflutna år.

På enahanda sätt taxeras vinsten af stenbrott.

§ 8.

Vid beräkning af den behållna inkomsten af mjöl- och såg- samt andra qvarnar afses ej allenast qvarnarnas storlek och stenparens, ramarnas och sågbladens samt stamparnas och valkarnas antal, utan hufvudsakligen mäld- och skogs- samt vattentillgången jemte tulltägtens belopp och det tillfälle till mjöl- eller brädhandel m. m., som läget och kommunikationsmedlen bereda.

Uppskattning af inkomst genom skeppsrederi, sjöfart, handel och handtverk samt annan jordbruket icke tillhörande näring.

§ 9.

Med ledning af de i afseende på fartyg föreskrifna uppgifter angående läste- eller tontal, byggnadsmaterial

och anbringad ångmaskins drifkraft m. m., uppskattas fartygsegarens inkomst eller fraktförtjenst efter fartygets storlek och beskaffenhet samt de, så vidt kändt är, under nästföregångna år verkställda resors äfvensom besörjda varu- och personaltransporters förmånlighet.

§ 10.

Skeppare, ångfartygsbefälhafvare, styrmän, maskinister samt matroser och andra sjömän taxeras till bevillning för sina inkomster genom arvoden och så kallade hyror m. m. efter enahanda beräkningsgrunder, som äro stadgade för den vid industriella företag eller i enskild tjenst anställda personals inkomstbevillning.

§ 11.

Den inkomst, handlande, handtverkare eller annan näringsidkare eger af sin rörelse, uppskattas, med fäst afseende å härvid förekommande allmänna eller tillfälliga förhållanden, efter rörelsens beskaffenhet och det belopp, hvartill den årliga varuomsättningen eller tillverkningen uppgår, antalet af de vid rörelsen biträdande eller använda personer, desses befattningar och lönevilkor, afsättnings- och arbetstillfällen, handelsbodars och verkstäders läge jemte öfriga omständigheter, som anses inverka på förmånligheten af idkad handel eller annan näring. Skulle taxeringsmännen sakna närmare kännedom rörande verkliga beskaffenheten af den rörelse, om hvars beskattning fråga är, och aflemnade uppgifter icke innehålla tillfyllestgörande upplysning derom, böra de, på sätt dem lämpligast synes, förskaffa sig de

underrättelser, som erfordras för rörelsens rättvisa beskattning.

Den bevillning, gårdfarihandlande och andre i handelsärenden resande personer böra erlägga för inkomsten af sådan handelsrörelse, taxeras till hela sitt belopp å de skattskyldiges mantalsskrifningsort.

§ 12.

Hvar och en skattskyldig bör för sin inkomst genom handel, handtverk eller annan näring taxeras till bevillning efter det belopp, sådan inkomst verkligen utgör och han åtnjuter, antingen den näring, hvarigenom inkomsten erhålles, idkas för den skattskyldiges egen räkning eller af honom bedrifves såsom kommissionär eller innehafvare af annan persons yrkesrätt; och då den vid bevillningstaxeringen för ett eller annat yrke påförda beskattning icke medför eljest saknad rättighet för den skattskyldige till utöfvandet af detta yrke, så äro taxeringsmännen icke pligtige att undersöka och pröfva behörigheten till detsammas idkande.

§ 13.

Här i riket skattskrifven konstidkare eller annan person, som genom utöfning af konst eller försörjningsmedel beredt sig inkomst äfven på annat ställe än mantalsskrifningsorten, påföres dock endast der inkomstbevillning, men vid bestämmandet af dess belopp bör jemväl tagas i beräkning den inkomst, han annorstädes förvärfvat.

Uppskattning af de i allmän eller enskild tjenst anställda personers inkomster.

§ 14.

I allmänhet bör vid bevillningsafgiftens bestämmande hvarje löntagares inkomst, så vidt den utgöres af bestämd lön eller visst, antingen i penningar eller spanmål och andra naturapersedlar utsatt belopp, upptagas på grund af derå erhållen officiel eller behörigen styrkt uppgift, hvarvid spanmåls jemte andra in natura utgående varors och persedlars värde beräknas efter ortens senast fastställda markegångspris och sådana persedlar, som icke finnas i markegångstaxan uppförda, åsättas de värden, som persedlarne inom orten anses ega.

Den med allmän eller enskild tjenstebefattning förenade förmånen af fri bostad beräknas till det belopp, som i årlig hyra inom samma ort vanligen erlägges för en bostad af enahanda antal lika beskaffade rum och lägenheter. Der tillfälle till sådan jemförelse saknas eller särskilda förhållanden förekomma, bestämmes nyssnämnda förmåns värde efter annan, enligt taxeringsmännens åsigt tillämplig beräkningsgrund. Då embets- och tjensteman, såsom boställshafvare, bör erlägga den för bostället belöpande bevillningsafgift, är han icke skyldig dessutom utgöra bevillning för sin förmån af fri bostad på samma ställe.

Deremot bör icke fastighetsbevillning påföras, såframt icke hela byggnaden är åt en och samma person till boställe upplåten.

§ 15.

De med embeten och tjenster eller andra befattningar förenade obestämda och till beloppet omvexlande inkomster taxeras enligt kända eller uppgifna förhållanden och med fäst afseende å sådana tillfälliga omständigheter, som under senaste tiden inverkat på dessa inkomsters belopp; börande derjemte såsom ledning för uppskattningen af dylika extra inkomster eller så kallade sportler, vid tillämpliga fall, följas den beräkningsgrund, som iakttagits vid bestämmandet af årlig ersättning åt innehafvare af likartad tjenst, då sådan dermed förut förenad inkomst upphört.

§ 16.

I afseende på bevillningen för inkomst såsom fullmägtig eller ombud för andra personer tillämpas, der sådant sig göra låter, hvad rörande bevillning för löntagares till beloppet obestämda inkomster är stadgadt.

Uppskattning af inkomst genom räntebärande kapital samt andra här ofvan icke omförmälda tillgångar.

§ 17.

Sedan all annan inkomst, för hvilken bevillning skall utgöras, är beräknad, bör inkomsten af fruktbärande kapital bestämmas, till hvad taxeringsmännen på grund af egen kännedom samt alla meddelade eller eljest tillgängliga upplysningar anse denna inkomst verkligen vara. Saknas annan tillförlitlig beräkningsgrund, då skall jem-

förelse anställas emellan, å ena sidan, den skattskyldiges *alla* sammanlagda kända årsinkomster af fast egendom, rörelse, yrke, tjenst, pension, lott i bolag och annan särskild bevillning underkastad inkomstkälla, samt, å andra sidan, den skattskyldiges alla sannolika lefnadskostnader. Skilnaden eller det belopp, hvarmed lefnadskostnaderna kunna finnas öfverskjuta nämnda sannolika årsinkomster, anses då utgöra den skattskyldiges inkomst af kapital.

Vid beräkning af skattskyldiges okända lefnadskostnader i *stad, köping* eller *dermed jemförlig ort*, må detsamma *i allmänhet icke anses* vara lägre än i nedanstående förhållande till beloppet af den årliga hyra, den skattskyldige erlägger för de af honom och hans egen familj begagnade rum och lägenheter, eller sålunda, att, när *denna* hyra *stiger öfver 300 t. o. m. 500 kronor*, lefnadskostnaderna och således äfven den skattskyldiges årsinkomster anses uppgå till minst 3 gånger hyrans belopp; när hyran är högre än 500 t. o. m. 1,000 kr., lefnadskostnadarna anses vara 4 gånger hyrans belopp, högre än 1,000 t. o. m. 1,500 kr., lefnadskostnaderna anses vara 5 gånger hyrans belopp, samt när hyran är högre än 1,500 kr., lefnadskostnaderna anses uppgå till minst 6 gånger hyresbeloppet; *ankommande det på taxeringsmyndigheterna att bestämma i hvad mån* hyresbelopp, som icke uppgår till mer än 300 kronor, må läggas till grund för inkomstberäkning.

I afseende å dem, som bebo egna hus, uppskattas hyresvärdet för de rum och lägenheter, hvilka de för sig och familj begagna, genom jemförelse med andra lika beskaffade lägenheter.

I öfrigt böra taxeringsmännen härvid taga i betraktande, huruvida talrik familj, embetsåligganden eller annat förhållande nödsakat till begagnande af flere och dyrare rum än vanligt och om af sådan anledning kan vara skäligt att *göra nedsättning* i den efter nyssnämnda grunder beräknade inkomst, eller om underhåll af hästar och åkdon, talrik betjening m. m., som, då sådant icke för den skattskyldiges yrke erfordras, utmärker ett yppigare lefnadssätt, lemnar anledning till beräkning af högre inkomst.

Vid beräkning af ränteinkomst från utlånadt kapital afdrages ränta, som den skattskyldige utbetalt å upplånadt kapital.

Förluster, af hvilka kapitalet drabbats under året näst före det, hvarför bevillning påföres, afräknas från egarens kapitalförmögenhet och erlägges bevillning för den afkastning, återstående kapitalbeloppet anses lemna.

Huruvida skattskyldigs tillfälliga årsförlust (t. ex. genom kreaturssjukdom, skeppsbrott, varulagers förstöring o. dyl.) bör betraktas såsom minskning i årets inkomst eller såsom kapitalförlust, pröfve taxeringsmyndigheterna efter rörelsens och förlustens storlek och beskaffenhet.

Enär vederbörande bolags eller inrättnings styrelse skall erlägga bevillningsafgift både för ränteinkomsten af hela det i bolaget eller inrättningen nedlagda aktiekapitalet och för den vinst, som rörelsen derutöfver lemnar, så påföras de enskilde delegarne icke bevillning för inkomst från samma bolag eller inrättning.

Som vid tillämpning af § 10 moment 1 i bevillningsförordningen, angående befrielse från eller lindring i bevillning för inkomst af kapital eller arbete, så väl den behållna afkomsten utaf skattskyldig tillhörande fast egendom, som äfven hans inkomst af sådan särskildt beskattad rörelse, som drifves i bolag eller idkas å annan ort än der, den skattskyldige är mantalsskrifven, skola tagas i beräkning vid bestämmandet af hans sammanräknade årsinkomster, så bör, hvad fast egendom angår, dervid iakttagas, att inkomsten så väl af jordbruksfastighet som af annan fastighet beräknas till 5 procent af taxeringsvärdet; och att för detta inkomstbelopp afdrag icke får ske. Om sålunda skattskyldig finnes i sin mantalsskrifningsort hafva t. ex. 400 kronors inkomst af kapital eller arbete samt tillika eger fastighet, taxerad till 2,000 kronor och hvilken alltså bör upptagas till 100 kronors afkomst, så att hans sammanräknade årsinkomst uppgår till 500 kronor, kommer, enligt föreskriften i det ifrågavarande momentet, jemfördt med hvad ofvan sagts, sådan skattskyldig att blott tillgodonjuta eftergift af bevillning å förstnämnda 400 kronor; likasom, derest den skattskyldige har 1,400 kronors inkomst af arbete och 100 kronors inkomst af aktier samt derjemte eger fastighet till ett taxeringsvärde af 10,000 kronor med 500 kronors deraf beräknad afkomst och således i sammanräknade årsinkomster åtnjuter tillhopa 2,000 kronor, bevillning kommer att, utan medgifvande af något afdrag, honom påföras för hans berörda inkomst af 1,400 kronor o. s. v.

MOTIV.

Allmän motivering.

Vid utarbetande af sitt förslag till ny Bevillningsförordning i hvad som angår bevillning af fast egendom och af inkomst har Skatteregleringskomitén, enär denna fråga skolat företagas till behandling, innan beslut fattats rörande öfriga delar af vårt skattesystem, måst utgå från vissa allmänna förutsättningar.

I främsta rummet har Komitén ansett sig kunna och böra förutsätta, *att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär*, hvilka hittills ur skattesynpunkt hållit jordbruksfastigheten och jordbruksnäringen i en undantagsställning, *varda afskrifna*. Endast under denna förutsättning har Komitén kunnat föreslå de stadganden, som åsyfta att åvägabringa en länge önskad likställighet samtliga skatteföremålen emellan.

En annan svårighet för utförandet af Komiténs ifrågavarande uppdrag förefinnes i det bestående sambandet mellan bevillningen och den kommunala beskattningen, i det att den senare i väsendtlig mån är byggd på den förra såsom grundval. Vid hvarje ifrågasatt vigtigare afsteg från nuvarande bevillningsstadganden visade sig snart, att tanken på en tillämnad åtgärds verkningar med hänsyn till den kommunala beskattningen i någon mån utöfvade inflytande på Komiténs beslut i fråga om bevillningen till staten. Efter noggrannt öfvervägande af möjligheterna att göra nyssnämnda båda skattearter oberoende af hvarandra och under fullt erkännande af det önskliga i att kunna nå detta mål, har dock Komitén för närvarande ansett sig böra såsom sin åsigt uttala, *att det samband, som nu förefinnes mellan allmänna bevillningen och den kommunala beskattningen icke i det stora hela lärer kunna rubbas*, om ock en del föreslagna ändringar i nu gällande bevillningsstadga ovilkorligen kräfva motsvarande ändringar i kommunallagarne. Genom bibehållande af detta samband vinnes ock att, vid den

kommunala beskattningens ojemförligt större pekuniära betydenhet, det vakna intresset för *menighetens* berättigade kraf jemväl kommer *staten* till godo.

Komitén har för öfrigt ansett betänkligt att i betydligare mån, än af ändrade förhållanden oundgängligen kräfts, rubba bestående bestämmelser. Sålunda hafva först och främst inom Komitén väckta förslag att införa en ren inkomstskatt blifvit afböjda och den svenska bevillningen har fortfarande fått bibehålla sin dubbelkarakter af blandad fastighets- och inkomstskatt. Lika allmänt erkännande den rena inkomstskatten vunnit ur teoretisk synpunkt, lika befogade hafva de anmärkningar varit, som mot densamma rigtats, så snart den skolat i praktiken tillämpas såsom uteslutande form för bevillning. Särskildt torde dess införande vara otillrådligt i ett land, der det stora flertalet jordbruksidkare antagligen icke äro i tillfälle att på grund af en ordnad bokföring sjelfva med någorlunda säkerhet öfverskåda beloppet af sina verkliga inkomster. Medan inom de flesta andra näringsgrenar inkomsten helt och hållet eller till öfvervägande del ikläder sig penningens lätt skönjbara och beräkneliga form, representeras i fråga om jordbruksafkastning, inkomsten af naturaprodukter och förmåner, hvilka ofta blott i ringa mån omsättas i penningar.

Till de sålunda framställda betänkligheterna har jemväl kommit en annan, med hänsyn till de förslagskalkyler, som en finansplan oundgängligen kräfver. Det skulle vara vanskligt att vilja ens med ringaste grad af sannolikhet beräkna, i hvad mån införandet af en ren inkomstskatt skulle kunna bidraga till fyllandet af statsverkets behof; erfarenheten från åtskilliga andra länder vittnar nogsamt, att de beräkningar, som i dylikt syfte vågats, fullständigt och ohjelpligt slagit fel. Deremot torde det väl låta sig göra att äfven vid de ändrade skattesatser och öfriga stadganden, hvarigenom Komiterades förslag skiljer sig från hittills gällande Bevillningsstadga, verkställa ett öfverslag af den nya Bevillningsförordningens inbringande förmåga.

Vid fastighetsbevillningens bibehållande blef åter en första följd af Komiténs beslut i fråga om en ren inkomstskatt den, att intet skuldafdrag borde få ega rum. Bevillningen blefve eljest beroende helt och hållet af fastighetsegarens ekonomiska ställning i stället för att utgöras i förhållande till egendomens storlek, beskaffenhet och värde. Men enär fastighetsegaren gent emot stat och kommun har anspråk på vissa förmåner och skydd samt ge-

nom fastigheten kommer i åtnjutande af politiska och kommunala rättigheter, vare sig att fastigheten är skuldsatt eller ej, bör han ock, oberoende af detta förhållande, till stat och kommun utgöra den skatt, som fastigheten, med afseende på storlek och beskaffenhet bör i förhållande till andra skatteföremål draga. Det bör ej heller förbises, att medgifvandet af rättigheten till skuldafdrag i detta fall skulle medföra ganska betänkliga följder ur synpunkt af den kommunala beskattningen, så snart en fastighet är behäftad med intecknad skuld till personer eller inrättningar å annan ort. I öfrigt lärer det inkast ega full giltighet, som framställdes redan, då nu gällande föreskrifter antogos: att nemligen inteckning i fastighet ej ovilkorligen kan anses innefatta bevis på tillvaron af en motsvarande skuld, enär en stor mängd inteckningar äro dels obegagnade, dels af egendomsegarne sjelfva inlösta, ehuru ej dödade, dels ock belånade allenast till en del af det intecknade beloppet.

Den likställighet, som Komiténs förslag vid ofvannämnda förutsättning åsyftat, kräfver naturligtvis först och främst att *jordbruksfastighetsegarne* förlora den undantagsställning de hittills intagit och att bevillningen af deras fastigheter utgår efter samma måttstock, som hittills varit tillämpad för all annan fastighet.

Dernäst följer lika otvifvelaktigt att *jordbruksidkaren* i samma mån som alla öfriga yrkesidkare bör beskattas för sin genom yrkets utöfning förvärfvade behållna inkomst, det vill säga, för det belopp, hvarmed egendomens afkastning möjligen öfverskjuter hvad som redan genom fastighetsbevillning blifvit beskattadt. Det får nemligen ej förbises, att vid sidan af jordens alstrande förmåga förefinnas vid en ordnad jordbruksrörelse åtskilliga andra beskattningsbara faktorer, såsom det för rörelsens drifvande erforderliga i inventarier och kreatursstock nedlagda eller eljest använda kapital, dels ock produkten af jordbrukarens personliga arbete samt de af honom i hans egenskap af jordegare eller arrendator åtnjutna, sällan i penningevärde uttryckta och derföre vanligen förbisedda förmåner af allehanda slag.

Enär vid uppskattning af öfriga samhällsklassers inkomster tillbörligt afseende städse fästs vid dessa och liknande förhållanden, hafva de ej här bort förbises.

Å andra sidan bör jordbrukaren i likhet med hvad förut varit öfriga yrkesidkare medgifvet, ega rätt att från sin beskattningsbara inkomst göra skäligt afdrag för ränta å det till rörelsens

bedrifvande *upplånade* kapital. Till förebyggande af missbruk har Komitén dock med ledning af sakkunnige mäns uttalanden ansett sig böra stadga såsom maximum för dylikt afdrag räntan å ett belopp, motsvarande 20 % af egendomens taxeringsvärde.

Under vissa förutsättningar och vid gynnsamma konjunkturer lära antagligen såväl arrendevärden och jordbruksnärings afkastning, som hyror och hyresvärden kunna öfverstiga det belopp, som genom fastighetsbevillning beskattats. Äfven detta öfverskjutande belopp har bort utgöra föremål för bevillnings påförande. Och om man också hyser den åsigt, att afkastningen af jordbruket och dess binäringar sällan torde öfverstiga 5 % af taxeringsvärdet, lärer ej kunna nekas, att beskattningen af möjligen öfverskjutande belopp genom inkomstbevillning är egnad att utgöra ett kraftigt korrektiv mot otillbörlig sänkning af fastighets taxeringsvärde.

Jordbruksfastighets likställighet ur bevillningssynpunkt med annan fastighet och jordbruksnäringens införande i kretsen af de yrken, för hvilkas behållna afkastning en inkomstbevillning skall erläggas, äro i den afdelning af Bevillningsförordningen, som inrymmer sjelfva skattelagen, de båda hufvudsakliga förändringar, som Komiténs förslag innehåller. För de smärre ändringar, omflyttningar och omarbetningar, förslaget i denna afdelning för öfrigt innehåller, torde, der särskild motivering kan vara af behofvet påkallad, lämpligast redogöras vid tal om vederbörande paragraf.

Enahanda torde få anses vara förhållandet med de i visst hänseende ändrade och utvidgade bestämmelser, Komitén ansett sig böra föreslå inom afdelningen "Uppgifter till ledning vid taxeringen".

I fråga åter om taxeringsmyndigheterna är det blott en punkt som i denna inledande öfversigt torde böra särskildt framhållas: förslaget om inrättandet af en *Öfverskattenämnd*. Skälen till Komiténs beslut i fråga härom hafva varit många och betydande.

Det har sedan lång tid tillbaka icke kunnat undgå uppmärksamheten, att en för hela landet likformig tolkning och tillämpning af Bevillningsförordningens föreskrifter ingalunda varit uppnådd och att det missnöje, som mot Bevillningsförordningen uttalats, ofta snarare gällt förordningens tillämpning än dess stadganden. Ändring härutinnan torde svårligen stå att vinna, så länge 25 särskilda pröfningsnämnder, utan samband sins emellan och utan kännedom om hvarandras beslut, utfört en hufvudrol vid beskattningsoperationerna. Det behöfves onekligen, och detta såväl ur

statens som ur den skattskyldiges synpunkt, en öfverordnad myndighet, som härutinnan kan tjenstgöra såsom regulator. Kammarrätten kan i detta hänseende ej göra tillfyllest; den måste såsom embetsverk grunda sitt beslut uteslutande på den bevisning, som blifvit åstadkommen. Men då under alla föregående skeden taxeringen egt rum under former, som snarare närma sig jurys än domstols verksamhet, torde det med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke enahanda behandlingssätt torde vara att föredraga äfven i högsta instans. I öfverensstämmelse dermed är Komiténs förslag affattadt, och den princip af valda ledamöter, som i öfrigt genomgår hela skalan af taxeringsmyndigheter, har derföre också i fråga om öfverskattenämnden blifvit tillämpad.

Vidare måste inom det nu rådande systemet, oafsedt dess långsamhet och tyngden af de former, med hvilka det funktionerar, betraktas såsom en betänklig brist, att den högsta pröfvande myndigheten ej eger att annorlunda än i besvärsväg upptaga taxeringsärenden till behandling. Stundom lära vid granskning af kronoräkenskaperna uppdagas oriktigheter derutinnan, att en eller annan skattskyldig antingen alldeles icke eller ock till mindre belopp, än som enligt tillgängliga officiella handlingar vederbort, påförts bevillning. En tillbörlig hänsyn till allmänt och enskildt bästa torde mana till beifrande af dylikt, och Kammarrätten lärer förr hafva låtit sig angeläget vara att i dylika fall vidtaga rättelse, men har i senare tider på grund af ändrad uppfattning rörande dess befogenhet härutinnan måst derifrån afstå. Här är onekligen tillfälle för en öfverskattenämnd att ingripa.

Och om, såsom nuvarande § 70 torde gifva vid handen, det verkligen lärer ligga i Kammarrättens magt att vare sig höja eller sänka bevillningsbelopp, så torde med fog kunna frågas, huruvida icke detta är en rättighet, hvars utöfvande torde falla sig särdeles svårt, då antagligen denna myndighet icke inom sig eger tillgång till den lokalkännedom och sakkunskap, förutan hvilka nämnda rättighet i sin utöfning kan medföra högst betänkliga följder. I sitt förslag till öfverskattenämndens sammansättning har Komitén sökt tillfyllestgöra sistnämnda kraf genom beredande af plats åt tvenne af vederbörande pröfningsnämnd valde ledamöter. Derigenom är ock dels ett tillfälle beredt att låta olika kategorier af skattskyldige deltaga i frågornas behandling och i mån af deras berättigande göra sina åsigter gällande; dels uppstår helt naturligen

genom denna anordning en för både öfverskattenämnden och pröfningsnämnderna önskvärd vexelverkan.

Om sålunda bevillningsmålens slutliga handläggning af en öfverskattenämnd redan under nuvarande förhållanden synes vara att föredraga framför nu gällande bestämmelser i fråga om dessa måls fullföljd från pröfningskomitéerna, blifver den förändring, som Komitén härutinnan föreslagit, nära nog nödvändig, i händelse inkomst af jordbruksrörelse varder beskattad samt de förslag, Komitén i syfte att befordra bevillningsmålens för ett föregående år slutliga afgörande, innan nästföljande års beredning börjar sina arbeten, framlagt angående tiden för taxeringsmyndigheternas sammanträden samt för öfverklagande af deras beslut, vinna slutligt godkännande. De fleste idkare af jordbruksrörelse föra nemligen icke bok öfver sina inkomster och utgifter och kunna således icke förete någon bevisning derom. Äfven flertalet af andra näringsidkare hafva icke afslutat sina böcker för året, då besvär öfver pröfningsnämndernas beslut i bevillningsfrågor enligt förslaget kunna och böra afgöras. Ifrågavarande begge klasser af skattskyldige kunna således icke till stöd för sina besvär åberopa eller förete någon bevisning i den stränga form, som erfordras, derest besvärsmålen fortfarande skulle upptagas af Kammarrätten.

Det torde för öfrigt ej kunna bestridas, att en öfverskattenämnd, sålunda sammansatt som Komitén föreslagit, eger en större förmåga af initiativ samt kraftigare utvägar att åvägabringa jemlikhet och rättvisa i landets beskattning, än ett dömande embetsverk sådant som Kammarrätten, hvars kompetens ej lämpligen kan göras i mera utsträckt mån administrativ och hvars verksamhet i taxeringsfrågor enligt sakens natur måste vara begränsad inom mycket stränga former.

Det nya förslaget afviker i sin uppställning i någon mån från hittills gällande Bevillningsstadga. I sjelfva skattelagens båda afdelningar är, med bibehållande af samma ordningsföljd inom dem båda, ett försök gjordt att mera systematiskt ordna föreskrifterna om skattesatser och skatteföremål, skattesubjekt, taxeringsgrunder, medgifna undantag, befrielser och lindringar samt orten för bevillningens påförande.

Derpå följer afdelningen *Föreskrifter angående allmänna bevillningens påförande*, der i främsta rummet (§ 13) angifves, *hvilka* de myndigheter äro, som ega att verkställa taxeringen; dernäst sammanställas alla stadganden om de *uppgifter*, dessa taxerings-

myndigheter till ledning vid sitt värfs utförande ega att påräkna (§§ 14—19); och slutligen stadgas angående *taxeringsmyndigheternas sammansättning och befogenhet*, nemligen

i §§ 20—31 angående Bevillningsberedning,
» » 32—47 » Taxeringsnämnd,
» » 48—59 » Pröfningsnämnd och
» » 60—67 » Öfverskattenämnd,

hvarefter förslaget i denna del afslutas med ett antal *Allmänna föreskrifter* §§ 68—73.

Vid den i nu gällande Bevillningsstadga derefter intagna afdelning om "Uppbörd, afkortning och redovisning" har Komitén ej för närvarande, och då endast bevillning för fast egendom och för inkomst utgjort föremål för behandlingen, funnit skäl att föreslå någon förändring i nu gällande stadgar, hvadan sagda afdelning blifvit ur Komiténs förslag utesluten.

Speciel motivering.

§ 1.

I fråga om bevillningens höjande från 3 till 5 öre för hvarje 100 kronor af jordbruksfastighets taxeringsvärde hänvisas till hvad i den allmänna motiveringen blifvit yttradt.

§ 2.

Mom. a. Vid det förhållande att äfven annan jordbruksfastighet än sådan, som är af krono-natur, kan innehafvas med stadgad åborätt (t. ex. Hvitfeltska donationsgodsen, Wisingsö gymnasiihemman o. dyl.) har funnits nödigt att åt förr gällande stadgande gifva den vidsträcktare omfattning som nu föreslagna redaktion innebär.

Allmänningarna hafva genom den nya föreslagna formuleringen af denna § indragits i beskattningen; det gäller dock här allenast värdet af sjelfva skogsområdet, under det att deras årsafkastning fortfarande torde böra, der den till delegarne utdelas, upptagas bland vederbörande hemmans beskattningsbara förmåner.

Mom. c. Enligt lydelsen af motsvarande § i nu gällande Bevillningsstadga var allenast staten i egenskap af fastighetsegare fri från bevillnings utgörande. Men det torde med fog kunna påstås, att den skyldighet till fastighetsbevillnings utgörande, som förut ålegat innehafvare af kronojord, äfven bör utsträckas till de innehafvare af annan jordbruksfastighet, hvilka öfver densamma förfoga med likartad dispositionsrätt.

§ 3.

Stadgandet om uppskattningstiden har ansetts böra inflyttas i sjelfva Bevillningsförordningen från dess hittills varande plats i Instruktionen (§ 7).

Ordet "storlek" är inskjutet för att vid sidan af fastighetens qvalitativa beskaffenhet framhålla den vigtiga faktorn: areal.

De nya stadganden, som i denna § influtit rörande uppskattningen af växande skog och torfmosse, betingas af det kända förhållande, att en fullt tillfredsställande uppskattning af dessa föremåls kapitalvärde är lika svår, som uppskattningen af deras afkastning är lätt. Det blir en obillighet att vilja i fastighetens taxeringsvärde inbegripa hvad som kanske först efter årtionden kan hafva utbildat sig till ett afkastning gifvande kapital.

Sista raderna i 1:sta mom., liksom några liknande stadganden i nu gällande §§ 7, 50 och 60, hafva, såsom egentligen endast afseende taxeringsmyndigheternas verksamhet, ansetts böra flyttas ur sitt förra sammanhang. (Jemför allmänna föreskrifter § 69.)

I fråga om beräkning af frälseräntas kapitalvärde har borttagits ett stadgande, hvars fullkomliga obehöflighet bäst inses deraf, att först för hvarje 20 kronors kapitalvärde bevillningsbeloppet ökas med *ett* öre.

§ 4.

Mom. b. Att *allmänna platser* för större tydlighets skull jemväl upptagits såsom bevillningsfria, torde icke behöfva utförligare motiveras. Och enär välbekant är, att vid pågående omregleringar af stadsområden kommunen ofta finner sig nödsakad att verkställa betydande inköp af *tomter*, men uthyrer dem i afvaktan på gatureglerings genomförande, har det ej ansetts olämpligt att göra dem likställiga med byggnader och stadga bevillningsfrihet, endast då de ej lemna afkastning.

Mom. c. Den förändring, som vidtagits i nu gällande bestämmelser, betingas deraf, att ifrågavarande byggnader helt säkert ytterst sällan användas till uthyrning, liksom ock hela stadgandet antagligen vid ändrad organisation af landets försvarsväsende torde komma att befinnas helt och hållet öfverflödigt.

Mom. d. Ändringarne afse endast ett förtydligande af hvad som redan förut i detta hänseende varit stadgadt.

§ 5.

Det har ansetts leda till större reda, om i denna § uppställningen utginge från motsatsen mellan jordbruksfastighet och annan fastighet, i stället för från den i motsvarande, nu gällande § uppställda motsatsen mellan land och stad.

Ehuru genom nu föreslagna beskattning likställighet mellan all fastighet ur skattesynpunkt blifvit införd, torde dock ett särskiljande af taxeringsvärden och bevillningsbelopp för jordbruksfastighet å ena sidan och annan fastighet å den andra fortfarande befinnas önskligt. Och särskildt måste det ur statistisk synpunkt anses såsom ett önskemål att kunna få iakttaga verkningarne på jordbruksfastighetens beskattning af nu föreslagna ändring i skattesatsen.

I b) är näst sista mom. inflyttadt från gällande Instruktion § 4, sista mom.

§ 7.

Då i sjelfva verket ett så strängt särskiljande, som i nu gällande Bevillningsstadga, af inkomst af kapital och inkomst af arbete merendels torde vara ogörligt, enär i de flesta inkomster båda dessa faktorer ingå, allenast i olika proportioner, har Komitén ansett sig böra sammanslå till *ett* alla inkomstarter, om också till ledning för taxeringsmyndigheterna ett uppräknande inom de väsendtligare hufvudgrupperna fortfarande torde befinnas vara af behofvet påkalladt. Det statistiska intresset af kapitalets särskiljande torde få anses vara tillgodosedt, dels genom den i § 17 af nu föreslagna Instruktion lemnade anvisning, dels ock genom det förslaget bifogade formulär till Mantals- och Taxeringslängd.

Mom. b är inflyttadt från nu gällande Bevillningsstadgas § 8 a).

Mom. c. Jemför den allmänna motiveringen.

Mom. e. Slutpunkten är hit inflyttad från nu gällande § 8 a), med den formella ändring, som af Ecklesiastikstatens Pensionskassas delaktighet i dessa inkomstbelopp betingats. Mindre betydande ur bevillningssynpunkt, har ifrågavarande stadgande med hänsyn till den kommunala beskattningen ej bort förbises.

§ 8.

För vinnande af större öfverensstämmelse i uppställningen mellan paragraferna om fastighets- och inkomstbevillning har aktats nödigt att, efter stadgandet om bevillningsbelopp och skatteobjekt, jemväl i en särskild paragraf uppräkna skattesubjekten.

§ 9.

Mom. 1 a). Tillägget afser att ernå fullt rättvis tillämpning af det beslut, 1881 års riksdag i denna punkt fattat, så att ej

genom förbiseende grundskatter och dylika vid fastighetstaxeringen i beräkning tagna "utskylder" måtte varda här inbegripna.

Mom. 2 a). Inflyttadt från gällande Instruktion § 11 med nödig omformulering och utvidgning.

Mom. 2 b). Se den allmänna motiveringen.

Mom. 2 e). Från de till denna punkt från nu gällande § 7: 2:o öfverförda befrielser hafva utstrukits "presterskapets prostetunnor", såsom i sjelfva verket af annan natur än öfriga här uppräknade ersättningar och snarast jemförliga med arvoden, samt slutraderna, såsom numera veterligen endast egande tillämplighet på en enda person i riket.

De smärre redaktionsändringar, som i öfrigt i denna punkt förekomma, hafva betingats af nuvarande förhållanden, liksom ock uteslutningen ur mom. 2 f) af ackords-, ränte- och amorteringsafdragen.

Mom. 3. Då numera jordbruksnäringens afkastning inträder inom ramen af bevillningsskyldiga inkomster, har det funnits nödigt att, med hänsyn till omöjligheten att vid tiden för taxeringsförrättningen bilda sig ett omdöme om årets skördeutfall o. dyl., något skarpare än förr accentuera skyldigheten för taxeringsmyndigheterna att för sin uppskattning taga ledning af förhållandena under det nästföregångna året.

§ 10.

Mom. 1. Med anledning af de yrkanden, som ofta vid riksdagarne och jemväl inom Komitén framstälts, rörande höjandet af det s. k. *existensminimum* samt utsträckta lindringar i bevillningen upp till en viss gräns, har Komitén föreslagit de ändringar i nu gällande stadganden, som af föreliggande mom. inhemtas. Såsom af förslaget framgår, är ock, utöfver höjningen i hittills stadgade siffror, åt taxeringsmyndigheterna medgifven en rättighet att under vissa förutsättningar besluta en ytterligare lindring. Denna har dock ansetts böra grundas uteslutande på rent *personliga* förhållanden och, af skäl, som nedan närmare utvecklas, ej på tillfälliga, *lokala* omständigheter.

Komitén, som ansett att skatteförmågan är proportionel till inkomstbeloppen och lika stor för all inkomst, af hvad art den än må vara, har i öfverensstämmelse med denna sin uppfattning föreslagit nyssnämnda stadgandens jemlika tillämpning på alla skatt-

skyldige, liksom ock inom rikets alla delar. Onekligt är väl, att de direkta lefnadskostnaderna i våra större städer äro icke obetydligt högre än i allmänhet på landsbygden, men detta motväges i väsentlig mån af de stora lättnader, sammanboendet i stadssamhällen i månget hänseende — såsom ifråga om inköp, försäljningar, sjukvård m. m. — bereder. Dessutom finnes veterligen en och annan bygd i vårt land, der lefnadskostnaderna äro fullt ut så höga som i stad, under det att å andra sidan ett flertal af rikets smärre städer i sagda hänseende lära stå landsbygden ganska nära. Att under sådant förhållande uppdraga några rationella gränser mellan områden med skiljaktiga existensminima och lindringsbelopp har velat synas fullkomligen omöjligt.

Mom. 2 b. En inskränkning i Jernkontorets frihet från inkomstbevillning har ansetts befogad, liksom ock — enär veterligen en del s. k. sparbanker gifva årsutdelning till stiftarne och "aktieegarne" — den i fråga om dem införda restriktionen torde finnas nödig.

Mom. 2 g. Den bevillningsfrihet, som förut, enligt Kungl. Förordningen den 30 Maj 1873, åtnjutits af Lappallmogen i rikets båda nordligaste län, har ansetts jemväl böra utsträckas till det fåtal nomadiserande Lappar, som vistas inom Jemtlands län.

§ 14.

2:o b). Orden: "med Kungl. Maj:ts oktroj försedt verk eller bolag" äro för bättre ordnings skull öfverflyttade till § 15.

2:o c). Tillägget: "samt Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i länen" afser bland annat att jemväl rörande bergshandteringens resultat åt taxeringsmyndigheterna bereda fördelen af officiella uppgifter.

§ 15, 20 och 21 m. fl. följande.

Kommun-begreppet har synts böra allestädes substitueras för det förr brukliga "socken", "församling" eller "pastorat". Detta desto heldre, enär de lokala taxeringsmyndigheternas utväljande är en *kommunal* angelägenhet.

I samband med de större anspråk, som i denna författning ställas på bevillningsberedningens ordförande (jfr motiveringen till § 20) hafva en del smärre ändringar i §:s hittillsvarande lydelse måst vidtagas.

§§ 16 och 17.

Komiterade hafva, af skäl, som dels i Bevillningsbetänkandet af den 2 Juli 1859, dels ock i Förberedande Skattejemkningskomiténs betänkande finnas utvecklade, ansett sig böra afstå från försöket att i vår skattelagstiftning införa nyheten af *obligatorisk sjelfdeklaration*. Deremot hafva de ansett, att hittills gällande föreskrifter rörande bolags skyldighet att meddela en del för taxeringen vigtiga upplysningar borde med fog kunna utsträckas icke obetydligt och således bland annat omfatta enahanda uppgifter rörande personliga aflöningsförhållanden, som det redan förut i fråga om statens och menigheters löntagare ålegat vederbörande embetsverk att lemna.

§ 20 och följande.

Komitén, som för sin del ej kunnat biträda väckt förslag om verkställandet genom särskild myndighet af förberedande undersökningar till utrönande af fastigheters värde och inkomsters belopp, har i stället trott, att bevillningsberedningarnes ordförande, med omsigt valde och utrustade med något större befogenhet, skulle kunna i detta hänseende göra tillfyllest. Genom ett och annat tillägg till eller ändring i äldre stadganden har Komitén velat framhålla de större kraf, som borde ställas på denne funktionär.

De inkomna uppgifterna skola till *honom* ofördröjligen öfverlemnas (§ 15). Han skall, innan beredningen sammanträder, hafva samlat, ordnat och *granskat* alla för taxeringens verkställande föreskrifna eller nödig befunna uppgifter (§ 20). Han icke blott "deltager i", utan *leder* beredningens arbeten (§ 22) och för att gifva tillbörlig kraft åt hvad han på grund af sin noggrannare och mera omfattande kännedom om förhållandena kunnat finna sig befogad att yrka, "*bör*" han icke allenast, utan *skall* inställa sig vid vederbörande taxeringsnämnds sammanträde (§ 31), samt är berättigad att der få sina afvikande meningar vederbörligen antecknade (§ 38).

Det är i samband med denna ordförandens ändrade ställning och i betraktande af det större förråd af sakkännedom, som genom honom bör tillföras bevillningsberedningen, som Komiterade ansett sig kunna föreslå att från 6 till 4 sänka det stadgade maximum för normala antalet bevillningsberedningsledamöter från en kommun (§ 21).

§ 22.

Slutmeningen i mom. 1 är till vinnande af större reda i uppställningen hitflyttad från gamla § 34.

§ 23.

Den pekuniära vinst, som kan tillflyta staten genom återställandet af de till bevillningsberedningarnes ledamöter utlemnade exemplaren af bevillningsförordningen, kan, enligt Komiterades förmenande, ingalunda uppväga fördelen af en i vidsträcktare kretsar spridd och vidmagthållen kännedom om Bevillningsförordningens stadganden.

§ 24.

De ändringar, som i denna §, liksom i en del följande (§§ 25, 33, 48 och 56), egt rum med hänsyn till vissa tidsbestämmelser, afse, dels att i allmänhet åt ärendenas behandling tillförsäkra all den skyndsamhet, som med deras sorgfälliga utredning är förenlig, dels ock särskildt att, såvidt möjligt, bereda utväg för slutbehandling af frågorna från en taxeringsperiod, innan en ny sådan inträder.

§ 25.

Den betydande tillökning i omfång, nu föreskrifna "Taxeringslängd öfver Inkomstbevillning" komme att erhålla, derest — enligt Komiténs förslag — dylik bevillning skulle komma att erläggas jemväl för jordbruksrörelse, har helt naturligen inom Komitén bragt till tals frågan, huruvida icke någon utväg kunde påfinnas till lättande af besväret med dessa längders upprättande. En dylik utväg tror sig Komitén hafva funnit i en kombination af Mantals- och Taxeringslängd. Förslag till dylika längder, så för land som stad, hafva fördenskull utarbetats och finnas bilagda.

§ 26.

Stadgandet om afvikande meningars upptagande i särskildt protokoll torde finnas vara ändamålsenligare än deras antecknande i ofta redan förut öfverfyllda längder.

§ 28.

Det införda tillägget: "i hvad det angår vare sig honom sjelf eller annan skattskyldig" afser allenast att fullt tydligt uttala en rättighet, för hvars utöfvande redan den förut gällande ordalydelsen ej lagt något hinder i vägen. Stadgandets befogenhet, särskildt ur synpunkten af den kommunala beskattningen, ligger i öppen dag.

§ 31.

Af de större kraf, som komma att ställas på bevillningsberedningarnas ordförande, derest Komiténs förslag antages, följer tydligen ock, att hans anspråk på skälig godtgörelse för nedlagd möda må kunna ställas högre än förut. (Jfr § 71).

§ 33.

Jemför motiveringen vid § 24.

§ 35.

De ändringar, nu gällande § 45 här undergått, med hänsyn till antalet ledamöter och suppleanter i taxeringsnämnd, torde för sig kunna åberopa fördelen af större enkelhet och lättfattlighet. Slutmomentet af sagda § är struket, såsom innefattande ett numera tvifvelsutan föråldradt stadgande.

§ 36.

Då valen af ledamöter i taxeringsnämnd i Stockholm ske inför en magistratsperson, vill det synas öfverflödigt, att särskild underrättelse om valets utgång magistraten meddelas. Deremot, och med särskild hänsyn till den ändring i stadgandet rörande protokollsföringen, som komitén i § 38 ansett sig böra föreslå, har på detta ställe ordet "magistraten" utbytts mot "Öfverståthållare-embetet".

§ 37.

Genom att här, liksom i § 47, stadga valets förrättande med slutna sedlar har Komitén naturligtvis åsyftat att åt de väljande bereda största möjliga oberoende.

§ 38.

Som erfarenheten visat, det magistraten i Stockholm har ringa tillfälle att taga kännedom om det sätt, hvarpå protokollsförarne hos taxeringsnämnderna derstädes fullgöra sina uppdrag, hvaremot kamreraren vid Öfverståthållare-embetets afdelning för kronouppbördsärenden, till hvars tjensteåliggande hörer att vid pröfningsnämndens sammanträden såsom kronoombud bevaka det allmännas rätt och hvilken derföre måste göra sig underrättad om innehållet af de hos taxeringsnämnderna förda protokoll, dervid eger tillfälle att inhemta, huruvida och i hvad mån dessa protokoll bära vittne om protokollsförandens lämplighet för det honom lemnade uppdrag, har Komitén, i enlighet med det yrkande, som af Öfverståthållare-embetet i dess utlåtande öfver Förberedande Skattejemkningskomiténs betänkande framstälts, ansett sig böra föreslå den ändring, som denna § innehåller.

§ 44.

Den införda ändringen med hänsyn till tiden för aflemnande af taxeringsprotokollsutdragen har sitt stöd i en anmärkning, som vid granskningen af Förberedande Skattejemkningskomiténs betänkande framstälts af Kungl. Maj:ts Befallningshafvande i Örebro län (Utlåtanden . . . . pag. 140). Ändringen är nu desto lämpligare, enär tiden för taxeringsförrättningen förkortas.

De inskjutna orden: "som ej må understiga fjorton dagar" afse naturligtvis att bereda skydd mot godtycklighet eller vårdslöshet från kommunalstämmo-ordförandes sida.

§ 46.

Höjning i bötesbeloppet är stadgad, emedan det för vederbörande krono-ombud är nödigt att i god tid före pröfningsnämndens sammanträde få taga kännedom om taxeringsnämndernas protokoll med dithörande handlingar.

§ 47.

Jemför ofvan § 37.

§ 48.

Jemför § 24. Den undantagsställning, Stockholms stad hittills intagit i fråga om tiden för pröfningsnämndens verksamhet och

hvilken, vid nu föreslagna bestämmelser i syfte att påskynda taxeringsarbetets afslutning, skulle vara mer än någonsin hinderlig, bör enligt Komiténs förmenande desto mindre få fortfara, enär antagligen redan en obetydligare tillökning i arbetskrafter skulle kunna afhjelpa nuvarande missförhållanden och leda till ett önskadt resultat; och härför torde kostnaden lätt kunna bestridas ur de ersättningsbelopp, öfver hvilka Stockholms pröfningsnämnd (enligt § 71, mom. 3) förfogar och hvilka äro icke obetydligt högre än annorstädes.

§ 51.

Förändringen påkallas af det i § 28 införda tillägg.

§ 52.

Pröfningsnämnden eger otvifvelaktigt inom sig fullt kompetent person att vid de tvifvelsutan sällsynta tillfällen, då landshöfdingen är förhindrad, fungera såsom ordförande.

§ 53.

I och för tillägget: jemför med § 46.

§ 56.

Mom. 3. Det torde särskildt böra påpekas, att egentliga afsigten med det föreskrifna tidiga inlemnandet af längderna från häradsskrifvaren är att göra dessa längder användbara för kommunala syften, såsom t. ex. i främsta rummet vid fyrktalslängds upprättande.

§ 58.

Samma tillökning i traktamentsersättning, som i § 31 tillerkänts bevillningsberedningens ordförande, har ansetts böra äfven komma de i denna § nämnda personer till del.

§ 68.

Mom. 1 (nytt). Torde ej behöfva särskildt motiveras.
Mom. 2 = förra § 72.

§ 69.

I mom. 1 finnas på ett ställe sammanförda en del föreskrifter, som i nu gällande Bevillningsstadga finnas spridda här och der eller upprepade på särskilda ställen (§§ 3, 7, 50 och 60 samt Instruktionen § 3).

Mom. 2 = förra § 74 med de smärre ändringar, som af förut anförda förslag påkallats.

Mom. 3. Den nu gällande föreskriften (§ 50) om en lång och tröttande uppläsning lärer med synnerligen god verkan kunna utbytas mot hvad som i denna § blifvit föreslaget.

§ 71.

Mom. 1. Det har tillsvidare för Komitén varit omöjligt att med någon högre grad af sannolikhet utreda, huruvida allmänna bevillningens afkastning under tillämpning af de i denna förordning föreslagna nya bestämmelser må kunna tänkas i betydligare mån blifva ökad eller minskad. Å ena sidan är det tydligt, att taxeringsvärdet å den från grundskatternas och indelningsverkets bördor befriade jordbruksfastigheten måste stegras högst betydligt och att till följe såväl deraf, som af dess samtidiga likställighet ur bevillningssynpunkt med annan fastighet, fastighetsbevillningens belopp skall väsendtligen höja sig öfver det nuvarande måttet, äfvensom ökad inkomst bör vinnas genom den föreslagna inkomstbevillningen af jordbruksnäringen. Å andra sidan är det ovisst, huruvida den sänkning i jordbruksfastighets taxeringsvärde, som torde blifva en följd af nu föreslagna stadganden rörande uppskattning af skog och torfmosse, kan komma att till fullo kompenseras genom inkomstbevillningen för afverkningen. Det är jemväl svårt att beräkna, hvilket inflytande det höjda existensminimum och de föreslagna ökade lindringarna kunna komma att utöfva på inkomstbevillningens afkastning. Dertill kommer ock, att I och III artiklarnes skattesatser måst för närvarande tagas undan vid beräkningen. Vid sådant förhållande, och då hvarje möjligen inträdande förhöjning i bevillningens afkastning faller inom området för de i denna § stadgade lägsta procentsatserna, har Komitén i fråga om de procentsatser af bevillningen, som få till ersättningar, vedergällningar, arvoden och dylikt användas, ansett sig förfara klokast genom att föreslå, det — åtminstone intilldess säkra siffror föreligga öfver de nya anordningarnas verkningar — hittills gällande stadganden må förblifva orubbade.

Föreliggande moment innehåller således egentligen intet nytt, ehuru det blifvit i någon mån omredigeradt.

I mom. 4 har Komitén ansett plats lämpligen böra kunna beredas åt den ersättning, hvartill häradsskrifvarne böra vara berättigade för det arbete, dem enligt § 56 mom. 3 blifvit ålagdt.

Mom. 5. Den anordning, som här föreslås, afser hufvudsakligen att för dessa betydande tryckmassor betinga dels den fullständiga öfverensstämmelse, som i detta fall är af så stor vigt, dels ock möjligast största prisbillighet.

§ 73.

Hittills stadgade besvärstid har ansetts kunna utan skada något inskränkas.

RESERVATIONER.

Reservation af Herr Grefve De la Gardie.

Svårigheten att till exakta siffran bestämma beloppet af behållen inkomst torde otvifvelaktigt vara vida större i fråga om jordbruksnäringen, än hvilken annan näring som helst. Vid de mindre jordbruken, hvilka i vårt land utgöra det öfvervägande största antalet och der i regeln bokföring helt och hållet saknas, går skörden, till en betydande del och ofta hel och hållen, så att säga, ur hand i mun — från ladan eller ladugården direkte till förbrukning i hushållet — utan någon slags anteckning om hvarken qvantiteter eller de vexlande pris, hvartill produkterna vid de olika förbrukningstiderna kunnat upptagas. Jordegaren eller brukaren sjelf skulle derför säkerligen i de aldra flesta fall, äfven med bästa vilja, icke kunna med någon grad af tillförlitlighet uppgifva beloppet af vare sig brutto- eller nettoinkomst. Äfven vid de större jordbruken, der ordentliga räkenskaper föras, är det ingen lätt sak att afgöra, om det netto, som dessa utvisa, i sjelfva verket är det rätta; mången utgift torde nemligen icke böra belasta omkostnadskontot, utan snarare beteckna en kapital-tillökning, under det någon gång ett inkomstbelopp kan vara liktydigt med en förminskning af kapitalet.

Dessa och otaliga andra omständigheter, som det icke torde vara behöfligt att här vidröra, göra att, efter mitt förmenande, Komiténs förslag om en specifik uppskattning af behållen inkomst af jordbruksnäringen är fullkomligt opraktiskt och skulle vid försök att i verkligheten utföra detsamma visa sig i hög grad illusoriskt.

Det innebär äfven en annan våda, den nemligen: att då denna, med så stora svårigheter behäftade, uppskattning hvarje år skulle förnyas och lämpas efter, ofta äfven inom trängre områden, betydligt vexlande skördeförhållanden, det nit och det omsorgsfulla

arbete, som man fordrar af bevillnings-beredningsordföranden och på hvilket hela vårt bevillnings-taxeringssystem så väsendtligen hänger, ovilkorligen skulle slappas.

Då slutligen afdrag för skuld skulle få göras, visserligen inom ett bestämdt belopp af taxeringsvärdet, men i öfrigt beroende af en faktor, som, äfven den, skulle — och endast med ganska stor svårighet lärer kunna — beräknas och bestämmas; då intet ens anmälande — långt mindre styrkande — af befintlig skuld behöfde göras, utan taxeringsmyndigheterna skulle ega att sjelfva, på grund af egen kännedom, antaga sådans befintlighet och belopp; och då i allt fall antalet af de jordegare, som icke hafva skuld till en femtedel af egendomens taxeringsvärde, torde vara försvinnande ringa, så förefaller det mig, som Komiténs förslag skulle blifva fullkomligt illusoriskt äfven med hänsigt till det financiella resultat, som afses genom den särskilda beskattningen af inkomst af jordbruksrörelse. Och om denna min förmodan skulle visa sig vara väl grundad, komme — då olikheten i afseende på fyrktalssättningen naturligen bortfaller, men sambandet i öfrigt emellan kommunalbeskattningen och bevillningen icke lärer kunna undvikas — en icke oväsendtlig rubbning att ega rum i de nu bestående kommunala förhållandena, till ytterligare fördel för jordbruksfastigheten utöfver den stora, som skattereformen har till mål, och som i någon mån ju borde kompenseras genom upphäfvande af den undantagsställning, denna fastighet f. n. intager i fråga om allmänna bevillningen; — ett egendomligt resultat, som säkerligen icke vore det med nu företagna omarbetning af Bevillningsförordningen afsedda.

Af alla dessa skäl anser jag, i likhet med hvad redan 1859 års Bevillningskomité uttalade, att man ifråga om uppskattning af inkomst af jordbruk, hädanefter som hittills, ovilkorligen är hänvisad till att antaga vissa medelsiffror, men att, under förutsättning af de bördors aflyftande, som hittills varit fästa särskildt vid jorden, intet hinder — liksom ingen särdeles svårighet — numera möter för att vid sådant antagande träffa verkligheten så nära som möjligt. — Jag antager sålunda, att jordegendomen utan något egarens derå nedlagda arbete, i rent arrende, bör lemna *fyra procent* å saluvärdet; — ett antagande, som icke torde sakna stöd, hvarken i den praktiska verkligheten eller i teoretiska deduktioner, hvilka senare ju lära oss, att man måste nöja sig med låg ränta i samma mån som säkerheten är god, och så-

som sådan torde väl obestridligen jordegendom fortfarande få räknas. Jag antager vidare, att egaren eller arrendatorn vid jordens brukande i inventarier och driftkapital måste tillskjuta ett belopp, som i allmänhet motsvarar $^1/_5$ af egendomens värde och å hvilket han bör kunna tillgodogöra sig ränta å 5 %, d. v. s. *en procent* å saluvärdet. Han tillskjuter vidare sitt eget arbete och sin yrkesskicklighet, och jag antager, att han derför fordrar, liksom att han kan af egendomens afkastning tillgodogöra sig en ersättning, motsvarande ytterligare *en procent* å saluvärdet. Tillsammans *sex procent* å egendomens saluvärde är således den inkomst, jag anser kunna vid jordbruksrörelse antagas, och då köpeskilling och taxeringsvärde, när inga särskilda omständigheter inverkat på den förra, i regeln böra vara lika, har jag inom Komitén yrkat: att jordbruksfastighet skulle i enlighet med af Komitén föreslagna grunder åsättas ett taxeringsvärde, samt bevillning, der sådan bör utgå, (af egaren eller innehafvaren) utgöras med *sex öre* för hvarje ett hundra kronor af samma värde, utan rättighet till något afdrag för skuld.

Af detta mitt yrkande följer naturligen, att ingen annan inkomst från jordbruksfastighet skulle blifva föremål för särskild beskattning än den, som vinnes genom försäljning från skog eller torfmosse, äfvensom att arrendatorer af statens egendomar borde påföras två öre för hvarje ett hundra kronor af taxeringsvärdet.

Enligt vår nu gällande Bevillningsförordning hafva samtlige taxeringsmyndigheterne en jury-artad karakter till och med pröfningskomitéerna, men ifrån dessa hoppa bevillningsmålen tvärt in på den administrativa domstolsvägen och afgöras här af Kungl. Kammarrätten samt i sista instansen af Kungl. Maj:t. Inkonseqvensen häraf ligger i öppen dag, likasom den tidsutdrägt, som med målens slutliga afgörande är förenad; och olägenheterna i ena som i andra hänseendet äro ingalunda obetydliga. Inom Komitén har man derför varit temligen allmänt ense om fördelen att få en Öfverskattenämnd införd, hvilken, med större befogenhet än den som f. n. tillkommer Kungl. Kammarrätten, kunde utgöra sista instansen i bevillningstaxeringsmålen. Men angående en sådan nämnds såväl sammansättning som befogenhet hafva meningarne varit så mycket mera delade. För min del anser jag, att öfverskattenämnden borde utgöra sista länken i den kedja af

taxeringsmyndigheter, som hafva till uppgift att inom allt mera och mera vidgade kretsar åstadkomma jemlikhet vid beskattningen och öfvervaka det noggranna iakttagandet af Bevillningsförordningens föreskrifter, med ett ord: att densamma borde intaga samma ställning till pröfningskomitéerna, som dessa senare till taxeringskomitéerna. I enlighet härmed önskar jag i afseende på befogenheten, att den måtte erhålla temligen fria händer, och i afseende på sammansättningen, att kännedom såväl om bevillningstaxeringsförhållandena i allmänhet inom hvarje pröfningskomités område, som äfven om de hos hvarje sådan komité under året behandlade besvärsmål måtte inom nämnden förefinnas. Dessa mina fordringar finner jag dock icke tillfredsställda genom det förslag, som inom Komitén vunnit majoriteten för sig. Nämnden är i sin befogenhet bunden nära nog inom den trånga ramen att pröfva och afgöra besvär och kan ej sjelfständigt ingripa för vinnande af jemlik och rättvis beskattning, äfven om begångna felaktigheter skulle vara än så uppenbara, utan är i sådant hänseende uteslutande hänvisad till sin rätt att förordna om ny taxering af jordbruksfastighet. Man skulle kunna säga, att det är i full konseqvens härmed, som ledamöterna från hvarje pröfningskomité enligt förslaget ej skulle hafva säte och stämma i nämnden längre, än under det besvärsmålen från deras distrikt behandlades; ty vid den allmänna jemförelsen af taxeringen inom skilda delar af landet, som väl skulle vara en af nämndens hufvuduppgifter, borde väl annars alla dessa ledamöter vara samtidigt tillstädes, enär någon så vidsträckt lokalkännedom, att den gjorde dem öfverflödiga, näppeligen lärer vara att påräkna hos de ledamöter, som skulle i nämnden insättas af Riksdagen, mot hvars inblandande i val af denna art jag i öfrigt har stora betänkligheter. Det förslag i allmänna drag för bildandet af en öfverskattenämnd och utstakandet af dess befogenhet, som jag inom Komitén framlagt, är af följande lydelse:

Kungl. Maj:t förordnar ordförande och dess suppleant;

Samtliga landstingen samt stadsfullmägtige i Stockholm och de öfriga städer, som utgöra särskilda landstingsområden, välja, — bland ledamöterna i årets pröfningskomité — hvardera en ledamot i nämnden jemte suppleant för denne.

Advokatfiskalen i Kungl. Kammarrätten eller den ledamot i sagde rätt, som Kungl. Maj:t dertill förordnar, är kronans ombud i nämnden, med rätt att i öfverläggningarne, men

ej i besluten deltaga samt med skyldighet att efter sorgfällig granskning af inkomna handlingar göra de anmärkningar och framställningar, hvartill han för iakttagande af kronans rätt finner sig ega anledning.

Till öfverskattenämnden insändes genom Kungl. Maj:ts Befallningshafvande så skyndsamt ske kan:

dels afskrift af pröfningskomiténs vederbörligen justerade protokoll;

dels afskrifter af samtliga af pröfningskomitén fastställda mantals- och taxeringslängder för året;

dels ock alla öfver pröfningskomiténs beslut anförda besvär jemte vederbörandes deröfver infordrade utlåtanden och sådana upplysningar och erinranden, som Kungl. Maj:ts Befallningshafvande kan anse besvären påkalla.

Efter hand som ofvanstående handlingar inkomma, ordnas och granskas de under ordförandens ledning af den till kronans ombud i nämnden förordnade personen med nödigt biträde från Kungl. Kammarrättens kansli; härvid afskiljas alla sådana besvär, som afse felaktig debitering eller restitution; dessa öfverlemnas till Kungl. Kammarrätten, att der i hittills stadgad ordning behandlas, hvaremot alla besvär öfver taxeringsbeloppet af nämnden såsom högsta instans slutligen afgöras.

Nämnden eger härutöfver att, efter tagen kännedom om hvad taxeringslängderna och pröfningskomitéernas protokoll innehålla och noggrann pröfning af förhållandena, meddela sådana rättelser och förändringar i — eller tillägg till — de af pröfningskomitéerna åsatta bevillningsafgifterna, som finnas af rättvisa och billighet samt en författningsenlig och för hela riket jemlik beskattning påkallade; hvarvid nämnden har att noga iakttaga och tillämpa de föreskrifter och bestämmelser, som denna Bevillningsstadga och den för taxeringsförrättningarna utfärdade Instruktion innefatta. Skulle nämnden vid i detta ändamål företagen granskning finna, att taxeringen af fastighet inom någon pröfningskomités område blifvit verkställd efter felaktiga grunder, så att de åsatta värdena väsendtligen skilja sig från de antagligen verkliga, eger nämnden, om den icke sjelf anser sig kunna eller böra direkt ingripa med ändringar i taxeringen, att, oafsedt stadgandet i § 3 mom. 3 af denna Bevillningsstadga, förordna om ny taxe-

ring under det nästpåföljande året af fastigheterna inom sådant område eller delar deraf.

Nämnden åligger att årligen öfver taxeringen till Kungl. Maj:t afgifva berättelse, i hvilken särskild uppmärksamhet bör egnas deråt, huruvida uppskattningen såväl af fast egendom som af inkomst är inom rikets olika delar rättvis och jemlik samt med denna förordning öfverensstämmande, äfvensom huru taxeringen såväl inom särskilda orter, der anmärkningsvärda förhållanden förekomma, som inom riket i dess helhet utfallit i jemförelse med de fem nästföregående åren.

Nämnden eger att af vederbörande embetsverk och myndigheter begära och erhålla de upplysningar och utlåtanden m. m., som för ärendenas handläggning må anses erforderliga.

Nämndens beslut såväl i besvärsmål som angående annars verkställda ändringar eller anbefallda omtaxeringar öfversändas till Kungl. Maj:ts Befallningshafvande till egen efterrättelse och för att vederbörande tillställas eller delgifvas; skolande besluten, då de föranleda förhöjning, äfven meddelas Kungl. Kammarätten.

Dessa expeditioner undertecknas å nämndens vägnar af ordföranden med kontrasignation af nämndens sekreterare.

Reservation af Herr Alb. Anderson.

Med afseende å den fördel, som skulle vinnas, derest åtminstone de flesta besvär i bevillningsfrågor kunde varda slutligt afgjorda, innan nästföljande års beredningar börja sina arbeten, har jag biträdt Komiténs förslag i fråga om tiden så väl för taxeringsmyndigheternas sammanträden som för besvärs anförande öfver pröfningsnämnds beslut. Härvid hyser jag dock någon betänklighet, huruvida den af Komitén i § 48 föreslagna allmänna bestämmelse rörande tiden för pröfningsnämndernas sammanträden kan äfven för Stockholms stad utan några större olägenheter tillämpas. Från nu gällande allmänna föreskrift, att pröfningskomité skall sammanträda under September eller första hälften af Oktober, är undantag medgifvet för Stockholm i så måtto, att pröfningskomitén der skall sammanträda under Oktober eller November månad. Detta undantag har utan tvifvel haft och synes mig ännu hafva skäl för sig. Om jag af sådan anledning tvekat att biträda Komiténs förslag uti ifrågavarande del, föreställer jag mig dock, att äfven i Stockholm anordningar kunna vidtagas, så att pröfningsnämnden må kunna sammanträda något tidigare än nu, t. ex. under September eller första hälften af Oktober. I sådant fall torde, hvad Stockholm angår, tiden för aflemnande af de i § 56 mom. 1 af Komiténs förslag till Förordning omnämnda protokollsutdrag böra bestämmas till November månads utgång, och den i § 61 föreslagna besvärstid öfver pröfningsnämnds beslut utsträckas till den 15 Januari. Då pröfningsnämndens i Stockholm arbeten, att döma efter hittills vunnen erfarenhet, antagligen komma att äfven framgent erfordra en tid af omkring två månader, torde, äfven i händelse Stockholms stads pröfningsnämnd skall, såsom Komitén föreslagit, sammanträda i Augusti, besvärstiden öfver denna nämnds beslut böra utsträckas till den 1 December.

Reservation af Herrar Carl Ifvarsson, Ola Andersson och G. H. Stråle.

Enär det på utgången af åtskilliga andra, under handläggning varande, med bevillningen nära samband egande vigtiga frågor måste i hög grad varda beroende, huruvida vissa föreslagna förändringar i Bevillningsförordningen må såsom billiga och lämpliga kunna anses och såsom sådana böra antagas eller icke, detta särskildt beträffande den högt tilltagna och något invecklade beskattningen af jordbruksfastighet och dit hänförliga inkomster; så, och då våra skiljaktiga meningar i en och annan mindre väsentlig del under sådana omständigheter må lemnas å sido, inskränka vi oss nu allenast till reservation emot flertalets beslut angående den föreslagna Öfverskattenämnden, hvilken, med hänsyn till dess sammansättning, synes oss för sitt hufvudsakliga ändamål: befrämjande af jemlik beskattning inom hela landet, vara olämplig, samt dessutom svårligen kunna medföra mot kostnaden svarande nytta, — med förklarande, att vi anse det af Komiténs Herr Ordförande uti dess reservation upptagna förslag i denna del ega ett, så i principielt hänseende, som med hänsyn till hufvudändamålets vinnande, afgjordt företräde.

Reservation af Herr A. Hedin.

I sin skrifvelse till Kungl. Maj:t förklarar Komitén, *att* den "ansett sig böra grunda sitt arbete på förutsättningen, att grundskatter samt rustnings- och roteringsbesvär varda afskrifna", samt *att* den "måst antaga att det samband, som nu förefinnes mellan bevillningen och den kommunala beskattningen icke lärer kunna undvikas". *Ingendera af dessa förutsättningar* har jag kunnat godkänna.

Den förre innebär, att nu gällande lagstiftning om fastighets- och inkomstbevillning tarfvar att förbättras blott i det fall, att grundskatter och indelningsverk varda efterskänkta, medan jag åter håller före, att bevillningslagstiftningen är till sina hufvudgrunder så orättvis, att dess omarbetning är, oberoende af alla andra ifrågasatta förändringar i vårt beskattningsväsende, en angelägenhet af största vigt. Dessutom är Komiténs uppdrag så formuleradt, att det synts mig ovilkorligen åligga Komitén att söka åstadkomma förslag till en rättvisare fördelning af bevillningen, vare sig att Komiténs proklamerade "förutsättning" varder förverkligad eller ej. Och derest bevillningslagstiftningen behöfver och bör blifva i vissa delar skiljaktig, allt eftersom grundskatter och indelningsverk afskaffas eller bibehållas, så har Komitén haft den utvägen att uppgöra olika förslag med hänsyn till den ena eller den andra af dessa eventualiteter: endast så till vida, men ej i vidsträcktare måtto, har Komiténs "förutsättning" varit realiter berättigad; hvarföre den äfven formelt synes mig obehörig, såsom allmän utgångspunkt för Komiténs arbete med Bevillningsstadgan, skall jag nämna längre fram.

Hvad åter vidkommer Komiténs senare antagande, eller att det nuvarande sambandet mellan statsbevillningen och kommunalbeskattningen är oundvikligt för framtiden, så hyser jag den mening, att en beskattningsreform, som i rätt betydlig utsträckning *upplöser* just detta samband, är minst lika angelägen som någon

annan hittills ifrågasatt ändring af nu gällande grunder för stats- och kommunalbeskattningen, och att den framför allt varder af tvingande skäl påkallad i den händelse, att Komiténs första förutsättning går i fullbordan.

Jag har vidare yrkat *olika beskattning af olika slags inkomstkällor*. Komitén åter har stannat vid lika procent-sats för alla slag af inkomst eller vid — hvad man med en oriktig och vilseledande term kallat — "proportionel" beskattning, ett uttryck som förvexlar en beskattnings-*metod* med en beskattnings-*princip*. Om det ej bestrides, att skatt bör vara afpassad efter de beskattades olika skatteförmåga, så bör med "proportionel" beskattning förstås den, som är proportionerad efter skatteförmågan; och under sådant vilkor angifver det nämnda uttrycket en *princip*. Nu beror skatteförmågan ingalunda uteslutande af inkomstens *belopp*, utan derjemte af andra faktorer, om ock beloppet är det lättast i ögonen fallande kännemärket å skatteförmågan. Till dessa andra faktorer höra i främsta rummet inkomstens *påräknelighet och varaktighet*. Inkomst af *ett* slag icke blott är viss och påräknelig under innehafvarens lifstid, utan perpetueras efter hans död; inkomst af *ett annat* slag kan i morgon utan någons förvållande vara tillintetgjord i och med den källa, ur hvilken den flöt. Och derför finnes ej samma skatteförmåga hos en inkomst å t. ex. 1,000 kronor, hvilken härflyter ur arbete, som hos en lika stor inkomst, hvilken utgör afkastning å ett i statsobligationer eller i en fastighet nedlagdt kapital; den förre inkomstens källa tillstoppas, när ett olycksfall beröfvar arbetaren hans armars bruk, men den senare inkomstens källa finnes qvar, lika gifvande fastän egarens arbetskraft är förlamad. Den senare eger i inkomstkällans trygghet en garanti för egen ålderdomsförsörjning och efterlefvandes utkomst; den förre åter måste anlita en del af årsinkomsten, för att åt sig och efterkommande bereda nämnda förmåner. När man låter en inkomstskatt utgå med lika procent af alla de mest skiljaktiga slag af inkomst, så afpassar man *icke* skatten efter skatteförmågan, hvadan benämningen "proportionel" i detta fall innebär antingen ett groft missförstånd, eller ett groft missbruk af ord, eller bådadera. Beskattningens "proportionalitet", när dermed förstås lika procent af alla inkomstslag, är med andra ord icke en förnuftig grundsats, utan en helt rå metod, ett trivialt förfaringssätt, som

formats efter den berömda regeln "ju enklare, ju simplare", men hvars enkelhet och beqvämlighet, hur utsökta de än må vara, dock ställas djupt i skuggan af den utsökta orättvisa som denna metod innebär, när den upphöjes till och skall fungera såsom beskattningsprincip.

Den sats, jag förfäktar, torde kunna ytterligare belysas från en annan synpunkt. Vid hvarje utgift af en större eller mindre del af inkomsten frågar eller bör man fråga sig: hur varder den ersatt, hur blifver luckan fyld? För den, hvars inkomst flyter ur egen förmögenhet, föranleder hon intet hufvudbry; ty det fasta eller rörliga kapitalet lemnar sin afkastning nästa år, så väl som detta år. Men annorlunda för den, som för sitt och sin familjs uppehälle är hänvisad till sitt arbetes afkastning. Utsigten att genom arbete i andres tjenst ersätta en gjord utgift hvilar på möjligheten att ständigt erhålla och kunna förrätta arbete, och detta så länge arbetarens familjs ekonomiska existens derpå beror. Häraf hafva föranledts de inrättningar — sparbanker, lifförsäkringsanstalter — som gå sparsamhetsdriften och sparsamhetsbehofvet till mötes och erbjuda tillfälle att betrygga familjens utkomst vid eventualiteten af familjefadrens förtidiga bortgång. Medan det sålunda för *kapitalisten* gäller blott att *inskränka sina utgifter till kapitalets afkastning*, behöfver *arbetaren deremot förtjena mer än som åtgår för hans och familjens underhåll*, för att genom afsättning af årsinkomsten grundlägga den ålderdomshjelp och den försörjning för efterlefvande, hvilken åt det fasta och lösa kapitalets egare är garanterad derigenom, att kapitalet perpetueras under hela hans lif och efter hans död. Den som, egande blott arbetsinkomst, konsumerar lika mycket som en kapitalist, behöfver således en större inkomst än den senare, om han för sin ålderdom och för de efterlefvande skall kunna bereda de utkomstmedel, som kapitalets fortvaro garanterar åt kapitalisten.

Om det nu möjligen från *socialistisk* ståndpunkt kan synas klokt eller lockande att beskatta den för familjens ekonomiska bestånd erforderliga kapitalbildningen, så måste deremot ett samhälle, hvilket ej vidkännes socialistiska grundsatser, högre beskatta inkomst af fast eller rörligt kapital, än inkomst af arbete.

Jag anhåller att få framställa ett exempel. Om en arbetare vill, genom afsättningar af sin förtjenst, garantera sig en pension vid 65 års ålder och en — till hälften af hans inkomst beräknad — försörjning för sin efterlefvande familj, behöfver han för detta än-

damål använda 25 % af sin arbetsförtjenst; hvaraf i mina ögon följer, att arbetaren blott bör skatta för 75 % af sin inkomst.

Jag har yrkat *högre bevillningsfritt existens-minimum*, än Komiténs majoritet medgifvit, vare sig så, att detta minimum måtte sättas till 700 kronor, lika för hela landet, eller så, att man, enligt den danska inkomst-skattelagens föredöme, ville bestämma olika minima för olika orter. Skälen för denna min framställning voro följande:

Om jag antager, att ny Bevillningsförordning möjligen kan varda af 1883 års riksdag antagen att träda i kraft från och med 1884, så skola vid dess första tillämpning tjugutre år, nära ett fjerdedels århundrade, hafva förflutit, sedan Rikets Ständer i skrifvelse till Kungl. Maj:t af den 28 Oktober 1860 anmälde den nya Bevillningsstadga, de å 1859—60 års riksmöte fastställt att gälla från och med 1862. Att under denna rätt långa tid penningevärdet i högst betydlig mån förändrats, har man länge, från alla håll och vid många tillfällen hört erkännas. Det har t. ex. erkänts, då den löneregler ing, som egde rum å riksdagen näst före den, som antog nu gällande bevillningsstadga, från början af 1870-talet befanns otillfredsställande och derför först förbättrades genom dyrtidstillägg, derpå efterträddes af en ny löneregler ing. Det erkännes, då man tidt och ofta såsom argument mot påyrkad nedsättning af den politiska rösträttscensus anför, att sedan den tid, då nuvarande riksdagsordning skrefs, penningevärdet så förändrats, att nämnda census i realiteten sjunkit med 50 eller bortåt 50 %, ehuru censussiffrorna stå orubbade qvar i grundlagen. Det har erkänts vid de många tillfällen, då förslag om höjning af det bevillningsfria minimum blifvit å riksdagen väckta; — förslag som, enligt min uppfattning, icke förkastats derför, att man förnekat, att de i och för sig sjelfva varit, med hänsyn till penningevärdets fall, af rättvisa och billighet påkallade, utan af *andra* skäl, särskildt den förutsedda verkan af en sådan åtgärd på kommunalbeskattningen. Jag erinrar i detta sammanhang derom, att de antydda förslagen ej härröra först från de senaste åren, utan gå tillbaka ända till år 1868, då den nya Bevillningsstadgan hade varit blott 6 år i gällande kraft, och att de afsett ett skattefritt minimum af 500, 600, ja ända till 800 kronor.

Den sålunda, under längre tid, röjda allmänna åsigten, att penningevärdet sjunkit högst betydligt under de sista några och tjugu åren, motsäger Komitén, då den ej vill medgifva mer än

etthundra kronors förhöjning i nuvarande existens-minimum. Jag vågar emellertid för min del vidhålla, att Komitén ej kan vederlägga påståendet, att penningevärdet sjunkit vida mer, än att dess förändring ens något så när motsvaras af existens-minimi höjning, enligt Komiténs förslag, från 400 till 500 kronor.

Jag menar sålunda, att det bevillningsfria minimum nu, i följd af varuvärdets stegring, är vida mer otillräckligt än det var vid den tidpunkt, då bevillningsstadgan 1860 fastställdes, och af detta skäl bör höjas mer, än Komitén föreslagit. Ytterligare skäl för detta mitt yrkande hemtar jag derifrån, att under denna några och tjugu års tidrymd de orättvisaste bland alla skatter, de personela afgifterna, *stegrats*, hvilket äfven är fallet med flere konsumtionsafgifter, som, "progressiva nedåt", hårdast drabba de obemedlade. Under nämnda period har visserligen en personel skatt, den folkskoleafgift (12 sk. b:ko för man, 6 sk. b:ko för qvinna), hvartill 1844—45 års riksdag förvandlade halfva bevillningsafgiften efter 1:a Art., försvunnit. Men denna jemkning i de mångtaliga svenska kapitationsafgifternas barbari mer än uppväges deraf, att under samma period:

sjukvårdsafgiftens maximum höjts från 25 öre (i Stockholm 50) af hvarje mantalsskrifven person till 50 öre (i Stockholm 1 krona) för man och hälften för qvinna;

fattigvårdsafgiftens maximum höjts från 8 sk. b:ko för man, 4 för qvinna, till resp. 50 och 25 öre;

den i 1842 års folkskolestadga föreskrifna folkskoleafgiftens maximum höjts från 6 till 16 sk. b:ko.

Hvad angår konsumtionsafgifternas stegring under ifrågavarande tidskifte, påpekar jag blott, att tobakstullen ökats, och att bränvinstillverkningsafgiften höjts från 60 öre till 1 krona.

Jag har af dessa skäl föreslagit, att det skattefria minimum måtte höjas, lika för hela landet, till 700 kronor, men Komiténs majoritet fann denna siffra allt för hög. Jag har derför subsidiärt yrkat, att nämnda belopp måtte medgifvas för Stockholm, emedan jag är fullt förvissad, att ett lägre inkomstbelopp i Stockholm icke annat än undantagsvis kan beskattas, att det för närvarande icke beskattas, och att det icke heller framdeles kommer att beskattas. I Öfverståthållareembetets år 1877 afgifna utlåtande öfver Förberedande Skattejemkningskomiténs förslag upplyses, att den i Stockholm "påförda bevillningen för uppskattad inkomst understigande 600 kronor endast till en jemförelsevis ringa del till Statsverket

influtit, emedan större delen måst på grund af bristande tillgång till skattens erläggande afskrifvas", samt att "hufvudstadens beskattningskomitéer funnit sig böra beräkna inkomsten för ett mycket stort antal skattskyldige till lägre belopp, än det hvartill inkomsten i verkligheten måste antagas uppgå, utan att rättelse härutinnan kunnat af vederbörande kronoombud åstadkommas". När så är, måste jag anmärka att Komitén, i det den äfven för Stockholms stad satt existens-minimum till blott 500 kronor, med full vetskap föreslagit en alldeles illusorisk bestämmelse. Meningen med stadgandet i Komitéförslaget § 10, mom. 1 är nemligen icke blott, att den, hvars årsinkomster understiga 500 kronor, *skall slippa* bevillning — hvilket naturligtvis mycket lätt låter sig verkställas — utan ock att den, hvars sammanräknade årsinkomster, deri inbegripna äfven hustruns, uppgå till nätt och jemt, på öret, 500 kronor, *skall erlägga* bevillning, hvilket deremot i Stockholm är orimligt att ifrågasätta, och hvilken absurditet aldrig kommer att af någon taxeringsman i hufvudstaden ifrågasättas. Det vill med andra ord säga, att man framgent som hittills kommer att "beräkna inkomsten för ett mycket stort antal skattskyldige till lägre belopp, än det hvartill inkomsten i verkligheten måste antagas uppgå". Sunda förnuftet kommer här att taga ut sin rätt i strid med ett oförnuftigt stadgande. Jag har tillåtit mig att påstå, att den allmänna aktningen för lagens bud lider afbräck genom en sådan lagbestämmelse, men tyvärr ej varit nog lycklig att ens för denna min åsigt vinna Komiténs flertals bifall.

För att illustrera, hur sorglustig en skattelag är, som af en arbetare med 500 kronor årsinkomst kräfver inkomstbevillning, har jag för Komitén framlagt uppgifter om hyresbeloppen för de allra tarfligaste, i stadens utkanter belägna arbetarebostäder. Ur dessa uppgifter, som jag erhållit genom Stockholms Arbetareförenings välvilliga tillmötesgående, må några få exempel här meddelas:

Ett rum med kök, det senare utan fönster, i N:o 33 Handtverkaregatan: 240 kronor.

Ett rum med kök, i N:o 5 vid Kronqvarnsgränd: 300 kronor.

Ett "litet" rum och ett "mycket litet" rum i N:o 36 vid Österlånggatan: 300 kronor.

Ett rum med kök i N:o 84 vid Hornsgatan: 275 kronor.

Ehuru det af en komitéledamot uppgifvits, att i hans hemort i sydöstra Sverige en arbetare betalar bostad *och bränsle* med 52

mans-dagsverken, af den ärade ledamoten värderade till 50 kronor och ehuru det naturligtvis ej kunnat förnekas, att skilnaden mellan 300 kronor för blott bostad och 50 kronor för bostad med bränsle är temligen betydlig, har det likväl påståtts, att denna skilnad fullt uppväges af de i öfrigt, vid jemförelse med Stockholmsförhållandena, *högre* lefnadskostnaderna på landet! Ett sådant påstående är, i en helt ny ordets mening, till den grad *sans réplique*, att jag erkänner min svarslöshet och öfvergår till ett annat ämne.

Derförinnan aktar jag dock för en kär pligt att omnämna ett af en annan ledamot af Komitén väckt, mot Stockholms och i allmänhet de dyrare orternas arbetarebefolkning, välvilligt förslag, syftande åt samma håll som mitt yrkande om 700 kronors skattefritt minimum i Stockholm. Jag tillåter mig att omnämna detta förslag, i hvilket jag instämt, sedan mitt nämnda yrkande förkastats, emedan jag ej vet, huruvida förslagsställaren anmäler det såsom reservation. Förslaget gick derpå ut, att "höga hyresbelopp" skulle upptagas bland de "särdeles ömmande omständigheter", som enligt Komiténs förslag i § 10 mom. 1 må berättiga taxeringsmyndigheterna, att med högst 200 kronor öka det belopp, för hvilket bevillningsfrihet enligt lagförslaget bör medgifvas.

Skattefritt *afdrag* vid små belopp inkomst af arbete, högre upp än Komitén föreslagit, anser jag vara en oafvislig fordran på en inkomstskattelag, som icke till äfventyrs har till uppgift att gyckla med rättvisan. Ändamålet kan ock vinnas under annan form: lägre skatteprocent för lägre inkomster än för högre. Sjelfva grundsatsen, eller att skatteförmågan växer mer än "proportionelt" till inkomstens ökning har Komitén, i likhet med nu gällande Bevillningsförordning, erkänt i och genom stadgandena om bevillningsfritt afdrag; men de af Komitén vidtagna små jemkningarna i denna del af de nuvarande föreskrifterna synas mig vara så obetydliga, att de hvarken göra till eller ifrån för de skattskyldige, som i främsta rummet hafva anspråk på lindring, nemligen de, hvilkas enda inkomstkälla är arbete. Emellertid illustrera dessa bestämmelser på ett slående sätt orimligheten af Komiténs åsigt, att alla inkomstslag hafva lika skatteförmåga. Komitén medgifver nemligen samma lindring för ränteinkomsten af ett till inemot 40,000 kronor uppgående kapital, som för motsvarande inkomst af arbete. Om detta är rättvisa, så måste rättvisan i fråga om beskattning vara till sitt väsende mera skild från rättvisan i andra afseenden, än natt och dag äro hvarandra olika.

Jag har yrkat att bevillningsstadgan borde ålägga alla skattskyldige *sjelfdeklaration* samt stadga påföljder för uraktlåtenhet att lemna uppgifter och allvarsamt ansvar för afsigtligt falska uppgifter. Jag väntar ingalunda i första hugget några underverk af ett sådant stadgande, jag vet att opinion och sed ej äro gynnsamma för detsamma. Men jag vet ock, att en klok och rättrådig lag har magt att uppfostra opinion och sed, att de flesta och svåraste fördomar icke utrotas utan lagstiftningens försigtiga, successiva mellankomst, och att någon gång måste *början* göras, om man någonsin skall komma till ett slut. Inkomstbeskattning utan de skattskyldiges pligt att uppgifva sina inkomster är i mina ögon en sjelfmotsägelse.

I afseende på beskattningen af *jordbruksfastighet* och *inkomst af jordbruksrörelse* har jag anhållit om tillåtelse att få instämma i Komiténs Herr Ordförandes reservation, efter att vid behandlingen af detta ärende hafva röstat för det förslag, som i nämnda reservation blifvit på ett i min tanke särdeles klart och öfvertygande sätt utveckladt.

Vidare reserverar jag mig mot Komiténs förslag rörande rätt till *afdrag för skuld*, hvilket förslag jag anser dels sakna rättsgrund, dels inbjuda till oärlighet, dels äfven vara så affattadt, att helt skiljaktiga åsigter om dess andemening kunna i tillämpningen *bona fide* göras gällande.

Och slutligen reserverar jag mig mot Komiténs förslag om en *öfverskattenämnd*, dels derför, att jag ingenstädes i vårt samhällsskicks historia finner något stöd för det antagandet, att det rent *politiska* element, som Komitén infört i nämnden, passar för nämndens uppgift, dels derför, att jag befarar, att det *ambulanta* elementet från länen kommer att i nämnden blifva "nämndemän" i ordets mindre förmånliga bemärkelse. Jag håller före, att till grund för förslaget om en öfverskattenämnd ligger en till sin kärna rigtig tanke, men att man endast efterhand, på de långsamma försökens väg, kan i en så kinkig sak träffa den rätta formeln, och att man derför icke ens bör försöka att lösa frågan i ett slag, utan åtnöjas med att afhjelpa de närmaste behofven samt begagna hvarje mindre steg och den erfarenhet, det skänker, såsom utgångspunkt för ett nytt, äfvenledes varsamt steg. Till närmare förklaring af min mening tillåter jag mig att här bifoga ett af mig i Komitén framställdt, men såsom "byråkratiskt" förkastadt förslag, så lydande:

"Då, så vidt jag ej missförstått diskussionen vid den preliminära behandlingen af frågan om en öfverskattenämnd, det *hufvudsakligaste*, om än icke det enda, syftemålet med en sådan inrättning skulle vara att betydligt påskynda det slutliga afgörandet af bevillningsmål, men då intet af de vid samma tillfälle väckta förslag rörande öfverskattenämndens organisation och befogenhet synts mig tillfredsställande, tillåter jag mig att till öfvervägande hemställa, huruvida ej nämnda hufvudsyfte skulle kunna vinnas på följande sätt:

Kungl. Maj:t förordnar en ledamot af Kammarrätten att med biträde af, för detta ändamål adjungerade, sex ledamöter, utsedde på sätt här nedan sägs, oafbrutet och med befrielse under tiden från alla öfriga embetsåligganden, handlägga bevillningsmålen från den tidpunkt, då besvär i bevillningsärenden senast skola till Kammarrätten vara inlemnade, så att målen kunna afslutas inom en kortare tid af t. ex. 3 till 4 månader.

Nämnda biträden utser Kungl. Maj:t till ett antal af t. ex. hälften bland sådane embets- och tjenstemän, som på grund af sitt embete hafva att deltaga i bevillningstaxeringen, hälften bland personer, icke hörande till nämnda kategori af embets- och tjenstemän, denna senare hälft inom en förslagslista, tillkommen på sådant sätt att samtliga pröfningskomitéer välja hvar sin kandidat till denna högsta instans i bevillningsmål. Om arvoden för dessa adjungerade ledamöter torde något böra stadgas. Hvad angår denna myndighets åligganden, föreslås, att de må inskränkas inom Kammarrättens nuvarande befogenhet i detta slags ärenden, möjligen med tillägg af skyldigheten att afgifva en berättelse om bevillningstaxeringen i ungefärlig öfverensstämmelse med Förberedande Skattejemkningskomiténs förslag. Dervid tänker jag mig dock att, efter någon tids erfarenhet, och om denna utfaller gynnsamt, befogenheten att ingripa i bevillningstaxeringens slutliga fastställande kunde utvidgas. Intill dess vore i allt fall hufvudsyftet, om detta är att påskynda bevillningsmålens definitiva afgörande, vunnet.

Derigenom, att en ledamot af Kammarrätten blefve arbetets egentlige ledare, och derigenom att bland de adjungerade ledamöterne en betydlig summa af juridisk bildning och embetsmannarutin vore att påräkna, torde måhända ifrågavarande myndighet kunna utan fara göras till högsta instans, så att icke i något fall besvär finge hos Kungl. Maj:t anföras; hvaremot det, vid öfriga

hittils framställda förslag till en öfverskattenämnd, förefaller såsom en både för vårt samhällsskick ny och derjemte betänklig grundsats att förneka den skattskyldige att få sin klagan öfver förment olaglighet pröfvad å vare sig domstols- eller administrativt judiciel väg."

Till dessa invändningar mot några hufvudpunkter af Komiterades förslag tillåter jag mig att bifoga ett par allmänna anmärkningar.

Komiténs majoritet utgår från den "förutsättningen", att grundskatterna samt rustning och rotering skola efterskänkas. Jag måste antaga, att den anser sig, genom det nu framlagda förslaget till bevillningsstadga, hafva på de samhällsmedlemmar, som under nämnda förutsättning skola varda befriade från en skattebörda om 10 millioner kronor, lagt en börda i annan form, den der i åtminstone nämnvärd mån motsvarar den tillämnade lättnaden och i någon grad kan mildra förhatligheten af en åtgärd, hvilken till förmån för dem, som nu utgöra grundskatter samt rustnings- och roteringsskyldighet, skulle ålägga andra samhällsklasser nya bördor. Jag drager visserligen icke i tvifvelsmål upprigtigheten af denna komitémajoritetens mening om betydelsen och effekten af dess förslag, men nödgas bekänna, att det är för mig ofattligt, huruledes de föreslagna små jemkningarna i bevillningsstadgan skulle kunna en så kraftig verkan åstadkomma, skulle kunna utgöra inledningen till den "rättvisa och jemlika" beskattningens guldålder. Mig synes fara värdt, att man går att bota en "historisk orättvisa", som längesedan upphört att vara och verka såsom en orättvisa, med en ny och mycket svår, om hvilken åter ingen lärer kunna säga, att eller huru *den* en gång skall upphöra att vara hvad den från början var. Då vidare denna Komiténs "förutsättning" sjelf helt och hållet hvilar på *en annan förutsättning*, som faller utom området för det åt Komitén meddelade uppdrag, synes den mig äfven formaliter vara lika obehörig, som den, enligt hvad jag i början sökt visa, är materialiter oberättigad. Denna andra förutsättning återfinnes i den skrifvelse af 24 Maj 1873, i hvilken riksdagen uttalade sig för en helt ny försvarsordning, med hvilken riksdagen afsåg en "betryggande arméorganisation", som blefve "ett säkert skydd för landets inre förkofran". Den ombildning af försvaret, hvartill nämnda skrifvelse lemnar hufvuddragen, borde byggas på "den allmänna värnepligten såsom grundval"; till densamma hörde en befälstam, "föga mindre talrik än den nuva-

rande indelta arméns effektiva styrka", hvilken borde skaffas ur de värnepligtiges led, "i främsta rummet" på frivillighetens väg. Det var under uttrycklig "förutsättning, att en *sådan* arméorganisation varder af konung och riksdag antagen", som kamrarne år 1873 uttalade sig för rustnings- och roteringsbesvärens samt grundskatternas afskrifning. Denna förutsättning, som för mig varit och förblifver den hufvudsak, *för hvilken allt annat må vika*, bestämde år 1873 min röst för den s. k. kompromiss-skrifvelsen; och vid denna förutsättning, hvars rätta innehåll och betydelse jag anser vara korrekt utvecklade i 1875 års härordningsförslag, håller jag fast. Släpper man den — och den synes för hvarje dag mer och mer falla i glömska — då är ock kompromissen bruten, men icke af dem, som gerna vilja låta grundskatter och indelningsverk gå all verldens väg, derest löftet om en "betryggande arméorganisation" uppfylles, utan af dem, hvilka blott vilja hålla *en del* af öfverenskommelsen, den del som förmodligen i deras ögon är dess "bättre hälft."

Reservation af Herr E. Key.

I den tilltänkta öfverskattenämnden skola, enligt Komiténs förslag, tvänne ledamöter utses af *hvardera* kammaren.

Om det än må erkännas att ett *gemensamt* val af dessa fyra ledamöter, genom elektorer från riksdagens båda kamrar, kan blifva en härd för splittring kamrarne emellan, och att till och med lottning mellan några af de föreslagne beklagligen en eller annan gång kan häraf blifva en följd — såsom det äfven, ehuru mycket sällan, skett vid val till fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret — lärer det ej kunna förnekas, att en dylik tillfällig och antagligen sällspord oenighet skall mer än uppvägas af flere ur ett gemensamt val framgående fördelar, hvilka det af Komitén föreslagna valsättet saknar.

Om båda kamrarne samtidigt välja hvar för sig, kan lätt tänkas: antingen att de stanna med sitt val på en och *samma person* eller att de utse personer med *samma lefnadsyrke*. Vid gemensamt val, genom elektorer från båda kamrarne, är deremot en större sannolikhet för att män från olika yrken skola uppsökas, och att derigenom en mera mångsidig, kontrollerande och förmedlande sakkännedom blifver vunnen. Dessa fyra ledamöter, valda af riksdagen såsom ett helt, skola utan tvifvel erhålla en långt större betydelse än om de utses hvar för sig af dess båda hälfter, i hvilket senare fall den splittring, man sökt att undvika vid valakten, torde, hvad värre är, i stället för att der afslutas, komma att inflyttas i öfverskattenämndens förhandlingar.

Skall derföre en öfverskattenämnd inrättas, hvilket jag för min del anser böra ske, och om riksdagsvalde ledamöter böra i densamma finnas, hvilket jag äfven anser lämpligt, synes mig konseqvensen fordra, att desse väljas af riksdagens båda kamrar gemensamt.

Reservation af Herr H. L. Rydin.

Då Komiténs pluralitet ansett, att den direkta beskattning, som skall bibehållas, derest afskrifning af grundskatter m. m. beslutes, bör inskränkas till en allmän bevillning af 1 procent utaf inkomsten, så anser jag, att Komitén tagit en utgångspunkt, som icke kan försvaras. Huru ringa betydelse man än må tillmäta den direkta beskattningen i ett skattesystem, och huru mycket man än må söka undkomma dess användning, så uppstå dock förhållanden, då dess anlitande, der den icke finnes, och dess förhöjning, der den finnes, blir en nödvändighet. Man kan således ej på förhand bestämma, att densamma skall stadna vid 1 % och med antagen förutsättning af dess ringhet urskulda det framlemnade förslag till Bevillningsförordning, som äfven om detsamma innehåller en och annan förbättring, dock bibehållit de hufvudsakliga fel, af hvilka nu gällande Bevillningsförordning lider. Att dessa fel inflöto i nu gällande Bevillningsförordning, kan ursäktas af de förhållanden, hvarunder den tillkom. Det har vid flere tillfällen blifvit erkändt så väl af 1859 års Bevillningskomité, som af Riksdagens Bevillningsutskott, att denna förordning, sådan den är, blifvit ackommoderad efter öfriga då befintliga direkta skatter och blifvit från den synpunkt uppgjord, att densamma ej behöfde att inbringa större belopp, än 2 millioner Rdr. Komiterade ega ej sådana skäl att uppvisa, då de på denna förordning hufvudsakligen byggt det direkta skattesystem, som skall delvis betäcka den brist, som genom grundskatternas afskrifning kommer att uppstå, och dessutom, när nöden så fordrar, fylla hvad som brister då inkomsten af indirekt beskattning slår fel. Den enda egentliga ändring, som blifvit gjord, är den, att såsom grundsats uttalats, att jordbruksidkaren har att utgöra bevillning ej allenast för den inkomst, det i fastigheten nedlagda kapitalet antages lemna, utan äfven för den inkomst, han erhåller af sitt arbete och af det kapital, som han, utom det i fastigheten nedlagda, på sjelfva jordbruket an-

vändt, hvilka båda slag af inkomster förut lemnats obeskattade, likasom att man ansett sig böra höja bevillningen för jordbruksfastighet från 3 öre till 5 öre för hvarje 100 kronor af fastighetens taxeringsvärde eller, hvilket är detsamma, förhöjt beräkningen af detta slags fastighetsafkastning till 5 procent i stället för 3 proc. Det framsteg till det bättre, som härigenom gjorts, är dock föga egnadt att medföra dermed åsyftad verkan, då nuvarande Bevillningsförordnings bestämmelser i öfrigt blifvit i hufvudsak bibehållna. Är det allvar med den förklaring, som blifvit gifven med afseende på förevarande skattereform, att en rättvis beskattning skall åstadkommas, och är man af den åsigt, att ingen annan direkt skatt skall föreslås, än en direkt inkomstskatt, så hade det varit förslagsställarnes pligt både att gifva uttryck åt de rättsgrundsatser, på hvilka den direkta inkomstbeskattningen stöder sig, och att framhålla dessa grundsatsers tillämpning i allt större utsträckning såsom ett eftersträfvansvärdt mål, och derför undanrödja de i Bevillningsstadgan mest framstickande fel mot den princip, hvarpå den direkta inkomstskatten hvilar. Såsom sådana böra märkas, att vissa slag af inkomst åtnjuta förmåner vid skatts utgörande framför andra och att skattskyldig ej har någon förpligtelse sig ålagd att lemna upplysningar, som vägleda taxeringsmännen vid uppskattningen af hans inkomst.

Vid framställande af de anmärkningar mot det nu framlagda förslaget, hvilka jag ansett mig böra i denna reservation sammanfatta, vänder jag mig emot

1) *Grunderna för inkomstbevillnings utgörande och för beräkning af den beskattbara inkomsten.*

Den Komité, som 1858 tillsattes, kan åberopa såsom skäl för sin obenägenhet för mera genomgripande reformer, att den med hänsyn till dåvarande förhållanden ansåg sig böra akta sig så mycket som möjligt för oförsökta nyheter, utan i dess ställe med bibehållande af de i förutvarande bevillningsförordning innehållna grunder, hvilka såsom sådana ansågos tillfredsställande, men hvilka "med ringa följriktighet blifvit utvecklade och tillämpade", bortskära "de utväxter, hvarmed den, genom tillfälliga förbiseenden eller enskilda intressens möjligen någon gång öfvervägande inflytande, blifvit belastad". Den ansåg sig derföre böra borttaga de ojemnheter, som funnos i beskattningen, hvilka dels innehöllos i de olika skattebeloppen för olika inkomstkällor, dels ännu mer

voro en följd af de då brukliga minimiafgifterna för vissa näringar och yrken. Dessa afgifter voro enligt Komiterades åsigt alldeles godtyckliga och syntes hafva berott på tillfällig gunst eller ovilja för vissa klasser; och ansågos dessa godtyckligheter hafva sin grund uti den höga procent, som utgjordes af näringarne och fastigheterna, hvilket jemte dels minimitabeller för jordegendomens taxeringsvärde i de särskilda länen, dels minimiafgifter för näringsidkarne, mer än annars bidragit till eludering af föreskrifterna. Att utjemna dessa orättvisor med hufvudsaklig ledning af förutvarande förhållanden ansågo Komiterade för sin uppgift och, sedan de uttalat sig såväl mot hvarje progressiv höjning af skatten å den större inkomsten, som mot användning af repartitionssystemet, föresatte de sig såsom det mål, som borde sökas, jemlik beskattning af all inkomst, d. v. s. en strängt proportionel inkomstskatt, beräknad efter procent- eller quotitetssystemet, hvilken skulle lika för all inkomst, utgöra 1 procent af densamma.

Denna grundsats blef emellertid ej fullständigt genomförd. Bevillningskomitén lät af den uppfattning, Komitén hade om sin pligt att ej föreslå brådstörtade reformer, det i 1858 års Förordning förut gällande klass-skatt-system ännu inverka på sig. Detta system utgjorde en blandning af förmögenhets- och yrkesskatt, som derför ej lät principen för inkomstbeskattningen få ett tydligt uttryck i den gifna lagen. Enligt detta klass-system utgick bevillningen af särskilda slag af inkomster efter olika grunder, somliga efter inkomstens antagna kapitalvärde; andra efter inkomstkällans afkastning, utan afseende på den andel deraf, den skattskyldige fick såsom behållen sig tillgodogöra; andra efter den behållna inkomsten; af andra inkomster åter utgick bevillningen uti vissa bestämda afgiftsbelopp; slutligen voro för särskilda slag af skatteobjekt, allt efter de olika slagen deraf, stadgade dels vissa bestämda minimi-afgiftsbelopp, dels minimi-inkomstbelopp, hvartill närings, yrkes afkastning skulle uppskattas, för att på sådant sätt bereda trygghet för erhållande af den på förhand bestämda statsfyllnadssumma, som skulle genom allmän bevillning betäckas. Sålunda var grunden för utgörande at bevillningen af inkomsten a jordbruket så bestämd, att bevillning af *jordbruksfastighet* skulle utgå med en viss pro mille afgift af fastighetens taxeringsvärde och i och med dess utgörande var äfven godtgjord bevillning för den inkomst, jordbruket årligen gifver. Likasom jordbruksfastigheten var hänförd under bevillning af jordbruket, var under be-

villning af *städerna* hänförd bevillning af dervarande fastigheter, betraktad såsom en stadsmannanäringen tillhörande bevillning, under hvilken egenskap den äfven under förra århundradet beskattades. *Embetsmännens* bevillning var bestämd i förhållande till deras löningsbelopp. Efter särskilda grunder beräknades bevillningen af *bergverk, fabriker, verk och inrättningar* på landet. Inkomsten af bergsbruk beräknades så, att med ledning af tillverkningsbeloppet egarens behållna vinst deraf, hvilken enligt författningen skulle sättas till ett visst belopp af gängse priset, sålunda t. ex. för stångjern till högst $^1/_2$, minst $^1/_6$ deraf, förvandlades till kapital efter 5 procent, hvilket kapital likställdes med fastighet och fick sig bevillning påförd efter samma grund, som den efter hvilken fastighetsbevillning utgjordes. Andra bruk och fabriker erlade vissa klassafgifter i förhållande till den klass, de tillhörde, åter andra skulle erlägga bevillning till det belopp, som utgick af *inkomst af näringarne i allmänhet.* Svårigheten att beräkna denna, hade föranledt till klassificeringen af näringsidkare i vissa klasser, af hvilka bevillning skulle utgöras lägst med den såsom minimiafgift inom hvarje klass bestämda afgift. Härjemte var för idkare af vissa uppräknade slag af näringar eller yrken, likasom för sådana, som försörjde sig med tillfälligt arbete, stadgad en bestämd klass-skatt, hvilken hvarken kunde sättas högre eller lägre, der ej, såsom fallet med skeppsredare, bevillning utgjordes efter en särskild grund, nemligen visst för hvarje läst, fartyget innehöll. De som ej voro särskildt uppräknade, beskattades lika med dem, med hvilkas näringsverksamhet deras kunde jemföras. *Kapitalet* var obeskattadt, men det gällde såsom regel, att hvar och en gäldenär egde vid ränteliqvid göra ett afdrag af 5 % å ränta som öfversteg 6 %, hvaremot ingen vid bevillnings utgörande fick räkna sig till godo och göra afdrag för ränta å skuld. Slutligen bör erinras, att fastighetsbevillningen å hemman på landet ej utgick efter deras verkliga värde utan i öfverensstämmelse med en, på grund af en vid 1823 års riksdag gjord uppskattning, länsvis uppgjord tabell öfver det minimivärde, hvarunder jordbruksfastighetens totalvärde inom länet icke fick sättas. Hvad angår sjelfva *bevillningsafgiftens belopp*, så var den enligt 1858 års Bevillningsförordning så bestämd, att den skulle utgå med en från $^1/_3$ % till 1 % stigande procent af löner, $2^1/_2$ procent af inkomst utaf näring och yrke, som ej vore att hänföra till embete eller tjenst, med iakttagande af stadgad minimiafgift samt de afvikelser, de bestämda

klass-skatterna inneburo. Men utom dessa afvikelser förefunnos vissa olikheter i afseende på så väl skattens belopp, som den grund, som borde gälla för beskattbar inkomsts beräkning. I förra hänseendet bör t. ex. märkas, att läkare skulle för praktik utom tjensten erlägga en till 2 % beräknad afgift (jfr §§ 10, 30), och skulle, efter hvad nyss nämnts, göras bevillningsafdrag af 5 % å inkomst af utlånt kapital, då räntan öfversteg 5 %. I senare hänseendet bör märkas, att 1 per mille skulle utgöras såsom fastighetsbevillning, hvilken efter då antagna beräkning af 4 % i afkastning af fastigheten motsvarar en bevillning af $2^1/_2$ kr. för 100 kr. inkomst; medan bergsbruk m. fl. skulle utgöra samma per mille afgift efter ett värde å bruket, som erhållits genom en kapitalisering af dess afkastning beräknad till 5 %, hvilket motsvarar en inkomstbevillning af blott 2 %. Den fastighet i stad åliggande bevillning var jemväl bestämd till ett lika belopp af 1 per mille af fastighetsvärdet, hvilket måste, med hänsyn dertill att stadsfastigheten kunde antagas gifva större behållning än 4 % anses såsom en afvikelse från den antagna grundsatsen, att såsom bevillning för stadsmannanäring i allmänhet skulle erläggas $2^1/_2$ % af inkomsten. Slutligen bör erinras den nedsättning i bevillningens belopp för fastighet på landet, som efter hvad nyss blifvit nämndt, blef en följd deraf, att bevillningen utgjordes efter ett taxeringsvärde, som bibehölls oförändradt från 1823 till 1861, till följd hvaraf taxeringsvärdet enligt 1859 års Bevillningskomités betänkande förhöll sig till det vid försäljning och hypoteksvärdering beräknade värdet, som $1 : 1^1/_2$ i ett län; men vanligen förhöll sig som $1 : 2^1/_2$ och steg ända till $1 : 6^1/_2$ i ett af länen. Den högre bevillning, som i förhållande till fastighetens afkastning, fastighet på landet då skulle vidkännas i jemförelse med fastighet i stad, utjemnades således, om man lemnar utom räkningen den frihet från skatt, som jordegaren hade af jordbruksnäringen, mer än väl af det låga taxeringsvärdet; och samma förhållande var med skatten af näringarne på grund af de utfästa minimiafgifterna och den deraf föranledda låga uppskattningen.

Vid den skattereform, som med anledning af dessa missförhållanden egde rum, blef på grund af det förslag, som Bevillningskomitén år 1859 framlade, allt klass-skattsystem upphäfdt och i dess ställe uppställdt såsom mål jemlik beskattning af all inkomst. Inkomst af hvad slag den vara månde, af kapital, af arbete, af lifränta, af enskildt årligt understöd m. m. skulle lika beskattas och man uppställde såsom grundsats, att det är den behållna inkomsten,

som skall beskattas. Derifrån skedde dock väsendtliga afvikelser, som hafva hindrat en rättvis inkomstbeskattning att göra sig gällande och det med afseende på två af de vigtigaste, rikaste och mest omfattande inkomstkällorna, nemligen inkomsten af fastighet och af kapital. Hvad den förra beträffar så förklarade Komitén i sina motiver, att ehuruväl för fast egendom rätteligen lika afgift skulle tagas af behållna inkomsten, som af annan inkomstkälla, så antog dock Komitén, i anseende dertill att de fleste fastighetsegare icke begagnade sådan bokföring, att deras behållna afkomst af dem sjelfva med säkerhet kunde beräknas, likasom dittills skett, behållna afkomsten i allmänhet vara viss procent af det uppskattade verkliga eller gångbara värdet. Derför blef fortfarande bestämdt, att en afgift af vissa öre per 100 Rdr af fastighetens taxeringsvärde skulle utgå såsom bevillning, motsvarande 1 % af fastighetens antagna afkastning, samt att i och med denna fastighetsbevillnings erläggande all inkomst, som erhölles af fastigheten, likasom ock af derå idkadt jordbruk med dertill hörande binäringar, skulle vara fri från bevillning. Hvarken arrendatorer af jord, för hvilken fastighetsbevillning erlades, eller andra som draga vinst af dess begagnande, få sig påförd bevillning för behållen inkomst, likasom ej heller den, som idkar jordbruk och dess binäringar å egande fastigheten, är förpligtad att erlägga bevillning för inkomst af det arbete och det förlagskapital, som derå användes. Såsom skäl för denna bestämmelse anförde Komiterade, att den bevillning, som till 1841 erlades af arrendator borttogs, enär arrendet ansågs skola minskas, då arrendatorn ålägges särskild bevillning, och således jordegaren, som sjelf utgör bevillning för jorden, komme att vidkännas dubbel bevillning. Hvad angår befrielse från erläggande af bevillning för det använda driftkapitalet, så ansågs detta undantag, som blifvit gjordt till förmån för kapitalet, rättfärdigas deraf att, enligt Komiterades förslag, jordbrukare icke kommer att åtnjuta afdrag för skuld å sin fastighet eller sådan befrielse från eller lindring uti bevillning, som eljest åtnjutes för inkomst under 1,800 kr. Hvarför jordegaren skulle befrias för inkomst af det arbete, som han antages böra nedlägga å sin näring, mer än andra näringsidkare, nämnes ej. Orättvist är äfven att den, som har egendom med intecknad skuld, för hvilken årlig räntа erlägges, skall betala lika mycket bevillning, som annan fastighetsegare, hvilken har densamma gravationsfri, och ej har

rättighet att såsom förhållandet med kapitalister (Instr. för tax. § 21) göra afdrag för lånt kapital.

Den andra afvikelsen består deruti att, oaktadt man anfört såsom skäl för arrendators befrielse från inkomstbevillning den dubbla bevillning, som jordegaren derigenom komme att vidkännas, dock i andra fall under vissa förhållanden en och samma inkomst blir två gånger beskattad, nämligen då både gäldenär och kapitalist få skatta för afkastning af inkomstkälla, som den förre disponerar. Vore denna grundsats konseqvent genomförd i vår Bevillningsförordning, så vore derom mindre att säga. Disposition af kapital kan anses för en förmån af den betydelse för förvärfvande, bibehållande och förkofran af inkomst, att den dubbla beskattningen kan låta sig försvara, men att såsom nu är förhållandet i ena fallet dubbel beskattning eger rum, men i andra fall och det ingalunda några särskildt ömmande, sådan beskattning alldeles icke kommer i fråga, detta är ett fel, som bör undanrödjas. Sålunda får fastighetsegare i stad likasom fastighetsegare på landet, som ej sjelf i sin rörelse använder sin fastighet, vidkännas beskattning äfven för så stor del af egendomen, som den, hvars afkastning användes till godtgörande af intecknad gäld, medan näringsidkare, som eger fastighet, kan genom den användning, han gör af den intecknade skulden, bereda sig ett bevillningsfritt drift- och förlagskapital; och hvad han således förlorar i bevillning genom den för höga fastighetsbevillningen, återvinner han genom befrielse från bevillning för det kapital, han använder i sin rörelse. Samma förhållande inträffar i alla de fall, der bevillning erlägges för hela det belopp, som en inkomstkälla gifver, utan att hänsyn tages dertill, om den skattskyldige eger sjelf disponera samma inkomst eller ej. Bevillning erlägges i vissa fall både af kapitalisten för den inkomst han får af den uppburna räntan, och af den, som måst godtgöra sådan med andel af den afkastning, som inkomstkällan gifver. Derför är det orättvist, att endast industriidkaren anses ega att vid beräkning af den behållna inkomsten göra afdrag för lånt drift- eller förlagskapital, men att embetsmannen ej får göra sådant afdrag för kapital, som han lånt för att bekosta de studiers bedrifvande och den inöfning i embetsmannaverksamheten, som erfordrats för att vinna en till befordran berättigande embetsduglighet; att skriftställaren ej får göra afdrag för de kostnader, han haft under föregående år för att åstadkomma det arbete, som beredt honom det under skatteåret uppburna honorarium, ej heller konstnärn för

utarbetandet af sitt konstverk, eller den vetenskaplige uppfinnaren för de arbetskostnader, som blifvit nedlagda för vinnande af patenträtt.

Slutligen bör anmärkas, huruledes uti Instruktion för taxeringsförrättningarne § 21 en ny princip för beskattningen insmugits, nemligen att det belopp, hvarmed lefnadskostnaderna öfverskjuta de kända årsinkomsterna skall anses utgöra den skattskyldiges *kapital*inkomst. Bevillningen stannar således ej vid en viss del af inkomsten, utan blir refererad till utgiftsbeloppet, hvadan den, som nödgas till följd af sjukdom eller andra olyckor för sina utgifters bestridande tära på sitt kapital eller göra lån derför, får till den olägenhet, han lider deraf, att han nödgas minska sina kapitaltillgångar, lägga det obehaget att derför erlägga bevillning såsom vore kapitalminskningen en inkomst.

De fel, af hvilka nu gällande Bevillningsförordning lider genom sålunda skedda afvikelser från den fastställda grundsats om lika beskattning för all erhållen inkomst, har Komitén, som nu haft till uppgift att följdrigtigt genomföra grundsatsen om en jemlik proportionel inkomstskatt, dock ej ansett sig böra aflägsna. Den har visserligen ej blundat för det orättvisa uti att beskattningen af den inkomst, som åtnjutes af jordbruksnäringen såsom sådan, är skattefri, och har derför ansett sig böra antaga såsom grundsats, att inkomsten af jordbruk — ej mindre den, som erhålles af den dertill använda fastigheten, än äfven den, som erhålles af jordbruksnäringen såsom sådan och fördenskull inkomst af all fastighet, — jemväl bör beskattas. Men vid tillämpningen af denna grundsats har Komitén ej slutit sig till någotdera af de beskattningssätt, som iakttages vid *beskattning af fastighetsinkomst.* Man kan nemligen dervid förfara så, att antingen den behållna inkomsten hvarje år beräknas, efter det belopp, hvartill den verkligen upplupit, vare sig under senast förflutna året eller i medeltal af flere år, vanligen de 3 senast förflutna åren, eller ock, såsom i England, att fastighetsinkomsten beräknas efter det arrende, som är betingadt eller kan betingas för en egendom, och inkomsten af näringen såsom sådan sättes till en viss del, $^1/_2$ eller $^1/_3$, af den afgift som i arrende erlägges. Komitén har ej ansett sig böra följa någotdera förfaringssättet, utan i dess ställe bibehållit fastighetsbevillning med ett för jordbruksfastighet från 3 till 5 öre förhöjdt belopp för hvarje 100 kr. af fastighetens taxeringsvärde, samt tillagt, att för den inkomst och förmån, som utöfver 5 procent

af taxeringsvärdet erhålles genom fastighetens utlegande eller begagnande för egen räkning, samt dermed förenade näring, ej mindre jordbruksnäring, än annan näring, skall utgöras särskild inkomstbevillning. Härmed har man emellertid i flere hänseenden nödgats frångå den princip om jemlik beskattning af all inkomst, som Komitén ansett sig böra så strängt vidhålla, att den i intet fall ansett sig böra taga hänsyn till de olika slagen af inkomstkällors mer eller mindre varaktighet och trygghet. Denna afvikelse framträder först och främst deruti, att Komitén bibehållit såsom regel det beskattningssätt, som framkallat de hufvudsakligaste anmärkningarne mot nuvarande Bevillningsstadga, nemligen fastighetsinkomstens beskattning i form af fastighetsbevillning, hvarigenom den, som af sin inkomst af fastigheten får utbetala kanske hälften och derutöfver till godtgörande af ränta på intecknad skuld, förpligtas erlägga lika hög inkomstskatt, som den som har sin fastighet gravationsfri. Vidare kan man med skäl draga i tvifvel, huruvida en afgift af 5 öre för hvarje 100 kr., hvartill fastighetens taxeringsvärde är uppskattadt, kan anses vara afpassad efter jordbruksfastighetens saluvärde. Komitén har vid val af denna siffra, som utgör en förhöjning af nu gällande jordbruksfastighets bevillning, 3 öre till 5, låtit bestämma sig från två synpunkter, dels med hänsyn dertill att den nuvarande bevillningen i allmänhet anses för låg i förhållande till fastighetens taxeringsvärde, dels ock för att kunna med säkerhet påräkna ett minimibelopp i bevillning af inkomst af den hos oss omfångsrika jordbruksnäringen. Man bör nemligen genom fastställande af viss afgift i förhållande till taxeringsvärdet alltid kunna förvissa sig om en bevillning af inkomsten utaf jordbruksnäringen och dertill till ett belopp, som öfverstiger den nuvarande jordbruksfastighetsbevillning med $^2/_3$ af densammas belopp, hvartill kommer den särskilda inkomstbevillning, som kan komma att utgå af alla bortlegda fastigheter, hvilka gifva i afkastning mer än 5 % af taxeringsvärdet. Härmed har man emellertid hvarken lyckats att på ett tillfredsställande sätt tillgodose rättvisans kraf eller att förvissa sig om den inkomst, som man med skattens ordnande på föreslaget sätt afsett. Först och främst, om man tager i betraktande fastighetsbevillningen i och för sig, så kan ej beräkningen af en så hög nettoafkastning, som 5 % af fastighetens saluvärde anses på något sätt vindicerad. 1859 antogs densamma för jordbruksfastigheten vara 4 % och hvad som ej kan bestridas, är att en mängd mindre

fastigheter, som blifvit af de jordbrukande yrkesmännen inköpta, på sätt äfven yttrats (1878 års Riksdags Särskilda Utskotts Bet. N:o 2, sid. 55) mindre för att vinna en förmånlig placering af kapital, än ernåendet af den sjelfständigare ställning, som egandet af egen jord medför "genom den säkerhet för en tryggad verksamhet, som detsamma gifver". Till följd häraf kan ingalunda försäljningsvärdet af dessa mindre fastigheter sättas så lågt, att deras afkastning skall kunna anses motsvara ett kapital, som bereder 5 % ränta. Den bestämda afgiften blir således, derest densamma skall anses såsom en inkomstskatt, som är lika för all inkomst, för hög för en mängd egendomar, isynnerhet de små, såvida en rigtig uppskattning eger rum, till följd hvaraf man har grundade skäl att befara, att med den saknad af erforderliga garantier för en någorlunda rigtig taxering, som tillhör nuvarande taxeringssätt, benägenheten att värdera egendomen under dess verkliga värde skall ökas.

Men äfven om en fastighetsbevillning å jordbruksfastighet rätteligen kunde beräknas efter 5 % å taxeringsvärdet, så är dess egenskap af minimiafgift för inkomst af fastighet och dermed förenade jordbruk egnad att under en mängd förhållanden åstadkomma orättvis beskattning. I de fall, då fastigheten är intecknad så högt, den tål, och äfven lånt förlagskapital begagnas, blir det omöjligt att af jordbruket uttaga en behållen inkomst, som, sedan räntorna blifvit liqviderade, gifver 5 % netto-afkastning. En i hårda ekonomiska omständigheter försatt driftig jordbrukare kommer således med afseende på skatts utgörande i betydligt sämre ställning, än den bekymmerslöse possessionaten, som ej har annat besvär, än att på bestämd dag uppbära arrendet af sin gravationsfria jordegendom. Vidare kan den jordegare, som sjelf brukar sin jord, bereda sig tillfälle att vid beräkning af inkomsten utaf det å fastigheten idkade jordbruket göra afdrag för ränta å intecknad skuld, derigenom att han beräknar sig till godo motsvarande afdrag af ränta å begagnadt driftkapital, medan samme jordegare, om han utarrenderat egendom, får betala full fastighetsbevillning, utan att kunna göra sig den intecknade skulden till godo vid beräkningen af sin inkomst af den utarrenderade egendomen. I förra fallet erhålles af samma egendom mindre bevillning, oaktadt de ekonomiska omständigheterna hos den, som eger och brukar den, kunna vara alldeles lika. Vidare bör märkas, huruledes den, som utarrenderat egendomen, visserligen kan påföras bevillning för den

inkomst och förmån, han deraf eger, som öfverstiger 5 %, men i alla de fall, då egendomens arrende understiger 5 %, ej får göra afdrag för skilnaden, medan den, som sjelf brukar egendomen får göra afdrag så väl för den inkomst, han eger af driftkapitalet som af den, han har af det egna arbetet, ända till 5 %, innan någon inkomstbevillning kommer i fråga. Till följd häraf är ovisst, om ej i de vanligaste fallen, med den brist på garanti för noggrann uppskattning af inkomster, som tillhör Bevillningsstadgan, inkomst så väl af fastighet, som af det derå idkade jordbruk skall stadna vid 5 %, då egare sjelf brukar egendomen. Den i förslagets § 7 innehållna bestämmelse, att ränta å skuld ej får afräknas å inkomsten till högre belopp, än ränta å 20 % af driftkapitalet, gifver vid handen, att en sådan farhåga finnes hos pluraliteten.

Hvad som ytterligare bidrager att stärka den farhågan, att under vanliga förhållanden blott jordbruksfastighetsbevillningen, men ej bevillning för inkomst af jordbruk kommer att utgå af det å fastigheten idkade jordbruket, äro de bestämmelser, som gifvits angående existensminimum och rätt till afdrag vid beräkning af den beskattbara inkomsten. Då befrielse från bevillning enligt ifrågavarande förslag åtnjutes till ett belopp af 450 kr., så snart de sammanräknade årsinkomsterna uppgå intill 1,200 kronors inkomst, och till ett belopp af 300 kronor, då de öfverstiga 1,200, men ej uppgå till 2,000 kronor, kan således inkomstbevillning ej komma i fråga att utgå, derest ej egendomens värde är någorlunda högt. Om man antager att inkomsten af jordbruket utgör hälften af den inkomst, som beräknas af fastigheten efter dess taxeringsvärde, så kan, derest 5 % af fastighetens taxeringsvärde skall afdragas, innan man beräknar inkomst af jordbruksnäringen, ej för någon fastighet, som är taxerad under 16,000 kronor, komma att betalas någon särskild inkomstbevillning, och om innan den behållna inkomsten beräknas, afdrag sker på skuld till ett belopp, som motsvarar 20 % af driftkapitalet, kan med säkerhet antagas, att fastighetens värde skall öfverstiga 18,000 kr., för att någon inkomstbevillning vare sig af egare eller arrendator skall komma i fråga att utgöras för inkomst af jordbruk. Om så erinras, att 300 kronor få afdragas från inkomst af 1,200—1,999 kr., så skulle först, då egendomens taxeringsvärde uppgår till mer än 27,000 kr., bevillning kunna påräknas i förhållande till en behållen jordbruksinkomst af högst 400 kronor; och detta endast under det vilkor, att ej lägre taxering göres af jordbruksinkom-

sten än till ofvan omförmälda 2 % af taxeringsvärdet. Till följd häraf kan antagas, att först då egendomen är taxerad till 40,000 kronor, beräkningen af den beskattningsbara jordbruksinkomsten skall kunna möjligen upppgå till 1,000 kronor och derutöfver. Om man rådfrågar den Förberedande Skattejemkningskomiténs utlåtande Bil. 12 sid. XVI, finner man, att jordbruksfastigheter öfver 36,000 kronors taxeringsvärde utgöra ett antal af 3,965 med ett taxeringsvärde tillsammans af 263,257,000 kronor; hvadan med beräkning af bevillningen af jordbruksinkomsten på ofvan angifvet sätt till hälften af fastighetsbevillningen, en bevillning af jordbruksinkomsten skulle af dessa fastigheter kunna antagas till ett belopp af 65,800 kronor; detta dock endast under antagande af den osannolikheten, att inkomsten af fastigheten såsom sådan ej beräknas till lägre än 5 %. Man kan således befara, att med de grunder för beräkningen af jordbruksbevillningen, som i komiterades förslag innehållas, den inkomstbevillning, som väntas af jordbruksnäringen skall reduceras till en obetydlighet, knappt 100,000 kronor, som ej ens är tillräcklig att ersätta den inkomstminskning, som blir en följd af höjning af existensminimum från 400 till 500 kronor och det afdrag, som får ske å den lägre inkomsten intill 2,000 kronor.

Med afseende på den orättvisa och obillighet, som blir en följd af sammanfattning af så olika beskattningsföremål, som fastighet och inkomst, i det att den skattskyldige under vissa förhållanden får betala skatt utöfver den, som motsvarar hans inkomst, och under andra kan framför andra skattskyldiga gynnas, blef olämpligheten af den sålunda skedda sammanföringen redan anmärkt af Kammarrätten och flere af Konungens Befallningshafvande i de utlåtanden, som af dem afgåfvos öfver Förberedande Skattejemknings-komiténs förslag till Bevillningsstadga § 10. Äfven inom Komitén har lämpligheten deraf satts i fråga. Onekligt är ock, att det motförslag, som af några komitéledamöter framstälts till föremål för öfverläggningen, nämligen att höja fastighetsbevillningen till 6 öre för hvarje 100 kronors taxeringsvärde, är mera praktiskt och kan anses motsvara den ungefärliga behållningen å inkomst af jordbruket. Dessa 6 öre motsvara nemligen en bevillning å en till 4 % af taxeringsvärdet beräknad afkastning af jordbruksfastigheten såsom sådan, tillsammans med 2 % af samma värde såsom beräknad inkomst af det å densamma idkade jordbruket, och synes äfven utgöra en väl funnen summa för beräkning af inkomsten af annan fastighet. Men fara värdt är, att, derest fastig-

hetsbevillningen kommer att sättas så högt och om derjemte derunder skulle ingripas bevillning för inkomst äfven af jordbruket, detta kommer att leda till en sådan värdering af fastigheterna, att deras taxeringsvärde sättes till en efter 6 % kapitaliserad inkomst och sålunda har till följd en sänkning af taxeringsvärdet under dess rätta nivå, på samma gång den orättvisa kommer att qvarstå, att arrendatorer, hälftenbrukare, torpare komma att gå fria från all skatt till stat och kommun, huru goda än deras inkomster i förhållande till deras skattdragande likars må vara. Om komiterade ej anse sig ha tillräckliga skäl för att åsätta en särskild fastighetsskatt å fastigheten såsom sådan och en särskild skatt å inkomsten af densamma och af den med dess begagnande förenade näring, så hade Komiterade, derest de ej vågat med den otillfredsställande anordning af sättet för uppskattning, som vidlåder vår Bevillningsstadga, föreslå att den behållna inkomsten af jordbruket för det förflutna året skall uteslutande ligga till grund för bevillningens beräkning, bort ansluta sig till den i Englands inkomsttaxa tillämpade grundsats, nemligen att bevillningen sättes till en viss procent af det arrendebelopp, egendomen betingar eller kan anses betinga, och kunde hos oss hälften deraf lämpligen beräknas såsom bevillning för den inkomst, jordbruks idkande å densamma antages gifva.

Lika litet som Komitén lyckats att fastställa till sina följder rättvisa grunder för beskattningen af inkomst utaf fastighet, lika litet har den lyckats att undanrödja de orättvisor, som tillhöra nu gällande Bevillningsstadga i fråga om *beräkning af den behållna inkomsten*, der bevillning skall med en viss procent deraf omedelbart utgå. Komitén har nemligen genom den i förslaget § 9 införda bestämmelsen uttryckligen förklarat, att vid beräkning af behållen inkomst afdrag får ske af ränta för lånt kapital, som användes i industriens och näringarnes tjenst, men ej för ränta å den skuld, som åsamkats för vinnande af skicklighet eller beredande af tillfälle till utöfning i det allmännas, statens, kyrkans, vetenskapens eller konstens tjenst. Hvad som var otydligt i nu gällande Bevillningsstadga och lemnade utrymme för tolkning i öfverensstämmelse med rättvisans och billighetens fordringar, har nu blifvit bestämdt på ett sätt, som legaliserat obilligheten, hvarpå jag ofvan (sid. 117) anfört exempel; och till följd häraf hafva vissa inkomster eller andelar deraf blifvit underkastade dubbel beskattning och detta ej i förhållande till stigande välmåga eller för-

mögenhet både hos den som har inkomstkällan, men ej eger deraf åtnjuta hvad som motsvarar ränta å löst kapital, och den, till hvilken motsvarande inkomstens belopp öfverlåtes. Komitén hade äfven i denna vigtiga fråga, då den uttryckligen och med eftertryck förklarat, att det är den behållna inkomsten, som skall beskattas, bort vid beräkningen af den beskattbara inkomsten varit konseqvent, antingen så, att den med antagande deraf att förmånen att begagna kapital kan gälla såsom stöd för den dubbla beskattning af kapital, som i vissa fall eger rum genom så väl borgenärs som gäldenärs beskattning för detsamma, ej tillåter näringsidkare mer än fastighetsegare och löntagare att vid uppskattning göra afdrag för ränta å upplånt kapital, eller ock så att Komitén, derest den tillåtit afdrag för skuld, låtit detta komma alla skattskyldige till godo, ej allenast kapitalister och industriidkare, utan äfven andra gäldenärer för den skuld, de verkligen ega, låtande kapitalisten, der han är skattskyldig, vidkännas hela bevillningen på sätt i flere utländska lagar är fallet. Detta kan ske antingen så som i England att gäldenären vid ränteliqviden afdrager, hvad som motsvarar bevillningen å räntan, under äfventyr af straff, hvilket utgör tre gånger räntan, om ej afdrag sker,eller ock så, att gäldenär åligger, såsom vilkor för rätt att göra afdrag å skuld, att uppgifva och styrka, hvem borgenären är, hvilken, om han är skattskyldig, i sin ordning får vidkännas bevillnings utgörande för motsvarande belopp. Att vid beräkning af vissa, men ej alla skattskyldiges beskattningsbara inkomst låta afdrag ske för ränta å skuld, blir en orättvisa i tillämpningen af *inkomst*skattens grunder, som bort aflägsnas.

Till dessa fel och afvikelser från grundsatsen om jemlik beskattning af all inkomst, komma sväfvande och orediga bestämningar om hvad som skall utgöra *beskattningsföremål.* Härvid möter först frågan: är det *inkomsten till det belopp, som kommit den skattskyldige till godo,* som skall beskattas, eller är det inkomstkällans afkastning, såsom sådan? Ehuruväl Komitén i det framlagda förslaget förklarat, att det är den behållna inkomsten, som skall utgöra skatteobjekt, så har, efter hvad ofvan anmärkts, afvikelse från denna grundsats skett deruti, att fastigheten såsom sådan utgör ett särskildt skatteobjekt, för hvilket förmögenhetsskatt erlägges, och att, der inkomstskatt kommer i fråga, det i vissa fall är brutto- och i andra nettoinkomsten, som påföres bevillning, ja i vissa fall till och med kapitalförlusten. Vidare äro i afseende på grunderna för inkomsternas beräkning och hvilket års

inkomst, som skall tagas till ledning, föreskrifterna obestämda. Hvad beträffar *grunderna för inkomsternas beräkning*, hafva Komiterade ej ansett sig böra stadna vid de stadganden, som blifvit föranledda af bestämmelsen om särskild bevillning af inkomst af fastighet och jordbruk, utan jemte det de genom kursivering särskildt framhållit, att det är den behållna inkomsten, som utgör föremål för beskattning, hafva de gjort tillägg i B.-F. § 7 (förslagets § 9), om de afdrag, som må ske vid inkomstberäkningen, och de afdrag, som icke må ske. Sådan § 7 nu lyder, äro dess bestämmelser af behofvet påkallade och vägledande. Utom det förtydligande, som skett derutinnan, att skattskyldigsegna lefnadsomkostnader ej må afdragas, så har närmare angifvits de afdrag, som må ske från kända lönebelopp af embetsmans tjensteomkostnader. Men med de tillägg, som i förevarande förslag blifvit gjorda med afseende på inkomsten af näringar, vetenskap, skön konst och handaslöjd, om rätt till afdrag för hyra, för skuld, för omkostnader, är ett helt annat förhållande. Man har sig nemligen ej bekant beloppet af den inkomst och den afkastning, hvarifrån afdrag får ske. Man förutsätter, att det skall ske från bruttoinkomsten, men hvad som skall upptagas såsom bruttoinkomst är ej angifvet, än mindre, huru upplysning om denna bruttoinkomst skall vinnas. En dylik föreskrift kunde vara på sin plats i Bevillningskomiténs förslag af år 1859, (jfr dess § 9), då i dess § 32 den skattskyldige var pligtig att lemna upplysning om sin bruttoinkomst af idkad näring. Då emellertid skyldighet till dylika uppgifters lemnande borttogs i 1861 års förordning, blef deraf en naturlig följd att föreskriften om afdrag från bruttoinkomsten bortföll och man höll sig endast till den behållna inkomsten. Att införa ifrågavarande bestämmelser om afdrag, utan att åter upptaga föreskriften om lemnande af upplysningar, som vägleda vid bruttoinkomstens beräkning, blir mera vilseledande, än vägledande. Fara värdt torde vara att, på sätt vid 1860 års riksdag yttrades i ett riksstånd om det i Bevillningskomiténs betänkande innehållna förslag, som var af liknande innehåll med nu afgifna förslags § 9, och hvilket då förkastades, att genom deraf framkallade kontraräkningar och subtraktioner den beskattbara inkomsten skulle blifva reducerad till ett minimum.

Hvad beträffar frågan om *hvilket års inkomst, som skall ligga till grund för uppskattningen*, möta åtskilliga spörsmål till följd af det förhållande, att inkomsterna under skatteåret ej äro kända,

förrän vid dess slut och att uppskattningarne ske i första hälften af detsamma. Man har således att genom uppskattningen afgöra, icke hvilka inkomster den skattskyldige skall antagas hafva verkligen haft, utan hvilka han kan antagas komma att erhålla. Vid sådant förhållande bör olika grund för uppskattningen tagas med afseende på olika slag af inkomst. Ett visst slag af inkomst: såsom fallet med inkomst af näringarne, isynnerhet af jordbruket, lämpar sig att beräknas efter flere års afkastning, annat slag af inkomst efter föregående års förhållanden: såsom förhållandet med tillfälliga inkomster, och åter andra: t. ex. löner, efter det löpande året. I nu gällande Bevillningsförordning är såsom regel stadgadt, att all inkomst skall taxeras för det löpande året, med undantag af vikariatsarvode, arvode för uppdrag af öfvergående beskaffenhet och all dylik tillfällig inkomst, som härflutit af annan den skattskyldiges verksamhet än hans redan till beskattning taxerade tjenst, rörelse eller yrke, och som tillfallit honom så sent under ett år, att densamma icke kunnat vid skatteårets taxeringsförrättningar beräknas, hvilka inkomster taxeras till bevillning det nästföljande året. Hvad beträffar inkomst genom idkad näring eller yrke, samt extra inkomster af tjenst, hvilkas belopp äro föränderliga och vexlande, stadgas, att de skola taxeras för det löpande året och må, i saknad af annan, tillförlitligare grund för uppskattningen, ledning dervid tagas af förhållanden under nästföregångna året. Denna grundsats har blifvit i förslaget bibehållen, men så tillämpad i förevarande förslag, att inkomsten skall beräknas efter föregående året, *der så ske kan*. Den sammanföring, som (i Bev.-F. § 7, 3:o) skett af inkomst af näring och industri och annat slag af yrke samt af tjenstebefattning tillhörande obestämda extra inkomster, till att beräknas efter föregående årets förhållanden, är ej lycklig, då ingen skattskyldig är förpligtad att lemna upplysning om den för samma år bokförda inkomst. Det löpande årets förhållanden kunna i vissa fall gifva bättre ledning än det förflutnas, och i vissa fall kan billighet och rättvisa fordra att hänsyn tages till flere års medelafkastning. Enligt engelska lagen skall tre års medelafkastning ligga till grund för beräkningen af den beskattbara inkomsten af näringarne, med rätt till restitution, om visas kan, att tre års afkastning ej uppgått till den beräknade afkastningen. I Danmark har den skattskyldige rätt att välja, om han vill att hänsyn skall tagas till medelafkastning eller till det

föregående årets verkliga inkomst, men eger ej ändra detta, sedan han gjort sitt val för en bestämd tidsperiod.

Slutligen oaktadt den behållna inkomsten bestämts att utgöra beskattningsföremålet och oaktadt taxeringsmännen fått sig ålagdt att i vissa fall taga hänsyn till den skattskyldiges sammanräknade årsinkomster, d. v. s. totaliteten af de flerehanda inkomster, som en skattskyldig åtnjuter, så finnes *ej någon föreskrift, som påbjuder, att samtliga en skattskyldigs inkomster vid uppskattningen sammanföras till ett helt.* Komitén borde i likhet med hvad innehölls i 1858 års förslag § 32 ålagt hvarje skattskyldig att uppgifva samtliga de inkomstkällor, från hvilka han åtnjuter beskattad inkomst och till hvad belopp. Till följd deraf att uppskattning skall ske på flere orter af en och samma skattskyldig, så blifva utan ett sådant sammanförande taxeringsmännen i saknad af den vägledning, som dels erfordras för att afgöra, huruvida det i Bev.-F. § 8 (Förslaget § 10), föreskrifna bevillningsafdrag bör ega rum eller icke, dels behöfves, då fråga uppstår om inkomstens beräkning i förhållande till lefnadskostnaderna enligt Instr. för Taxerings-F. § 21 (Försl. § 17). Den föreslagna inkomstbevillningen lider således enligt Komiténs förslag lika som enligt nuvarande Bevillningsstadga, af bristande enhet i principer likasom i dessas tillämpning. Den föreslagna så kallade inkomstbevillningen är ej någon skatt på den behållna inkomsten ej heller på de särskilda slagen af inkomstkällors afkastning utan en blandning af förmögenhetsskatt, afkastnings- och inkomstskatt och äfven i vissa fall skatt i förhållande till den skattskyldiges utgifter.

Ett af de vigtigaste vilkoren för en rättvis inkomstskatts påförande, är att en ordentlig och noggrann uppskattning af den skattskyldiges inkomst möjliggöres och underlättas. I ordningen kommer derför belysning af

2) *Beskaffenheten af den uppskattning, som skall verkställas och de upplysningar, som till vägledning dervid erhållas.*

Då, efter hvad jag visat, redan grunderna för beräkningen af den beskattbara inkomsten, äfven om de förhållanden vore kända, till hvilka vid denna beräkning hänsyn skall tagas, äro obestämda i och för sig, samt gifva anledning till stridigt förfarande i tillämpningen, så ligger redan häruti ett ej så ringa hinder för en

rigtig uppskattning. Svårigheten förökas derigenom, att Bevillningsstadgan i så få fall anvisat taxeringsmännen medel att förskaffa sig noggranna upplysningar och tillförlitlig kännedom om de skattskyldiges ekonomiska förhållanden, hvars erhållande är ett oeftergifligt vilkor, för att kunna åstadkomma en rigtig uppskattning. De föreskrifter, som Bevillningsstadgan härom innehålla, äro i allmänhet bibehållna, sådana de blefvo upptagna i 1861 års förordning. De voro redan vid detta tillfälle otillfredsställande och i vissa fall omöjliga att tillämpa, sedan de föreskrifter, som i 1859 års förslag voro gifna om förpligtelse för den skattskyldige till vägledande upplysningars meddelande vid riksdagen 1859—60 till stor del blifvit förkastade. Föreskrifterna, sådana de nu äro affattade, innehålla vackra uppmaningar till taxeringsmännen om rättvis, noggrann och jemlik uppskattning och ålägga dem att uppskatta all inkomst efter dess verkliga värde, angifva äfven åtskilliga synpunkter för bedömandet af inkomst, men bereda i de flesta fall, der ej den beskattbara inkomsten är officielt känd, intet tillfälle för taxeringsmännen att skaffa sig inblick i de förhållanden, af hvilkas kännedom möjlighet att bedöma inkomsternas verkliga värde betingas.

Tager man nu i betraktande den vägledning, taxeringsmännen erhållit för att kunna bedöma värdet af de särskilda slag af inkomstkällor, som skola beskattas, så finner man att hvad beträffar

1) *Fastighet* Instruktionen för taxeringsförrättningen § 4 (Försl. § 1) föreskrifver, att värdet af fast egendom föreslås och bestämmes med ledning af 1:o) köpeskilling, 2:o) hyres- och arrendesumma, 3:o) hypoteksvärdering, 4:o) brandförsäkringsvärdet å byggnader i stad och de hus på landet, som icke begagnas för jordbruket och dess binäringar, 5:o) egendom på landet tillhörig areal i åker, äng, skog och betesmark, jämte dermed förenade särskilda förmåner, såsom vattenfall, torfmosse, lastageplats m. m., 6:o) läget eller arealen af hvar och en i stad eller köping belägen egendom med dertill hörande förmåner. De upplysningar angående dessa förhållanden, som af taxeringsmännen erhållas, äro de som innefattas i de i Bevillningsförordningen § 24 (Försl. § 14) föreskrifna officiella uppgifter, som skola angående 1:o), 3:o), 4:o) meddelas af vederbörande domstolar och direktioner om köpeskilling, hypoteksvärdering och brandförsäkring, samt de uppgifter om 2:o), som fastighetsegare skola lemna till mantalsskrifningen. Huruvida upplysningar i öfriga hänseenden, såsom om areal och förmåner, som

omtalas i 5:o) och 6:o), skola kunna erhållas, beror, derest ej Bevillningsberedningens Ordförande kan med den rätt, honom enligt Bev.-F. § 27 (Försl. § 17) tillkommer, af vederbörande embetsverk, här länets landtmäterikontor, erhålla underrättelse om areal af egendom, som undergått laga skifte, helt och hållet deraf att egaren derom lemnar uppgifter. Härtill var äfven egaren förpligtad enligt 1859 års förslag. Lika litet som påbudet om sådan upplysnings meddelande af 1859 års komité ansågs vara af vexatorisk eller inqvisitorisk beskaffenhet, bör vid den revision af bevillningsstadgan, som nu eger rum, en liknande föreskrift kunna anses innebära något intrång på enskildt fridlyst område. Komiténs pluralitet har emellertid ej ansett sig böra gifva föreskrift härom, hvilken dock nu är så mycket mera erforderlig, som uppskattningen skall ske ej allenast af fastighetens värde, utan äfven af den inkomst, som densammas användande bereder. Hvad uppskattningen af fastighet angår kan visserligen denna föreskrift undvaras, om blott den i Instruktionen för taxeringsförrättningen §§ 4, 5 (Försl. §§ 1, 2) uttalade grundsats noggrannt tillämpades. Enligt § 4 har den senaste betingade köpesumman eller godkända värderingssumman fått sig tillerkänd den betydelse vid fastighetsuppskattning, att derest fastighet uppskattas högre eller lägre än densamma, de särskilda skäl, hvilka dertill föranledt, böra till protokollet antecknas. Åbyggnader i stad eller på landet, hvilka begagnas för jordbruket och dess binäringar tillhörande rörelse, få ej heller utan på enahanda sätt tillkännagifven särskild anledning, upptagas till lägre värde, än brandförsäkringsvärdet. Vidare är den vägledande föreskrift gifven, att, der icke taxeringen af den egendom, som är föremål för uppskattning, kan grunda sig på de under Instr. § 4 (Försl. § 1 mom. 1—4), angifna förhållanden, bör enligt § 5 (Försl. § 2) egendomens värde upptagas till ett belopp, som med hänsyn till densammas storlek, beskaffenhet, förmåner, läge och afsättningstillfälle samt öfriga kända eller upplysta förhållanden, motsvarar uppskattningsvärdet å andra i närheten belägna, jemförliga egendomar, derå ofvan uppgifna taxeringsgrunder kunnat tillämpas. Dessa båda föreskrifter hafva emellertid ej erhållit den afgörande betydelse, som åsyftats, ty bestämmelsen i slutet af § 5 (Försl. § 2) borttager det förpligtande band, som innehålles i ofvananförde föreskrifter och öppnar dörren för taxeringsmännens subjektiva godtfinnande genom tillägget: "Åliggande det för öfrigt vederbörande taxeringsmän att, enligt deras

på förut egande kännedom eller under taxeringsförrättningen vunna upplysningar grundade öfvertygelse uppskatta hvarje egendom till dess verkliga värde". Taxeringsmännen ega således att uppskatta egendomen efter den uppfattning, de göra sig om dess afkastning, oberoende af köpe- och hypoteksvärde. Den motivering, som är påbjuden, då ej någon af ofvan uppgifna taxeringsgrunder tillämpas, kan på sätt äfven oftast lär ske således inskränkas dertill att man förklarar att på grund af taxeringsmännens öfvertygelse om det verkliga värdet, taxeringsvärdet sättes lägre eller högre än köpeskilling m. m. Denna föreskrift, som lemnar fritt utrymme för taxeringsmännens godtfinnande, har blifvit bibehållen i Komiténs förslag, och särskildt betonad genom kursivering af de sista orden: "till sitt verkliga värde". Frågar man sig, hvilken ledning Instruktionen för Taxeringsförrättningen gifver för att bereda taxeringsmännen tillfälle att få reda på det verkliga värdet, så finner man Instr. § 6 (Försl. § 3), som gifver regler för värdering efter afkastning, ej innehålla annan föreskrift än att behörigt afseende bör fästas å de grundskatter, samt öfriga utskylder, som utom allmänna bevillningen skola af samma egendom utgöras, så att värdet å en med dylika skattebidrag jemförelsevis högre belastad egendom skäligen minskas i förhållande till det värde, som åsättes en af skatter och andra utskylder mindre betungad, fastän till storlek och beskaffenhet för öfrigt dermed jemförlig egendom. Vid beräkning af egendoms afkastning kan förfaras på två sätt, antingen så att man sätter denna till en viss procent af egendomens taxeringsvärde såsom dess antagliga afkastning i medeltal, oberoende af de hvarje år fluktuerande inkomster, d. v. s. dess arrende-, hyresvärde; eller ock så att man tager hela den inkomst till grund, som erhållits i den rörelse, för hvars bedrifvande fastigheten blifvit använd och derifrån räknar kostnaden för driftkapital och omkostnader för det till egendomens behöriga skötsel erforderliga arbete. Det förra förfarandet är det, som mest synes öfverensstämma med Instruktionen för taxeringsförrättningen, af hvars § 5 (Försl. § 2) synes som om man skall kunna genom jemförelser egendomar emellan beräkna arrendevärdet, i de fall att ej egendomen är bortarrenderad. Det senare förfarandet kommer sannolikt att blifva mera vanligt, i synnerhet i fråga om jordbruksfastighets afkastning, om nu afgifna förslag antages, sedan utom fastighetsbevillning äfven skall utgöras bevillning för den inkomst, som erhålles af fastigheten utöfver det betopp, som öfverstiger

5 % af fastighetsvärdet, och denna inkomst skall beräknas efter föregående årets behållna verkliga inkomst. Om derför det blir fråga om att bestämma afkastningen af jordbruksfastigheten såsom sådan, så måste man förskaffa sig kännedom om afkastningen af den å egendomen idkade jordbruksrörelsen med dertill hörande binäringar, samt värdet för året af de förmåner af bostad, bränsle och dylikt, som egaren åtnjutit. Om så derifrån afdrages kostnaden dels för ränta å det för rörelsens bedrifvande erforderliga driftkapital, dels för värdet af det derå nedlagda arbete under året, deri inberäknadt det arbete, egaren sjelf nedlagt, så utgör återstoden den inkomst af fastigheten såsom sådan, af hvilken den andel, som kan öfverskjuta 5 procent af taxeringsvärdet, skall påföras särskild bevillning för *inkomst af fastighet*. Upplysningar måste således vinnas först om bruttoinkomsten af jordbruket, vidare om drifkapitalet och slutligen om arbetskostnaden, för att man skall kunna komma till en rätt uppskattning af fastighetens afkastning. Undersöker man, hvilken vägledning i Instruktionen blifvit härför gifven, så finnes i det nu framlagda förslaget en ny bestämmelse hafva blifvit införd (Försl. till Instr. för Taxeringsförrättn. § 5), deri föreskrifves, att vid uppskattning af den behållna årliga inkomsten af jordbruks- och skogsrörelse skall tagas hänsyn dels till värdet af den under nästföregående året erhållna skörd af spannmål, rotfrukter och foderväxter m. m. samt af afverkade skogsprodukter, med afdrag af de för skördens eller dessa produkters erhållande utgifna arbetskostnader, dels till antalet af underhållna kreatur och den afkastning, dessa anses hafva lemnat, dels till storleken och beskaffenheten af de för egendomens skötsel använda arbetskrafter, dels ock till de förmåner, som af egendomen åtnjutas (t. ex. bostad, bränsle m. m.). Huruledes de upplysningar, som erfordras för denna föreskrifts fullgörande, utom hvad beträffar vissa bolag, skola vinnas, derom lemnas ingen anvisning. Den enda uppgift, som ålägges den enskilde näringsidkaren eller jordegaren att lemna, är den, som innehålles i Mantalsskrifningsförordningen, nemligen å de i hans tjenst anställda, de i hans arbete antagna eller de som eljest biträdande honom med arbete äro hos honom mantalsskrifna, hvartill kommer den i Bevillningsförordningens § 27 (Försl. § 17) tillagda föreskrift, att Bevillningsberednings ordförande kan af enskilde arbetsgifvare infordra uppgift om arbetarnes aflöning och andra förmåner. Man har icke en gång ansett sig böra såsom ledning för taxeringsmännen om-

nämna de uppgifter, som jordbruksstatistiken gifver. Uppskattning af jordbruksfastighets inkomst kan således ej grundas på tillförlitliga upplysningar. Det enda förfarande, som kan leda till ett någorlunda rigtigt resultat, är det, att man medelst jemförelse med andra fastigheter och det arrende, de betinga, sluter till icke utarrenderade egendomars förmåga af afkastning i medeltal, d. v. s. hvad egendomen kan anses gifva i arrende. För hvarje annat förfarande saknas utväg att skaffa sig uppgifter, enär ingen annan än den enskilde jordegaren sjelf kan gifva sådana och han icke är förpligtad dertill. Häraf blir en följd, på sätt förr anmärkts under frågan om den tid, som skall läggas till grund för beräkningen af inkomsten, att under goda och vanliga år en låg beräkning efter medelafkastning göres, medan under de dåliga åren egaren och brukaren blifva måna att underrätta om de förluster, som berättiga till nedsättning af den beskattbara inkomsten, hvadan inkomsten således blir allt annat än rättvist beskattad. Detta inverkar dock ej så mycket på sjelfva fastighetsbevillningen, som på den bevillning, som skall utgöras för inkomst af det å fastighet idkade jordbruk, hvilken till följd af dessa förhållanden kommer att sättas lägre, än som bör; — ett förhållande, hvilket i sin mån jemte förr omförmälda fel i bestämmelserna om grunderna för skattens utgörande torde bidraga dertill, att den i det nu framlagda förslaget förespeglade inkomsten af jordbruk i verkligheten smälter bort.

2) *Uppskattning af inkomst af kapital och arbete*, hvarunder Komitén äfven hänfört den inkomst, som erhålles af fastighet. De för denna uppskattning nu gällande och till större delen i det framlagda förslaget bibehållna grunder äro ej egnade att leda till ett rättvist resultat. Hvad beträffar först a) *inkomsten af kapitalet*, så erkännes det vara ett af de svåraste problem, som finansläran har att lösa, att säkert och rättvist träffa denna inkomst. I England beskattar man räntan af kapital på det sätt, att skatten å inkomst af lifränta, dividender m. m., som af staten eller under offentligt inseende ställda inrättningar utbetalas till enskilda bolag eller personer, innehålles af den styrelse, som utbetalar det skattskyldiga beloppet med rätt till restitution, derest räntan öfverstiger existensminimum eller det skattebelopp, som motsvarande inkomstbelopp skall draga; den, som eljest begagnar lånta penningar, såsom innehafvare af fastighet, som är intecknad, eller eljest har tagit lån, betalar skatt, som om egendomen eller rörelsen vore ograverad, och

gör afdraget vid ränteliqviden af det sålunda förskjutna skattebeloppet. Det i England iakttagna förfarandet var hos oss tillämpadt i Bevillningsförordningen för 1861, men på ett sätt, som ej var efterföljansvärdt. Skilnaden mellan det i våra äldre bevillningsförordningar förekommande bevillningsafdrag och det i England förekommande är, att bevillningsafdrag förekom ej, då räntan icke öfversteg 5 %, och inverkade ej i öfrigt på skatten, enär för densammas utgörande vissa klassificerade minimibelopp voro bestämda, hvilka i allmänhet tillämpades, utan att så noga beräknades inkomsten af fastighet eller rörelse. Tillämpandet af det engelska beskattningssystemet skulle med våra utländska obligationslån möta sådana svårigheter, att det ännu ej kan anses tillrådligt; och det olämpliga uti återupptagandet af förutvarande bestämmelser behöfver ej uppvisas. Skall på annat sätt, än i England förfaras, så måste sjelfdeklaration ovilkorligen användas. Utan vägledning häraf är omöjligt att träffa kapitalet. I vår nu gällande Bevillningsförordning har man ansett sig böra förkasta hvarje stadgande om skyldighet till sjelfdeklaration i förevarande fall, till och med en så oskyldig föreskrift om sjelfdeklaration, som den i 1859 års Komitéförslags § 32 innehållna, hvilken ålade hvar och en enskild, som hade inkomst af kapital, att uppgifva detta, utan att han dock behöfde angifva sjelfva beloppet. Komitén har fortsatt obenägenhet mot att ålägga skattskyldig att lemna uppgifter, i det att den, oaktadt den för vissa fall medgifver afdrag för skuld, ej ens ansett sig böra lemna sitt bifall till ett inom Komitén väckt förslag derom, att den som vill beräkna afdrag för skuld, skall uppgifva sin borgenär och sålunda gifva ledning för hos denne befintlig kapitalinkomsts beskattning. Till följd häraf kommer hela kapitalbeskattningen att stadna vid att vara, hvad den varit förut, ett önskningsmål och inskränker sig i allmänhet till de fall, då vid uppskattningen hänsyn skall tagas till lefnadskostnaderna.

Detta förer oss in på frågan om *Uppskattning af de skattskyldiges kapitalinkomst i förhållande till deras lefnadskostnader.* Komiterade hafva, efter hvad förr nämnts, bibehållit bestämmelsen i Instruktionens § 21 (Försl. § 17), som förklarar, att det belopp, hvarmed lefnadskostnaderna kunna finnas öfverskjuta de sannolika årsinkomsterna af fast egendom, rörelse, yrke, tjenst, pension, lott i bolag och annan särskild bevillning underkastad inkomstkälla, skall anses utgöra den skattskyldiges inkomst af kapital. Frågar man sig emellertid, huru man får reda på dessa lef-

nadskostnader, som sålunda blifva bestämmande för beloppet af den bevillning, som skall utgöras, så innehåller Bevillningsförordningen ingen föreskrift, som ålägger att lemna någon slags uppgift härom; och klart är äfven att ett så beskaffadt åliggande ej bör kunna komma i fråga. Ifrågavarande stadgande omtalar derför den skattskyldiges "sannolika" lefnadskostnader, ja, till och med förutsätter dem såsom "okända" (jfr åberopade §, 2:o). Och ändock skall på något så sväfvande som detta byggas taxeringen af kapitalinkomst. Äfven om man kände lefnadskostnaderna, vore denna taxeringsgrund orimlig. Utgifter af dem, som ega kapital, stå aldrig i jemt förhållande till inkomsterna. Rikedomar samlas i allmänhet medelst en hushållning, som har grundat sig på så små utgifter som möjligt, hvadan utgifterna långt ifrån alltid följa kapitalinkomsten i spåren. Dessutom kunna de årsinkomster, som ligga till grund för utgifterna, till stor del utgöras af inkomster från bolag, för hvilka bolaget utgör bevillning, till följd hvaraf den, som ej lemnat uppgift om sådant förhållande, lätt kan utom den bevillning, som af bolaget erlagts för hans lott, sjelf få vidkännas bevillning för den inkomst, han haft af bolaget, medan å andra sidan en naken uppgift, att den lefnadskostnaderna utöfver de kända årsinkomsterna motsvarande inkomst består i inkomst af bolag, kan orättvist medföra befrielse från bevillning för verklig kapitalinkomst. Men om betänkligheter möta mot antagande af lefnadskostnaderna såsom grund för beräkning af kapitalinkomst, om de vore kända, så möter ännu mer invändning emot det sätt att beräkna sig till det sannolika beloppet, som i åberopade § föreslås: nemligen hvad stad angår i ett visst angifvet förhållande till den årliga hyra, som den skattskyldige erlägger för de af honom och hans egen familj begagnade rum och lägenheter, nemligen när den årliga hyran stiger öfver 300 intill 500 kr., minst 3 gånger dess belopp, 500—1000, 4 gånger, 1000—1500, 5 gånger, och, när hyran är högre, minst 6 gånger. Huruledes lagstiftaren sjelf anser denna beräkning osäker, visar sig af åliggande för taxeringsmännen att taga i betraktande, huruvida talrik familj, embetsåligganden eller annat förhållande nödsakat till begagnande af flere och dyrare rum än vanligt och om af sådan anledning kan vara skäligt att göra nedsättning i den efter nyssnämnda grunder beräknade inkomst, eller om underhåll af hästar och åkdon, talrik betjening m. m. som, då sådant icke för den skattskyldiges yrke erfordras, utmärker ett yppigare lefnadssätt, lemnat anledning till beräkning af en högre

nkomst. Egendomligt är ock, att hyran i Stockholm, Göteborg och de större städerna skall gälla lika i proportion, som i de mindre. De våningar isynnerhet, som äro mindre dyra, ha en helt olika proportion i hushållsutgifterna i de större och i de mindre städerna. 1859 års förslag hade ock endast föreskrifvit, att denna beräkning skulle gälla i de större städerna. Den vägledning, som hyreskostnaden således antagits gifva, synes emellertid ej hafva ansetts vara af synnerlig vigt. Ty om så vore fallet, borde väl någon ändring hafva skett under dessa sista 20 år, under hvilka hyrorna så betydligt stigit, uti beräkningen af proportionen mellan hyra och lefnadskostnader. Likaså borde föreskrifvits, att skattskyldig, som har våning till sin disposition utom mantalsskrifningsorten, borde till ledning för bedömande af hans lefnadskostnader, blifva ålagd att lemna uppgift derom å samma ort. Ifrågavarande förslag, som nu ej gjort någon ändring i gällande föreskrifter, har således lemnat kapitalinkomstbeskattningen åt slumpens magt, då den hvarken vågat upptaga det engelska systemet, ej heller föreskrifva sjelfdeklaration, hvilken i förevarande fall borde vara den enklaste utvägen, enär de samhällsmedlemmar, som ega kapitalinkomst, ej kunna anses hafva något skäl att undandölja ett sådant förhållande.

b) *Inkomst af arbete.* Med afseende härå särskiljas inkomst af jordbruksrörelse och skogshushållning, för hvilka, efter hvad förr nämnts, bevillning erlägges för den behållna inkomst, som rörelsen lemnar utöfver det genom fastighetsbevillning beskattade belopp af 5 % af fastighetens taxeringsvärde, om egaren brukar fastigheten, och, då fastigheten arrenderas, för all den förmån och behållna inkomst, som arrendatorn deraf åtnjuter; af annan rörelse och yrke, hvarunder först uppräknas de särskilda slagen af industri och näring, hvilka uti Bevillnings-F. § 6 (Försl. § 7) omförmälas, hvarefter följer inkomst af andra slag af arbete. I afseende på uppskattning af såväl jordbruk, som annat slag af näring i egentlig mening, gäller i allmänhet såsom regel i Instr. för taxeringsförrättningen, att taxeringsmännen skola förskaffa sig kännedom om bruttoinkomsten, hvarefter afdrag göres för arbetsomkostnader och ränta å lånt förlagskapital.

Had angår uppskattningen af *inkomsten utaf jordbruk och skogshushållning*, så är förr omförmäldt, huruledes man ansett afseende böra fästas å areal, skörd, kreatursstock, de för egendomens skötsel använda arbetskrafter, samt de förmåner, som brukaren i öfrigt åtnjuter.

Detta oaktadt finnes ingen föreskrift, som förbinder jordinnehafvare att lemna uppgift derom eller någon anvisning för taxeringsmännen, huruledes de skola kunna förvärfva sig rigtiga upplysningar. I afseende på inkomsten af *bergsbruk* och dertill hörande näringar, såsom qvarnar och fabriker m. fl. verk och inrättningar, om hvilka förmäles i Instruktionen för Taxeringen §§ 8—11, (Försl. §§ 6—8) föreskrifves, att taxeringsmännen skola för beräkning af behållna inkomsten af bruk, fabrik, malmuppfordring, jemföra värdena å de under senast förflutna år tillverkade eller förädlade varor och härvid använda råämnen jemte öfriga med dessa varors tillverkning eller förädling förenade kostnader. I och för denna beräkning, hvad bergverk angår, innehåller statistiken upplysning om beloppet af malmuppfordringen från de särskilda grufvorna och andra malmtillgångar, af tackjernstillverkningen, gjutgodstillverkningen, stångjernstillverkningen, jernmanufaktur- och ståltillverkningen, tillverkningen vid de s. k. ädlare verken. Och åligger enligt Komiténs förslag § 14 (jfr Bev.F. § 24) Konungens Befallningshafvande att meddela de derom lemnade uppgifter, hvilka väl i allmänhet böra tillerkännas vitsord. Likaså lemnas statistiska uppgifter från *fabriker* och industriella inrättningar, men de erhållas ej för alla och dessa uppgifters värde betviflas, efter hvad Konungens Befallningshafvandes senaste femårsberättelser gifva vid handen. Vid bevillnings påförande å mjöl- och såg- samt andra *qvarnar* skall afses ej allenast qvarnarnes storlek och stenparens, ramarnes och sågbladens samt stamparnes och valkarnes antal, utan hufvudsakligen mäld- och skogs- samt vattentillgången jämte tulltägtens belopp och det tillfälle till mjöl- eller brädhandel m. m. som läget och kommunikationsmedlen bereda. Om dessa förhållanden innehåller den officiella statistiken inga uppgifter, om ej möjligen om ett eller annat stamp- eller valkverk, hvadan fullständiga uppgifter härom ej kunna erhållas af någon annan än den skattskyldige sjelf eller hans biträde. Genom ofvanomförmälda föreskrift om uppgifter om den personal, som husbonde sysselsätter, och om rätt för Bevillningsberedningens ordförande att erhålla uppgift af arbetsgifvare om arbetares aflöning, kan någon ledning erhållas om rörelsens omfång, dock ej att lita på, enär olika slag af rörelse och olika sätt för näringens bedrifvande kunnat fordra olika antal arbetare, oaktadt samma resultat af inkomst erhållits.

Hvad *sjöfarten* angår, så är föreskrifvet, att egare af eller hufvudredare för fartyg skall uppgifva fartygets lästetal och byggnads-

materiel samt drifkraften af deri anbringad ångmaskin, hvartill kommer uppgiften om personal och deras aflöning, hvarjemte stadgas i § 12 (Försl. § 9) af Instruktionen för Taxeringsförrättningen, att med ledning af nyssnämnda uppgifter samt de, så vidt kändt är, under nästföregångna år verkställda resor äfvensom besörjde varu- och persontransporters förmånlighet, inkomsten skall uppskattas. Huruledes man skall, sedan den i 1859 års förslag, § 32, innehållna föreskriften om redares skyldighet att lemna uppgift om sättet för fartygets användande under förra året borttagits, kunna erhålla kännedom derom för andra fartyg än dem, som göra reguliera turer, derom lemnas ej anvisning.

Vidkommande slutligen *handlandes, handtverkares och dylika näringsidkares* inkomster, så är stadgadt, att inkomsten uppskattas med fäst afseende å härvid förekommande allmänna eller tillfälliga förhållanden, i förhållande till rörelsens beskaffenhet och det belopp, hvartill den årliga varuomsättningen eller tillverkningen uppgår, antalet af de vid rörelsen biträdande eller använda personer, dessas befattningar och lönevilkor, afsättnings- och arbetstillfällen, handelsbodars och verkstäders läge, jemte öfriga omständigheter, som anses inverka på förmånligheten af idkad handel eller annan näring. Skulle taxeringsmännen sakna närmare kännedom rörande verkliga beskaffenheten af den rörelse, om hvars beskattning fråga är, och aflemnade uppgifter icke innehålla tillfyllestgörande upplysning derom, böra de, på sätt dem lämpligast synes, förskaffa sig de underrättelser, som erfordras för rörelsens rättvisa beskattning. Dock lemnas inga besked derom, huru, då ej några statistiska uppgifter finnas om tillverknings- eller omsättningsbelopp och, der ej bolag idkar rörelse, den enskilde näringsidkaren ej är skyldig att lemna sådan uppgift, tillförlitlig kännedom skall kunna vinnas om ofvan uppgifna förhållanden.

Då, efter hvad blifvit visadt, ej anvisning finnes, huru taxeringsmännen skola i en mängd stycken erhålla den kännedom, som dem blifvit ålagdt att förskaffa sig, så kan man med skäl förundra sig öfver att så beskaffade föreskrifter innehållas uti den bevillningsförordningen åtföljande Instruktion för taxeringsförrättningarne. Detta låter sig emellertid lätt förklara; ty densamma har med undantag af högst obetydliga förändringar bibehållit sig sådan den utarbetats af 1859 års komiterade, och var lämpad efter föreskrifterna i Försl. till B.F., hvars § 32 föreskref, att bruks- och fabriksidkare, handlande och handtverkare hvarje år skola

lemna uppgift å beloppet och värdet af de varor, som blifvit under förlidna året tillverkade och förädlade, samt å försäljningssumman för de vid idkad handelsrörelse föryttrade varor, samt fartygsegare om huru fartyget under samma år blifvit användt, vid hvilket förhållande och på grund af hvad sålunda stadgats om uppgifters meddelande bestämmelserna på angifvet sätt kunde affattas. Bibehållandet af nu angifna föreskrifter i förevarande Instr. var en inkonseqvens af 1860 års riksdag, sedan den borttagit förpligtelsen för den skattskyldige att lemna nyssnämnda uppgifter; — en inkonseqvens, som ej bort inflyta i nu afgifvande förslag vid den revision af Bevillningsförordningen, som nu skett. Åtminstone borde man vågat sig så långt i fordran af uppgifter af de skattskyldige, som 1859 års Bevillningskomité, hvilken oaktadt den uttalat sitt ogillande af sjelfdeklarationsprincipen såsom regel, dock ansåg nödvändigt att införa nyssomförmälda föreskrift om skyldighet att meddela angifna, för en rigtig taxering erforderliga uppgifter.

Af hvad ofvan blifvit anfördt framgår, huruledes vid uppskattningen af inkomst utaf närings- och affärsrörelse ledning saknas såväl af officiella uppgifter, som af uppgifter från den skattskyldige. Någon tillnärmelsevis riktig uppskattning kan således icke med den vägledning, som Bevillningsförordningen gifver, åstadkommas. Följden måste derföre blifva den, att den samvetsgranne taxeringsmannen, som ej vill på sqvallerväg eller mindre grannlaga sätt kunskapa om förhållandena, måste hålla sig till allmänt kända fakta och nödgas vid de beräkningar, han med ledning deraf gör, sätta inkomsten så lågt, att han är säker på, att han ej gör den skattskyldige orätt. Näringsidkaren och kapitalisten komma således vid skatts utgörande i en lyckligare ställning än andra medborgare, hvilkas inkomst är mera synlig och lättare uppskattbar. Med skäl kan frågas, huruvida icke billigheten kan fordra, att, då fråga är att afskrifva ett så stort grundskattebelopp, som det, hvarom fråga är väckt, den skattskyldige jordbrukaren åtager sig en så ringa skyldighet, som den att till ledning för beräknande af den bevillning, som bör utgöras, lemna vägledande uppgifter: såsom om areal, åker och äng, skörd, kreatursantal, skogstillgång m. m., och på sådant sätt bryter väg för lagstiftaren till att ålägga näringsidkare i allmänhet att lemna de uppgifter, hvilkas erhållande är ett nödvändigt vilkor för bedömande af deras rörelses omfång. Att stadna vid att, på sätt skett, i Förslagets § 17 (Bev.F. § 27),

förpligta arbetsgifvaren att lemna redogörelse för sina arbetares aflöning till ledning för bedömandet af dessas inkomst, men ej ålägga honom att lemna vidare upplysningar om rörelsens och verksamhetens omfång, icke ens sådana, som äro af hufvudsakligen statistisk betydelse, för att vägleda taxeringsmännens omdöme om hans inkomster, är och blir en egendomlig inkonseqvens. Erhålles ingen vägledning af dylika uppgifter, så har man att befara, hvad jordbruksnäringens beskattning beträffar, hvad Särskilda Utskottet vid 1878 års Riksdag N:o 2 sid. 55 yttrade, nemligen, att, derest denne näringsidkare skulle, helst med åtnjutande af det i § 8 omförmälda afdrag, åläggas bevillning för den inkomst af sin näring, han utöfver räntan å fastighetens kapitalvärde eller det utgjorda arrendet åtnjuter — denna inkomst må nu uppskattas till visst för tusende af fastighetens taxeringsvärde eller efter annan grund — bevillningen sannolikt icke kommer att lemna någon betydligare afkastning, sedan man från inkomsten afräknat ej mindre ränta å skuld, än äfven de löner, som egendomsförvaltare och andra vid jordbruket anställda personer skulle åtnjuta. Till följd häraf och då det sätt, hvarpå jorbruksidkarens inkomst af rörelse kommer att uppskattas, otvifvelaktigt kommer att återverka på bevillning af andra näringsidkare vid anställd jemförelse dem emellan, så kan den föreslagna bevillningen för inkomst af jordbruk utan att några förpligtelser för den skattskyldige till uppgifters lemnande i samband härmed föreskrifvas, snarare verka nedsättning, än förhöjning af den bevillning, man med skäl bör kunna påräkna af näring och industri.

Samma förhållande, som med inkomst af näring eller affärsrörelse, är med den *inkomst*, som förvärfvas genom utöfning *af vetenskap*, *konst* och *handaslöjd*, *advokaters*, *läkares* inkomst, likasom *tjenstemans obestämda* eller *extra inkomster*, samt de inkomster, som erhållas genom *tillfälligt arbete*, utfördt utom den vanliga sysselsättningen, och slutligen äfven med den inkomst, som erhålles genom *enskildt understöd*, donationer, pensioner, vare sig årligt eller tillfälligt. Ingen af dessa inkomster kan af taxeringsmännen kännas eller uppskattas, derest icke inkomsttagaren eller den som lemnat understöd sådant meddelar eller i vissa fall embetsmyndighet ålägges att föranstalta utredning derom t. ex. uträkning af den inkomst af expeditionslösen som tillfaller underdomare eller rådstufvurätts ledamöter. I afseende på dessa inkomsters uppskattning innehåller instruktionen ingen vägledning; hvad

rör tjenstemäns obestämda och till beloppet växlande inkomster, heter det, Instr. § 19 (Försl. § 15), att desse skola taxeras enligt kända eller uppgifna förhållanden och med afseende fäst å sådana tillfälliga omständigheter, som under senaste tiden inverkat på dessa inkomsters belopp; börande derjemte såsom ledning för uppskattningen af dylika extra inkomster eller s. k. sportler vid tillämpliga fall följas den beräkningsgrund, som iakttagits vid bestämmandet af årlig ersättning åt innehafvare af likartad tjenst, då sådan dermed förut förenad inkomst upphört; och skulle enligt Instr. § 20 (Försl. § 16) i afseende på bevillningen för den inkomst, som skattskyldig åtnjuter såsom fullmägtig eller ombud för andra personer, tillämpas, der sådant sig göra låter, hvad rörande bevillning för löntagares till beloppet obestämda inkomster är stadgadt. Läkare, advokater, samt embetsmän, hvilkas inkomst bestå i sportler och expeditionslösen, och hvilka draga inkomster, som ej sällan öfverstiga den högsta lön, stat och kyrka erbjuda, äro således i beskattningsväg äfven lyckligare lottade än dessa, hvilkas inkomster på pricken uppgifvas och kontrolleras.

Svårigheten att rigtigt uppskatta alla dessa inkomster förökas betydligt deraf, att desamma merendels vexla, det ena året stiga högt, det andra året sjunka lågt, och då det är fråga om affärsrörelse, händer det, att den under ett år går med förlust, hvadan och då, efter Komiténs förslag, det föregående årets förhållanden alltid, der så ske kan, skola tagas till grund, man äfventyrar, på sätt jag förr anmärkt, att de år, då rörelsen gått illa eller med förlust, nedsättning eller befrielse yrkas, medan under de år, då vinsten varit öfver den vanliga beräknade inkomsten, förhållandet med öfverskottet ej anmäles, utan lemnas obeskattadt. En fråga, som i samband härmed framställer sig, är den: *Skall näringsidkare befrias, då hans rörelse föregående år gått med förlust?* Denna fråga är lemnad obesvarad i Komiterades förslag. Efter den grundsats, som antagits, borde så ske; men då en annan medborgare vid ekonomisk förlust får erlägga bevillning, om ej efter annan grund, så i förhållande till sina lefnadskostnader, så vore det en orättvisa att helt och hållet befria näringsidkaren under likartade förhållanden. Till följd deraf att ingen uppskattning efter medelinkomst skall ega rum, utan näringsidkare eger att gå fri, då förluster drabba honom, har praxis så gestaltat sig, att uppskattningen sker efter ett ungefär, så lågt, att näringsidkaren bör kunna antagas finna sitt intresse uti att ej göra anspråk på befrielse från

en skatt, då förlust inträffat, mot det att ej någon högre beskattning påföres honom, då han får större vinst på sin affär.

Hvad som vidare försvårar uppskattningen är att uppskattning af en och samma skattskyldigs inkomster kan komma att ske på olika orter och det ej allenast hvad beträffar fastighet, utan äfven annan inkomst. Redan förut har blifvit anmärkt emot nu gällande Bevillningsförordning, att oaktadt dess myckna tal om den behållna inkomsten, såsom beskattningsföremål, och oaktadt den ålägger taxeringsmännen att taga hänsyn till de sammanräknade årsinkomsterna såsom ett helt, de må härflyta af hvilka inkomstkällor som helst, dessa må vara kända eller okända, så blifva ej vid uppskattningen de särskilda inkomster, som den skattskyldige eger, sammanförda till en totalinkomst, så att dessa inkomster tillsammans kunna öfverskådas af de taxeringsmän, som skola bestämma om afdrag skall ega rum, eller om hänsyn skall tagas till lefnadskostnaderna. Tvärtom. Rigtningen är motsatt. Allt efter inkomsternas olika beskaffenhet kan taxering ega rum på flere orter eller ock på en enda, der den skatteskyldige har sitt hemvist. Denna sönderdelning af uppskattningen föranledes af sambandet emellan bevillningen och kommunalskatten, hvilken enligt vår kommunalförfattning erlägges i visst förhållande till den bevillning, som i kommunen påföres någon för der egande fastighet eller idkad näring eller utöfvad verksamhet. Med hänsyn till detta bevillningens samband med kommunalbeskattningen, och det inflytande på kommunalutskyldernas belopp, som frågan om bevillnings påförande å den skattskyldige i den ena eller andra kommunen eger, uppstår en äflan hos de särskilda kommunerna att hvar och en till sin ort draga så stor bevillningssumma som möjligt. Frågan om orten för bevillningens påförande, hvilken i andra länder löses så, att med undantag af bevillning af fastighet, bevillning af annan inkomst utgöres för de sammanräknade inkomsterna på *ett* ställe, oftast efter val af den skattskyldige, har varit en af dem, som mest sysselsatt riksdagen och gjorts till föremål för riksdagsöfverläggningar. Ändringar hafva ock egt rum, hvilka skola vara egnade att, så vidt ske kan, tillfredsställa hvarje kommuns berättigade anspråk att bevillning och således äfven kommunalskatt påföres i förhållande till den näringsverksamhet, som der utöfvas, och de inkomster, som der uppbäras. Men under förfäktandet af kommunernas rätt har man uppoffrat den enhet i beskattningen, som åsyftades med den skattereform, som skedde ge-

nom 1861 års Bevillningsförordning. Till följd häraf och på det att den skattskyldiges totalinkomst må kunna bli känd, borde åter upptagits den bestämmelse om förpligtelse för den skattskyldige att lemna uppgifter om all beskattad inkomst, som innehålles i § 32 af 1859 års Komitéförslag. Hvad den enskilde lätteligen kan upplysa, kan ej utan mycket besvär för taxeringsmännen i den skattskyldiges mantalsskrifningsort vinnas. Man kan ock ifrågasätta, huruvida taxeringsmännen anse sig pligtige att vidtaga derför erforderliga åtgärder och ådraga sig dermed förenade besvär och kanske kostnader.

Med hänsyn till de grunder, som sålunda äro stadgade för uppskattningen, och den saknad af säkra upplysningar, som skatteskyldigs frikallande från skyldighet att meddela uppgifter föranleder, blir det endast bevillning för den inkomst, hvarom officiella uppgifter aflemnas från vederbörande offentlig myndighet, som rättvist utgår, således embets- och tjenstemäns fasta aflöning samt i allmänhet fastighetsbevillning, derest noggrannt följas de i Instruktionen gifna föreskrifter derom att köpeskillingen, hypoteksvärdering och arrendevärde skola tagas till ledning vid uppskattningen och man ej i dess ställe väljer en så godtycklig bestämningsgrund som det subjektiva omdömet "det verkliga värdet". Vid uppskattning af inkomst af näring kan för sådana näringar, om hvilka statistiska uppgifter meddelas och dessa lemnas rigtiga och fullständiga, hvilket lär vara förhållandet med ett fåtal, en tillförlitlig ledning äfven vinnas. Allt annat är öfverlemnadt åt taxeringsmännens subjektiva uppfattning och beror således på den sakkunskap, den urskiljning och den förmåga af inblick i de verkliga förhållandena, desse besitta.

Till följd af dessa förhållanden nödgas taxeringsmännen att använda såsom regel, hvad som är afsedt att gälla såsom undantag vid uppskattning af kapitalinkomst (jfr sid. 133 o. ff.), nemligen den förr åberopade föreskriften i Instruktionens § 21 (Försl. § 17): "Saknas annan tillförlitlig beräkningsgrund, då skall jemförelse anställas emellan å ena sidan, den skattskyldiges alla sammanlagda kända årsinkomster af fast egendom, rörelse, yrke, tjenst, pension, lott i bolag och annan särskild inkomstkälla, samt, å andra sidan, den skattskyldiges alla sannolika lefnadskostnader. Skilnaden eller det belopp, hvarmed lefnadskostnaderna kunna

finnas öfverstiga nämnda sannolika årsinkomster, anses då utgöra den skattskyldiges beskattbara inkomst", hvilken efter hvad ofvan är nämndt, hänföres till inkomst af kapital. Taxeringsmännen hafva således att i enlighet härmed beräkna den skattskyldiges lefnadskostnader, särskildt hans bostads hyresvärde och så konstruera den inkomst, han antages böra ega. Då emellertid taxeringsmännen ej erhålla upplysning om hvarken de olika bostäder, den skattskyldige eger eller begagnar, ej heller om deras värde, och dessutom, efter hvad förr visats, den beräkning af inkomsten i förhållande till hyresvärdet, som 1861 bestämdes och ännu är bibehållen, ej gerna kan anses såsom en tillförlitlig mätare af nuvarande lefnadskostnader, så saknas äfven här erforderliga upplysningar för att kunna i en mängd fall utan alltför stor orättvisa tillämpa denna §, hvadan densamma ej gerna kan användas. Dess tillvaro utgör derjemte den skarpaste kritik å det sätt, hvarpå den grundsats, hvarifrån vår inkomstbeskattning utgår, blifvit tillämpad. Efter att hafva framhållit en jemlik beskattning af all behållen inkomst efter procent- eller qvotitetssystemet såsom den riktiga grunden för skattens utgörande, har lagstiftaren nödgats låna ifrågavarande bestämmelse från den franska finansrätten, hvars *contribution personelle et mobilière* utgår från helt annan grund, nemligen det af 1859 års Bevillningskomité underkända repartitionssystemet, enligt hvilket den kontingent, som skall af hvarje ort utgöras till fyllnad af den fastställda inkomstsumman, sedan den blifvit af en öfverordnad beskattningsmyndighet bestämd, fördelas i förhållande till hyresvärdet af de skattskyldiges bostäder. Men man stadnar ej ens vid denna godtycklighetsåtgärd.

Taxeringsmännens sista tillflykt blir föreskriften i Bev.F. § 28 (Försl. § 18), som stadgar, att utan hinder af uteblifven uppgift ega taxeringsmännen att påföra och fastställa den bevillning, som *anses böra* af skattskyldig utgöras, det vill med andra ord säga, den bevillning, som det subjektiva godtycket behagar dekretera. I de fall att den skattskyldiges ekonomiska förhållanden äro okända eller ock taxeringsmännen på grund af gängse rykten eller oklara föreställningar om en persons näringsverksamhet, anse att skattskyldig bör ega högre inkomst, så kan bevillningen sättas så högt, att den skattskyldige blir nödgad att till sjelfförsvar mot den för höga uppskattningen, genom styrkta uppgifter om sina inkomster bevisa, att han ej eger den af taxeringsmännen förutsatta inkomsten. Hvar och en skattskyldig, som efter taxeringsmännens sub-

jektiva godtfinnande tål vid en skatt, högre än den som motsvarar hans i förhållande till hyresvärdet beräknade inkomst, och af sådan orsak fått sin inkomst för högt beskattad, blir således medelbart förpligtad till den sjelfdeklaration, som Komiterade i princip ogillat. Huruvida sjelfdeklaration skall komma i fråga, beror således helt och hållet på taxeringsmännens subjektiva godtycke. Kan detta sätt att genom en omväg nödga den skattskyldige till en sjelfdeklaration, som lagstiftaren till dess princip ansett vådlig för den allmänna samhällstrefnaden, vara i sin ordning? Kan en sådan föreskrift rätteligen gifvas, utan att, såsom fallet är i andra länders lagar angående inkomstskatt, der en liknande föreskrift är gifven, den skattskyldige tillika, om ej åläggas, åtminstone uppmanas att meddela upplysningar och taxeringsmännen, först då han uraktlåtit denna förpligtelse, ega rätt att efter sitt godtfinnande göra uppskattningen? Kan det anses såsom öfverensstämmande med en rättvis uppskattning, att Herr A. uppskattas lågt, så att han ej får skäl att klaga, Herr B. åter så högt, att han måste genom sjelfdeklaration freda sig? Huru godtyckliga resultat häraf blifva en följd, visar jemförelsen emellan den af vederbörande Bevillningsberedningar och Taxeringskomitéer uppgjorda taxeringslängder. Jag påminner mig, huruledes detta år för en skattskyldig i en af våra större städer en af Beredningen uppskattad inkomst af mer än 60,000 kronor af Taxeringskomitén nedsattes till 17,500 kronor, således med nära 50,000 kronor; på en annan ort hafva nedsättningar skett med 5, 6, 7,000 kronor för olika personer. Kan en uppskattning, som gifver sådana resultat, anses väl ordnad? Kan det under sådana förhållanden och då en omfattande revision af bevillningsförordningen ansetts såsom nödvändig, försvaras, att man uraktlåter att utvidga, fullständiggöra och öka skyldigheten att lemna uppgifter om de förhållanden, som skola tjena till ledning för bedömande af den skattskyldiges skatteförmåga; — en skyldighet, som dock är så oumbärlig, att Komiterade måst, sedan denna skyldighet i princip blifvit förklarad förkastlig, i tillämpningen gifva taxeringsmännen rätt att med begagnande af den magt, dem är gifven i Bevillningsförordningen § 28 (Försl. § 18) indirekt anlita densamma, men på ett allt annat än efterföljansvärdt sätt, nemligen så att då det subjektiva godtycket så bjuder, en skattskyldigs inkomst uppskattas så högt, att han till sjelfförsvar nödgas meddela upplysning om sin ekonomiska ställning. Detta leder oss till att närmare taga i betraktande frågan, huruvida sjelfdeklaration kan umbäras vid inkomst-

beskattning, och att närmare taga i skärskådande det sätt, hvarpå Bevillningsförordningen, äfven med de förändringar, som blifvit föreslagna, löst denna uppgift.

3) *Åliggande för skattskyldig att lemna uppgifter till taxering är ett oeftergifligt vilkor för möjligheten af en rättvis inkomstbeskattning.*

Otvifvelaktigt är att, om inkomstskatten skall kunna rättvist åläggas, behöfvas uppgifter af den skattskyldige om den inkomst eller förmögenhet, han eger. Ursprungligen utgjordes derför denna skatt så, att sedan skattequoten blifvit bestämd, hvar och en skattskyldig utan föregående taxering utgjorde skatt efter det värde, hvartill han sjelf beräknade sin förmögenhet. Så förfors inom städerna under Medeltiden och från utlandets rätt ingick denna föreskrift i vår Stadslag K. B. Kap. 20, hvarest stadgades, att "hvar skall rätt af sitt gods göra och hvilken man, som icke rätt gör af sitt gods och döljer något undan, hafve förgjort det, han undandolt, och böte 40 mark". I Carl Knutssons bref d. 27 Febr. 1452 till fogden i Ringstaholm om utskrifning af gärd har samma grundsats fått sitt uttryck. Deri föreskrifves, att hvar och en af deltagarne i den påbjudna gärdens utgörande skulle jemka "efter thy, som han förmår, som de vilja hålla med sin ed". Hvar och en skulle under edlig förpligtelse uppgifva, att skatten i förhållande till hans förmögenhet utgjordes. Vid bestämmande af grunderna och sättet för utskylders utgörande i städerna föreskrefs i 1619 års Stadga om städernas administration, hvars bestämmelser ingått i de flesta städers privilegier, att borgerskapet skulle på utsatt dag infinna sig inför drätselkammaren och förmedelst deras tro och sanning och på den ed, som dem skulle föreläsas och till hvars afläggande de skulle vara pligtige, om eden dem affordrades, antvarda de sju män (Drätselkammaren) deras skattedelar. Misstänkes någon att han icke gör rätt skatt, må de sju män till öfverflöd fråga honom en gång efter annan, om han menar sig vid sitt samvete hafva gjort sådan rätt skuth, och såsom han förmenar sig att gälla lika, hvad hellre han sin förmåga derför säljer eller köper; säger han ja, då skola de sju män hafva magt på stadens vägnar straxt gifva honom så många pengar ut, som han värderar sin förmåga till och lösa det in och föryttra det till stadens bästa, hvad heller det sedan är mer eller mindre.

Då, efter det åtskilliga af de hjelper och gärder, som hvarje riksdag beviljades, blifvit ständiga titlar i mantalsräntan, under 17:de seklet fråga uppstod om extra ordinarie bevillning för utomordentliga behof, så utgjordes denna på ett sätt, som med undantag för städerna och inkomsten af vissa på landet idkade näringar, ej erfordrade särskild taxering. Allmogen utgjorde visst för mantal, dervid frälsets landbönder utgjorde hälften af hvad den öfriga allmogen utgjorde, adeln utgjorde visst antingen för hvarje rusttjensthäst eller för de rusttjenstmarker, som uppburos; presterskapet visst beräknadt för ett visst antal af tiondeskyldige hemman, hvaraf pastoratet utgjordes, samt visst af hvarje tunna kronotionde spanmål, som derjämte uppbars, der ej en längd uppgjordes med uppgift på huru stor summa skulle af hvarje ecklesiastik tjensteman utgöras. I den mån frågan om reduktion framträdde med kraf på lösning och fordran på extra ordinarie hjelp sträcktes till afkastningen af fastigheter, kapital och näringar samt till löneinkomster, erfordrades särskilda uppskattningsåtgärder. Vid 1678 års riksdag i Halmstad, då inkomsten af bruk ålades kontribution, bestämdes i Rd. Besl. § 4, att uppskattningen skulle tillgå på det sätt, att förfaret folk i hvar landsort skulle med hvar och en bruksidkare efter god vilja och lägenhet ackordera, och i § 7 stadgades, att magistraterna i städerna skulle autoriseras att tillika med några af dess borgerskap, som de pröfva dertill skickligast vara, taxera näringsidkarena, samt tillika med landshöfdingen taxera dem, som icke under något stånd hörde. Och det kan tagas för gifvet, att detta äfven skedde genom förhandlingar med de skattskyldige. Med hänsyn till det sätt, hvarpå de extra bevillningar, som åtogos, lämpades efter officiellt kända och synbara förhållanden och der sådana ej förefunnos, skattens belopp bestämdes genom aftal mellan den skattskyldige och taxeringsmännen, voro till en början inga föreskrifter gifna om sättet för taxerings förrättande, blott om hvilken myndighet som skulle verkställa densamma. I den första bevillningsförordningen under Frihetstiden, 22 Maj 1719, hvilken till sina hufvuddrag legat till grund för bestämmelserna i de senare före 1861 utfärdade förordningar, blef för de fall, då särskild taxering erfordrades, angifvet af hvem detta skulle ske. Der omtalas, att det fortfarande ålåg bergslagen att utgöra enkel kontribution, *efter hvad som förr blifvit öfverenskommet;* bruksarbetarnes kontribution ålåg det Bergskollegium att bestämma, likasom bergmästaren hade

att bestämma den kontribution, som skulle utgöras af den som hade bruk på arrende mot en viss utsmidningslön; öfverståthållare och landshöfding skulle *till någon billig kontribution förmå* dem, som ej ega gods på landet, men dock vore af kunbar förmögenhet; och tillsammans med konsistorium taxera stadspresternas extra ordinarie inkomster; hvad öfrige stadsinvånares kontribution beträffar, hänvisades uppskattningen till städernas taxeringsmän, magistrat med några af borgerskapet, eller landshöfding och magistrat. Skattens bestämmande genom aftal med den skattskyldige upphörde efter hand, om ock honom bereddes tillfälle att lemna upplysningar. I Res. St. Bev. 1723 § 26, som på städernas ansökan första gången uttryckligen bestämde, att taxeringsmän skulle af borgerskapet utväljas, fingo desse sig uppdraget att uppå deras samveten skatta och utsätta, hvad hvar och en af deras medbröder efter en rätt proportion af dess förmögenhet, handel, handtering och näring bör betala. Som emellertid denna taxering bestod hufvudsakligen uti att i en rätt proportion fördela en gifven taxeringssumma, var den ej af den grannlaga beskaffenhet, som då på en gång förmögenheten i och för sig skall rigtigt uppskattas och jemväl en rätt proportion emellan de skattskyldige iakttagas. Uti 1734 års Bev.-F., hvari närmare föreskrifter blefvo gifna äfven om taxeringen på landet, stadgades, att landshöfdingarne och magistratspersonerna i städerna, samt vederbörande häradshöfdingar och kronans betjente på landet, skulle *efter inhemtad underrättelse om hvars och ens tillstånd,* taxera dem till en billig afgift, och voro desse embets- och tjenstemän härvid ansvarige, om någon, som råd och förmögenhet hade, förbiginges och skonades, eller om den som oförmögen vore, blefve af egenvillighet och vårdslöshet att *efterfråga* dess vilkor emot uppbördsförordningen betungad. I 1739 års F. förordnades att personala på stater och aflöningslistor grundade förteckningar skulle inhemtas från Hofrätterna och Kollegierna, samt regementen och korpser. I 1743 års F. blef genom allmänt stadgande hvar och en skattskyldig i och för taxeringen ålagd att aflemna underskrifna förteckningar på all sin betjening och tjenstfolk jemte beloppet af hvar och ens lön. Den som gjorde origtiga uppgifter vore skyldig att erlägga dubbla beloppet af den afgift, som till följd deraf uteblef. I 1747 års Bevillningsförordning afskaffades visserligen det förut å städernas beskattning vanligen tillämpade repartitionssystemet, enligt hvilket den af borgarståndet vid riksdag bestämda skattekontingent, som det ålåg hvarje stad

att utgöra, fördelats på städernas skattskyldige innevånare i förhållande till deras sinsemellan jemförda skatteförmåga, och i dess ställe användes procent- eller quotitetssystemet, så att hvar och en skattskyldig innevånare för sig ålades utgöra en quota pars, viss procent af sin inkomst. Afgiften lämpades ej strängt efter inkomsten, utan bestämdes klassvis allt efter den klass, till hvilken den stad hörde, i hvilken han var bosatt, det yrke, han utöfvade, och den omfattning, detta egde. Då således ej fråga var att bestämma bevillningen till en viss bestämd procent af förmögenheten eller inkomsten och att för sådant ändamål förskaffa sig noggrann kännedom derom, så blefvo ej de skattskyldiges uppgifter af den vigt, de förut haft, utan af mera underordnad betydelse. Frågan om hvem som skulle förrätta klassifikationen trädde i förgrunden. Det ansvar för rigtig uppskattning, som ursprungligen ålegat den skattskyldige sjelf, öfverflyttades nu till taxeringsmännen. Desse fingo i 1766 års Bev.-F. sig ålagdt vid hårdt ansvar att icke missbruka de minsta siffror, som endast för de fattigare voro utsatte, till fleres oskäliga förskoning, utan tillse, att hvar och en i förhållande till sin styrkta förmögenhet och rörelse blefve uppskattad, och var taxeringsmännen obetaget att, om någon funnes af så känd förmögenhet, att han kunde tåla högre afgift, än det högsta utsatta beloppet, påföra honom en sådan högre mot förmögenheten svarande bevillning. Om ock officiella upplysningar mer än förr ifrågakommo, qvarstod dock alltid rätt och pligt för taxeringsmännen att förskaffa sig upplysningar af den enskilde. I åberopade B.-F. föreskrefs, hvad i detta sekels senare förordningar upprepades och utvecklades, nemligen att taxeringsmännen skulle af jordeböcker, mantalslängder och dithörande handlingar äfvensom af *säkra berättelser, der sådana behöfdes*, göra sig noga kunniga om alla i orten varande personer, egendomar, näringar och inrättningar m. m., hvaraf bevillning skulle utgöras. Taxeringsmännen voro Kronan ansvarige, om Kronan genom deras efterlåtenhet komme i saknad af något, som bort påföras och utgöras. I K. F. den 15 Juni 1800 angående grunderna för utgörande af den af R. St. åtagna allmänna förmögenhetsskatten, för att bereda riksgäldsverket tillgångar till realisation af dess sedlar, blefvo förändrade föreskrifter i afseende på taxeringen gifna. Uppskattningen skulle ske med ledning af offentliga handlingar, så vidt dessa lemnade upplysningar. Derjemte var hvarje skattskyldig *berättigad att* hos taxeringsmännen muntligen eller skriftligen sjelf eller genom ombud *anmäla*, hvad

som i ifrågavarande hänseende funnes nödigt och nyttigt; och Taxeringskomitén å sin sida egde *inhemta skattskyldigs yttrande*, hvilket borde å förelagd dag afgifvas, vid äfventyr att han i annat fall måste åtnöjas med hvad vederbörande taxeringskomité funne för godt att bestämma i de omständigheter, hvarom upplysning sökt erhållas. Denna rättighet förvandlade sig för hvar och en som egde penningar, aktier, utlånta kapital eller andra utestående fordringar, till *skyldighet att på ära och tro redligen uppgifva* sin förmögenhet, hvilken skyldighet ålåg näringsidkare i afseende på förlag och inventarier, och handlande i afseende på varulager och skeppsparter. Vid uppgifvande af ej synbar förmögenhet berodde på den skattskyldige att antingen lemna specifik uppgift på sina tillgångar och skulder, eller i en summa uppgifva hela sin behållning och verkliga förmögenhet, dock vore han i senare fallet verkligen pligtig att med ed bekräfta sin uppgift, äfvenledes egde han fordra tystnad af uppskattningsnämnden, likasom vid uppbörden. Vid alla de tillfällen, då fråga förekom om förmögenhet, som icke var synbar eller ej kunde af annan än den skattskyldige sjelf uppskattas, skulle ed af honom affordras, när hälften af uppskattningsmännen sådant äskade.

Uti de under vårt nuvarande statsskick utfärdade första förordningar spårar man, huruledes å ena sidan den senast utfärdade Bevillningsförordningen af 1800 med sitt klass-skattsystem från och med 1812 legat till grund för bevillningsförordningarne före 1860, på samma gång å andra sidan de i 1800 års F. om realisationsafgiften innehållna bestämmelser i vissa delar upptogos. Ett nytt bevillningssystem infördes genom 1810 års Bevillningsförordning. Bevillning skulle erläggas efter taxering antingen enligt Tarifen n:o 1, efter en viss procent af den skattskyldiges behållna inkomst med progressiv skala, eller ock enligt Tarif n:o 2, att utgå såsom skydds- och minimiafgift, enligt en för yrke och egendom klassvis och efter alfabetisk ordning uppgjord tabell, åliggande det hvar och en skattskyldig att utgöra den bevillning, som å honom efter ettdera af dessa taxeringssätt högst sig belöper. I och för taxeringen ålades den skattskyldige att vid 2 Rdrs böter och under ansvar att erlägga första gången dubbla, andra gången tredubbla beloppet af hvad som blifvit undandoldt af det belopp, som till taxering bort anmälas, *aflemna* till beredningskomité på landet och taxeringskomité i stad *summarisk uppgift på hela behållna inkomsten* för det föregående året, hvilken skulle blifva grunden för hans taxe-

ring. I 1812 års Bevillningsförordning, som åter byggdes på klassskattsystemet, bibehölls skyldigheten att lemna uppgifter om det belopp, hvartill skattskyldig ansåge egendom eller inkomst eller lön kunna uppgå under vite af 2 Rdr samt den påföljd, hvad städernas invånare angår, att få åtnöjas med hvad taxeringsmännen honom påföra, utan rättighet att ändring deri söka. Stockholms stads handels- och fabriks-societeters deputerade och handtverkarnes ålderman skulle aflemna uppgifter om den skattskyldige tillika med utlåtande, huru inom hvarje societet eller embete ledamöterna kunna i jemförligt förhållande med utskylderna till stad eller annan lämplig grund anses i taxation till allmänna bevillningen. Skyldighet för den skattskyldige att meddela uppgifter, till ledning för uppskattning visade sig således på denna tid, likasom förut, hafva blifvit tagen i anspråk i desto större mån, ju större statens behof var af inkomst på denna skattetitel. I den mån statsbehofven tilläto den allmänna bevillningens minskning, blefvo de föreskrifter, som blifvit gifna för att garantera erforderliga upplysningar för taxeringsmännen antingen borttagna eller ock modifierade på ett sätt, som var egnadt att verka förslappande, så väl på den skattskyldiges, som taxeringsmännens pligtkänsla. Sålunda bortföllo redan 1815 föreskrifterna om så väl den påföljd, som förut drabbat städernas invånare, af besvärsrättens förlust för den, som icke lemnade uppgift om sin inkomst, som ock om den skyldighet, som ålåg vederbörande i Stockholm, att afgifva utlåtande om näringsidkares skatteförmåga. Skatten kom således i allmänhet att likasom förut bestämmas efter minimibeloppet i hvarje klass, hvadan frågan egentligen blef om till hvilken klass näringsidkaren skulle hänföras, ej om någon noggrann uppskattning af hans inkomst. Hvad fast egendom angår, blef redan 1818 bifogad en tabell, angifvande särskildt för hvarje län den bevillningssumma, som borde utgöras af der belägna jordegendomar, och som ej finge understigas. I R. S. Skr. 20 Dec. 1823 förklarades uttryckligen, att R. S. minskat fastighetsbevillningen på det sätt, att den med 10 % minskat värdesummorna i minimitabellen. Denna minimitabell var taxeringsgrund för jordegendomarnes uppskattning ända till 1861, och är i detta förhållande att söka det låga taxeringsvärde, som efter hvad förr blifvit omnämndt (jfr sid. 115) jordegendomarne 1861 hade. Likaledes bestämdes ett maximipris för beräkning af bergverksegarnes vinst. Om uppskattningen på detta sätt för de skattskyldige, som ej hade officiellt kända inkomster, nedsjönk till

ett blott angifvande af den klass, den skattskyldige skulle tillhöra, och påförande af den der bestämda minimiafgift, så blef derför ej upphäfd sjelfva grundsatsen om skyldighet för den skattskyldige att meddela uppgifter och för taxeringsmännen att affordra sådana. Enligt de i 1858 års Bevillningsstadga gällande bestämmelser härom, skulle (§ 61) husbonde *uppgifva* sitt embete och tjenst, den rörelse och näring, han idkade, den lön och *inkomst*, han derat njöte, jämte de skepp och farkoster af 5 läster och derutöfver, han egde, samt de *fastigheter* och lägenheter, han under egande- eller nyttjanderätt innehade, äfvensom å dessa sistnämda det *värde*, hvartill han ansåg dem böra skattas (§ 62). Den som på en ort idkat näring eller rörelse, men under löpande året flyttat, skulle förete bevis, huru han der blifvit skattad, och (§ 63), den som uraktlät lemna uppgift skulle böta 3 Rdr Rmt till socknens fattige, skolande Taxeringskomité utan hinder af försummad uppgift, efter egande kännedom, den skattskyldige till bevillning föreslå. Särskilda böter af tredubbla beloppet af den derigenom försnillade bevillning voro stadgade för uraktlåtenhet att i och för bevillnings utgörande uppgifva egande fartyg eller andel deri samt angifvet fartygs lästetal. Om i afseende på gjorda uppgifter tvifvel skulle uppstå om rigtigheten deraf eller af de vid beräkning af nettoinkomst gjorda afdragen, *egde taxeringsmännen (§ 64) att specifika uppgifter i begge delarne de skattskyldige affordra* (jfr § 101). Då på taxeringsmännen allena berodde pröfningen af de skattskyldiges uppgifter, skulle alla nödiga upplysningar för detta ändamål noggrannt sökas om utskeppningen, importen, skeppsfarten, afstämplingen, handelsrörelsen m. m. och skulle de skattskyldiges uppgifter med strängaste rättvisa granskas (§ 103). Historien om bevillningslagstiftningen hos oss visar således, att deklarationsprincipen ständigt och oafbrutet ingått i lagbestämmelserna, om ock det klass-skattsystem, som i tillämpningen af inkomstbeskattningen gjorde sig gällande, i allmänhet ej lät den rätt, som sålunda tillkom taxeringsmännen, komma till användning.

Tager man kännedom om de utländska förhållandena, så är allmänt bekant, huruledes *England* ansett sig, oaktadt de olägenheter, som kunna dermed vara förknippade, böra bibehålla den förpligtelse till sjelfdeklaration, som städse tillhört dess skattesystem och det i den strängaste form. Till ledning för uppskattning är stadgad obligatorisk deklarationsskyldighet, hvilken är närmare bestämd i de deklarationsformulär, som taxeringsmännen utdela.

Den, som uraktlåter att afgifva deklaration, kan genom böter tvingas dertill, hvilket dock icke i allmänhet eger rum, eller ock sättes i sådant fall skatten till högre belopp än den skattskyldige antages ega, för att sålunda förmå honom uppgifva sin inkomst. Vid ärendets pröfning af generalkommissarierna, ega dessa att affordra vederbörande alla de, såväl muntliga som skriftliga upplysningar, som anses erforderliga, och det ända in i de minsta detaljer och dessa uppgifter böra de skattskyldige, om så äskas, med ed bekräfta. Vägran att lemna de äskade upplysningarne eller afgifvande af falsk uppgift straffas med skattens förhöjning till tredubbla beloppet och böter intill 20 £. I *Preussen* är den skattskyldige visserligen ej förpligtad till sjelfdeklaration hos de skattekommissioner, som motsvara vår Bevillningsberedning och Taxeringskomité. Men Bezirkskommissionen, motsvarande vår Pröfningskomité, eger gå mera inquisitoriskt till väga. Som besvär derstädes kunna anföras såväl af Kronans ombud, som af den skattskyldige, kan således både den för lågt, och den för högt taxerades inkomsttaxering komma under pröfning. Denna kommission eger att låta inför domstol höra personer på ed, kan affordra den klagande i hans ego befintliga handlingar såsom arrendekontrakt, skuldförbindelser och handelsböcker och förelägga klaganden att med edlig försäkran bekräfta rigtigheten af sin uppgift. Den som beträdes med att vid besvarandet af förfrågningar hafva med vett och vilja förtegat eller till för lågt belopp uppgifvit sin inkomst, straffas med böter intill 4 gånger den sålunda undanhållna skattens belopp. Enligt *sachsiska* lagen är den skattskyldige vid förlust af rätt att besvära sig och att få räkna sig till godo afdrag för skuld, för grundränta och dylikt, skyldig att lemna vederbörande myndigheter de för taxeringen erforderliga upplysningar om sina inkomster. I *Nordamerikas förenta stater* är sjelfdeklaration förbunden med inkomstskatts åläggande. I de lagar, som gällde för upptagande af den inkomstskatt, som inbördes kriget 1861 påkallade, stadgades skyldighet för alla, som egde beskattbar inkomst, att derför redogöra hos skatteuppbördsmannen. Underläts detta, verkställdes taxeringen af denne tjensteman på tjenstens vägnar, som tillika var berättigad att fordra en uppgifts edliga bekräftande, och egde, om han dertill fann skäl, höja inkomstbeloppet. Den som ej lemnade uppgift, skulle böta 25 %, och den, som lemnade falsk uppgift, 100 % af skattens belopp. I *Schweiz* (Zürich och Bern) åligger äfven skattskyldig att lemna vederbörande kommission

sanningsenlig uppgift genom ifyllande af uppgjordt formulär, under äfventyr att för ofullständig och origtig uppgift, i Bern erlägga dubbla och i Zürich femdubbla beloppet af hvad staten under 10 år i den förra och 2 år i den senare kantonen derigenom förlorat. I *italienska* lagen är ock sjelfdeklaration ålagd den skattskyldige vid äfventyr af tilläggsskatt för det som undandolts, samt förlust af rättigheten att anlita exekutiv myndighets handräckning till utbekommande af ett till skattskyldig inkomst hänfördt fordringsbelopp. I den i *Danmark* senast gifna lagen, 2 Juli 1870, uppmanas de skattskyldige att inom viss dag till vederbörande taxeringsmän inkomma med uppgift på sin inkomst genom ifyllande af formulär, som för sådant ändamål tillställas de skattskyldige tillika med underrättelse om hvar de kunna taga del af en genom finansministerns försorg utarbetad anvisning för formulärets begagnande. Den som uraktlåtit att i rätt tid aflemna deklaration, kan icke erhålla nedsättning i besvärsväg, så vida han icke visar, att hans inkomst uppskattats åtminstone $^1/_8$, och i Köpenhamn $^1/_6$ för högt. Den som mot bättre vetande lemnar oriktig uppgift om sin inkomst, böter tredubbla beloppet af den innehållna skatten och den brottsliges namn offentliggöres i stiftstidningen. Anse taxeringsmännen, som granska deklarationerna, gjord sådan upptaga för låg inkomst, uppmanas den skattskyldige att infinna sig för att meddela upplysningar och framlägga bevis, hvarefter uppskattningen af hans inkomst företages, vare sig att han efterkommit uppmaningen eller icke. Först, då uppgiftens meddelande uraktlåtits, är den skattskyldige underkastad det äfventyr, att hans inkomst uppskattas efter taxeringsmännens subjektiva godtfinnande och påföres den skatt, han anses kunna tåla, på grund af hans antagliga lefnadskostnader, samt omfattningen af den rörelse, han drifver, den verksamhet, han utöfvar m. m. Skatteöfverkommissionen eger att, der den dertill finner anledning, låta vederbörande med ed bekräfta rigtigheten af en afgifven förklaring äfvensom att genom af domstol utsedde sakkunnige män låta verkställa uppskattning af fast egendoms afkastning och detta på den skattskyldiges bekostnad, om denna uppskattning ej leder till nedsättning i det af honom öfverklagade inkomstbelopp. I *Norges* lag den 10 Juni 1880 om utskrifning af inkomst- och förmögenhetsskatt, då sådan skatt af Storthinget beslutes, skola enligt § 11 de skattskyldige anmanas att meddela upplysningar till distriktets skattekommission, och blanketter till sådana förklaringar skola tillhandahållas de skattskyldige, hvarjemte stadgas böter för origtig uppgift.

Af hvad sålunda anförts, visar sig, att främmande länders inkomstlagar ansett sjelfdeklaration oumbärlig. Föreskrifternas olikhet gäller det äfventyr, de som uraktlåta sjelfdeklaration skola vidkännas, och föreskrifterna vexla från högt ansvar till äfventyr af besvärsrättens förlust, för att såsom i Norge stadna vid en blott uppmaning till uppgifters meddelande och till underlättande deraf genom tillhandahållande af formulär för de önskade uppgifternas meddelande.

Då 1859 års Komité skulle genomföra en inkomstskatt, som var byggd på procent- eller quotitetsprincipen, kunde densamma ej undgå att, derest den icke ville såsom i Frankrike bygga taxeringsgrunden på bostadens hyresvärde och derefter bestämma inkomstens belopp, påräkna samverkan af den skattskyldige sjelf vid inkomstens uppskattning. Med afseende på den brytning, som skedde med förutvarande förhållanden och det klass-skattsystem, som utmärkte den föregående tidens förordningar, ansåg man sig ej kunna tillämpa de grundsatser om sjelfdeklaration, som tillhöra den engelska lagstiftningen, helst frågan ej var att höja bevillningens belopp, utan blott att åstadkomma en rättvisare fördelning. Komiterade ansågo sig derför böra — med blicken oaflåtligen fäst på det föresatta målet: lämplighet och rättvisa — söka utfinna några så litet som möjligt förhatliga kontroller för att motverka orättmätigt undandragande från tillbörlig andel i bidragen till fosterlandets förkofran och skydd. Komiterade ansågo sig derför ej böra föreskrifva obligatorisk deklarationsskyldighet i afseende på den behållna inkomsten med strängt ansvar för försummelse att lemna sådan uppgift eller origtig sådan, men Komiterade ansågo sig dock med hänsyn till den erfarenhet, andra länders inkomstskatt gifvit, böra äfven med det ringa tillskott, som väntades af denna skatt, föreskrifva vissa uppgifters aflemnande af de skattskyldige sjelfve. Bestämmelserna härom innehållas i 1859 års Förslag § 32, och är förut på sina ställen redogjordt för den skattskyldiges åliggande att utöfver de uppgifter, som lemnas till mantalsskrifningen, meddela uppgift hvad *fastighet* angår, om de lägenheter, egaren för egen och familjs räkning begagnar, om landtegendomens areal i åker, äng och skog eller utmark; hvad fartyg angår om "huru fartyget under året varit användt"; hvad angår bruks-, fabriksidkares, handtverkares och handlandes näring, uppgift efter förhållandena under förflutna året om biträdens antal och löneförmåner, beloppet och värdet af de varor, som tillverkats och

förädlats, om försäljningssumman för de vid idkad handelsrörelse föryttrade varor; hvad lön eller pension angår, uppgift om uppburen lön eller pension samt beskaffenheten af tjenstebefattningen i öfrigt medföljande förmåner, såsom kompanirevenyer, remisslage, provisioner, procenter, expeditionslösen, bötes- och beslagsandelar eller andra sportler, dock utan att beloppet af extra inkomster behöfde uppgifvas. Likartade uppgifter skulle meddelas af den, som af enskild person eller bolag åtnjöte aflöning eller pension; af hyresgäst å öfverenskommen hyra; af den som egde inkomst af kapital, att han sådan eger, utan att beloppet behöfde närmare uppgifvas. Dessutom skulle hvarje skattskyldig, som förra året erlagt bevillning utom det taxeringsdistrikt, der han är mantalsskrifven, eller hade inkomst, derför bevillning enligt särskildt stadgad grund utginge, lemna uppgift derom; äfvensom ock den, som har tjenare eller arbetsbiträde, om beloppet af lön, arvode han utbetalt. Dessa uppgifter skulle af skattskyldig lemnas vid äfventyr af tre Rdrs böter, samt derest han tredskar, 10 procent af den bevillning, som varder honom påförd, dock ej under 10 Rdr. Härjemte stadgades, att jemte de uppgifter, som enligt ofvan meddelade stadganden *skola* aflemnas, hvar och en skattskyldig, om han dertill funne sig befogad, dessutom må meddela närmare upplysning om sina inkomsters och tillgångars verkliga belopp, samt dervid likaledes uppgifva de afdrag, som han med stöd af §§ 9 och 11 vid bevillningsafgiftens bestämmande ansåge sig berättigad att åtnjuta. Härjemte var af Komiterade uppgjordt formulär att ifylla till lättnad för dessa uppgifters skriftliga meddelande. Genom dessa föreskrifter hoppades Komiterade att uppgifter skulle komma att meddelas, som gåfvo tillförlitlig ledning. "Antagas kan", säga Komiterade "att ett visst antal personer finnas, som ej hysa obenägenhet mot ett frivilligt meddelande om sin verkliga behållna inkomst, och att bland dessa är mången, hvilkens uppgift med afseende å hans kända redlighet, kan anses fullt tillförlitlig och då lemnar den bästa ledning till bedömande både af hans egen och flere hans yrkeskamraters ställning". Genom de föreskrifter om uppgifters meddelande, som innehöllos i Komiterades förslag, var ett godt steg taget till att förmå de skattskyldige att lemna erforderliga uppgifter, utan att några mera inqvisitoriska åtgärder behöfde påbjudas, på samma gång uti dessa upplysningar jemte de officiella uppgifter, som skola meddelas, en verklig ledning kunde erbjuda sig för taxeringsmännen att fullgöra hvad Instruk-

tionen ålägger dem. Man hade blott behöft utvidga embetsmannens deklarationsskyldighet i afseende på extra inkomst, äfvensom kapitalistens dertill, att beloppen jemte sjelfva inkomstens tillvaro skulle uppgifvas, för att dessa uppgifter skolat erhålla erforderlig fullständighet och den sjelfdeklaration, som Komiterade ansågo så vådlig, hade varit för handen. Men äfven utan detta tillägg var Komiterades förslag egnadt att för taxeringsmännen möjliggöra en rättvis uppskattning. Med ledning af de uppgifter, som borde lemnas, och dem som i sammanhang dermed komme att lemnas, samt vid jemförelse mellan skattskyldige af samma yrke sattes taxeringsmännen i tillfälle att fastställa bevillningen, äfven om uppgift ej lemnades af alla, på ett sätt, som var egnadt att uppmuntra och uppfostra till redbara uppgifters aflemnande, och, om de skattskyldige, som genom 1859 års Fsl. § 32 fått sig ålagdt att lemna uppgifter, som vore vägledande för taxeringsmännen, uraktläto den dem sålunda ålagda förpligtelsen, kunde det med fog anses berättigadt att taxeringsmännen i öfverensstämmelse med den i nu gällande Bev.-F. § 28 bibehållna föreskriften utan hinder af uteblifven uppgift efter eget skön göra uppskattningen. Komiterades förslag om åläggande för skattskyldig att lemna uppgifter föll vid 1860 års riksdag; och med undantag af den i förslaget införda bestämmelsen om bolags skyldighet, blefvo alla öfriga föreskrifter om förpligtelse för den skattskyldige till upplysningars meddelande uteslutne. Härmed har uppskattningen helt och hållet gjorts beroende af taxeringsmännens subjektiva omdöme och uppfattning, eller med andra ord af de personliga egenskaper, som taxeringsmännen ega, samt af den af tillfälliga omständigheter beroende sakkunskap, som den ene eller andre af dem besitter. Tillämpningen af Bev.-F. § 28 (Fsl. § 18) blir helt och hållet ett godtyckets verk, då alla förutsättningar för att erhålla tillförlitlig kännedom om vissa väsentliga förhållanden, hvarom ingen annan än den skattskyldige sjelf kan lemna tillförlitlig upplysning, saknas.

Uti dessa fel och brister är förnämligast att söka orsakerna till de ogillanden, som uttalats om sättet och grunderna för den uppskattning, som skall företagas för bestämmande af bevillningen enligt Art. II. Vid nu påbjudna revision af bevillningsstadgan borde derför åtgärder vidtagits för åstadkommande af en rigtigare uppskattning af den beskattbara inkomsten, helst då bevillningen ej längre är en blott underordnad fyllnadsskatt, utan ligger till grund för en kommunalbeskattning, som uppgår till 4-, 5-dubbla

bevillningen, samt dessutom är ifrågasatt att ersätta den förlust, statsverket gör, om grundränta och tionde samt rustnings- och roteringsbesvären komma att afskrifvas. Med tagen hänsyn till den erfarenhet, som 1859 års Komité hade, och hvilken nödgade dem att i trots af hvad de yttrat om sjelfdeklaration, påbjuda uppgifters meddelande om åtskilliga vigtiga förmögenhetsförhållanden, som tillhörde privatområdet, och med aktgifvande på den erfarenhet, som är att hemta af senare i utlandet utgifna förordningar om inkomstskatt, hvilka alla anse sjelfdeklaration vara af väsentlig vigt vid inkomsttaxering, vare sig att de stadna vid blotta uppmaningar dertill, såsom i Norge och Amerika, eller föreskrifva deras meddelande vid förlust af besvärsrätten, såsom i Danmark, Sachsen och Österrike, eller ännu mer skärpa föreskrifterna derom genom stadgande af böter för uraktlåtenhet, såsom i Italien och Schweiz, och hvilka alla stämpla såsom brottsligt förfarande och belägga med straff vilseledande och falska uppgifter, så borde Komitén ej, på sätt nu skett, lemnat utan afseende den betydelse, sjelfdeklaration innebär. Komitén borde intagit några stadganden, som främja uppgifters meddelande af den enskilde. Komitén kunde åtminstone gått så långt, att den i det framlagda förslaget intagit stadganden, som, om icke mer, åtminstone uppmana till sjelfdeklaration och som föreskrifva tillhandahållande af formulär. Väckta förslag härom i Komitén hafva fallit. Bibehållande af föreskrifter i Instruktion för taxeringsförrättningen, som påbjuda att taxeringsmännen skola förskaffa sig kännedom om en mängd förhållanden, såsom vägledande för inkomstens uppskattning, utan att de hafva blifvit förlänade med rätt att på något sätt taga i anspråk medverkan af den, som ensam kan lemna dessa meddelanden, innebär sin egen förkastelsedom. Taxeringsgrunden blir derför hädanefter såsom hittills taxeringsmännens godtfinnande, hvilket med godtyckligt användande af föreskriften Bev.-F. § 28 (Fsl. § 18), som öfverlemnar till taxeringsmännens fria skön att i ena fallet risa och i andra fallet lisa, i ena fallet genom för hög taxering framtvinga sjelfdeklaration och i andra fallet genom för låg uppskattning uppmuntra till uraktlåtenhet deraf, gifver hela uppskattningen ett sken af nyckfullhet, som är egnad att göra denna skatt ännu förhatligare, än den skulle vara, derest skyldighet att lemna sådana uppgifter framhölles såsom en pligt, om ock pligtförgätenheten ej straffades; och genom den anmaning dertill, som ställes till medborgarne, skulle hvarje god medborgare

anse såsom sin pligt att lemna sådan uppgift och således på sätt 1859 års Komité ansett, lemna ledning till bedömande både af hans och yrkeskamraters förmögenhetsställning, hvilket nu ej kan blifva fallet med den i nu gällande Bev.-F. § 29 innehållna föreskrift, som nära nog afråder den skattskyldige från sjelfdeklaration i det att den säger, att skattskyldig, endast om han dertill finner sig befogad, eller på sätt nu föreslagits, skattskyldig *må ega*, att meddela upplysning om sina inkomsters och tillgångars belopp; en bestämmelse, som nära nog uppmanar honom att derom iakttaga förtegenhet inför taxeringsmännen. Den ändring, som nu blifvit föreslagen i afseende på de i Bev.-F. § 26 (Fsl. § 16) nämnda bolag, och den rättighet, som blifvit Bevillningsberedningens Ordförande medgifven genom tillägg till § 27 (Fsl. § 17) att infordra uppgift af arbetsgifvare om af dem utbetalta löner är allt för obetydlig, helst i sin förhandenvarande form, för att innebära någon afsevärd förbättring af det närvarande. Jag har på annat ställe (Reservation vid Förberedande Skattejemkningskomiténs Betänkande sidd. 61—63) sökt visa, att sjelfdeklaration är ett oeftergifligt vilkor för åstadkommande af en rättvis inkomstbeskattning och hänvisar till hvad jag yttrat om betydelsen af den farhåga, man hyser för att föreskrifva sjelfdeklaration såsom obligatorisk. Jag vidhåller hvad jag der yttrat, nemligen att om Sveriges folk ej ännu skall anses moget för att kunna lojalt fullgöra en sådan förpligtelse, så är det ej heller moget för åtagande af en rättvisans fordringar tillfredsställande inkomstskatt. Komiterade, som ej vågat att påbjuda sjelfdeklaration, hafva ock, efter hvad jag ofvan sökt uppvisa, äfven i åtskilliga andra afseenden afvikit från den följdrigtiga tillämpningen af den grundsats, som Komiterade angifvit såsom utgångspunkt för den företagna revisionen.

Till följd af dessa och ofvan anmärkta förhållanden med afseende på grunderna för skattens utgörande och den beskattningsbara inkomstens beräkning och uppskattning, så må Taxeringsmännen vara lifvade af huru stort nit och intresse som helst för att göra sin pligt, så äro de urståndsatta dertill med hänsyn till dessa grundfel i Bevillningsförordningen, som hvarken bereda dem tillfälle till att inhemta tillförlitlig kännedom om de skattskyldiges förmögenhetsförhållanden, ej heller gifva dem någon befogenhet att infordra erforderliga upplysningar eller låta föranstalta om lagliga undersökningar härom. Skall under sådana förhållanden,

som ofvan angifna, enhet och sammanhang vinnas i uppskattningen, erfordras att sjelfva taxeringsförrättningarne äro så ordnade, att de verkställas af dertill lämpliga sakkunniga personer och på ett omsorgsfullt och samvetsgrannt sätt. Låtom oss nu se, huru dermed förhåller sig!

4) *Taxeringsnämnderna och deras verksamhet. Pröfning af klagomål öfver olaga uppskattning. Den föreslagna Öfverskattenämndens lämplighet.*

Nu gällande Bevillningsstadga har uppdragit åt Bevillningsberedningar, i allmänhet en för hvarje kommun, bildad af en utaf offentlig myndighet utsedd ordförande jemte 2, 3 till och med 5 valde ledamöter, att samla och ordna aflemnade uppgifter samt på grund af dessa och andra inhemtade upplysningar föreslå den på taxering beroende bevillningsafgift, som bör af skattskyldig utgöras. Dessa afgifter bestämmas af Taxeringskomitéer, i allmänhet en för hvarje stad och på landet för ett eller flere beredningsdistrikt, vanligen för ett pastorat; bestående taxeringskomitéen af 9, 10, 12 eller flere ledamöter, minst tre ledamöter för hvarje församling, hvilka väljas församlingsvis och af hvilka en skall hafva varit ledamot af beredningen. Taxeringskomiténs ledamöter välja inom sig ordförande, der ej Landshöfding, som är berättigad att deltaga i öfverläggningarne, är närvarande och förer ordet, och skall såsom kronans ombud kronofogde infinna sig, hvarjemte ordförande i bevillningsberedning bör bevista sammanträdet. Taxeringskomité skall (§ 51) granska och pröfva bevillningsberedningens förslag och de emot samma förslag framställda besvär och erinringar samt derjemte granska de inom Taxeringsdistriktet senast upprättade mantalslängder och efterse, om någon, som bör erlägga bevillning, blifvit från kronoutskyld befriad eller någon, som bort frikallas, fått sig utskylder pålagda, och efter det denna granskning egt rum, bestämma och påföra den afgift, hvarje bevillning enligt Art. II. underkastad person inom taxeringsdistriktet, bör rätteligen utgöra. För att granska bevillningstaxeringarne samt pröfva och afgöra anförda besvär och annars framställda anmärkningar i anledning af taxeringskomitéernas vidtagna åtgärder och beslut, skall en Pröfningskomité för hvart och ett län hvarje år sammanträda med rätt att meddela sådana rättelser och förändringar uti, eller göra sådana tillägg till de bevillningsafgifter, senast församlade taxeringskomi-

téer påfört, som finnas af rättvisa och billighet, samt en författningsenlig och jemlik beskattning påkallade. Denna pröfningskomité består af 20, högst 30 ledamöter, hvilka Konungens Befallningshafvande eger utse bland de af Taxeringskomitéerna till ett antal af 4 af hvarje komité dertill föreslagna personer, och skall Landshöfdingen i länet, eller om han är förhindrad, annan af Kungl. Maj:t förordnad ordförande, om Kungl. Maj:t dertill finner skäl, leda förhandligarna, eljest föres ordet af den, som komitén inom sig utser till ordförande. Såsom kronombud fungerar Landskamereraren. I och med detsamma som pröfningskomitén granskat, pröfvat och om skäl dertill förekommit, meddelat rättelse i bevillningsfrågor, är sjelfva Taxeringsförrättningen afslutad. Ty af bevillningsberedning, taxerings- och pröfningskomité behandlad bevillningsfråga må icke till följd af gjord anmärkning eller anförda besvär eller af annan anledning återförvisas till samma beredning eller Komités förnyade behandling, ej heller må någon förklaringsskyldighet bemälde Beredningar eller Komitéer åläggas (§ 73). Ej heller må under kronoräkenskapernas granskning anmärkningar göras emot de taxerings- och inkomstbelopp, som taxerings- och pröfningskomitéerna på grund af den dessa komitéer tillhörande taxering fastställt, eller de af bemälda Komitéer för öfrigt vidtagna beslut (§ 78). Hvad som blifvit af Pröfningskomité fastäldt, eger giltighet, med rätt dock för Kronans ombud och för den skattskyldige, äfvensom vederbörande kommun (§ 70) att anföra besvär hos Kammarrätten och således underkasta sin sak rättskipande myndighets pröfning, derest någondera anser, att taxeringsnämnderna uraktlåtit att ställa sig gällande lag till efterrättelse, hvarefter frågan om bevillningsafgiftens påförande blir föremål för pröfning efter de grunder, som vid rättskipning gälla. Anförda besvär uppehålla dock icke uppbörden af hvad enligt pröfningkomiténs beslut blifvit påfördt. Slutligen bör märkas, att enligt Regeringsformen § 113 taxeringsmännen ej kunna för taxering till ansvar ställas.

Med skäl kan emellertid ifrågasättas, huruvida den taxeringsförrättning, som verkställes utan att någon är ansvarig för det sätt, hvarpå han fullgör sitt åliggande, är så ordnad, både med hänsyn till nämndernas sammansättning och verksamhetstid samt befogenhet och åligganden och dermed förbundna ansvar, att den jemlika beskattning, som uppstälts såsom grundsats, kan ens tillnärmelsevis ernås. Det fel, som hufvudsakligen vidlåder Bevill-

ningsförordningens stadganden härom, är saknad af enhet i handläggningen och ledning af detta arbete. Taxeringsförrättningen innefattar två moment; det ena att ordna och bearbeta de uppgifter och upplysningar, som skola meddelas och blifva meddelade samt att efter de grunder, som i Förordningen föreskrifvas, uppgöra ett förslag öfver hvilka som äro skyldiga att på grund af taxering erlägga bevillning, och äfven de belopp, som af dessa böra med afseende på deras förmögenhetsförhållanden erläggas. Det andra att efter granskning af det sålunda uppgjorda förslaget fastställa för hvarje skattskyldig den fastighets eller inkomsts värde, hvarför bevillning skall utgöras, samt dennas belopp. Uppgörandet af förslag fordrar skicklighet och öfning uti allmänna värfs utförande samt kännedom om de förhållanden, hvilka utgöra bestämmande faktorer för inkomstens eller förmögenhetens rätta uppskattning. Af det sätt hvarpå och den sorgfällighet hvarmed detta förslag utarbetas, beror taxeringens rigtighet. Vidare bör vid handhafvandet af detta grannlaga uppdrag tillses, att såväl statens, som den skattskyldiges rätt bevakas samt att opartiskhet och oveld iakttages, till följd hvaraf offentlig myndighets organer böra ega säte och stämma med beslutande rätt i dessa nämnder. Mycket återstår att i öfverensstämmelse med dessa grundsatser bättra. Hvad först Bevillningsberedningen angår, så är af vigt att der taxeringsfrågornas utredning concentreras. Densamma bör bildas af en af offentlig myndighet utsedd förrättningsman, som bearbetar det material, som förefinnes, med biträde af ansedde män inom skattedistriktet, som ega bästa kännedom om dessa förhållanden. Förrättningsmannens verkningskrets bör sträcka sig längre, än utöfver ett enda beredningsdistrikt, för att tillse och öfvervaka att samma grundsatser göra sig gällande inom flere sådana. Den nuvarande Bevillningsförordningens föreskrifter angående Bevillningsberedningen och dess sammansättning lemnar utrymme för ett så beskaffadt anordnande af taxeringsfrågornas beredning och underlättas denna ännu mera af de föreslagna ändringarne i §§ 30, 32, som mera concentrera ordförandenas i Beredningen åligganden. Som emellertid af vigt är, att vid hvarje förslags uppgörande en enda person derför bär det egentliga ansvaret och dessutom i förevarande fall ortens förtroendemän förnämligast äro att betrakta såsom honom biträdande med upplysningars meddelande, skedde onekligen en försämring, då ändring vidtogs i den bestämmelse, som innehölls i 1859 års förslag § 42,

att då vid föreslående af fastighetsvärde eller inkomstberäkning samt deraf beroende bevillningsutgifter skiljaktighet i meningarne inom Beredningen uppstode, beloppen skulle upptagas i öfverensstämmelse med den mening, Beredningens Ordförande yttrat eller biträdt, med rätt för hvar och en af öfriga beredningsmän att få sin särskilda mening för Taxeringskomitén anmäld. Detta stadgande blef ändradt i 1861 års Förordning så, att detta endast enligt § 36, skall ske, då rösterna inom Beredningen äro lika, i annat fall efter de flestes mening, med rätt för ordföranden att reservera sig, ett förhållande, som är så mycket betänkligare, som beredningsledamöternas antal, hvilka i 1859 års förslag voro föreslagna att vara två, blef ökadt i 1861 års förslag till 3, högst 4 och sedan ytterligare blifvit ökadt i landkommuner till 6, hvarigenom den betydelse, som ordföranden egt, blifvit minskad och på samma gång hans ansvar, hvaraf hela förrättningen lider. Hvad angår Taxeringskomitén, som skall fastställa bevillningen, så är det ett bestämdt fel att ej den ordförande, som skall leda förhandlingarne, på förhand utses af offentlig myndighet, med skyldighet att bereda ärendena och rätt att deltaga i besluten och med med ansvarighet för att bevillningsstadgans föreskrifter rätteligen tillämpas; hvarjemte Ordföranden i Beredningen eller, om han är hindrad eller upptagen af annat värf, annan af Ordföranden i Taxeringskomitén tillkallad ledamot af beredningen bör vara berättigad att deltaga i öfverläggningarne, då taxeringsfrågor förekomma, som tillhöra hans beredningsdistrikt. Dessutom bör en viss ordning stadgas för förrättning i Taxeringskomité. Den bör först afgöra de anmärkningar, som blifvit mot Beredningens förslag anförda och, sedan dessa ärenden blifvit afgjorda, bör det åligga komitéen att granska taxeringen i dess helhet samt bestämma den afgift, hvarje skattskyldig person skall inom sitt skattedistrikt utgöra, med uttrycklig föreskrift att Taxeringskomitén tillser, att enahanda grunder vid tillämpningen af Bevillningsstadgans föreskrifter skett inom de särskilda beredningsdistrikt, hvaraf taxeringsdistriktet består. I intetdera hänseendet hafva Komiterade ansett någon ändring af nuvarande bestämmelser böra vidtagas. Huruvida det kan leda till någon slags förbättring, att, på sätt nu blifvit föreslaget, Ordförande i Taxeringskomité skall väljas med slutna sedlar, lemnar jag osagdt. Vidare borde till större enhets åstadkommande stadgas, att de anmärkningar, hvartill Beredningens förslag föranleda, först borde delgifvas Beredningen

för att deröfver yttra sig och, der skäl dertill finnes, göra rättelse, innan anmärkningen upptages till behandling i Taxeringskomitén, likasom ock, att Taxeringskomitén i första hand sättes i tillfälle att granska de anmärkningar och besvär, hvartill dess beslut föranleda, och, om den så finner för godt, med anledning deraf göra rättelse, innan ärendet upptages till pröfning i Pröfnings-komitén. I denna Komité, som har Landshöfdingen till ordförande, borde Landskamereraren eller annan af Kungl. Maj:t förordnad person vara föredragande och då denna Komité har dels att pröfva de besvär, som blifvit anförda, dels ock att granska taxeringen i dess helhet och särskildt tillse att sådana förändringar vidtagas, som finnas af en författningsenlig och inom länet och dess särskilda delar jemlik beskattning påkallade, borde den, om den finner att i någon större eller mindre del af länet uppskattningen ej skett med den sorgfällighet, som erfordras, ega att besluta, att ny taxering skall företagas af vederbörande taxeringskomitéer, och derest detta ej leder till påföljd, förordna, att uppskattning följande år må ske genom af domstol utsedde sakkunnige män. Härmed har jag sökt att i korthet angifva de förändringar, som med bibehållande i öfrigt af hufvuddragen af den nu gällande Bevillningsstadgans föreskrifter, äro af nöden, för att kunna bringa enhet och öfverensstämmelse i tillämpningen af grunderna för bevillnings påförande, hvilket ej gerna kan ske, så länge icke någon bestämd plan för tillvägabringande af enhet i uppskattningen och sorgfällig beredning och pröfning af ärendena uppgöres, utan det nuvarande förhållandet eger rum med mångtaligt sammansatta Komitéer, som ej gifva sig ro till det noggranna arbete och de undersökningar, som erfordras för åstadkommande af en rättvis uppskattning, och hvilka komitéer äro upplösta, så snart det en gång fattade beslutet är expedieradt, till följd af bestämmelsen i § 73, som ej tillåter att någon uppskattningsnämnd kommer i tillfälle att yttra sig öfver anmärkningar mot dess eget beslut, hvadan ej heller det moraliska ansvaret, det enda, som ledamöterna i dessa nämnder äro underkastade för de beslut, som fattas, kan kännas synnerligen tungt.

Hvad Komitéernas sammansättning angår, så synes den grundsats, som genomgår nuvarande Bevillningsstadga vara rigtig, nemligen att Beredningen är lagd i händerna hufvudsakligen på en af Konungens Befallningshafvande utsedd sakkunnig man; att den helt och hållet folkvalda Taxeringskomitén fungerar såsom nämnd,

hvilken på heder och samvete bestämmer hvad den anser vara rätt beskattning, om ock önskvärdt vore, att dess förhandlingar leddes af en af offentlig myndighet utsedd ordförande; samt att den af Taxeringskomitéerna verkställda uppskattning granskas af en Pröfningskomité tillsatt af Konungens Befallningshafvande genom utnämning bland folkvalda förtroendemän, genom hvilken sammansättning de anspråk böra kunna uppfyllas, som å ena sidan staten har att gällande lag tillämpas i öfverensstämmelse med hvad statens rätt fordrar, och som å andra sidan den enskilde har, att staten ej gör intrång på den enskildes rättsområde. Man har ifrågasatt en annan anordning af denna komité på sådant sätt, att Konungens Befallningshafvande skulle afhändas rättigheten att tillsätta ledamöter och i dess ställe denna rättighet öfverlåtas åt landstingen. Men härmed skulle en så ensidig sammansättning kunna komma till stånd, att hvarken den enskilde eller det allmänna der hade målsman för sina intressen. Komitén har ej heller ansett sig böra biträda ett sådant förslag. Den har ej gjort annan ändring i nuvarande bestämmelser, än att den minskat det antal ledamöter, bland hvilka Konungens Befallningshafvande har att välja, så att hvarje Taxeringskomité skulle utse 3 i stället för 4, samt att den föreslagit borttagande af Konungens rätt att utse ordförande, då Konungens Befallningshafvande är hindrad. Vidare har man ansett vår konstitutions anda fordra, att åt en af folkvalda ledamöter hufvudsakligen bestående Öfverskattenämnd skulle öfverlåtas rätt att i sista hand afgöra alla de besvär öfver orättvis uppskattning af skattskyldige, hvartill Pröfningskomiténs åtgärder föranleda. Komitén har äfven ansett sig böra framlägga ett sådant förslag. Låtom oss granska skälen för dessa ifrågasatta förslag!

Man har såsom skäl för dessa ändringsförslag anfört, att den i § 57 Regeringsformen omförmälda svenska folkets urgamla rätt att sig beskatta, jemförd med den i § 113 åt de Taxeringsmän, som å riksdagens vägnar tillämpa dess bevillningsföreskrifter, tillerkände ansvarsfrihet för debitering och taxering, fordrar, att den taxering, som eger rum i och för bevillningsafgiftens bestämmande, ej må ske af andra än folkvalda män. Att denna åsigt ej har något stöd i Regeringsformens § 57, visar sig af innehållet utaf denna §. Enligt densamma är det svenska riksdagen, som allena eger utöfva svenska folkets rätt att sig beskatta. Om man ville tillämpa denna bestämmelse på frågan om taxeringsbevillnings på-

förande, så skulle deraf kunna dragas den slutsats, att svenska riksdagen skulle uppgöra bevillningslängderna öfver svenska folkets alla skattskyldiga medlemmar jemte det skattebelopp, hvar och en skall erlägga, men ej det ringaste stöd finnes för det påståendet att det skall tillkomma kommunvis valda taxeringsmän och inga andra att uppskatta skattskyldig persons inkomst. Tvärtom skulle, derest uppskattning vore detsamma som beskattning, häruti ligga ett förbud för att åt valda kommunala taxeringsmän uppdraga denna förrättning, och ett bud, att ingen annan än svenska riksdagen skulle kunna förrätta taxeringen af svenska medborgares förmögenhet eller inkomster.

Lika litet som man i Regeringsformen § 57 finner stöd för det framställda anspråket på taxeringens förrättande af endast folkvalde män, lika litet hållbart är påståendet, att denna anordning är en sjelfskrifven följd af den urgamla beskattningsrätten. Vi ha förut visat, att den urgamla svenska friheten vid dylika skatters fördelning bestod deruti, att hvar och en sjelf under edlig förpligtelse uppskattade sin förmögenhet, samt att åtskilliga skatter utgjordes på det sätt, att offentlig myndighets innehafvare i öfvertalningsväg öfverenskom med den enskilde om den skatt, som skulle utgöras, till dess taxeringen öfvertogs af nämnder, hvaruti på landet Landshöfdingen jemte Häradshöfdingen och adjungerade ståndsledamöter verkställde taxeringen, samt i stad Landshöfding och Magistrat och, der det var fråga om borgare, äfven stadens äldste, hvarvid dock Landshöfding och Magistrat hade bestämningsrätt. Man har äfven åberopat ett annat stöd för sin åsigt, nemligen sjelfstyrelseprincipens fordran särskildt såsom skäl för förslaget, att åt Landstingen uppdraga tillsättande af ledamöter i Pröfningskomitéerna. Härvid bör besinnas, att här ej är fråga om någon förvaltningsåtgärd, styrelseåtgärd, som har till syftemål någon allmän välfärd, *allmän nytta*, utan en rättskipningsåtgärd, der å ena sidan statens och å den andra den enskildes skattskyldiges *rätt* skall afgöras. Staten har nemligen rätt att på grund af gällande skattelag i skatt erhålla en viss andel af den skattskyldiges inkomst och denne har rätt att vid utgörandet af denna skatt ej betungas mer än skattelagen säger. Pröfning af hvad i förekommande tvistiga fall är statens och den enskildes rätt, det är frågan, som till sin natur är en rättsfråga. Att frågan så betraktats vid Pröfningskomiténs bildande, visar sig af bestämmelsen uti 1810 års bevillningsförordning, der besvären öfver Taxerings-

komiténs åtgärd skulle afgöras af en kompromissrätt, der den klagande eller enskilde, hvars rätt frågan rör, egde utse två ledamöter och Konungens Befallningshafvande två samt en på förhand utsedd taxeringskomitéledamot skulle vara den femte bisittaren. Men äfven med denna bestämmelse ansåg man sig ej böra göra någon inskränkning i den skattskyldiges rätt att få sin sak pröfvad i rättsväg. Den skattskyldige förbehölls rätt, att om han det hellre ville, vända sig med sina besvär till Konungens Befallningshafvande och sedan fullfölja dem hos Kammarkollegium och Kungl. Maj:t. I stället för den i 1810 års Förordning påbjudna Kompromissrätten blef i 1812 års Förordning föreskriften gifven om Pröfningskomité i hvarje län, med rätt att öfver dess beslut anföra besvär hos Kungl. Maj:t, som efter det Kammarkollegium afgifvit utlåtande, afgjorde saken, hvilket stadgande 1815 utbyttes mot föreskriften att besvären skulle först ingifvas hos Kammarkollegium, hvars befattning dermed sedermera blef 1823 öfverlåten åt Kammarrätten. Frågan om inkomstuppskattning har således alltid betraktats såsom något annat än beskattning och sjelfstyrelse.

Det enda skäl ändtligen, som skulle kunna anföras för taxeringens öfverlåtande åt endast folkvalde taxeringsmän, skulle vara, att den enskilde skulle få sin rätt bättre tryggad i desses händer, än i domstolens. Men att sjelfstyrelseprincipen, särskildt sådan den framträder i kommunalförfattningarne, ej anses innebära ett så obestridligt skydd för den enskildes rätt, visar sig af bestämmelserna hos oss, likasom i andra länders kommunallagar, hvilka gifva den enskilde rätt att vända sig till offentlig myndighet eller domstol, då han anser sig hafva i sin rätt blifvit kränkt af något sjelfstyrelsens organ.

De flere gånger väckta påståenden om uppskattningens öfverlåtelse åt endast folkvalde taxeringsmän bero på en förblandning af *be*skattning med *upp*skattning. Att angifva grunderna och sättet för en skatts utgörande, samt beskattningsföremålet och till hvilket belopp detta skall med skatt belastas, således i förevarande fall huru stor andel af den skattskyldiges inkomst eller förmögenhet skall utgöras i skatt, detta ingår i riksdagens beskattningsrätt, men hvarken riksdagen eller svenska folket lär kunna bestämma, huru stor inkomst eller huru stor fastighet den enskilde medborgaren skall ega. Detta är ett alster af dennes flit och omtanka. Lika litet hörer under beskattningsrätten utrönandet af denna den enskildes förmögenhetsställning; detta är en lagfråga, likasom den

ransakning, som kan komma ifråga efter tullpligtigt gods, alltid så ansetts. Frågan om hvem eger vidtaga undersökning om den enskildes ställning, hvilka åtgärder skola vidtagas för att utröna densamma, hvilken förpligtelse skall åligga den enskilde att låta undersöka hus och hem och hushållsangelägenheter, med ett ord allt hvad som hör till uppskattning af den enskildes förmögenhet och inkomst, är likasom all laga värdering en rättskipningsfråga af samma slags natur, som värdering vid expropriation i fråga om skadeersättning, och hvarje slag af värdering, som kan komma i fråga för att utröna *måttet* för privaträttsliga eller offentliga skyldigheters utgörande. Bestämmandet af skatteskyldigheten och den proportion till innehafvarens egendom, hvari skatten skall utgöras, det mått, hvarefter den skall mätas, är ett; sättet för uppmätningen är ett annat. Lika litet som det tillhör svenska folkets representation på grund af Regeringsformen § 57 att mäta upp det bränvin, för hvilket skatt skall erläggas, eller väga de varor, för hvilka tull skall erläggas, eller granska de handlingar, hvilka skola stämplas, och uträkna, huru hög stämpel den ena eller andra handlingen skall draga, lika litet inbegripes det i sjelfva beskattningsrätten att mäta upp hvarje skattskyldigs förmögenhet. Då emellertid denna uppmätning ej utgör en så enkel verkställighetsåtgärd, att den kan likasom nyss anförda slag af skattebevillning öfverlemnas åt vederbörande uppbördsman, så har lagstiftaren ansett sig böra vidtaga särskilda anordningar med värderingen af inkomster eller egendom, genom hvilka på en gång Kronans och den skattskyldiges kraf på sann och rättvis taxering kunna ses till godo vid beskattningslagarnes tillämpning af de dessa lagar handhafvande embetsmän. Med hänsyn till den mängd förhållanden, som böra uppmärksammas och bedömas, så har man här likasom vid andra värderingar, t. ex. då fråga är om expropriation, upplåtit åt särskilda nämnder att pröfva dessa frågor, hvilkas yttrande har samma betydelse som sakkunniges utlåtande, d. v. s. ett moment i den bevisning, hvarigenom skall styrkas det belopp, hvartill den enskildes beskattbara inkomst bör värderas.

Till följd af till det grannlaga i denna uppskattning har man ansett sig böra bereda samma ställning åt en taxeringsnämnd, som åt en samvetsnämnd, och det är för denna uppfattning, som Regeringsformen § 113 gjort sig till tolk, då den under förutsättning att i enlighet med förutvarande förhållanden Konungens Be-

fallningshafvande, som hade bestyret med bevillningsförordningens tillämpning å Kronans vägnar, skulle hafva vid sin sida folkvalde taxeringsmän, gaf grundlags helgd åt den satsen, att de, som skulle förrätta värderingen såsom folkvalde ombud i nämnden skulle, likasom en domstolsjury, åtnjuta rättighet att ej behöfva ansvara hvarken för det lidande, Kronan eller den enskilde komme att tillfogas genom deras uppskattning. Det påstående, som blifvit framkastadt, att den i Regeringsformen § 113 innehållna bestämmelsen om ansvarsfrihet för taxeringsmän, som å riksdagens vägnar tillämpa dess bevillningsföreskrifter skulle innebära en ovilkorlig fordran att taxeringsfrågor ej finge upptagas till pröfning af andra, än folkvalda myndigheter, behöfver bevisas. Häruti ligger blott ett upphäfvande af förut gällande föreskrift, att taxeringsmännen skulle vara Kronan ansvarige för det sätt, hvarpå taxering skedde, och tolkningen kan utsträckas så långt, att de taxeringsnämnder, som skola i första hand verkställa taxeringen, böra anses såsom riksdagens förtroendemän. Ej något mera. Denna föreskrift har ej det ringaste att göra med frågan, huru taxeringsmän skola tillsättas, än mindre med det förfarande, som skall iakttagas, för att den, som genom bevillningsstadgans orätta tillämpning blifvit lidande, skall erhålla upprättelse. Grundlagen har ej heller yttrat ett ord om sättet för taxeringsmännens förordnande, huruvida de skola, såsom före 1809 var fallet på landet, tillsättas genom adjunktion af den myndighet, som har befattning med eller öfvervakning af skattens upptagande, eller ock, på sätt nu sker, genom val af kommun. Ej heller innehåller grundlagen ett ord om någon inskränkning i rättigheten för den, som lider genom någon myndighets missbruk af dess makt, att anlita dömande myndighet.

Huru riksdagen än bestämmer om tillsättning af taxeringsmän och desses rättigheter, så kan den ej genom några bestämmelser i bevillningsstadgan åt desse taxeringsmän öfverlåta någon domaremyndighet och exekutiv makt, ej heller betaga den, som anser sig lidande genom en rättstridig tolkning af gällande skattelag, att få sin klagan pröfvad af domstol. Uppstå olika meningar angående lags tillämpning i förevarande fall, må vederbörande kunna vända sig till domstol. Fråga kan blifva, huruvida saken bör afgöras i allmän eller administrativ judiciel väg. Hos oss gäller den senare grundsatsen, i England den förra. Likasom tullstadga, bränvinslagstiftning, stämpelförfattning i de delar, som beröra enskild rätt, innehålla en mängd föreskrifter till skydd af densamma och alla

hvila på den grund att den, som lider orätt genom origtig mätning, vägning eller beräkning, eller i andra hänseenden, eger att föra talan genom alla lagbestämda instanser, så måste samma grundsats gälla i afseende på denna skatt, i fråga om dess beräkning med dertill hörande uppskattning m. m. Konungens rätt och pligt att rätt och sanning styrka berättiga och förpligta honom att likasom i tullförfattningar och bränvinsförfattningar, så ock här, äfven om riksdagen ej i sin bevillningsstadga sådant föreslagit, tillse att hvar och en, som orättvist lidit genom uppskattningsnämndergodtyckliga förfarande, må kunna vända sig till dömande myndighet, för att erhålla rättvisa. Att förklara den uppskattning, som någon taxeringsnämnd verkställt, såsom en utöfning af beskattningsrätten, är detsamma som att påstå att jury, som genom sitt utlåtande afgör hvad i ett bestämdt fall skall gälla såsom rätt, utöfvar lagstiftningsrätt. Och att påstå att, derför att lag, i detta fall grundlag, gifvit ansvarsfrihet åt taxeringsmän, som å riksdagens vägnar tillämpa bevillningsföreskrifter, hela taxeringen skall vara undandragen domareembetets pröfning, skulle vara detsamma som att påstå, att derför att lag gifver ansvarsfrihet åt jurymän för deras utslag, rättskipningen i sådana mål vare juryns ensak och ingen domare egde rätt att leda förhandlingarne eller befatta sig med saken och ej heller, der jury uttalat sitt skyldig, göra ändring deruti. Riksdagen kan derför ej anses berättigad att genom bestämmelse i bevillningsstadgan sjelfmyndigt stadga, på hvad sätt och af hvem pröfning skall ske, då någon vill besvära sig öfver orätt tillämpning af bevillningsstadgan. Detta vore ett ingrepp i den rättssäkerhet, som Regeringsformen § 16 tillerkänner hvarje medborgare, att ingen kan något gods afhändas utan ransakning och dom, i den ordning, Sveriges *lag* och *laga* stadgar föreskrifva, samt den särskildt emot de under frihetstiden af Rikets Ständer gjorda ingrepp i rättskipningen rigtade bestämmelsen i samma §, att Konungen låter en hvar blifva dömd af den domstol, hvarunder han rätteligen hörer och lyder. Hvar och en, som är kränkt i sin rätt, det må vara Kronan eller enskild man, har i sådana frågor rätt att vända sig till domstol; huru denna domstol skall organiseras, huru denna rättsskipning skall handhafvas, äro frågor som tillhöra den processuela lagstiftningen. Om detta skall ske i första instans genom Pröfningskomitén eller Häradsrätt, om andra instansen skall vara Kammarrätt eller Hofrätt, om högsta instansen skall vara Högsta Domstolen eller Konungen i Statsrådet, — det är

en rättegångsfråga, ej en skattefråga. Frågan om det sätt, hvarpå den som genom origtig tillämpning af de föreskrifter, som gifvas angående grunderna för skattens bestämmande och påförande å den enskilde medborgaren, blifvit kränkt i sin rätt eller orättvist lidit men, skall förfara för att erhålla upprättelse och skadestånd; — detta är en fråga, som berör föreskrifterna i Rättegångsbalken Kap. 10, särskildt dess § 26, men icke någon bevillningsfråga. Riksdagen kan således ej genom att införa en bestämmelse i Bevillningsförordningen öfverlåta åt folkvalda för sina beslut oansvariga taxeringsmän att afgöra besvär öfver taxeringen, utan att Konungen särskildt bekräftar sådan af Riksdagen beslutad föreskrift. Skulle riksdagen vilja ur bevillningsstadgan utesluta alla bestämmelser, som åt Konungens Befallningshafvande eller dess ombud öfverlemna rättigheten att deltaga i tillämpningen af Bevillningsförordningens föreskrifter, skulle ändock ingenting dermed vinnas. Ty Rättegångsbalken kap. 10 § 26, som bestämmer att de mål, som röra Kronans hvarjehanda ingälder, pröfvas och dömas af dem, som Konungen vård och inseende deröfver betrott hafver, efter ty som i särskilda stadgar derom sägs, gifver Kungl. Maj:t rätt att, derest riksdagen deruti gjort ändring, jemte det han utfärdar Bevillningsstadgan, förklara de bestämmelser i förut gällande Bevillningsförordning vara gällande, som röra besvär öfver olaga taxering. Och äfven om ingenting stadgades härom, så skulle icke en folkvald taxeringskomité kunna anses berättigad att såsom sista instans afgöra dessa frågor, derest ej Konungen i laga ordning sådant bekräftat, samt för sin del derom förordnat. Det är nemligen endast de af Konungen till efterlefnad påbjudna förordningar, som i exekutiv väg ända till efterrättelse. Vid utfärdande af kungörelse om den af riksdagen åtagna allmänna bevillning förklarar Konungen, att han gillat de delar deraf, som äro af beskaffenhet att grundlagsenligt erfordra hans godkännande. Den sålunda på den så kallade sjelfstyrelsens väg påförda bevillningen kan ej utkräfvas, utan att Konungen lemnat sitt bifall till föreskrifterna om taxeringsnämndernas befogenhet att fastställa det belopp, hvarje enskild har att utgöra. Hvar och en, som ansåge sig förorättad, skulle ega att, om skatten utsöktes, vid lagsökning göra invändning mot skattens utgörande, åberopa orättvis tillämpning af gällande lag och med den rätt, hvar och en har att få administrativ myndighetsåtgärd pröfvad i rättsväg, vare sig af allmän eller administrativ eller speciel domstol, få frågan dragen under dom-

stols pröfning. Med hänsyn till dessa förhållanden skulle hvarje förslag till Bevillningsstadga, som innehåller utvidgning af folkvalde, oansvarige taxeringsmäns befogenhet, nödga Kungl. Maj:t till att genom särskilda stadgar förordna, huru den enskildes rätt skall kunna skyddas emot rättskränkning af dessa nämnder och i enlighet med Rättegångsbalken kap. 10 § 26 bestämma, hvilken domstol, som skall få vården derå åt sig uppdragen. Denna grundsats har ock alltid varit den gällande i lagstiftningen om besvärs anförande öfver olaglig taxering.

Tager man i betraktande det sätt, hvarpå frågor om en rättvis uppskattning afgjordes vid den tid, då den så mycket åberopade § 113 i Regeringsformen infördes, så erinras, huruledes först genom Res. Städernas Besvär 1723 § 26 på grund af städernas ansökan borgerskapet fick välja taxeringsmän, som egde uppå deras samveten skatta och utsätta, hvad hvar och en af deras medbröder efter en rätt proportion af dess förmögenhet, handel och handtering bör betala. Voro taxeringsmännen af olika meningar, så ålåg det Landshöfdingen, om han var närvarande, med Magistraten, eljest Magistraten allena att lägga dem emellan. Ansåge sig någon ha skäl att besvära sig, ålåg Landshöfding med vederbörande Magistrat vid följande års taxering att efter beskaffenhet ändra och rätta. I öfrigt der taxering erfordrades, hvilket, efter hvad ofvan visats, ej alltid behöfdes, såsom vid påförande af bevillning å fastighet på landet och inkomst af pastorat, var det embetsmyndighet, som förrättade taxeringen, såsom Bergskollegium hvad rörde skatten af bergverken och Landshöfdingen vid beskattning af dem, som egde annan förmögenhet än fastighet och bruk, hvarförutom Häradshöfdingen togs till biträde. I 1739 års Bevillningsförordning bestämdes, att taxeringen skulle ske under Landshöfdingens öfverledning af Häradshöfding med vissa adjungerade af hvarje stånd, nemligen adeln, preste- och bondeständen. Sedan klass-skattsystemet äfven i städerna blifvit genom 1747 års Bevillnings-Förordning infördt, blef i Kungl. Cirkuläret den 22 April 1763 först bestämmelse gifven om sådan granskning, som nu tillkommer Pröfningskomité. Samtliga Landshöfdingarne ålades, att utan uppskof företaga en noggrannare granskning af de inkomna taxeringslängderna och tillse, om förordningen vid taxeringarne blifvit rätteligen iakttagen, och synes redan då Kammar-Kollegium upptagit till pröfning bevillningsärenden. Den rätt Kammar-Kollegium och Statskontoret i sammanhang dermed före-

tagit sig att, på sätt skedde i Cirkulärbref 10 Februari 1764, meddela förklaringar af för olika tydningar utsatta stadganden, och hvartill spår redan förefinnas i början af 18:de seklet, efter hvad 1723 års Res. St. Besv. § 26 utvisar, blef i 1766 års Bevillnings-Förordning uttryckligen förbjuden. Sedan genom 1766 års Bevillnings-Förordning Taxeringsnämderna ordnats distriktsvis efter härad och taxeringen blifvit bestämd att förrättas vid första häradsting och i sammanhang dermed påbjudits, att Kronobetjeningen skulle vara tillstädes, för att med upplysningar tillhandagå, samt fullmägtig utsedd af Bergskollegium vid bergverkens beskattning, blef ordning för besvärsrättens användning införd. Genom Kungl. Kungörelsen 13 September 1791 förklarades, sedan året förut Kammarkollegium erinrat om äldre författningars stadganden, att Kollegiet vore rätt domstol i bevillningsmål, att hvar och en som kunde finna sig för högt taxerad, likasom ock Kronans ombud, egde att genom besvär hos Konungens Befallningshafvande söka rättelse uti verkställda bevillningstaxeringar. Med upptagande af dessa föreskrifter uti 1800 års Bevillningsförordning gjordes den ändring uti förr gifna föreskrifter, att taxeringsmännen ej allenast gjordes ansvarige om de uppsåtligen minskade den afgift, som skattskyldige borde erlägga, utan förklarades äfven skyldige att ersätta kronan, om afgiften, oaktadt anställdt kraf, icke kunde hos denne utbekommas. För öfrigt vore de utan ansvar för sina tillgöranden och borde, utom i nyss angifna fall och då någon särskild upplysning funnes oundgänglig, icke besväras med förklarings afgifvande. Uti dessa förhållanden har man att söka grunden till en sådan bestämmelse, som den i Regeringsformen § 113 intagna, ej deruti att lagstiftaren velat i riksdags eller kommuners förtroendemäns, i stället för i laga domstols hand lägga rätt att afgöra de besvär öfver orättvis beskattning, som skattskyldig anser sig befogad att anföra, hvilket visar sig, efter hvad förr blifvit omförmäldt, af den rätt, som gifvits för så väl Kronans ombud, som den skattskyldige att besvära sig öfver taxeringsåtgärder i Kammarrätten.

Lika litet som hos oss varit fallet, har i andra länders inkomstskattelagar uppskattning af inkomst varit hänförd under sjelfstyrelsen och undandragen pröfning i rättsväg. Så har den skattskyldige i England rätt att vända sig till Board of revenue, som, derest den anser ändring böra göras i Generalkommissariernas beslut, återförvisar saken till ny behandling, med rätt dessutom för skattskyldig, som lidit orätt, att vända sig till domstol. I

Amerika kommer ock, i fall af besvär, återförvisning att ega rum, der ej den begärda rättelsen af taxeringsmän, som förrättat första taxeringen, erhållits. I Preussen eger Kronan och den skattskyldige besvära sig öfver Bezirk-Commissionens (Pröfningskomiténs) beslut hos Finansministeriet; i Sachsen öfver reklamationskommissionens beslut äfven hos Finans-Ministeriet. I Italien kan man vända sig med besvär öfver lagens rätta tillämpning till en af Finansministern tillsatt centralkommission eller ock anhänggöra sin talan vid domstol. I Schweiziska kantonerna Bern och Zürich är regeringsrådet sista instans, med rätt för skattskyldig att fordra tillsättande af en nämnd af tre sakkunnige personer, om han ej är nöjd med skattekommissionernas utslag. I Danmark afgöres besvär öfver taxeringen af en skattekommission, bestående af tre ledamöter tillsatta af finans-ministern, öfver hvars beslut klagan föres hos en för amtet utsedd öfverskattekommission, bestående af amtmannen såsom ordförande samt fyra ledamöter, af hvilka två utses af finans-ministern, två af och bland amtsrådet. I vissa fall kan taxeringen verkställas af tre utaf finans-ministern utsedde män, hvilkas beslut ej får öfverklagas. Den *norska* riksskattekommissionen utgöres af två af Konungen och tre af Storthinget utsedde ledamöter.

Då 1859 års Komité upptog frågan om besvärsrätten, ansåg den sig böra i sitt förslag § 75 inskränka den så, att endast den skattskyldige egde att hos Kammarrätten anföra besvär öfver Pröfningskomités beslut, hvarigenom ny eller höjd afgift blifvit honom påförd. Ehuru Komiterade motiverade denna ändring dermed, att de ansågo det med svenska folkets af grundlagen erkända rätt att sig sjelf beskatta, föga öfverensstämma, att bevillningsafgifter kunde påföras utöfver hvad de af folket utsedde taxeringsmän bestämt, ansågo de dock anförda besvärsrätt nödig till enskildes skydd mot möjlig ensidighet eller förtryck inom kommissionerna. Komitén gjorde således skilnad emellan den juryfunktion, som ålåg taxeringskomitéerna, och den dömande verksamhet, som tillhörde Kammarrätten, dervid äfven erkännande den grundsats, som tillhör juryinstitutionen, att domstol egde mildra utslag, om den ansåg det för strängt. Med anledning af hvad Komiterade anfört i motiverna till § 74, att det ej öfverensstämde med svenska folkets beskattningsrätt, att bevillningsafgifter kunde påföras utöfver hvad de folkvalde taxeringsmännen bestämt, och af det i samma § innehållna förslag, erinrade Kammarrätten uti afgifvet yttrande,

som delgafs 1859—60 års Riksdags Bevillnings-Utskott, om olikheten mellan beskattningskomité och domstol, samt om det från alla domstolars verksamhet oskiljaktiga vilkor, att hvarje domslut, såvida godtycklighet ej skall äfventyras, måste stödja sig på objektiva grunder eller hvad man kallar laga bevis. Granskades de föreslagna stadganden, skulle man finna att en del af de utaf inkomstbeskattning härledda frågor i alla hänseenden inföll på det område, som borde vara hänvisadt åt de till administrationen hörande domstolar. Sådana voro de frågor, hvilka endast angå tydning af de särskilda bevillningsföreskrifterna och deras formela tillämpning, t. ex. stridigheter, huruvida inkomst är beskattningsbar eller afdrag i ett eller annat afseende borde ega rum; eller om olika inkomster skola i afseende å beskattningen sammanräknas; eller om bevillning blifvit påförd någon, hvars ansvarighet derför vore tvifvel underkastad, eller bestämd för yrke, som ej skulle hafva utöfvats, eller för en tid, hvilken förmenades ej vara den rätta; eller om rösterna vid Pröfningskomité blifvit rigtigt beräknade. Allt detta vore föremål för Kammarrättens och Kungl. Maj:ts pröfning, som ej kunde derifrån afskiljas. Men alla bevillningstvister vore ej af denna art. Då en domstol ofta skulle, i brist på tillgängliga bevis och inför lag gällande upplysningar, blifva urståndsatt att utöfva full rättvisa, hade man i fråga om uppskattning af inkomst eller fastighetsvärde o. s. v. öfverlemnat taxeringen åt särskilda myndigheter inom mindre distrikt, som egde, i enlighet med deras närmare kännedom om personer i orten jemte dessas rörelse och inkomst samt om der befintliga egendomars beskaffenhet, verkställa uppskattningen, hvilka Komitéer, såsom samvetsnämnder, fyllde med sin egen kännedom om förhållanden den bevisning, domstolarne skulle sakna. Häraf visade sig, att i frågor af nyssnämnda beskaffenhet syftemålet sjelft påkallade, att den sista instansen blefve hos en dylik komité förlagd, till undvikande att talan skulle fullföljas till en myndighet, vid hvars pröfning var fäst olika vilkor och olika fordringar. Erfarenheten visade ock, att i rena taxeringsfrågor svårighet för domstol uppstått att på ett tillfredsställande sätt afgöra så beskaffade besvärsmål. Stundom åberopades skäl, som troligen kunnat gälla inför beskattningskomité, men hvarpå Kammarrätten ej egde fästa afseende, eller företeddes enskilda intyg, som, fastän sannolika, icke kunde tilläggas vitsord framför Komiténs uttalade omdöme o. s. v. Allt detta häntydde, huru det vore önskvärdt att i alla

taxeringsfrågor, utan undantag, förblefve vid Pröfningskomitéernas åtgärder samt att således endast hos Beskattningskomité borde företes alla de skäl, som på bevillningstaxeringen ansåges inverka. Kammarrätten ansåg sig i enlighet med dessa åsigter ej kunna gilla 1859 års Förslag § 75. Att i enahanda taxeringsfrågor med afseende endast å utgången hos Pröfningskomitén än tillåta talans fullföljd än icke, samt att dervid sätta i ena fallet sådan tillit till Komiterades omdöme, att rätt till besvärs anförande förnekades och att i ett annat icke fästa mera vigt vid deras beslut och åtgärder än att rättelse deri må sökas, kunde icke bidraga till reda och enhet i bevillningsmålens behandling. Kammarrätten ansåg derför att antingen skulle ej några besvär få anföras öfver Pröfningskomiténs beslut i taxeringsfrågor eller ock det gällande stadgandet bibehållas. Kammarrätten erinrade slutligen hvad 1847—8 årens Bevillnings-Utskott yttrade (N:o 9) att: »om utväg en gång bereddes de taxerande korporationerna att för deras orter minska bevillningen, det äfven kunde vara fara värdt, att tillfället ej alltid lemnades obegagnadt, och olika principer för tolkning kunde göra sig gällande i olika län». På de af Kammarrätten anförda skäl föreslog Bevillnings-Utskottet vid Riksdagen 1859—60 i dess Förslag § 71, att besvär ej må anföras öfver Pröfningskomiténs beslut. Utskottet förbisåg emellertid att, derest en sådan bestämmelse kunde antagas, måste den skattskyldige vara förpligtad att i afseende på sin inkomst lemna erforderliga upplysningar. När honom blifvit ålagdt och på samma gång tillerkänts rättighet att uppgifva sin inkomst eller de förhållanden, som vore för densamma bestämmande, för att å sin sida gifva taxeringsnämnden den kännedom, som erfordrades till ledning för dess omdöme och således honom blifvit ålagdt att hos nämnden anföra all bevisning, som stod till buds i afseende på beloppet af hans inkomst, då kunde man låta stadna vid Taxeringskomitéernas beslut, såsom ett *according to the evidence* (i öfverensstämmelse med anförda skäl) afgifvet juryutslag, men att under förhållanden sådana som de dåvarande, då ingen fullständig kunskap kunde inhemtas eller någon ordentlig bevisning skulle åstadkommas, och således Pröfningskomiténs likasom andra taxeringskomitéers yttrande ytterst kom att stödja sig på de särskilda medlemmarnes subjektiva tycken, var det en orimlighet att föreslå en så beskaffad bestämmelse. Reservation anfördes ock af flere ledamöter mot detta förslag. Utskottets förslag bifölls endast af Borgareståndet, afslogs af Ridderskapet

och Adeln samt återremitterades af Preste- och Bondeståndén. Såsom skäl för bibehållande af besvärsrätten hos pröfningskomitén i hela dess utsträckning och till gendrifvande af så väl Komiténs som Utskottets förslag anfördes, att Regeringsformen § 57 innebar att svenska folkets urgamla rätt att sig beskatta skulle utöfvas af Riksens Ständer allena vid allmän riksdag, men ingalunda att densamma skulle vara en kommunalnämnder medgifven rätt att i sista instansen tillämpa de af Riksens Ständer bestämda beskattningsgrunder. Dessutom kunde formella fel och misstag förekomma af den beskaffenhet, att hela beslutet blefve en nullitet; och rätt att i sådant fall söka ändring deri borde ej kunna någon deraf lidande betagas. Då misstag i fråga om författningens rätta tillämpning, i synnerhet innan en fullständig och noggrann kännedom om densamma hunne inhemtas, lätt kunde inträffa, vore det desto mera skäl att icke inskränka besvärsrätten, som det i svensk lagstiftning vore något ovanligt att underordnade kommunala myndigheter skulle kunna afgöra öfver statens eller den enskildes väl, utan att appell till högre instans finge ega rum. Det kunde icke heller förnekas, att Bevillningsstadgan såsom ny väl behöfde att i afseende på tillämpningen vårdas så, att likhet dervid, så vidt som möjligt, må kunna tillvägabringas; men detta kunde icke ske annorledes, än derigenom att en auktoritet i sista hand utgjorde skiljedomare uti alla tvistefrågor om författningens rätta tillämpning. Utskottet fann sig föranlåtet att med afseende å de skäl, som blifvit anförda för bibehållandet af den oinskränkta besvärsrätten uppgöra förslag till nu gällande stadgar i berörda hänseende.

Af hvad jag nu anfört följer, att jag ej anser tillrådligt att under namn af Öfverskattenämnd dana en ny taxeringskomité, så sammansatt som den föreslagna, och dertill saknande all befogenhet att vidtaga eller anbefalla de undersökningar, som kunna blifva nödvändiga för att kunna rigtigt afgöra, huru högt inkomsterna i alla de fall, som blifvit dragna under dess pröfning, skola rättvisligen uppskattas. Den kan ej heller med den anordning, som skett af taxeringsnämderna och deras verksamhet, och den brist på faktiska upplysningar, hvaraf vårt taxeringssystem lider, anses påkallad; lika litet som införandet af densamma kan uppvisas såsom ett corollarium vare sig till svenska folkets beskattningsrätt eller till sjelfstyrelseprincipen. Sådan uppskattningsfrågan företer sig inför Öfverskattenämden, framställer den sig uteslutande såsom en rättsfråga. Huru man än må ordna uppskattningen, kommer

man till en punkt, der de folkvalde, oansvarige nämndernas befattning med taxering upphör och der en ansvarig, dömande offentlig myndighet måste anlitas, såvida fortfarande såsom hittills den i Regeringsformen § 16 garanterade rättssäkerhet skall utgöra en af vår författnings grundvalar. Vill man bilda en Öfverskattenämnd af folkvalda, oansvariga ledamöter, så måste man alltid på samma gång bereda utväg för den, hvars rätt blifvit kränkt, att anlita dömande myndighet. Kan det under sådana förhållanden vara skäl att skapa en ny taxeringsnämnd? Svaret måste bli nekande. Kammarrättens funktion i sin nuvarande omfattning bör således bibehållas, eller ock, derest man vill med anledning af den långsamhet, som tillhör den nuvarande handläggningen af bevillningsfrågor, dana en annan instans i dessa frågor, så bör denna sammansättas af under domareansvar beslutande ledamöter. Nödvändigheten af en dömande myndighet öfver pröfningsnämnden ligger uti den stora magt, pröfningskomitén för närvarande eger. Den eger nemligen full frihet att göra ändringar i eller tillägg till de bevillningsafgifter, senast församlade taxeringskomitéer påfört och eger således formel magt att åstadkomma ett fullständigt bouleversement i hela taxeringen. Skulle nu en Öfverskattenämnd, hvars ledamöter voro utan ansvar, ega pröfva och afgöra dessa ärenden efter sitt subjektiva godtfinnande, så ligger redan häruti en våda. Vidare kan ifrågasättas, huruvida det kan vara lämpligt att åt en sådan nämnd öfverlåta bestämmandet af de afgifter, som skola påföras hela rikets skattskyldige medborgare. Kan man vänta sig af densamma med en sådan sammansättning som den föreslagna, att, då fråga är ej om pröfning efter rättsskäl utan på grund af subjektivt omdöme, den skall kunna afgöra frågorna rigtigt? Borde ej dess beslut stadna vid antingen att återförvisa ärendet till ny behandling eller ock utse sjelfva eller hos domstol eller regering utverka utnämning af dertill lämpliga personer, som taga saken under omsorgsfullt, oveldigt skärskådande? Öfverskattenämnden, likasom nämnderna i orterna, saknar ju fullständiga upplysningar och eger lika litet som dessa affordra vederbörande skattskyldiga personer upplysning om deras förmögenhetsförhållanden. Skall en sådan nämnd bildas, borde den mångsidigaste sakkunskap finnas och således ej, såsom nu är fallet, ett enda intresse kunna göra sig gällande vid ledamöternas tillsättning, så som förhållandet skulle blifva så väl med de af Riksdagens Kamrar utsedde, som de ur pröfningskomitéerna urvalda.

Huru skall i en sådan nämnd kunna tillses, att de inkomster, som mest undandraga sig offentligheten, nemligen af kapital och näringar både i förhållande till andra beskattningsföremål och sig emellan blifva rätt uppskattade. Till följd af denna Öfverskattenämndens oförmåga att motsvara den uppgift, man föresatt densamma, har jag ej biträdt hvarken det af Komitén framlagda ej heller det af reservanterna ifrågasatta förslag, utan anser att under förevarande förhållanden Kammarrättens ställning bibehålles oförändrad. Hvad man åsyftar, skulle lätteligen vinnas, om Kammarrätten berättigades och förpligtades att dels på grund af de besvär, som af densamma blifvit afgjorda, dels med anledning af de anmärkningar, som göras, ingifva till Kungl. Maj:t en berättelse om det sätt, hvarpå Bevillningsstadgans föreskrifter tillämpas, och borde Bevillningsstadgan § 78 i öfverensstämmelse härmed så ändras, att der föreskrefs att: "De anmärkningar, som under Kronoräkenskapernas granskning göras mot de af taxerings- och pröfningskomitéerna fastställda taxeringsbelopp eller mot de af bemälda komitéer i öfrigt vidtagna beslut, föranleda endast till den åtgärd, att anmälan derom sker hos Kungl. Maj:t".

Sedan jag härmed sökt uppvisa de brister, af hvilka nu gällande Bevillningsstadga lider äfven med de förändringar, som blifvit af Komitén nu föreslagna, och hvilka brister skola blifva mera kännbara, i den mån denna skatt skall komma att anlitas, så återstår att tillse, huruvida någon rättvis och jemlik beskattning kan åstadkommas, derest en strängt tillämpad proportionel beskattning blir den enda direkta beskattningen. Jag får derför upptaga till besvarande frågan:

5) *Kan en rättvis och jemlik beskattning åstadkommas genom en proportionel inkomstskatt såsom den enda direkta förmögenhets- eller inkomstskatt? Är den jemkning deruti, som i förevarande förslag gjorts till förmån för inkomst intill 2000 kronor, tillräcklig? Är detta förslag i och för sig tillfredsställande?*

Till de anmärkningar, som jag ofvan framställt emot Komiténs förslag, hvilka till hufvudsaklig del träffa den nu gällande Bevillningsstadgan och de förändringar, som på densammas grundval blifvit föreslagna, måste ytterligare läggas, att, då fråga är om införande af en rättvis direkt beskattning, man ej kan lemna utan afseende det berättigade i de i alla länder framställda och

mer eller mindre tillgodosedda anspråken derpå att den mera bemedlade får vidkännas jemförelsevis högre beskattning i förhållande till sin inkomst, än den, som nödgas använda hvarje öre af sin inkomst till sitt dagliga uppehälle, samt att derför den skattskyldige för inkomst, som härflyter från mera varaktiga och betryggande inkomstkällor, må vidkännas åliggande, att till det allmänna afstå större andel af sin inkomst, helst då inkomsten tillflyter honom, utan att han derför behöfver anstränga sina arbetskrafter, än för sådana inkomstkällor, hvilka äro beroende af den skattskyldiges arbetskraft allena, så att, om denna lider men, hans inkomst ock aftager och det på ett sätt, som gör honom oförmögen att försörja sig, om han ej kunnat af sin årliga inkomst afsätta något för att förvärfva inkomstkällor utöfver dem, som hans arbetskraft gifver. Om man söker att för sig göra klart, hvilka grundsatser som böra följas för att åstadkomma en rättvis beskattning, så tilltalas hvar och en af den i spetsen för 1791 års franska författning ställda *Déclaration des droits* § 13 uttalade grundsats, att den beskattning, som för hvarje samhälle är oumbärlig, bör lika fördelas mellan alla medborgare i förhållande till deras förmåga, (*en raison de leurs facultés*). Som skatts utgörande är en medborgerlig pligt, som åligger hvar och en i ersättning för att han befrias från den skyldighet, honom eljest ålåge att, när staten påfordrar, ställa sin personliga verksamhet, sitt personliga arbete till dess förfogande, så bör naturligtvis skatten bestämmas för hvar och en i förhållande till värdet af de umbäranden och försakelser, som hvar och en besparar sig, genom att staten på annat sätt anordnar och bekostar den verksamhet, som af honom eljest borde fullgöras. Då de försakelser och umbäranden, som skulle komma i fråga, måste kännas större, ju flere förmåner, den skattskyldiges privata ställning innebär, så synes den skatt vara den naturligaste, som utgår från den grundsats, att ju förmånligare en persons ekonomiska ställning är, desto större andel utgöres såsom skatt af den del af hans förmögenhet eller inkomst, som kan undvaras och ej behöfver användas för annat än att förhöja hans lifs beqvämligheter, nemligen en progressiv inkomst- eller förmögenhetsskatt. Svårigheten, ja omöjligheten att genom en sådan skatt på en gång rättvist träffa hvar och ens skatteförmåga har föranledt, att man öfvergifvit tanken på att vinna en enda rationel skatt, som tillfredsställer alla fordringar. Man har funnit omöjligheten så väl att få reda på hvar och en medborgares förmögenhet eller inkomst, som ock att af-

mäta den progression, hvari hvar och en bör uppoffra i förhållande till sin förmögenhet mer än den andre i förhållande till sin. Ingen annan, än den enskilde sjelf kan uppgifva sin förmögenhet eller inkomst, och vill man mäta värdet af de umbäranden eller försakelser, som skulle höja eller sänka den enes eller andres skattskyldighet, råkar man på en mängd bestämmande faktorer, som omöjliggöra att komma till ett rättvist resultat. Den ene medborgaren skulle med nöje och lätthet kunna utföra de värf eller den verksamhet, som komma i fråga att honom åläggas, då den andre, som är i samma ekonomiska belägenhet, skulle vilja offra flerfaldiga gånger så mycket, för att slippa från det åliggande, honom pålades. Tager man till utgångspunkt för bestämmandet, hvad den ene och den andre i förhållande till sin förmögenhet kunde undvara med samma lätthet, så bör tagas i betraktande, att menniskans lefnadssätt är så införlifvadt med hennes verksamhet, att hända kunde, att dugliga menniskors verksamhetsnit skulle slappas, om staten toge en stigande andel uti hvad hennes omtanka och ansträngningar förvärfvade och sålunda tvingade henne att reformera sin hushållning, hvaraf kanske medelbart en mängd medmenniskor skulle kunna blifva ekonomiskt lidande. Hvad staten kunde vinna genom att den tillerkänner sig, hvad som eljest anses komma att förstöras för tillfredsställande af den enskilda njutningsförmågan, skulle kunna verka skadligt genom borttagandet af de tillgångar, som äro egnade att i den enskildes hand dels förhöja produktionen inom det egna verksamhetsområdet, dels lifva näringsverksamheten hos andra. En progressiv skatt, som lika träffar slösaren och den sparsamme omtänksamme hushållaren, verkar således skadligt. Man kan således aldrig genom ett rättvist afvägande af en rigtig progression komma till ett rättvist resultat. Hvad som emellertid mer än allt annat hindrar genomförande af denna till sin grundsats tilltalande beskattning, är att den andel af hvarje medborgares inkomst, som bör kunna undvaras för det allmännas kraf, aldrig låter rättvist finna sig. Det är så många faktorer, som ingå uti hushållningen, att man aldrig kan åstadkomma en rättvis beskattning. I det ena hushållet herskar omtanke, förtänksamhet och ekonomiskt förstånd, i det andra motsatsen. I det ena kan alldeles samma lefnadsordning lemna behållning, i det andra brist. Det ena hushållet utgör med lätthet en inkomstskatt, som det andra omöjligt kan åstadkomma med samma lefnadsordning. På samma

sätt förhåller sig med den större inkomsten. Den ene skulle kunna komma i ekonomiskt betryck med en skatt, som den andre skulle bära med lätthet. Man kan derför ej rigtigt beräkna hvad som rätteligen bör kunna af hvarje medborgare umbäras såsom skatt. Härtill kommer, hvilket är det vigtigaste, att en sådan skatt skulle sätta alla egennyttiga krafter i rörelse för att dölja den verkliga inkomsten, hvarigenom de goda medborgarne fingo lida på de dåligas bekostnad, den synbara förmögenheten och tillgången skulle beskattas ännu högre, än under nuvarande förhållanden, i jemförelse med den, som kan döljas.

Med hänsyn till dessa förhållanden har man sökt att, utgående från samma princip, på annat sätt åstadkomma en tillfredsställande beskattning. Man har anlitat skattskyldigheten sålunda, att den skyldighet att för det allmännas räkning umbära eller försaka, som åligger hvarje medborgare, tagits i anspråk dels vid förbrukning af artiklar, synnerligen sådana som ej äro nödvändiga förnödenhetsvaror, *konsumtionsskatt*, dels för förmånen af eganderätt till fastigheten, såsom *grundskatt*, *bostadsskatt*, dels af vinsten af inkomstgifvande näringar, *produktions- och yrkesskatter*, och på detta sätt sökt att i förhållande till skatteförmågan i olika former erhålla de andelar, som erfordras för statsbehofven i öfverensstämmelse med angifna grundsats om rättvis beskattning. Man har genom konsumtionsskatterna beskattat det öfverflödiga lefnadssättet hos hvem det vara må, genom grundskatt och bostadsskatt särskildt sökt träffa den, som har en bättre ekonomisk ställning än medborgare i allmänhet, samt genom produktionsskatter träffa den, som utöfvar mera inkomstgifvande industriel verksamhet än andra. Som emellertid dessa skatter ej visat sig tillräckliga och ej låta uppskrufva sig högre, än till en viss punkt, så har man dock slutligen måst supplera dem med en särskild förmögenhets- och inkomstskatt, för att användas, när sådana tider inträffa, att öfriga skatter ej förslå till statsbehofvens tillfredsställande och medborgaren måste göra uppoffring af viss andel af sin förmögenhet eller inkomst för statens behof. Denna förmögenhets- eller inkomstskatt användes derför såsom en fyllnadsskatt eller vid utomordentliga tillfällen, då hvar och en medborgares pligtkänsla manar till särskilda uppoffringar för fäderneslandet. Genom att sätta den erforderliga fyllnadsskatten lågt, har man hoppats kunna motverka benägenheten hos den skattskyldige att undandölja sina tillgångar och sålunda på ett någorlunda tillfyllestgörande sätt förverkliga

rättvisans och jemlikhetens fordringar. För att ännu mera undanrödja de skäl till undanflykter från denna skatts utgörande, som motviljan mot detta slag af beskattning alstrar, har man ansett sig böra göra denna beskattning strängt proportionel.

Ingenstädes har man ansett sig kunna undvara undantagsbestämmelser till förmån för de i ekonomiskt hänseende mindre lottade och det oaktadt man bibehållit ej allenast konsumtionsskatter utan äfven förr omnämnda fastighets- och näringsskatter bredvid inkomstskatten. Sålunda har man i den nya *Sachsiska* lagen antagit ett existensminimum af 300 m₰, samt en progressiv skala som begynner med 0,20 % af inkomsten för den, som har en inkomst till och med 500 mark och slutar med 3 % för inkomst af 6,300 m₰ och derutöfver. Oaktadt denna inkomstskatt beräknats till 12,800,000 m₰, finnes, efter hvad för år 1879 upplyses, bredvid densamma en grundskatt af 3,250,000 m₰ och en yrkesskatt af 2,785,000 m₰. I *Preussen* finnes ock inkomstskatt efter en progressiv skala, som lemnar 420 m₰ fria, och derefter begynner med en klass-skatt utgörande 0,7 % à 420—660 m₰ och slutande med 2,4 % à 3,000 m₰ inkomst, hvarefter följer en klassificerad inkomstskatt, som utgör 3 % för den lägsta inkomsten i hvarje klass. Denna inkomstskatt, som uppgår, klasskatten till 41,441,000 m₰ och inkomstskatten till 31,613,000 m₰, är åtföljd af en grundskatt på 40,155,000 m₰, byggnadsskatt 27,000,000, näringsskatt (*gewerbesteuer*) 18,764,000 m₰. *Stor-Britannien* har befriat inkomst under 150 £ från all inkomstskatt, och åtnjutes vid beräkning af den beskattbara inkomsten afdrag med 120 £ af inkomst mellan 150—400 £. Först vid detta sistnämnda belopp utgöres skatten till sitt hela belopp, för närvarande 5 pence pr £ eller 2,08 procent; och jemte denna inkomstskatt, uppgående till 9,350,000 £, äro bibehållna en grundskatt af 1,071,000 £, med rätt dock för den det vill att aflösa densamma efter ett värde, som motmotsvarar 18 gånger räntan, samt en byggnadsskatt af 1,603,000, hvartill komma de s. k. *assessed taxes*, afgifter för vissa förmåner och för lyx 1,570,000, hvilka tre skatter uppgå tillsammans till 4,233,000 £. *Italiens* inkomstskatt uppgår till 13,20 procent af den beskattningsbara inkomsten, men utgöres ej af fastighetsegare, hvilka erlägga likasom hos oss särskild fastighetsskatt, uppgående till 123,800,000 lire grundskatt och 61,822,000 byggnadsskatt, dock att brukare af annans egendom erlägga inkomstskatt. Skattefritt existensminimum är 400 lire, så vida ej inkomsten härrör

af utlånadt kapital, i hvilket fall skatten utgår till fulla beloppet, hvarjemte afdrag får ske å inkomst af industri, handel och annan yrkesverksamhet, antingen ensam eller i förening med inkomst af fast och lös egendom för inkomst intill 800 lire. Jemte dessa afdrag är en gradation gjord vid beräkning af den beskattbara inkomsten efter det olika värde, inkomsten på grund af dess mer eller mindre varaktighet eger, så att för all framtid fortfarande inkomster, såsom inkomsten af utlånadt kapital, beskattas efter inkomstens fulla belopp, hvaremot mindre varaktiga inkomster, som härröra af kapital och arbete i förening såsom industri och handel, vid uppskattningen reduceras till $^6/_8$ af inkomstens fulla belopp; vexlande inkomster af endast arbete, såsom läkarens och advokatens och sådana, som hvarken härflyta af kapital eller arbete, såsom lifräntor och dylikt, reduceras till $^5/_8$; samt löner, arvoden och pensioner, som utbetalas af stat och kommun, äfvensom lön i enskildt arbete eller tjenst, till $^4/_8$. Denna inkomstskatt beräknas uppgå till 175,300,000 kronor. *Österrike*, hvars cisleithanska statsområde har en grundskatt af 36,500,000 floriner, byggnadsskatt 24,900,000, näringsskatt af 9,150,000 och hvars ungarska statsområde bär en grundskatt af 37,200,000 fl., en byggnadsskatt 8,000,000, och som i sin sista budget beräknat en inkomstskatt af 19,800,000 fl. för Österrike och 12,930,000 för Ungern, har i det förslag till inkomstskatt, som blifvit senast utarbetadt, stadgat befrielse för den, hvars inkomst ej uppgår till 600 fl., och derjemte en progressiv skala med en skattefot från 1 till och med 5 % af inkomsten, sålunda att uti en inkomst, som uppgår till 1,000 floriner, hvarje 100 floriner beräknas såsom 1 skatteenhet, uti inkomst deröfver till 1,500 fl. beräknas hvarje 100 fl. till 1,2 skatteenhet; och stiger skattevärdet af inkomsten så att för inkomst af 3,000—3,500 hvarje 100 fl. beräknas till 2 skatteenheter; för 6,000—7,000 fl. inkomst till 3 skatteenheter; 20,000—30,000 fl. till 4; och för 70,000 fl. och derutöfver till 5 skatteenheter. I *Schweiz'* kanton Bern har genom lag d. 15 Mars 1856 fastställts en *förmögenhetsskatt*, som utgår af fast egendom och i fast egendom intecknadt räntebärande kapital eller lifränta med så många $^1/_{10}$ francs för hvarje 1,000 fr. af fastighetsvärdet, som vid statsregleringen bestämmes, med rätt för fastighetsegaren att tillgodonjuta afdrag för intecknad skuld. Enligt inkomstskattelagen den 18 Mars 1865 skall af annan inkomst än den, som drabbas af förmögenhetsskatt, utgöras inkomstskatt, och är skattefoten bestämd till vissa procent af in-

komsten, men olika för olika slag af inkomst, nemligen så att skatten för hvarje franc på tusendet, som enligt Stora Rådets beslut skall utgå såsom förmögenhetsskatt, utgöres af inkomst af handel, handtverk, näring, yrke, tjenst med 1 fr. 50 cent. för hvarje 100 francs inkomst; af lifräntor och pensioner med 2 fr.; och af inkomst af sådant räntebärande kapital, för hvilket förmögenhetsskatt icke erlägges, med 2,50 fr. för 100. Om fast egendom anses gifva 4 % afkastning, motsvarar således fastighetsskatten $2^1/_2$ procent af inkomsten, i hvilket fall den uppgår till samma belopp, som den, som är bestämd för inkomst af kapital, och om den antages gifva 3 procent afkastning, uppgår skatten till $3^1/_3$ procent, medan för inkomst af handel, näring, yrke etc. erlägges $1^1/_2$ procent af inkomsten, för lifränta 2 och kapital $2^1/_2$ procent. I Zürich skall, enligt lag af 2 Mars 1879, förmögenhetsskatten omfatta både fast och lös egendom, med undantag af gångkläder, böcker, jordbruks- och handtverksredskap samt nödvändiga husgeråd, hvarjemte af egendom tillhörande föräldralösa barn eller andra till arbete oförmögna personer må undantagas ända till 3000 fr., såsom fria från förmögenhetsskatt. Inkomstskatt utgår af det förvärf och den inkomst, som tillflyta invånarne, dock med skattefrihet för 500 fr. af hvarje persons årliga inkomst hvarjemte den årliga afkomsten af det såsom förmögenhet beskattade kapitalet är fritt från inkomstskatt. En graderad skala är bestämd så att *såsom beskattningsbar* förmögenhet skall räknas $^5/_{10}$ af 20,000 fr., $^6/_{10}$ af nästa 30,000, $^7/_{10}$ af nästa 50,000, $^8/_{10}$ af nästa 100,000, $^9/_{10}$ af nästa 200,000 och $^{10}/_{10}$ af förmögenhet derutöfver; såsom beskattningsbar inkomst beräknas $^2/_{10}$ af 1,500 fr., $^4/_{10}$ af nästa 1,500 fr., $^6/_{10}$ nästa 3,000 fr., $^8/_{10}$ nästa 4,000, $^{10}/_{10}$ hvad som öfverstiger 4,000 fr. Således

af en förmögenhet af 20,000 räknas 10,000 såsom beskattningsbar
50,000 » 28,000
120,000 » 63,000
220,000 » 143,000
420,000 » 310,000

af inkomst till ett belopp af 1,500 räknas 300 såsom beskattningsbar
3,000 » 900
6,000 » 2,700
10,000 » 5,900

Förmögenhets- och inkomstskatten stå i det förhållandet att för hvarje 1,000 fr. af förmögenhetens beskattningsvärde erlägges 1 fr., då för den beskattbara inkomsten erlägges 2 fr. Således för en

förmögenhet af 20,000 fr. erlägges lika mycken bevillning — 10 fr. — som för en inkomst af 2,000 fr.; och för en förmögenhet af 230,000 fr., för hvilken erlägges 153 fr. i skatt, lika mycket, som för en inkomst af 11,750 fr. Hvad *Amerikas* inkomstskatt angår, som utgick år 1861—1868, så stadgades 600 dollars inkomst såsom skattefria; af inkomst derutöfver till och med 5,000 d. erlades 5 procent och af inkomst derutöfver 10 procent. I *Danmark* har inkomstskatt tillfälligtvis utgått, nemligen senast, på grund af lagen 2 Juli 1870, under finansperioden 1870—72 och var bestämd till $2^1/_2$ procent af inkomsten. Befrielse beviljades för inkomst under 800 kr. i Köpenhamn, 700 i öfriga städer och vissa landskommuner, samt 600 i öfriga landskommuner; å inkomst öfver existensminimum intill 2,400 skulle vid beräkning af den beskattbara inkomsten afdragas ett belopp, som motsvarar det skattskyldiga inkomstminimum på den ort, der den skattskyldige är bosatt, och hälften deraf å inkomster öfver 2,400 intill 4,000 kr.; för inkomst öfver 4,000 kr. skulle utgöras skatt i förhållande till inkomstens fulla belopp. Denna inkomstskatt beräknades till omkring 2,600,000 kr., medan grundskatten uppgår till 6,936,000 och byggnadsskatten till 2,073,000 kr. I *Norge*, der inkomstskatt ej ännu utgöres till staten, utan blott till kommun, skall behofvet för kommunalutgifter fyllas på det sätt, att af derför erforderliga utskylder $^1/_4$ utgår af förmögenhet, och det öfriga af inkomsten, hvarvid befrielse från skatt och lindring deri är bestämd till olika belopp allt efter omfattningen af den försörjningsskyldighet, som åligger den skattskyldige. I det förslag till inkomstskatt efter procent-systemet, som uppgjorts, har man föreslagit att inkomst af fastighet och kapital skall utgöra $2^1/_2$ procent och annan inkomst 2 procent i inkomstskatt. I *Finska* förslaget skall för inkomst af kapital ock erläggas 25 procent högre inkomstskatt än för annan inkomst. I öfriga länder, såsom *Frankrike* och de länder, som derefter bildat sitt skattesystem, der repartitionssystemet har blifvit tillämpadt, har man genom flere slag af skatter sökt tillgodose rättvisans och billighetens anspråk derpå, att den mera betryggade och varaktiga, större inkomsten får vidkännas jemförelsevis högre beskattning.

Äfven hos oss har man förr ansett sig böra tillämpa samma grundsats. Klass-skattsystemet och de, när statsbehofven sådant kräfde, ålagda öfverflödsafgifter utgöra bevis derpå under förra seklen. Då man 1809 måste anstränga alla krafter, för att bereda

erforderliga tillgångar för statskassan och en statsfyllnadssumma af $2^1/_2$ million Sp. förefanns, att genom allmän bevillning fyllas, försökte man att genomföra grundsatsen om en på taxering grundad beskattning af den behållna inkomsten med en progressiv skala, som, begynnande med 1 % för 50 R:dr Sp. inkomst, småningom steg och utgjorde, $1^1/_2$ % af 100 R:dr, $3^1/_2$ % af 1,000 R:dr, 8 % af 10,000 R:dr och 10 % af 20,000 Sp. Derefter skulle den komma att stiga med $^1/_8$ % för hvarje 1,000 och således för 40,000 Sp. utgå med $12^1/_2$ %, deröfver med $^1/_{16}$ % till 80,000, hvaraf i bevillning skulle erläggas 15 %; derefter med $^1/_{32}$ % till 150,000, då den utgjorde $17^3/_{16}$ % och derutöfver med $^1/_{64}$ % för hvarje 1,000, således utgörande för en inkomst af 202,000 Sp. 18 %; för 266,000 Sp. 19 %, för 650,000 Sp. 25 % och för 1 million Sp. $30^5/_{32}$ %, 2 millioner Sp. $48^{29}/_{32}$ %, 3 millioner 67 %, och skulle således den, som hade inkomst af $5^2/_3$ milloner Sp., utgöra hela inkomsten till staten. För att afhjelpa de ofullkomligheter, som tillhör inkomstskatten och inkomstens rigtiga uppskattning blef en Tarif N:o 2 uppgjord efter klass-skattsystemet, så att minimiafgifter utsattes för särskilda klasser af jordegendomar, af näringsidkare, allt efter den klass, hvartill jordegendomen och näringen med hänsyn till dess beskaffenhet i sin ort kunde hänföras, samt den jemkning af skatten för inkomst af tjenst, att hälften af inkomsten skulle beräknas såsom beskattningsbar inkomst, då lönen ej öfverstege 600 R:dr Sp., $^5/_8$, då den ej öfverginge 1,000 R:dr, och $^3/_4$ af inkomst derutöfver mot hvad för behållen inkomst i Tarifen N:o 1 var utsatt. I 1812 års F. återgick man till det förut öfliga klass-skattsystem, hvilket tillämpades till 1861 med vissa efter hand skeende nedsättningar af det procenttal, hvartill skattefoten blifvit bestämd. I 1812 års Förordning intogos fortfarande bestämmelser om en progressiv afgift, dock efter annan grund, än den som stadgats i 1810 års Förordn. Nu bestämdes den progressiva afgiften till viss procent af det för skattskyldig bestämda bevillningsbeloppet, i den mån detta steg, nemligen så att den, som erlade en bevillning som uppgick till 50 R:dr, skulle derutöfver erlägga $1^1/_2$ % af detta bevillningsbelopp, och så i stigande till dess för bevillning, som uppgick till 5,000 R:dr skulle erläggas i progressiv afgift $73^1/_4$ % deraf. Denna progressiva afgift, som uppgick till 100,000 R:dr i medeltal för år, borttogs 1815, för att utbytas mot en fyllnadsafgift af 4 Skil. för hvarje bevillningsriksdaler efter Art. II, som tillika skulle innebära ersättning för befrielse från den landtull, som förut

utgjorts, hvilken fyllnadsafgift, uppgående till något mer än den progressiva afgiften, borttogs 1823. Vidare blef år 1812 afgift ålagd för vissa öfverflödsartiklar, såsom användande af öfverflödig betjening, för nyttjande af tobak, af sidenmöbler med flere förr använda öfverflödsafgifter, hvilka uppgående till 170,000 R:dr, äfven afskaffades 1815. Vissa af dem såsom kortstämpelafgift, biljardafgift, afgift för öfverflödig betjening med flere blefvo bibehållna; den förstnämnda qvarstår ännu i nu gällande Bevillningsförordning. I klass-systemet med sina maximi- och minimiafgifter samt bestämda klassafgifter, jemte de olika skatteformer och olika beräkningar af beskattningsbar inkomst, som dertill hörde, fanns ock en utväg att taga hänsyn till olika skatteförmåga, ehuru vid utförandet allt annat än rättvisa resultat åstadkommits. Vidare var under tiden före 1862 i afseende på skatts utgörande till kommun hänsyn tagen till de varaktiga och fortfarande fördelar, fastighetsegaren åtnjöt af den kommunala utvecklingen och de kommunala anstalternas förbättrande. Förhållandet mellan fastighet och inkomst voro satta så, att vid kommunalskatts utgörande för 2 R:dr Rmt bevillning af inkomst skulle utgöras lika skatt med $^1/_{16}$ mantal på landet och 1,000 R:drs fastighetsvärde i stad, hvadan för 16,000 R:drs fastighet, som kan antagas motsvara ett mantal, för hvilket erlades 16 R:dr, skulle erläggas lika så hög kommunalskatt som den, som fått sig påförd 32 Kronor i bevillning för inkomst, hvilket motsvarade dubbelt så hög kommunalskatt, som den, som utgjordes af näring, och 5 gånger så hög, som den som utgjordes af löntagare, hvarjemte alla, hvilkas bevillning ej uppgick till 2 R:dr, voro befriade från kommunalskatt.

Med hänsyn till angifna förhållanden med inkomstskatten ansåg sig Riksdagen 1859—60, oaktadt den bestämdt uttalade sig mot hvarje progressiv inkomstskatt, dock vid genomförandet af nya grunder för bevillningens utgärande på den proportionela inkomstskattens grundval äfven böra göra något undantag till förmån för den mindre inkomsten, nemligen det som innehålles i § 8, hvarigenom skattskyldig befrias från bevillning för inkomst af kapital och arbete, när de sammanräknade årsinkomsterna understiga 400 kronor, samt åtnjuter afdrag af 300 kronor vid en årsinkomst till och med 1,800 kronor. Den grundsats, hvarifrån man utgått, är rigtig, men i tillämpningen slår den ut på annat sätt. Lika berättigadt, som afdrag är, då inkomsten beror af den skattskyldiges arbetsförmåga och näringsverksamhet, lika orättvist blir

afdraget för den, som åtnjuter inkomsten af fastighet och kapital. Om någon eger en gravationsfri jordbruksfastighet till ett värde af 50,000 kronor som enligt Instr. för Bev.-taxering sista mom. skall antagas afkasta 1,500 kr. och derjemte har en inkomst af 300 kr. af ett kapital å 6,000 kr. med 5 % ränta eller å 7,500 kr. med 4 % ränta, så är han satt i samma ställning, som en arbetare med 1,800 kr. inkomst. Vidare om man jemför honom med andra fastighetsegare, så befinnes han njuta en förmån, som mången jordegare, som är sämre lottad, än han, ej får tillgodonjuta. Den, som endast eger en jordbruksfastighet å 50,000 kr., får erlägga lika mycket i bevillning, som den, som har en lika högt taxerad egendom och derutöfver 300 kr. i inkomst af kapital, och den, som har en fastighet af 60,000 kr. värde, men intecknad till halfva beloppet och således endast disponerar 30,000 kr. kapital får skatta lika mycket som den, som eger 56,000 kr. De ojemnheter, som förefinnas, förökas derigenom att, efter hvad jag förr anmärkt, föreskrifter saknas derom att hvar och en skattskyldigs af olika inkomstkällor och från olika orter härflytande inkomster skola sammanföras till ett totalbelopp, hvadan inkomster, som äro beskattbara, ja äfven de, som äfven äro beskattade, ej alltid sammanräknas med dem, som taxeras å skattskyldigs mantalsskrifningsort, vid beräkning af det afdrag, som kan medgifvas. Dessa fel i nu gällande Bevillningsförordning hafva blifvit bibehållna i det förslag, som af Komitén blifvit framlagdt, enär Komiterade ansett sig fortfarande böra bibehålla de i 1861 års Bevillningsförordning innehållna principvidriga bestämmelser angående beskattning af fastighet och kapital. Enligt nu föreslagna bestämmelser får äfven den, som är nog lycklig att ega en större kapitalinkomst, ända tills kapitalet uppgår till 40 à 50,000 kronor och ej har annat besvär för inkomstens anskaffande än att afklippa kupongerna å obligationerna, hvari kapitalet är nedlagdt, åtnjuta samma förmån af afdrag, som den, hvars inkomst af arbete till motsvarande belopp beror helt och hållet af hans arbetsförmåga, oaktadt den senare måste först och främst anstränga sin arbetskraft för att behålla denna inkomst, och dessutom bespara af sin inkomst betydlig andel för att betrygga sin ålderdom mot ekonomiska bekymmer. Om man jemför de utländska skattelagarne med det afgifna förslaget, så kan man ej undgå att finna, att äfven den skattefot, som i detsamma blifvit bestämd för den högre inkomsten, är väl låg.

Då man ansett sig böra höja existensminimum, äfvensom det afdrag, som må göras, och det inkomstbelopp, från hvilket afdrag må ega rum, borde någon förhöjning hafva skett för den högre inkomsten till ersättning för hvad som förloras genom nu nämnde förändring. Om t. ex. den inkomst, som uppgår till 4,000 kr. och derutöfver, samt bevillningen af fastighet till ett värde af 80,000 kr. och derutöfver utginge med $1^1/_2$ procent af inkomst och $7^1/_2$ öre för hvarje 100 kr. af fastighetsvärdet, så skulle med beräkning efter förhållandena, sådana de voro 1874, en tillökning af 75,000 kr. å fastighetsbevillningen och 600,000 kr. af inkomstbevillningen erhållas. Slutligen borde vid åtnjutande af befrielse från bevillnings utgörande afseende fästas på lefnadskostnaderna å olika orter, på sätt skedde i Danmark vid inkomstskattens anlitande derstädes. Likasom i detta land, borde hos oss existensminimum hafva blifvit satt olika, nemligen så att i orter, der lefnadskostnaderna äro dyrast, detta bestämdes till 700 kr., och i de orter, der de äro billigast, till 500 kr., samt i orter, der hushållskostnaden ej kan hänföras till detta lägsta belopp till 600 kr. För bestämmande af hvilket af de olika beloppen skulle på hvarje ort åtnjutas såsom afdrag vid beräkning af den beskattbara inkomsten, kunde ju stadgas, att efter det pröfningskomitéerna blifvit hörda och Konungens Befallningshafvande afgifvit yttrande angående de på lefnadskostnaderna inverkande förhållanden, Kungl. Maj:t egde att bestämma, till hvilken klass hvarje ort skulle hänföras. Vid bestämmandet af rätt till afdrag borde äfven hänsyn mera än i förslaget skett, tagas till antalet af de personer, som skattskyldig utom sin hustru har att försörja, i afsigt att derigenom bereda de skattskyldige, som hårdare drabbas af de indirekta skatterna, en motsvarande lindring i inkomst- och förmögenhetsskatten. Ledning härutinnan gifves uti det Norska förslaget, som i öfverensstämmelse med hvad som gäller för fattigskattens utgörande i kommunerna, indelat de skattskyldige i 4 klasser, neml. i första klassen dem, som icke hade någon att försörja, i andra dem, som hade 1—3 personer att försörja, i den tredje dem, som hade 4—6 och i den fjerde dem, som hafva minst 7 personer att försörja.

Den revision af gällande Bevillningsstadga, som nu egt rum, innebär onekligen ett bestämdt framsteg derutinnan att en grundsats blifvit tillämpad, som låter inkomsten af jordbruksnäringen

och af det i jordbruksfastighet nedlagda kapital i fråga om beskattning blifva likställd med annan inkomst genom de i förslaget införda stadganden derom, att jordbruksfastighetsbevillningen blifvit höjd från 3 öre till 5 öre samt att lika skatt, som för annan inkomst, skall utgöras för inkomst af fastighet och jordbruksnäring utöfver den, som kan anses beskattad genom den påförda fastighetsbevillningen; äfvensom derutinnan, att förändring i bestämmelserna om det skattefria existensminimum och rätt till afdrag vid beräkning af beskattningsbar inkomst, skett på ett sätt, som är egnadt att bättre än förr se de mindre bemedlade till godo vid skatts påförande. Men äfven med dessa förbättringar, hvartill kan läggas en och annan redaktionsförbättring, så kan med skäl frågas, huruvida med bibehållande af de bristfälligheter, som i öfrigt vidlåda nu gällande Bevillningsförordning, förevarande förslag kan anses tillfredsställa de mest anspråkslösa fordringar på rättvis fördelning utaf de direkta skatterna, särskildt de kommunala skattebördorna. Skall någon kunna föreställa sig att, om detta förslag till fastighets- och inkomstbevillning, efter hvad som blifvit i skrifvelsen yttradt, kommer att läggas till grund för den kommunala beskattningen, med bibehållande af de fel i afseende på inkomstens beräkning och uppskattning, som jag sökt uppvisa, de från alla sidor nu öfverklagade orättvisor i utgörande så väl af de kommunvis utgående allmänna besvär, som af kommunala utskylder komma att undanrödjas eller i någon nämnvärd grad mildras?

Om slutligen tages i betraktande, att nu angifna förändringar angifvits såsom de enda, som skola komma i fråga med afseende på den direkta beskattningen och dertill endast under vilkor af grundskatternas och rustnings- och roteringsbesvärens försvinnande, så kan med skäl frågas, huruvida dessa små obetydliga förbättringar i det nuvarande förhållandet kunna anses innebära ett så stort framsteg till beskattningens ordnande, att den förlust, som staten gör genom grundskatternas afskrifning, kommer att ersättas genom den vinst, som kan blifva frukten af ett rättvist och ändamålsenligt skattesystem.

6) *Äro de af Komitén föreslagna förändringar i något så föränderligt, som Bevillningsförordningen, egnade att gifva någon garanti för att den statsbrist, som grundskatternas afskrifning medför, skall kunna fyllas genom en jemlik och rättvis beskattning?*

En så obetydlig reform, som den af Komiterade föreslagna, förutsätter, att den ökade beskattning, som skall komma i fråga

dels genom de förhöjda anslag, som en förändrad arméorganisation kräfver, dels ock genom borttagande af en årlig inkomst, som värderas till 10 millioner kronor, skall helt och hållet läggas på den indirekta beskattningen. Med afseende på en sådan finansplan åberopar jag, hvad som blifvit yttradt af Förberedande Skattekomitén sid. 28 med afseende på det betänkliga uti att bygga densamma hufvudsakligen på indirekt beskattning. Man bör nemligen betänka, att vid inträdande rubbningar i den ekonomiska ställningen eller under politiska förvecklingar de statsinkomster, som hämtas från samfärdselns liflighet, och de, som inflyta genom indirekt beskattning, röna ett väsentligt inflytande deraf. De mest känsliga för konjunkturernas vexlingar äro tullen och öfriga konsumtionsskatter, likasom ock jernvägstrafikmedel, hvadan statsbrist kan uppstå, som måste, derest man ej vill upptaga lån för löpande utgifter, fordra förhöjning till betydligt belopp af den säkrast påräkneliga direkta skatten. Sålunda är det ej längre sedan än åren 1866—1869, Sverige i trots af den tilläggsbevillning, som upptogs år 1867, och af den förhöjning af tullsatser på kassaartiklarne samt af bränvinsbränningsafgift, som då beviljades, fick vidkännas en statsbrist af 19½ millioner kr. Vidare erinras, huruledes år 1878 jernvägsmedlen med 2,700,000 kr. understego den beräknade inkomsten, hvadan öfriga statsinkomster fingo till ett belopp, som kan skattas till minst 3,500,000 kr., anlitas för godtgörande af statens andel i räntan å de lån, som för jernvägsbyggnader blifvit upptagna. Man behöfver slutligen blott taga i betraktande, huruledes under åren 1866—1880 tillverkningen af bränvin vexlat mellan 22,340,000 och 11,903,000 kannor, samt tullen mellan 29,000,000 kronor, hvartill han uppgick år 1874, och 12,742,000 kr. hvartill den sjönk 1867, oaktadt då skedda förhöjningar af kaffe, socker, tobak, bränvin och sprit, för att inse nödvändigheten af en direkt beskattning, som, då andra inkomster minskas eller utsina, icke allenast fortfar att vara gifvande, utan jemväl må kunna utvecklas på ett sätt, som i förhållande till skatteförmågan jemlikt trycker på alla skattskyldiga. Om derför i vårt land, der den direkta beskattningen är så ringa i förhållande till andra skatter i jemförelse med hvad fallet är i andra länder, grundskatter, rustnings- och roteringsbesvär afskrifvas, så är af vigt att den direkta beskattning, som återstår, ordnas på ett sätt och efter sådana grunder, att den blifver dels i möjligaste måtto jemt och rättvist fördelad, dels ock mägtig af den utveckling,

som torde kunna blifva erforderlig. Huru sangviniska de förhoppningar än må vara, som lifvat Komiténs flertal, så lär dock väl ingen våga påstå, att detta förslag, sådant det nu utgår ur Komiténs hand, skall kunna tillfredsställa äfven de mest anspråkslösa fordringar på en inkomstskatt, som både bereder staten den påräkneliga inkomsten, när brydsamma ekonomiska förhållanden fordra dess mångfaldigande, och jemväl fördelar det erforderliga skattebeloppet mellan de skattskyldige på ett sådant sätt, att, i den mån skatteqvoten höjes, skattens tryck blifver oförändradt och icke bördan i förökad grad öfverflyttas på den kända inkomsten från de skattskyldige, hvilkas inkomster ej kunna officiellt kontrolleras. Komitén skulle bättre uppfyllt sitt värf och bättre lyckats att följdrigtigt genomföra grundsatsen om en proportionel inkomstskatt, om Komitén dels, med upphäfvande af fastighetsbevillningen såsom sådan, låtit skatten lika träffa all inkomst, dels ock, derest den af motvilja för obligatorisk sjelfdeklaration samt obenägenhet för mera genomgripande förändringar i taxeringssättet bestämt, att lefnadskostnaden och såsom en exponent för densamma hyresvärdet af bostaden skall utgöra den egentliga normen för bevillningens belopp, i öfverensstämmelse med det Franska skattesystemet, helst denna princip äfven hos oss blifvit i Instr. för Taxeringsförrättningen antagen såsom *ultima ratio*. Härmed vore en bestämd taxeringsgrund gifven och den skattskyldige bättre skyddad emot godtycke, än enligt nuvarande förhållanden, då taxeringsmännen än kunna välja en, än en annan princip för taxeringen, allt efter hvad ögonblicket ingifver.

Vill man emellertid göra klart för sig, hvad den ifrågasatta skattereformen åsyftar och hvad som således bör åstadkommas i direkt beskattningsväg, så finner man, att denna reform innebär att utöfver det nuvarande belopp, hvartill allmänna bevillningen uppgår, bereda tillgång till ersättning af den minskning i statsinkomst, hvilken uppkommer genom den ifrågasatta skattereglerings. Det värde, hvartill de till afskrifning ifrågasatta skatter och besvär nu uppgå, är 10 millioner, hvilket dock med afseende på den till tiden långt utsträckta afskrifningsplan, som är ifrågasatt, innebär detsamma som en omedelbar uppoffring af 5 millioner genast på en gång och bibehållande af de öfriga 5 millionerna såsom en ständig statsinkomst, detta må nu ske antingen på det sätt, att en afskrifning beslutas med ens till hälften och att man för den derigenom uppkomna brists betäckande åtager sig en för-

höjd beskattning af 5 millioner kronor, eller ock så att, med åtagande af skatteförhöjning till samma belopp, man använder den del deraf, som ej behöfves för att ersätta den genom afskrifning uppkommande, sig städse ökade bristen, till kapitalisering, för att ersätta statsverket den förlust, det kommer att lida genom verkställande af den ifrågasatta afskrifningsplanen (jfr Skattejemkningskomiténs Betänkande Bil. Tabb. 1, 2, 6, 7.) Här är således icke fråga om en supplementarskatt, utan om en stadigvarande inkomstkälla, som i direkt beskattningsväg skall anskaffas till ett belopp af 5 millioner kronor utöfver det belopp, som i allmän bevillning nu erfordras såsom statsfyllnadssumma. Men äfven om afskrifningen sker småningom och efter den ifrågasatta planen utsträckes öfver en tid af 33 år samt sålunda den inkomst, som grundskatter och indelningsverk gifva, först efter 16 år nedsjunker till nämnda summa af fem millioner, så måste man, derest man anser sig böra hafva någon omtanke för framtiden, lika väl som man uppgjort plan för afskrifningen, lika väl uppgöra en bestämd plan för att ersätta den genom afskrifningen uppkommande, sig allt mer ökande statsbristen. Likasom planen för afskrifning är ordnad, för att densamma må erhålla stadighet och varaktighet, likaså bör genom lag bestämmas den direkta beskattning, hvarmed den under afskrifningstiden uppkommande minskning af statsinkomst bör fyllas. Man har visserligen häremot anfört, att detta skulle göra ett intrång på Riksdagens beskattningsrätt. Men af samma skäl måste antagandet af en afskrifningsplan, som är på längre tid utsträckt, vara grundlagsvidrig. Att anse det ena mer än det andra såsom ett ingrepp i svenska folkets beskattningsrätt blir en orimlighet. Ty, om man ställer sig på den ståndpunkt, att en riksdag ej kan binda en följande i skattefrågor eller bevillningsfrågor, så fordrar konseqvensen, att man anser, att en följande riksdag ej heller kan bindas i afskrifningsfrågan, som ock utgör en skattefråga, på samma gång den äfven uti sig involverar en statsregleringsfråga. Således och då i förevarande fall afskrifnings- och inkomst-skattefrågan blifvit af Komitén sjelf sammanbundna med hvarandra, så att den ena reformen betingar den andra, måste man medgifva, att efterföljande riksdagar kunna lika väl omgöra beslutet om afskrifning, som om sättet för den deraf uppkommande bristens fyllande. Om man åter anser att förevarande fråga om grundskatternas afskrifning kan göras till föremål för lagstiftning, oberoende af den årliga

statsregleringen och bevillningen, så blir det politiskt oklokt, att för en tid af 30—40 år binda fast afskrifningsplanen, men låta frågan om den direkta skatt, som erfordras för betäckande af den statsbrist, som afskrifningen föranleder, gå vind för våg. Uppgöres ej en plan från början, kommer sättet för bestämmande af huru den genom den fortgående afskrifningen sig städse ökande bristen skall fyllas, att utgöra ett ständigt tvistefrö, värre än det, som grundskattefrågan nu anses vara. Benägenheten för grundskatternas afskrifning och den naturliga obenägenheten för ökade skatter skola vända sig mot statsregleringsplanen vid hvarje riksdag för att tillse, om ej allt flere och flere statsbehof kunna lemnas utan afseende, och på detta sätt, ju längre afskrifningen fortgår och statsbristen af denna orsak ökar sig, desto njuggare på anslag skall man blifva och desto mera benägen att uppskjuta äfven de oafvisligaste statsbehofven till morgondagen. Till följd häraf och då i och med grundskatternas afskrifning den direkta beskattningen i öfrigt måste ökas med ofvan angifna belopp af 5 millioner, så anser jag, att Komitén bort uppgöra ett förslag, huru genom direkt beskattning denna tillökning utöfver nuvarande bevillning skall anskaffas, för att ersätta den förlust, som statsverket gör genom afskrifningen.

I fråga om sättet för fyllande af den statsbrist, som blir en följd af afskrifningen, anser jag mig böra återupptaga det af mig i Förberedande Skattejemkningskomitén gjorda förslag om fastighetsbevillning såsom särskild för sig och derjemte en inkomstbevillning af all behållen inkomst, äfven den som erhålles af fastighet, att utgå hufvudsakligen efter der angifna grunder och åberopar jag hvad jag dervid anfört (Reserv. sidd. 22—36). Vill man, på sätt inom Komitén äfven varit ifrågasatt, utsträcka den förmögenhetsskatt, som jag föreslagit i form af fastighetsskatt, till särskild skatt å förmögenhet i allmänhet, så anser jag detta till principen rigtigt, ehuru jag befarar, att åläggande af en särskild förmögenhetsskatt, hvilken skulle innebära dels särskild skatt å kapitalet i kapitalistens hand för den ränta, han deraf omedelbart uppbär, eller hvad man kallar *kapitalskatt*, dels på kapitalet i dess användning i näringarne i form af *näringsskatt* på affärsrörelse i större omfattning, möter praktiska svårigheter. Hvad åter fastighetsskatten angår, så anser jag först och främst billigheten fordra, att fastigheterna mot den nedsättning, som för dem skulle vinnas i deras nuvarande reala onera, vidkännas utgörande af en särskild fastighetsskatt. Hvad

jordbruksfastigheter angår, så erinras i afseende på de olika jordnaturernas taxeringsvärde, huruledes det ypperliga frälset 1862 värderades till 212 millioner kronor i rundt tal, allmänt frälse till 374 millioner samt krono- och skatte- till 1,204 millioner, jemte lägenheter, hvilkas jordnatur ej är särskild, 12 millioner, inalles 1,802 millioner. Af dessa jordegendomar är det med undantag af den obetydlighet, som af frälset utgår, endast krono och skatte, som utgöra ränta, i rundt tal till ett belopp af 4 millioner; hemman af krono- och kronoskatte- samt allmänt frälsenatur utgöra tionde i rundt tal 1,500,000 kronor, samt tillika med städerna äfvensom ock säterien i Skåne rustnings- och roteringsbesvär, hvilka besvär beräknats till ett värde af i rundt tal 4,500,000 kr. I utgörandet af tionde samt rustnings- och roteringsbesvären deltaga de särskilda jordnaturerna krono, skatte och allmänt frälse lika. Om under sådant förhållande allmänt frälse, som deltager både i tionde och nämnda besvär finge, likasom krono- och skattehemman, en särskild fastighetsbevillning påförd efter 5 öre för hvarje 100 kr. fastighetstaxeringsvärde, skulle detta, med hänsyn till den vinst, de skulle genom afskrifningen göra, ej kunna anses annat än billigt, om ock vinsten för dem ej blir så stor, som för krono och skatte. Allmänt frälse skulle nemligen få vidkännas en fastighetsbevillning af 187,000 kronor. Hvad åter angår den tillökning i skatt, som skulle blifva en följd af en särskild fastighetsbevillning å säterien, uppgående för alla Sveriges säterin till 106,000 kr., så vore den blott skenbar, ty de fleste säteriegare göra vinst på den minskning i skatt, som tillkommer de frälse- eller skattehemman, som äro i sambruk med eller innehafvas tillsammans med säterien, och säterien i Skåne erhålla dessutom full ersättning genom roteringsbesvärets afskrifning, hvarjemte bör erinras, hvad säterin i allmänhet angår, befrielsen från extra rotering och rusttjenstbevillning. Härjemte bör uppmärksammas, att en fastighetsbevillning af 5 öre tillsammans med en inkomstbevillning för behållningen af fastighets- och jordbruks-afkastning, dervid afdrag får ske för skuld, ej uppgår till det belopp, som *bort* lagligen erläggas, då enligt de före år 1861 gällande förordningar fastighetsbevillningen uppgick till 10 öre för 100 kronor, ehuru i tillämpningen bevillningen faktiskt nedsattes långt under hvad som motsvarade fastighetens verkliga värde. Hvad öfriga fastigheter, som ej äro jordbruksfastigheter, angår, hvilkas taxeringsvärden 1880 uppgick till 894 millioner, så skulle de få utgöra jemte en fastighetsbevillning af 447,000 kr, en sär-

skild inkomstbevillning och således kunna få vidkännas en dubbelt så hög skatt, som den nuvarande. Härifrån bör dock afdragas den vinst, som göres af båtsmanshållet för städerna, beräknad till 105,000 kronor, hvarjemte bör afräknas den nedsättning uti inkomstskatten af fastighet, som vid uppskattning af inkomsten skulle komma fastighetsegare till godo för inteckningar, hvilka nu ej afräknas å fastighetsvärdet, hvilka kunna upptagas till omkring 300,000,000 kr, ytterligare 150,000, hvadan hela förhöjningen blir 192,000 kronor, hvilket hvad städerna angår ersättes genom den vinst i beskattning, som städernas fastighetsegare gjort i kommunalbeskattningen, då de förr utgjorde dubbelt så hög skatt, som näringsidkarne i förhållande till deras bevillning och dessutom före 1861 erlade dubbelt så hög skatt i fastighetsbevillning till staten emot hvad nu eger rum. Hvad angår annan fastighet på landet, än jordbruksfastighet, så kommer ej heller i detta fall den af mig föreslagna fastighetsskatten att tillsammans med inkomstskatt af fastigheten efter 1 procent uppgå till det belopp, som utgjordes före 1861, hvarjemte i de fall, der egaren äfven har jordegendom, tillökningen i skatt kommer att mer än uppvägas af den vinst, han gjort genom grundskatternas afskrifning; medan i andra, och det ej så få fall, såsom är förhållandet med bergverk, fabriker, qvarnar m. m. äfvensom lustställen och dylika lägenheter, denna skatteförhöjning kommer att verka såsom en förmögenhetsskatt, hvilken drabbar skattskyldig, som är i goda förmögenhetsomständigheter. Slutligen bör erinras i afseende på egare af mindre fastigheter så väl i stad, som på landet, sådana fastigheters föga betydliga värde, jemfördt med de fördelar i bostad, sådan fastighets besittning medför, samt att skatteförhöjningen för dem till hufvudsaklig del kommer att utjemnas genom de afdrag, som sådana fastighetsegare få göra vid beräkningen af den beskattbara inkomsten. Det tal, som förts om denna skatt, såsom innebärande en synnerlig orättvisa mot dem, som ega hittills privilegierad jord, saknar sålunda all grund. Man har äfven anmärkt emot fastighetsbevillning, sådan jag föreslagit den, att den skulle komma att stiga i förhållande till stigande fastighetsvärde och sålunda blifva tryckande och orättvis. Det tryckande deruti blir svårt att finna. Jag är öfvertygad, att hvarje medborgare med nöje erlägger 5 öre för hvarje 100 kr., hvarmed hans fastighet stiger i värde. Talet om orättvisa bör ock försvinna, om man besinnar att, efter hvad ofvan blifvit anfördt, skatten är föreslagen till så ringa belopp, som det

angifna, hvilket tillsammans med en inkomstskatt af 1 % ej öfverstiger den före 1861 fastställda fastighetsbevillningen. Den kan således ej i det sammanhang, hvari den är ställd med den ifrågasatta omregleringen af fastighetsskatterna, anses för obillig; och anser man orättvisan ligga uti den förhöjning, som stigande fastighetsvärde medför, så finnes ju intet som hindrar, att man fixerar den till en viss summa, som efter repartitionssystemet fördelas i förhållande till summan af fastigheternas taxeringsvärde. Slutligen hvad vidkommer den farhåga, som yttrats i afseende på en sådan skatts verkan på fördelningen af utskylderna inom kommunen, så beror ju detta helt och hållet på det sätt, hvarpå den kommunala beskattningen ordnas. Vissa kommunala inrättningars eller besvärs bekostande böra med hänsyn till de förmåner, fastighetsegare åtnjuta, mera drabba dessa, än andra medlemmar af kommunen. Den ändring i nu gällande kommunala beskattning, som påkallas, kan ju ske på ett sätt, som rättvist afväger de bördor, som böra tillkomma de mera bofasta och de mera ombytliga elementen. I England t. ex. utgår all kommunalskatt af fastighet. De, som ej äro fastighetsegare, få erfara verkan af densamma blott i form af den förhöjning i hyra, som deraf förorsakas.

Om i öfverensstämmelse med billighetens fordran vid möjligen ifrågakommande afskrifning en fastighetsskatt till angifvet belopp åtages jemte en principenligt genomförd inkomstskatt, så vore en hållbar grund lagd för en rättvis direkt beskattnings åstadkommande. Denna beskattning skall ej heller blifva synnerligt tyngande. Man skulle således kunna enligt Generalsammandraget öfver 1880 års bevillning, hvilket upptager jordbruksfastighetens taxeringsvärde till 2,140 millioner och annan fastighet till 894 millioner kronor i runda tal, påräkna

i fastighetsbevillning af jordbruksfastighet	1,070,000	
annan fastighet	447,000	
i rundt tal	——	1,520,000.

Om derjemte en inkomstskatt åtages, utan att sammanföras med fastighetsskatt, lika för all inkomst, så skulle med afdrag af $^1/_3$ utaf taxeringsvärdet för inteckningar och med värdering af jordbruksfastighetens afkastning till 4 % erhållas i

inkomstskatt af jordbruksfastighet ..... 570,000 kr

samt af annan fastighet med afdrag för inteckningar till $^1/_3$ ..... 300,000 kr

och om jordbruksafkastningen, hvars värdering efter den årliga

vexlingen möter sådan svårighet, antages till ett visst procent (2 %) af taxeringsvärdet å jordbruksfastigheten, der ej tillförlitligare uppskattning gifves, så skulle deraf erhållas ..... 428,000 kr.
och om dertill lägges den i Bevillningssammandraget för
år 1880 upptagna bevillning af inkomst af kapital
och arbete samt annan näring än jordbruket .... 2,233,000 kr.
så skulle erhållas
en *inkomstskatt* af fastighet till ofvan angifna
belopp inalles 870,000
af jordbruk 428,000
af annan inkomst ..... 2,233,000 kr.
3,531,000 kr.
som med 200,000 öfverstiger den närvarande bevillningen efter art. II, och hvilken tillsammans med fastighetsskatten .... 1,520,000 kr.
skulle uppgå till inalles ..... 5,051,000 kr.
eller 51,000 kr. utöfver den skatteförhöjning, som erfordras i ersättning för grundskatternas afskrifning. För att bereda tillgång till den vanliga statsfyllnadssumman erfordras ej fullt så stort belopp som det, hvartill den nya inkomstskatten skulle kunna beräknas. Denna inkomstskatt behöfde således ej till fulla beloppet fördubblas för att erhålla den summa, som erfordras för att, jemte hvad som erfordras till den vanliga statsfyllnadssumman, vinna ersättning för den statsinkomst, som genom grundskatternas afskrifning upphör. Genom denna anordning af den direkta beskattningen skulle skatten å den inkomstkälla, med hvars frambringande den största delen af befolkningen är sysselsatt, blifva jämförelsevis lindrig, ty skatt å jordbruksfastighet ..... 1,070,000 kr.
tillsammans med skatt å inkomsten deraf och af jordbruksnäringen, i rundt tal upptagen till ..... 1,000,000 kr.
skulle utgöra inalles ..... 2,070,000 kr.
då skatterna å andra inkomstkällor komma att utgöra 3,000,000 kr.
i rundt tal.

7) *Äro de redaktionsförändringar, som utan att vara föranledda af ändring i sak blifvit vidtagna i nu gällande Bevillnings-Förordning af behofvet påkallade?*

Efter att hafva redogjort för den åsigt, jag ansett mig böra såsom ledamot i denna komité förfäkta, får jag i afseende på förslaget såsom sådant tillägga några anmärkningar till dem, som

blifvit förut gjorda i sak. Då nuvarande bevillningsförordnings stadganden angående så väl grunderna för skattens beräkning som sättet för uppskattning af den inkomst och förmögenhet, hvaraf skatt skall utgå, blifvit i sak oberörda utom i angifna få punkter, så anser jag ej skäl hafva varit för handen att på sätt komitén förfarit vidtaga andra redaktionsförändringar, än dem, som äro en följd af ändring i sak. Hufvudfrågorna blifva derigenom grumlade. Hvad beträffar A) *Bevillning af fast egendom*, så anser jag de ändringar, som skett af §§ 2, 3, 4 nu gällande Bev.-F., icke af behofvet påkallade, utom hvad angår den i § 2 i sak införda ändring i afseende på jordbruksfastighetsbevillningens belopp och det förtydligande, som blifvit infördt angående jernvägsbolag tillhörande byggnader, hvilka skola vara frikallade från bevillning. Hvad § 2 angår (jfr § 1) anser jag ändringen snarare bringa oreda, än reda. Såsom nu är bestämdt, så är med undantag af statens fasta egendom och de särskilda undantag med afseende på byggnader, som i samma § äro från bevillning frikallade, egaren skyldig att utgöra fastighetsbevillning, samt undantagsvis vissa innehafvare af statens fastigheter. Hvilken fördel för bevillnings erhållande skall vinnas genom att förpligta vissa innehafvare af annan egares fastighet att utgöra bevillning för densamma i stället för egaren, är ej lätt att inse. Fråga kan blifva, om staten under alla förhållanden har den säkerhet för bevillnings utgörande af dessa innehafvare, som då den har att hålla sig till fastighetens egare för att utbekomma den. Huruvida den ändring, som skett i § 4 (jfr Förslaget § 5), kan anses innebära något förtydligande, lemnar jag osagdt. Att förändringen icke är af behofvet påkallad, kan man tryggt påstå. Syftet med förändringen hade bättre vunnits, om i Bev.-St. § 4 a) inskjutits orden »köping eller dylik ort». Sådan den föreslagna § lyder, kommer man i villrådighet om, huruvida en bebyggd del af stadsjord skall betraktas såsom jordbruksfastighet eller icke.

I afseende på B) *Bevillning för inkomst af kapital eller arbete*, § 6 (jfr § 7) kan anmärkas, att hänförandet af den inkomst, som erhålles af fastighet under inkomst af kapital och arbete, är egnad att leda till missuppfattning. Bäst hade varit, att upptaga densamma under fastighetsbevillningen, då meningen ju är att vid utgörande så väl af sjelfva fastighetsbevillningen, som den bevillning, som erhålles af inkomst af fastighet, som öfverstiger 5 % af taxeringsvärdet, ej afdrag får ske för skuld, ett afdrag, som eljest den, som har intecknad fastighet, skulle kunna beräkna vid fråga

om utgörande af bevillning för inkomst af fastigheten, enär vid beräkning af inkomst af kapital den ränta, som blifvit erlagd för upplånt kapital, får afdragas. Dessutom kan sättas i fråga, huruvida de i nu gällande Bevillnings-F. § 8 innehållna förtydligande speciella bestämmelser angående vilkoren för den kyrkor, undervisningsverk och fromma stiftelser tillkommande befrielse från bevillning, lämpa sig att såsom särskilda moment hänföras såsom särskilda slag af beskattbar inkomst af kapital och arbete (jfr Fsl. § 7 mom. b). Slutligen borde tydligare och mindre sväfvande bestämts, än nu skett i Fsl. § 7 och motsvarande § 5 i Förslaget till Instr. för Tax.-F., huruvida jordbrukares och arrendators bostads hyresvärde skall inberäknas i de förmåner, han såsom arrendator, jordbrukare åtnjuter, eller han skall hafva den fördel framför andra skattskyldige att bostadsförmånen ej värderas vid beräkning af hans inkomster. Hvad angår nu gällande Bev.-F. § 7 och olämpligheten af det (i Fsl. § 9 innehållna) gjorda tillägget i denna § i afseende på hvad som får och icke får afdragas vid beräkning af den behållna inkomsten, åberopar jag hvad jag förut anfört, hvarjemte såsom särskildt egnadt att leda till missuppfattning här bör uppmärksammas, att icke under förbudet mot afdrag särskildt upptages beloppet af den inkomst, som den skattskyldiges eget arbete gifver utöfver den del deraf, som användes till lefnadsomkostnaderna; äfvensom den otydlighet, som innebäres uti Försl. § 9 mom. 2 i afseende på hvad som skall hänföras till kostnader, som äro förenade med utöfning af vetenskap och konst. Skall kostnad för bibliotek, för arkivforskning, afdragas vid beräkning af vetenskapsidkarens behållna inkomst, för konsthistoriska studier i museer vid beräkning af konstnärers, samt för resor vid beräkning af landskapsmålares inkomst?

I öfriga punkter, som ej beröra grunderna för inkomstberäkningen, der ändringar i nu gällande Bevillnings-Förordning blifvit föreslagna i den syftning, som strider emot min ofvan uttalade åsigt, åberopar jag hvad ofvan blifvit anfördt.

Reservation af Herr Grefve G. Sparre.

Instämmande i öfrigt uti Komiténs förslag om Öfverskattenämnd, får jag dock i afseende å vidden af dess befogenhet uttala min tvekan.

Komitén föreslår nemligen, att Öfverskattenämden skall upptaga och behandla de besvär, som anföras mot pröfningsnämnds beslut. Dessa besvär torde likväl ofta vara af sådan natur, att tvekan kan uppstå om lämpligheten af att draga dem från Kammarrättens behandling, för att lägga deras afgörande i hand på en som jury fungerande myndighet. I allt, som rör åsatta taxeringsvärden å fastighet eller uppskattadt inkomstbelopp, torde dock en Öfverskattenämnd bättre än ett embetsverk kunna afgöra besvären. Förstärkt med ledamöter ur pröfningsnämnden från den ort, hvarifrån besvären ingått, bör Öfverskattenämnden bättre än en på allenast objektiva grunder dömande myndighet kunna iakttaga Bevillnings-Förordningens föreskrift derom att taxeringen skall vara rättvis och jemlik, en föreskrift desto mera vigtig som säkerligen den kommunala beskattningen hädanefter som hittills torde i större eller mindre mån komma att hvila på den bevillning, som enligt nuvarande Andra Artikeln Bevillningsstadgan till staten utgår.

Är således en del af de taxeringsmål, som nu ingå till Kammarrätten, af den natur att de lämpligare kunna af en Öfverskattenämnd afgöras, synes mig dock andra af dessa mål ej böra undandragas behandling af embetsmyndighet.

Att öfverlemna alla öfver Pröfningsnämndens beslut ingående besvärsmål till Öfverskattenämnden synes mig derföre vara att skjuta öfver målet.

Måhända kunna de åsyftade fördelarne vinnas utan de olägenheter, som synas mig blifva följden af Komiténs förslag, derest Öfverskattenämnden i afseende å besvärsmålens handläggning endast blefve en vid Kammarrättens sida stående jury. Besvärsmålen skulle i så fall hädanefter som hittills ingå till Kammarrätten. De mål eller delar af mål, som afsåge åsatt taxeringsvärde å fastighet eller uppskattadt inkomstbelopp, öfverlemnades

af Kammarrätten till Öfverskattenämndens afgörande, hvad beloppen anginge. Öfverskattenämnden meddelade sitt beslut åt Kammarrätten, hvilken på grund häraf utfärdade Utslag i målet.

Visserligen skulle besvärsmålens afgörande härigenom komma att fördröjas, men mig synes denna olägenhet mindre än att antingen öfverlemna alla omnämnda besvärsmål vare sig till Kammarrätten eller till Öfverskattenämnden eller ock försöka vidtaga en fördelning af målen emellan dessa myndigheter, — en fördelning, som det torde möta stora svårigheter att nöjaktigt genomföra.

FORMULÄR.

Formulär N:o 1.

Mantals- och taxeringslängd

för

..... socken

af

..... härad och ..... län

för år 18.....

	Fastigheter.	Jordeboksnummer.	Mantal. Krono-.	Mantal. Skatte-.	Mantal. Frälse-.	Mantal. Brukningsdelar.	Personer och deras födelseår m. m.	Nummer å bilagor rörande mantalsskrifningen.	Nummer å bilagor rörande taxeringen.	Antal matlag.	Antal som skola erlägga mantalspenningar. Mankön.	Antal som skola erlägga mantalspenningar. Qvinkön.	Antal som skola erlägga mantalspenningar. Summa.
1	**Råbelöf,** säteri	—	—	—	2	2	egare Brukspatron Johan Erik Bergström 20, hustru Lovisa 35; barn Anna 65, Wilhelm 67, Sven 70; pigor Kristina 55, Ingrid 56; drängar Anders 49, Petter 59, Karl 55; förre dräng Johan 10	1	10, 16	1	4	3	7
2							Hushållerska Johanna Tångberg 40	1	—	—	—	1	1
3							Rättare Måns Trulsson 31, h. Märta 40; barn Karl 68, Per 73, Anders 76, Greta 79; svärfader Anders Larsson 15	1	—	1	1	1	2
4							Tegelslagare Adam Zakrisson 25, h. Eva 38	1	—	1	1	1	2
5	» en mjölqvarn, 3 par stenar	—	—	—	—	—	eg. densamme	—	—	—	—	—	—
6							Mjölnare Abraham Fogelberg 50, h. Maria 60	1	—	1	1	1	2
7	» ett tegelbruk	—	—	—	—	—	eg. densamme	—	—	—	—	—	—
8	» Grindtorp	—	—	—	—	—	Torpare Johan Mattsson 35, h. Brita 35; barn Nils 70, Matts 72	1	—	1	1	1	2
9	**Röksta**	1	—	¾	—	¼	eg. Per Pettersson 29, h. Sara 29; dräng Karl 50; piga Stina 55	—	—	1	2	2	4
10	»	—	—	—	—	½	eg. Per Eriksson i Alby, N. N. socken	—	—	—	—	—	—
11	»	—	—	—	—	—	Rättare Sven Persson 40, h. Sofia 46; barn Karl 70	—	—	1	1	1	2
12	»	2	—	—	1	1	eg. Brukspatr. J. E. Bergström å Råbelöf	1	—	—	—	—	—
13	»	—	—	—	—	—	Inspektor Erik Grip 50, h. Sofia 60; barn Rosa 80	1	—	1	1	1	2
14	» , Nyängen, afsöndrad lägenhet	—	—	—	—	—	eg. Anders Janssons sterbhus; enkan Greta 15; dotter Josefina 40	—	—	1	—	2	2
15	**Örby**	1	½	—	—	—	eg. staten	—	—	—	—	—	—
16						½	arrend. Nils Olof Gräs 15, hustru Helena 15; dräng Lars 50, piga Johanna 60	3	20	1	2	2	4
17	Skogsbergs allmänningsdel	—	—	—	—	—	innehar häradet	—	—	—	—	—	—
18	Frälseränta af Broby 2 mtl	1, 2	—	—	—	—	eg. Brukspatr. J. E. Bergström å Råbelöf	—	—	—	—	—	—
19	Församlingens kyrka med klockstapel	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—
20	» skolhus	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—
21	» »	—	—	—	—	—	Skollärare Lars Benjamin Bokqvist 50, h. Maria 50; barn Tora 76	4	—	1	1	1	2
22	Summa	—	½	¾	3	4¼	Summa	—	—	11	15	17	32

Mantalsskrifningsstället N. N. den 20 November 1880.

N. N.	*N. N.*	*N. N.*	*N. N.*
Landshöfdingens ombud.	Häradsskrifvare.	Pastor.	Församlingens ombud.

personer, som äro frie från erläggande af mantalspenningar					Utskrifningsmanskap.	Anteckningar.	
Gemenskapen vid värfvade regementen och kårer.	för fattigdom.		såsom yngre än 18 år.				
	Mankön.	Qvinkön.	Mankön.	Qvinkön.			
						Eger ock i denna socken Röksta N:o 2, 1 mtl, och frälseränta af Broby N:o 1, 2 mtl.	1
—	1	—	2	1	1	Johan befriad.	
—	—	—	—	—	—		2
							3
—	1	—	3	1	—	Anders Larsson befriad.	
—	—	—	—	—	—		4
—	—	—	—	—	—		5
—	—	—	—	—	—		6
—	—	—	—	—	—		7
—	—	—	2	—	—		8
—	—	—	—	—	—		9
—	—	—	—	—	—		10
—	—	—	1	—	—		11
—	—	—	—	—	—		12
—	—	—	—	1	—		13
—	—	—	—	—	—		14
—	—	—	—	—	—		15
							16
—	—	—	—	—	—	Allmänningen utgör inom denna socken 2000 qv.ref.	17
—	—	—	—	—	—		18
—	—	—	—	—	—		19
—	—	—	—	—	—		20
—	—	—	—	1	—		21
—	2	—	8	4	1		22

Officiella uppgifter angående taxeringen.			Uppskattadt värde för hvilken bevillning icke erlägges							
			såsom tillhörig staten.					såsom tillhörig kommuner och menigheter.		
			Af bevillningsberedningen		Af taxeringsnämnden		Af pröfningsnämnden beslutade ändringar.	Af bevillningsberedningen.	Af taxeringsnämnden.	Af pröfningsnämnden beslutade ändringar.
Senaste köpeskillings belopp.	Hypoteksvärde.	Gällande brandförsäkringsvärde.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.				
55,000	50,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	20,000	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	40,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	20,000	—	20,000	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	25,000	—	—	—	—	—	25,000	25,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2,000	3,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	**20,000**	—	**20,000**	—	—	**27,000**	**28,000**	—

Förrättningsstället N. N.

Bevillnings-

N. N.
Ordförande.

N. N.
Ledamot i bev.ber.

	å fast egendom, för hvilken bevillning erlägges.						
	Af bevillningsberedningen		Af taxeringsnämnden			Af pröfningsnämnden beslutade ändringar	
	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	Summa.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.
1							
	50,000	—	50,000	—	50,000	55,000	—
2	—	—	—	—	—	—	—
3							
	—	—	—	—	—	—	—
4	—	—	—	—	—	—	—
5	—	20,000	—	25,000	25,000	—	—
6	—	—	—	—	—	—	—
7	—	4,000	—	4,000	4,000	—	—
8	—	—	—	—	—	—	—
9	8,000	—	8,000	—	8,000	—	—
10	18,000	—	18,000	—	18,000	—	—
11	—	—	—	—	—	—	—
12	50,000	—	60,000	—	60,000	—	—
13	—	—	—	—	—	—	—
14	—	8,000	—	8,000	8,000	—	—
15	—	—	—	—	—	—	—
16							
	—	—	—	—	—	—	—
17	10,000	—	10,000	—	10,000	—	—
18	—	10,200	—	10,200	10,200	—	—
19	—	—	—	—	—	—	—
20	—	—	—	—	—	—	—
21	—	—	—	—	—	—	—
22	**136,000**	**42,200**	**146,000**	**47,200**	**193,200**	—	—

den 10 Maj 1881.

beredningen:

N. N.
Ledamot i bev.ber.

Uppskattad								
Af bevillningsberedningen.								
Af kapital.	Af arrende- samt jordbruks- och skogsrörelse.	Af hyra, äfvensom annan rörelse, näring eller yrke.	Af allmän tjenst eller pension.	Af enskild tjenst eller pension.	Summa.	Afdrag enligt § 10 i bevillningsförordningen.	Beskattningsbar.	
								1
730	1,500	—	—	—	2,230	—	2,230	
—	—	—	—	500	500	450	50	2
								3
—	—	—	—	700	700	600	100	
—	—	—	—	500	500	450	50	4
—	—	1,200	—	—	1,200	—	1,200	5
—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	800	—	—	800	—	800	7
—	—	—	—	—	—	—	—	8
—	530	—	—	—	530	450	80	9
—	650	—	—	—	650	—	650	10
—	—	—	—	600	600	450	150	11
—	1,400	—	—	—	1,400	—	1,400	12
—	—	—	—	1,200	1,200	300	900	13
800	—	—	—	—	800	300	500	14
—	—	—	—	—	—	—	—	15
								16
500	800	—	—	—	1,300	300	1,000	
—	—	—	—	—	—	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	20
—	—	—	800	500	1,300	300	1,000	21
2,030	**4,880**	**2,000**	**800**	**4,000**	**13,710**	**3,600**	**10,110**	22

Förrättningsstället

N. N.
Häradsskrifvare.

På taxeringsnämn-

N. N. Ordförande. *N. N.* Ledamot.

	i n k o m s t.									§ i taxeringsnämndens protokoll.	§ i pröfningsnämndens protokoll.	Bevillning af fast egendom och af inkomst.										Bevillningsberedningens anteckningar.	
	Af taxeringsnämnden.								Af pröfningsnämnden beslutade ändringar i beskattningsbara inkomstbeloppen.			Af taxeringsnämnden påförd.						Af pröfningsnämnden påförd eller ändrad.					
	Af kapital.	Af arrende- samt jordbruks- och skogsrörelse.	Af hyra, äfvensom annan rörelse, näring eller yrke.	Af allmän tjenst eller pension.	Af enskild tjenst eller pension.	Summa.	Afdrag enligt § 10 i bevillningsförordningen.	Beskattningsbar.				Af jordbruks- och annan fastighet.		För inkomst af kapital och arbete.		Summa.		Af jordbruks- och annan fastighet.		För inkomst af kapital och arbete.			
												Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.		
1																							1
	730	1500	—	—	—	2230	—	2230	—	—	15	25	—	22	30	47	30	27	50	—	—	Åtnjuter inkomst af kyrkotionde under patronaträtt till värde af 730 kronor.	
2	—	—	—	—	500	500	450	50	—	—	—	—	—	—	50	—	50	—	—	—	—		2
3	—	—	—	—	700	700	600	100	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	Afdraget höjdt i anseende till talrik familj och svärfadrens sjuklighet.	3
4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		4
5	—	—	1500	—	—	1500	—	1500	—	14 16	—	12	50	15	—	27	50	—	—	—	—		5
6	—	—	—	—	500	500	450	50	—	16	—	—	—	—	50	—	50	—	—	—	—		6
7	—	—	800	—	—	800	—	800	1000	—	20	2	—	8	—	10	—	—	—	10	—		7
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	I köpet har ingått en del inventarier och växande gröda.	8
9	—	530	—	—	—	530	450	80	—	—	—	4	—	—	80	4	80	—	—	—	—		9
10	—	650	—	—	—	650	—	650	—	—	—	9	—	6	50	15	50	—	—	—	—	Taxeringsvärdet föreslaget till 18,000 kronor efter afdrag af värdet för husbehofvet öfverskjutande skog.	10
11	—	—	—	—	600	600	450	150	—	—	—	—	—	1	50	1	50	—	—	—	—		11
12	—	1400	—	—	—	1400	—	1400	—	14	—	30	—	14	—	44	—	—	—	—	—		12
13	—	—	—	—	1600	1600	300	1300	1100	16	20	—	—	13	—	13	—	—	—	11	—		13
14	800	—	—	—	—	800	300	500	—	—	—	4	—	5	—	9	—	—	—	—	—		14
15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		15
16	400	1000	—	—	—	1400	300	1100	900	16	20	—	—	11	—	11	—	—	—	9	—	Allmänningen anses för året icke lemna behållen inkomst, som öfverstiger 5 procent å taxeringsvärdet.	16
17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	5	—	—	—	—	—		17
18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	10	—	—	5	10	—	—	—	—		18
19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		19
20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		20
21	—	—	—	800	500	1300	300	1000	—	—	—	—	—	10	—	10	—	—	—	—	—	I motstående ink.belopp ingår för hustrun såsom barnmorska 500 kr.	21
22	**1930**	**5080**	**2300**	**800**	**4400**	**14,510**	**3600**	**10,910**	—	—	—	**96**	60	**109**	10	**205**	70	—	—	—	—		22

N. N. den 15 Juni 1881.

N. N.
Krono-ombud.

dens vägnar
N. N.
Ledamot.

Anmärkningar.

1:o I hvarje sockens mantals- och taxeringslängd bör, dels omedelbart efter hvarje större hushåll och dels vid socknens slut, beredas nödigt utrymme för upptagande å särskilda rader af sådane personer, hvilka, ingripne i något föregående hushåll eller mantalsskrifne å annan ort kunna ifrågakomma till beskattning för fast egendom eller inkomst.

2:o Sedan pröfningsnämnden slutat sin förrättning, böra, genom landskontorets försorg, från berörde nämnds längd i mantals- och taxeringslängden införas de förändringar, som af pröfningsnämnden blifvit beslutade, så att mantals- och taxeringslängden alltid för hvarje skattskyldig innehåller tillförlitlig uppgift å det verkliga uppskattningsvärdet eller inkomstbeloppet samt den deraf utgående bevillning.

3:o Då embets- och tjensteman från flere tjenstebefattningar uppbär lön, bör specifikation deraf, äfvensom af tjensterna möjligen åtföljande sportler i anteckningskolumnen införas.

Formulär N:o 2.

Mantals- och taxeringslängd

för

..... stad af ..... län

för år 18....

	Qvarterets Namn.	Qvarterets N:o.	Egendomens beskaffenhet samt stadsjords rymd i qvadratref.	Personer och deras födelseår m. m.	Nummer å bilagor rörande mantalsskrifningen.	Nummer å bilagor rörande taxeringen.	Antal matlag.	Antal som skola erlägga mantalspenningar. Mankön.	Qvinkön.	Summa.
1	Lejonet	7	Huset vid Salttorget	egare Grosshandlare Johan Lönn 35, hustru Ida 40; barn Karl 68, Erika 70; dräng Olof 60; pigor Alma 58, Sara 59; f. piga Stina 00	4	50	1	2	3	5
	»	»	Tomten	» densamme	»	—	—	—	—	—
3	»	»	Magasinet vid hamnen	» »	—	—	—	—	—	—
4	»	»	Stadsjord om 35 qv.-ref.	» »	—	—	—	—	—	—
5	»	8	Huset vid Drottninggatan	eg. Handlande Per Billing i qvarteret Lejonet N:o 2	2	51	—	—	—	—
6	»	»	Tomten	» densamme	—	—	—	—	—	—
7	»	»	Beteshage	» »	—	—	—	—	—	—
8	»	»		Vaktmästare Per Olsson 40, h. Johanna 50, barn Karl 70	5	—	1	1	1	2
9	»	»		Arbetare Olof Pettersson 50, h. Dorotea 55	6	—	1	1	1	2
10	Sjöbodarne	6	Landeriet Marielund	eg. Grosshandl. Joh. Lönn i qvarteret Lejonet N:o 7	4	—	—	—	—	—
11	»	»	» » lustbyggnad	eg. densamme	»	—	—	—	—	—
12	»	7	Fabriksbyggnad vid Tallgatan	eg. staden	7	52	—	—	—	—
13	»	»	Tomten	» »	»	»	—	—	—	—
14	»	8	Rådhuset vid Ågatan	» »	»	»	—	—	—	—
15	»	»	»	Borgmästare Karl Ahl 30, h. Emma 40, pig. Sofia 50	8	—	1	1	2	3
16				Summa	—	—	4	5	7	12

N. N. den 20 November 1880.

N. N.
Landshöfdingens ombud.

N. N.
Mantalsskrifningsförrättare.

N. N.
Pastor.

N. N.
Stadens ombud.

personer, som äro frie från erläggande af mantalspenningar					Utskrifningsmanskap.	Anteckningar.	
Gemenskapen vid värfvade regementen och kårer.	för fattigdom.		såsom yngre än 18 år.				
	Mankön.	Qvinkön.	Mankön.	Qvinkön.			
—	—	1	1	1	1	Eg. ock: landeriet Marielund i qv. Sjöbodarne n:o 6 lustbyggnad. Hyr i qv. Sjöbodarne n:o 6 fabr.byggn. med tomt.	1
—	—	—	—	—	—	Stina befriad.	2
—	—	—	—	—	—		3
—	—	—	—	—	—		4
—	—	—	—	—	—		5
—	—	—	—	—	—		6
—	—	—	—	—	—		7
—	—	—	1	—	—		8
—	—	—	—	—	—		9
—	—	—	—	—	—		10
—	—	—	—	—	—		11
—	—	—	—	—	—	Uthyrda till Grosshandlaren J. Lönn i qv. Lejonet n:o 7.	12
—	—	—	—	—	—		13
—	—	—	—	—	—		14
—	—	—	—	—	—		15
—	—	1	2	1	1		16

Officiella uppgifter angående taxeringen.			Uppskattadt värde för hvilken bevillning icke erlägges							
			såsom tillhörig staten.					såsom tillhörig kommuner och menigheter.		
			Af bevillningsberedningen		Af taxeringsnämnden		Af pröfningsnämnden beslutade ändringar.	Af bevillningsberedningen.	Af taxeringsnämnden.	Af pröfningsnämnden beslutade ändringar.
Senaste köpeskillings belopp.	Hypoteksvärde.	Gällande brandförsäkringsvärde.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.				
			—	—	—	—	—	—	—	—
}45,000	—	40,000	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	25,000	—	—	—	—	—	—	—	—
}30,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	—	60,000	—	—	—	—	—	—	—	—
}50,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	50,000	—	—	—	—	—	50,000	50,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	**50,000**	**50,000**	—

N. N.

Bevillnings-

N. N.
Ordförande.

N. N.
Ledamot.

	å fast egendom, för hvilken bevillning erlägges.						
	Af bevillningsberedningen		Af taxeringsnämnden			Af pröfningsnämnden beslutade ändringar	
	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.	summa.	å jordbruksfastighet.	å annan fastighet.
1	—	45,000	—	45,000	45,000	—	—
2	—	1,000	—	1,000	1,000	—	—
3	—	4,000	—	4,000	4,000	—	—
4	3,000	—	3,000	—	3,000	—	—
5	—	29,500	—	35,000	35,000	—	29,500
6	—	500	—	1,000	1,000	—	500
7	600	—	600	—	600	—	—
8	—	—	—	—	—	—	—
9	—	—	—	—	—	—	—
10	4,000	—	4,000	—	4,000	—	—
11	—	1,000	—	1,000	1,000	—	—
12	—	60,000	—	58,000	58,000	—	—
13	—	8,000	—	14,000	14,000	—	—
14	—	—	—	—	—	—	—
15	—	—	—	—	—	—	—
16	**7,600**	**149,000**	**7,600**	**159,000**	**166,600**	—	—

den 10 Maj 1881.

beredningen:

N. N.
Ledamot.

Uppskattad								
Af bevillningsberedningen.								
Af kapital.	Af arrende samt jordbruks- och skogsrörelse.	Af hyra, äfvensom annan rörelse, näring eller yrke.	Af allmän tjenst eller pension.	Af enskild tjenst eller pension.	Summa.	Afdrag enligt § 10 i bevillningsförordningen.	Beskattningsbar.	
2,000	—	11,000	—	—	13,000	—	13,000	1
—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	7
—	—	400	—	800	1,200	300	900	8
—	—	500	—	—	500	450	50	9
—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	—	—	43
—	—	—	—	—	—	—	—	14
—	—	—	7,000	—	7,000	—	7,000	15
2,000	—	**11,900**	**7,000**	**800**	**21,700**	**750**	**20,950**	16

N. N.

N. N.

På Taxeringsnämn-

N. N. Ordförande. *N. N.* Ledamot.

i n k o m s t.									§ i taxeringsnämndens protokoll.	§ i pröfningsnämndens protokoll.	Bevillning af fast egendom och af inkomst.										Bevillningsberedningens anteckningar.	
Af taxeringsnämnden.								Af pröfningsnämnden beslutade ändringar i beskattningsbara inkomstbeloppen.			Af taxeringsnämnden påförd.						Af pröfningsnämnden påförd eller ändrad.					
Af kapital.	Af arrende samt jordbruks- och skogsrörelse.	Af hyra, äfvensom annan rörelse, näring eller yrke.	Af allmän tjenst eller pension.	Af enskild tjenst eller pension.	Summa.	Afdrag enligt § 10 i bevillningsförordningen.	Beskattningsbar.				Af jordbruks- och annan fastighet.		För inkomst af kapital och arbete.		Summa.		Af jordbruks- och annan fastighet.		För inkomst af kapital och arbete.			
											Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.		
2,000	—	11,000	—	—	13,000	—	13,000	14,000	—	15	22	50	130	—	152	50	—	—	140	—	Ink. af grosshandelsrörelse 10,000 kronor. Ink. af hyresbelopp utöfver 5 proc. af taxer.-värdet 1,000 kronor.	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—	—	50	—	—	—	—		2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—		3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	50	—	—	1	50	—	—	—	—		4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	10	17	50	—	—	17	50	14	75	—	—		5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	10	—	50	—	—	—	50	—	25	—	—		6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	30	—	—	—	—		7
—	—	400	—	800	1,200	300	900	650	8	15	—	—	9	—	9	—	—	—	6	50		8
—	—	500	—	—	500	450	50	—	—	—	—	—	—	50	—	50	—	—	—	—		9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—		10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—	—	—	50	—	—	—	—		11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	29	—	—	—	29	—	—	—	—	—		12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7	—	—	—	7	—	—	—	—	—		13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		14
—	—	—	7,000	—	7,000	—	7,000	—	—	—	—	—	70	—	70	—	—	—	—	—	Ord. lön 5,000, bostad 500, extra inkomster 1,500 kr.	15
2,000	—	**11,900**	**7,000**	**800**	**21,700**	**750**	**20,950**	—	—	—	**83**	30	**209**	50	**292**	80	—	—	—	—		16

den 15 Juni 1881.

N. N.
Krono-ombud.

dens vägnar

N. N.
Ledamot.

Anmärkningar.

1:o. I hvarje stads mantals- och taxeringslängd bör, dels omedelbart efter hvarje större hushåll och dels vid längdens slut, beredas nödigt utrymme för upptagande å särskilda rader af sådane personer, hvilka, inbegripne i något föregående hushåll eller mantalsskrifne å annan ort, kunna ifrågakomma till beskattning för fast egendom eller inkomst.

2:o. Sedan pröfningsnämnden slutat sin förrättning, böra, genom landskontorets försorg, från berörde nämnds längd i mantals- och taxeringslängden införas de förändringar, som af pröfningsnämnden blifvit beslutade, så att mantals- och taxeringslängden alltid för hvarje skattskyldig innehåller tillförlitlig uppgift å det verkliga uppskattningsvärdet eller inkomstbeloppet samt den deraf utgående bevillning.

3:o. Då embets- eller tjensteman från flere tjenstebefattningar uppbär lön, bör specifikation deraf, äfvensom af tjensterna möjligen åtföljande sportler i anteckningskolumnen införas.

Formulär N:o 3.

Af ..... läns pröfningsnämnd beslutade förändringar i de af taxeringsnämnderna verkställda uppskattningar

uti

..... fögderi

för år 18....

Egendomens namn.	n:r.	mantal.	Den skattskyldige.	Af taxeringsnämnden: uppskattadt värde å fast egendom — för hvilken bevillning icke erlägges — såsom tillhörig staten — Jordbruks-fastighet.	Annan fastighet.	såsom tillhörig kommuner o. menigheter.	för hvilken bevillning erlägges. — Jordbruks-fastighet.	Annan fastighet.	uppskattad inkomst — af kapital.	af arrende samt jordbruks- och skogsrörelse.	af hyra, äfvensom annan rörelse, näring eller yrke.	af allmän tjänst eller pension.	af enskild tjänst eller pension.	summa.	afdrag enligt § 10 i bevillningsförordningen.	beskattningsbar.	påförd bevillning — å jordbruks- och annan fastighet. — Kronor.	öre.	för inkomst af kapital och arbete. — Kronor.	öre.
Råbelöf, säteri	—	2	Brukspatr. Joh. Er. Bergström	—	—	—	50,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—
» ett tegelbruk	—	—	Densamme	—	—	—	—	—	—	—	800	—	—	800	—	800	—	—	8	—
Röksta	—	—	Inspektor Erik Grip	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,600	1,600	300	1,300	—	—	13	—
Örby	1	½	Arrend. Nils Ol. Gräs	—	—	—	—	—	400	1,000	—	—	—	1,400	300	1.100	—	—	11	—
			Summa	—	—	—	**50,000**	—	**400**	**1,000**	**800**	—	**1,600**	**3,800**	**600**	**3,200**	**25**	—	**32**	—
Den af pröfningsnämnden beslutade																				
Förhöjning utgör alltså				—	—	—	5,000	—	—	—	200	—	—	200	—	200	2	50	2	—
Minskning » »				—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
			Summa	—	—	—	**55,000**	—	**400**	**1,000**	**1,000**	—	**1,600**	**4,000**	**600**	**3,400**	**27**	50	**34**	—

Anmärkningar:

1:o. I denna längd upptagas endast de fastigheter och personer, i afseende å hvilka det af taxeringsnämnden uppskattade värde och

2:o. Sedan längden blifvit afslutad, skall uti fögderisammandragen öfver fast egendom m. m. införas beloppet af den utaf pröfningsnämnden

Af pröfningsnämnden																				§ i pröfningsnämndens protokoll.	Anteckningar.
uppskattadt värde å fast egendom					uppskattad inkomst								påförd bevillning								
för hvilken bevillning icke erlägges			för hvilken bevillning erlägges.		af kapital.	af arrende samt jordbruks- och skogsrörelse.	af hyra, äfvensom annan rörelse, näring eller yrke.	af allmän tjenst eller pension.	af enskild tjenst eller pension.	summa.	afdrag enligt § 10 i bevillningsförordningen.	beskattningsbar.	å jordbruks- och annan fastighet.		för inkomst af kapital och arbete.		summa.				
såsom tillhörig staten.		såsom tillhörig kommuner o. menigheter.																			
Jordbruksfastighet.	Annan fastighet.		Jordbruksfastighet.	Annan fastighet.									Kronor.	öre.	Kronor.	öre.	Kronor.	öre.			
—	—	—	55,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	50	—	—	27	50	15		
—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	—	1,000	—	1,000	—	—	10	—	10	—	20		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,400	1,400	300	1,100	—	—	11	—	11	—	»		
—	—	—	—	—	400	800	—	—	—	1,200	300	900	—	—	9	—	9	—	»		
—	—	—	**55,000**	—	**400**	**800**	**1,000**	—	**1,400**	**3,600**	**600**	**3,000**	**27**	50	**30**	—	**57**	50			
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
—	—	—	—	—	—	200	—	—	200	400	—	400	—	—	4	—	4	—			
—	—	—	**55,000**	—	**400**	**1,000**	**1,000**	—	**1,600**	**4,000**	**600**	**3,400**	**27**	50	**34**	—	**61**	50			

inkomstbelopp blifvit af pröfningsnämnden ändradt.

beslutade förhöjning eller minskning, på sätt formuläret för berörda sammandrag närmare utvisar.

Formulär N:o 4.

Sammandrag

öfver

Mantals- och Taxeringslängderna

uti

N. N. fögderi af N. N. län

för år 18 .

Sammandrag öfver förmedlade

Härad.	Socken.	Förmedladt mantal.				Antal matlag.	Antal personer, som böra erlägga mantalpenningar.		
		Krono.	Skatte.	Frälse.	Summa.		Mankön.	Qvinkön.	Summa.
N. N.....	N. N.....	½	¾	3	4¼	11	15	17	32
N. N.....	N. N.....	20	50	10	80	430	450	500	950
N. N.....	N. N.....	10	30	20	60	200	250	300	550
	Summa	**30½**	**80¾**	**33**	**144¼**	**641**	**715**	**817**	**1,532**

mantal och mantalsskrifna personer.

Antal personer, som äro frie från erläggande af mantalspenningar								Hela folkmängden.			Utskrifningsmanskap.
Gemenskapen vid värfvade regementen och kårer.	för fattigdom.		såsom yngre än 18 år.		S u m m a.			Mankön.	Qvinkön.	Summa.	
	Mankön.	Qvinkön.	Mankön.	Qvinkön.	Mankön.	Qvinkön.	Summa.				
—	2	—	8	4	10	4	14	25	21	46	1
15	10	15	400	350	425	365	790	875	865	1,740	60
5	8	12	200	200	213	212	425	463	512	975	40
20	**20**	**27**	**608**	**554**	**648**	**581**	**1,229**	**1,363**	**1,398**	**2,761**	**101**

Sammandrag öfver taxeringsvärdena å fast

Taxeringsdistriktets N:r.	Härad.	Socken och Sockendel.	Af taxeringsnämnden för hvilken bevillning såsom tillhörig staten.		
			Jordbruksfastighet.	Annan fastighet.	Summa.
1:a	N. N.	N. N.	20,000	—	20,000
»	» »	N. N.	200,000	50,000	250,000
2:a	N. N.	N. N.	50,000	10,000	60,000
		Summa	**270,000**	**60,000**	**330,000**
	Tillkommer:				
	Af pröfningsnämnden beslutad förhöjning ...		—	—	—
		Summa	**270,000**	**60,000**	**330,000**

egendom och deraf utgående bevillning.

uppskattade värden å fast egendom,						Bevillning af jordbruks- och annan fastighet.	
icke erlägges,		för hvilken bevillning erlägges.			Summa.		
såsom tillhörig kommuner och menigheter.	Summa.	Jordbruksfastighet.	Annan fastighet.	Summa.			
28,000	48,000	146,000	47,200	193,200	241,200	96	60
30,000	280,000	500,000	100,000	600,000	880,000	300	—
20,000	80,000	300,000	70,000	370,000	450,000	185	—
78,000	**408,000**	**946,000**	**217,200**	**1,163,200**	**1,571,200**	**581**	60
—	—	5,000	—	5,000	5,000	2	50
78,000	**408,000**	**951,000**	**217,200**	**1,168,200**	**1,576,200**	**584**	10

Sammandrag öfver inkomstbeloppen

Taxeringsdistriktets N:r.	Härad.	Socken.
1:a	N. N.	N. N.
»	» »	N. N.
2:a	N. N.	N. N.
		Summa

Afgår:

Af pröfningsnämnden beslutad minskning .....

Återstår

Tillkommer:

Af pröfningsnämnden beslutad förhöjning .....

Summa

och deraf utgående bevillning.

Af taxeringsnämnden									
uppskattad inkomst						Medgifvet afdrag, enligt § 10 i Bevillningsförordningen.	Antagen beskattningsbar inkomst.	Påförd bevillningsafgift.	
af kapital.	af arrende samt jordbruks- och skogsrörelse.	af hyra äfvensom annan rörelse, näring eller yrke.	af allmän tjenst eller pension.	af enskild tjenst eller pension.	Summa.				
1,930	5,080	2,300	800	4,400	14,510	3,600	10,910	109	10
8,000	20,000	30,000	10,000	20,000	88,000	21,000	67,000	670	—
5,000	10,000	20,000	5,000	15,000	55,000	10,000	45,000	450	—
14,930	**35,080**	**52,300**	**15,800**	**39,400**	**157,510**	**34,600**	**122,910**	**1,229**	10
—	200	—	—	200	400	—	400	4	—
14,930	**34,880**	**52,300**	**15,800**	**39,200**	**157,110**	**34,600**	**122,510**	**1,225**	10
—	—	200	—	—	200	—	200	2	—
14,930	**34,880**	**52,500**	**15,800**	**39,200**	**157,310**	**34,600**	**122,710**	**1,227**	10

Sammandrag öfver hela bevillningen uti fögderi af länför år 18 .

		Summa bevillning.	
		Kronor.	öre.
Enligt längder och sammandrag.			
För jordbruksfastighet	475: 50.		
» annan fastighet	108: 60.	584	10
» inkomst af kapital och arbete		1,227	10
	Summa	1,811	20